

SOLFERNUS

Solfernus

Čtenářům se poprvé dostává do rukou úplná edice památky nazvané *Solfernus*, alternativně také *Život Adamův*. Staročeské zpracování památky založené na dosud neznámé latinské předloze se dochovalo v rukopisech z 15. století, edice je založena na rukopisu uloženém v Praze v Knihovně Národního muzea pod signaturou IV E 29. Česká literární historie *Solferna* řadí mezi duchovní, případně pekelné romány. V explicitu a dobových komentářích se dočítáme, že jde o knížku kratochvilného a užitečného čtení k výstražce křesťanským duším před chytrostí a zlostí ďábelskou; čtenář se v ní mohl srozumitelnou cestou seznámit se stvořením světa i člověka a získat poučení o morálce, teologických a právních otázkách. Zápletkou díla je spor padlých andělů s Bohem o jejich místo v nebi. Dějově bohaté a výrazně dialogické dílo psané v pestrém slohu obsahuje vyprávění o stvoření člověka a svržení andělů s nebe, o výpravě padlých andělů do nebe, o životě Adama a Evy v ráji, na zemi a o jejich pobytu v pekle.

Předloha: rukopis, Česko, Praha, Knihovna Národního muzea, sign.: IV E 29, 67r–154r

Elektronickou edici připravili: Barbora Hanzová (editorka), Boris Lehečka (kódování TEI)

Odpovědný redaktor ediční řady: Štěpán Šimek

Copyright © Barbora Hanzová, 2015

Copyright © oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2015

Copyright © Nakladatelství Academia, Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 2015

E-mailový kontakt: vyvoj@ujc.cas.cz

Obálku navrhl Robin Brichta s použitím obrázku ze Snáře Vavřince z Březové (polovina 15. století, Moravská zemská knihovna v Brně, signatura Mk 0000.0014, fol. 1r). Při tvorbě knihy byla použita písma FreeSerif a FreeSans.

ISBN 978-80-86496-90-0 (PDF)

ISBN 978-80-86496-91-7 (EPUB)

Vydal Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., v Nakladatelství Academia.
Praha 2015.

Obsah

Solfernus.....	1
Souhrnná ediční poznámka.....	99
Komentář editora.....	101

Solfernus

[67r] Poněvadž všeliká múdrost od Pána Boha jest, zřiezenie všeliké slušné mocnosti slávy jeho spravují se, i nenie nepodobné, aby jeden druhého užíval v potřebnostech svých, neb Pán Bóh svět veškeren řádně a slušně způsobiti k své vůli ráčil jest a moc nade všelikým stvořením sobě ostavil jest, aby jeho moci ižádná jiná moc rovnati se nemohla. Svědomá věc zajisté všem jest, že každý užívá moci své, ale shuory jemu pójčené od otce světlosti a nižádný všech mocností síly sobě obdržeti nemož kromě jedině, kterémužto všemohúcnost zuostavena jest, počátku nemajíc ani skonanie, kterúžto všemohúcností jiné síly se spravují. Já, zajisté z najhlúpějších a sprostných jeden a neumělý, poněvadž jiné řeči dospělost a umělost ode mne odstúpila jest, tak jednu řeč uměje, té ledva právě rozuměje, chtě naplniti vůli a rozkázanie všemohúcieho, což mohu v svém svědomí, abych hřivny své u mně dané bez užitka zase nenavrátíl, práci a starost podniknutí se umienil při skládaní těchto knih. Ale ty, králi veliký, pane, poněvadž tobě dána jest čest a veliké panstvie a ty spravovati máš lid poddaný skrze múdrost svú, zajisté divné puotky mieti budeš, ne jako za času mladosti své, jenž si bez starosti chodil, čas svůj u veselí mařil, ale rozumnosti tvé protivnosti úmysla smucovati tě bude netoliko skrze moc nepřátelskú, ale skrze známé, přátely a služebníky tvé a rozum ani smysl tvój k tomu stačiti nebude moci, jedině leč pomoc shuory dána bude skrze prosby a zaslúženie tvá. A pomni, že velikými věcmi vládneš od toho, jenž netoliko tě, ale vešken svět z ničehož stvořiti ráčil jest, a ze všeho toho počet máš učiniti, kterak a proč a kam a k kerému užitku jsi co vrátil a obrátil. A netoliko máš se řádně okázati v počtu bohatstvie tělesného, ale máš zjeviti a počet dáti Najvyššímu z řeči své, co si kdy a kterak mluvil, dobře li čili zle, v časiech života svého. Protož budeš li se Pána Boha báti, nebudeť umenšeno tobě všeliké dobré, ale dáť tobě Pán Bóh prospěch a štěstie v dobrém a budeš kralovati v štěstí a v bohatství. Nezapomínaj ta[67v]ké učiniti spravedlnosti všelikého řádu a duostojenstvie lidem, tak bohatému, jako chudému. Neb budeš li spravedlivě živ, nebudeš viděn opuštěn ani sémě tvé bude hledati chleba. Ale že sami ot sebe nic mieti nemožem, protož prosme, a budeť nám dáno, tlučme, a budeť nám otevřeno vedlé řeči spasitele, neb on tak milosrdný jest, že milosti své od nižádného on neopustí, leč kto sám jej opustí, a ještě nad tím lítost má. Ktož pro své hřiechy jej opustí i rozhněvá, i těch ještě hřiešných prosí a žádá, aby se k němu obrátili, jakož prorok die: Navrať se, navrať se, Sunamitská, totiž duše každá hřiešná, a nerod' zapomínati mých milosrdenství. I událo li by se kdy rozhněvati Pána, nestuoj dlúho v hněvě božiem, ale želej a učiň pokánie, oznámě duchovnímu zlost svú. Hotovť jest smilovati se Pán, poněvadž sám řekl jest skrze proroka: Nechciť já smrti hřiešného, ale ať živ jest a obrátí se. Ale však na milosrdenstvie božie hřešiti nerod', tak aby úfaje, že milostivý jest, i hřiechov ostati nemienil, věda, jakož milosrdný, takéž spravedlivý jest. Neb skrze zúfalstvie mohl by upadnutí potom v nekonečné nekánie, kteréž vede k zatracení věčnému, i pomni na Pána Boha a onť neopustí tebe ve všech puotkách tvých. Ráno i večer pamatuj chváliti jméno jeho a nebud' ty lepší Davida, kterýž sedmkrát za den chválu vzdával jest Hospodinu a v noci jest nezapomínal jeho, neb^{a,1} die sám o sobě: Pamětliv sem já byl na jméno tvé i v noci, Pane. David zajisté, jakož sám vieš, král a pán byl jest veliký v bohactví a čest velikú maje a Buoh s ním mluvieše a slibováše jemu, že svého milosrdenstvie od něho nechce odjeti na věky. A on slovuom božím věřil jest, poněvadž neproměnitelná jsú, již jako jist byl jest svým spasením, avšak proto s bázni a neúfaje křehkosti své, řekl jest: Smiluj se nade mnú, Pane Bože, vedlé velikého milosrdenstvie tvého. A opět: Neodvracuj své tváři ode mne, milý pane, ale učiň uslyšitedlné ráno své milosrdenstvie a zjev mi cestu,

^a *neb*] ne

¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 2v: *neb*

kerú bych já choditi měl, a vysvobod' mě z mých nepřátel *etc.* A poněvadž David, král veliký jsa, nestyděl se jest služebníkem nazvati jeho, věru, ty, králi, ovšem u veliké cti jsi, nebud' lepší jeho, ale když u mše stojíš, [68r] pokoř se jemu a nechlub se v srdci svém z té cti, kteráž se tobě děje, ale pokoř se s Jeronýmem, doktorem slavným, kterýž když viděl kněze, an s velebnú svátostí k němu přišel jest, zavolav i řekl jest: Ó milý Pane, zdali sem já lepší otcov našich, kteříž žádali sú viděti tvú svatú tvář, a roznhemohše se zemřeli sú? A již pak sám ke mně, člověku hříšnému, přijíti ráčil jsi. Ó Pane, nejsem hoden, aby všel pod mú střechu, ale rci slovem a uzdravena bude duše má. I nevaž sobě toho lehce státi u slavné mše jeho, poněvadž tu divné a skryté věci se dějí, jichžto^{b,2} my věru doséháme, ale ne rozumem. I všech lehkostí té chvíle nechaj, ale s samým Bohem rozmlúvaj a po všecy dni života tvého dobrořeč Pánu a chval jméno jeho na věky, neboť jest veliký Pán Buoh náš a chvalitebný přieliš a velebnosti jeho nenie konce. Jestíť milostivý a milosrdný Pán, trpělivý a mnohé milosti, spravedlivý jest ve všech cestách svých, Pán svatý ve všech skutciech svých. Protož žádný čas nezapomínaj Pána Boha, pomni také na to, že on má moc umořiti a má moc obživiti. A žeť on odjímá duch kniežat a králóv, onť jest najvyšší nade všiem světem. Ale zajisté o těch velebných skutciech Boha našeho, kteréž lidskému pokolení učinil jest, mně teskno nebylo by mluviti, ale lidem světským teskno učinil bych v poslúchaní, poněvadž zajista jasnosti tvé v jiných mých knihách o mraviech a o zprávě života tvého položil sem. Tuto nynie pro pamět krátce sem velmi dotekl niekoľiko kusov o duchovenství, jenž potom s pomocí jeho, jenž mě stvořil, knížky tyto tobě o tom psáti umienil sem pro pamět budúcí, neb již čas života mého blíží se. I vie Pán úmysl mój, že žádám tobě nynie štěstie časného vedlé vôle jeho, abych potom viděl tě u věčném blahoslavenství, kteréhožto odměna^c žádná býti nemóže v častném životě. A žádej s Bohem nesmrtdlným a neskonaným^{d,3} kralovati, neb přirozenie naše musí pominúti, ale přirozenie božie nikdy nemine s nižádné strany. Toť já viem, neb ty věci, kteréž z ničehož sú stvořeny, mohú pominúti. A ty věci stvořené, čím většie jsú, dobře mohú činiti. A tehdy, když něť[68v]co činie, mají příčiny skutečné. Ale když nedostatek trpí a z toho zle činí, což jiného činie, jediné marné věci, a mají příčiny nedostatečné. Také to viem, v kom bývá vuole zlá, že proto jest, že ji chce; a když by jie nechtěl, nebyla by. A protož nedostatkov, totiž hříechov nepotřebných, hodná pomsta následuje, neb proti řadu přirozenému od něho, jenž jest svrchované dobré, odvracuje^{e,4} se a přivínuje se k tomu, jenž menší jest. Neb zajisté nenieť poškrva zlata lakomství, ale člověka neprávě milujícího zlato, neb opustil jest spravedlnost, jenž nepřirovnale měla býti předložena nad zlato. Ani smilstvie poškrva jest pěkných a libých osob a těl, ale poškrva jest duší neprávě milujících tělesné žádosti, kterážto zmeškala se jest, nerozpomínající se na duchovnie pěknější věci a libější, jenž nikdy nepominú, k nimžto máme se připravovati. Ani povýšenie neb zvelebenie poškrva jest chvály lidské, ale duše neprávě žádající chválena býti od lidí, neb zavrhlá jest radu duše ta svědomie svého. Ani pýcha poškrva jest dávajícího moc aneb moci jeho, ale duše neprávě milující moc potupující mocnějšího^{f,5}, všech spravedlivých. I také skrze to neprávě

^b *jichžto*] *gichžto* / *gichžto*

² na přelomu řádků

^c *odměna*] *od/mnena*

^d *neskonaným*] *snekonaným*

³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 3v: *neskonaným*

^e *odvracuje*] *odvratie*

⁴ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4r: *odvracuje*

^f *mocnějšíeho*] *mocz nizlílieho*

⁵ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4v: *mocnějšíeho*

miluj^{g,6} všeliké dobré přirozené; jestliže se k tomu přikloní a přichýlí, i v dobrém, budeť zlý a biedný, neb skrze tu milost bude zbaven lepšího dobrého, Boha věčného. Neb která odplata bude tobě? Protož varuj se neřádných milostí v přirozených věcech, aby věčných mohl dosáhnúti, a pro malé minulé i časné milosti tohoto světa nerod' sobě ztratiti milostí Boha věčného. Neb která odplata tobě bude, by vešken svět získal, a duši své uškodil? Neb bohatstvie zhynúti může, ale duše nepomine na věky, poněvadž v Buoh věří. A nepominule k obrazu a ku podobenství svému všelikú duši stvořiti ráčil jest. Ale počátek duše svůj má, poněvadž svědomo jest čtúcím písma zákona božieho, že Pán Buoh den pátý stvořil člověka z hlíny zemské a potom vdechl veň vdechnutie, dýchanie života, totižto vdechnutie, jenž v duši jest, aby neminulo na věky.

Ale před vlitím duše v tělo prvniego člověka ne[69r]bieše počátek duše žádný. I protož duše s tělem počátek svůj mají, ale skonání nemají, poněvadž dobrých neb zlých věcí budú požívati vedlé zaslúžení svého na věky. Tak Pán Buoh shromáždil jest a stvořil z jednoho lidské pokolenie a rozmnožil, neb David pravil o tom a řka: Pane Bože, zachováš nás a ostřehati budeš nás od pokolenie tohoto na věky. Také potom jako by je i rozrazil, v kterýchžto jest bláznivé a nemilostivé umění a jimž nenie zachována žádná věčnost blahoslavenstvie, ihned potom pokládaje die: V okršlku nemilostivých choditi budú. Jako by mu zase řečeno bylo: Protož ty, Davide, poněvadž sobě předkládáš, že já zachovám vás, věrné své, od zatracenie věčného, a vieš, že nemilostiví v okršlku choditi budú, zatracenci, jichžto ty zbaven býti žádáš, což ty věříš, rozumieš a poznáváš, i zdali zajisté má domněno býti brzo líbiti se Bohu člověka učiniti, kteréhož nikdy prvé před neskonalými věcmi stvořitel jest, nic nového přihoditi se může, v němžto pohnutedlného nic nenie? Ihned jako by odpověděl, mluvě ku Pánu, die: Vedlé tvé milosti, milý Pane, rozmnožil si syny člověcie. A die: Rozumějte, lidé, čeho se domyšlovati máte^{h,7}, a co se vám líbí, domněte se a hádajte se o to a nezpolehajte na rozum svůj. Ale ovšem vedlé výsosti tvé, kteréhožto nižádný z lidí poznati nemůže, skrze kterúž si rozmnožil^{i,8} syny lidské, velmi zajisté jest vysoké vtípotati se i vždycky býti člověka, kteréhož nikdy^{j,9} nestvořil jest, z kterého času najprv učiniti chtieti ani radú, ani vólí proměnití. Já zajisté jakožto Pána Boha nikdy^{k,10} Pánem nebýti praviti nesmiem. Těž člověka nikdy prvé nebýti, až některého času prvniego člověka stvořeného býti nemám pochybovati. Ale když myslím kteraké věci neb způsoby, Hospodin vždycky byl by, jestliže vždycky^l stvoření nebylo jest. Něčeho potvrzovati obávám se, nebo sám vše patřím a psáno býti pomním, kto z lidí může věděti radu boží anebo kto bude mysliti, co by chtěl Pán? Neb zajisté my[69v]šlenie smrtedlných báznivá a nejistá nalezenie naše, zajisté porušitedlné tělo obtěžuje duši, ponizuje zemského požívanie rozumu mnoho myslécího. Protož nerod' podávati rozumu svého v myšlenie o všelikých věcech, kteréž Pán Buoh v svém tajemství^m zuostaviti ráčil jest, ale mieti vieru prostú, upřiemú ku Pánu a v hřieších nestuoj. A což prositi budeš, staněť se. Také vieš a znáš podstatu tělesenstvie člověcieho, jsúc poddáno psotám

^g miluj[í] mlu/wi

⁶ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4v: *I také skrze to ktož neprávě miluje*

^h máte] mayi

⁷ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *máte*

ⁱ rozmnožil] rozum/iel

⁸ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *rozmnožil*

^j nikdy] niekdý

⁹ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *nikdy*

^k nikdy] nie/kdý niekdý

¹⁰ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *nikdy*

^l vždycky] wzdczky

^m tajemství] tag/emltwie

a biedám mnohým. A pretože sami od seba nič dobrého urobiť nemôžem, i utiekajmy se k tým, od ktorých pomoc hodná a jistá nám dána byť môže. Akožto najprv té preslávne panny a drahé kráľovny, kráľe a pána najvyššieho matky, nikoli nezapomínaj, ale vždy za prímluvu jejie milosti žádaj. Nikdy neoslyší, ktoráž povýšena jest také nade všetky kuory anjelské. Jenž já ovšem o jejie slavnosti nejsem hoden mluvíti, nevěda ani uměje o také slavné panně mým poškrvněným jazykem pro mů nestatečnú hříšnost co k jejie cti hodného psáti, neb všie cti a chvály plna jest. I stud mě podjímá hříechův mých o takové královně rozmlúvati. Protož ty, králi, když o ní mluvíti budeš, pomni, aby velikú poctivost zachoval a s velikým studem Jejie Svatosti prosil, aby tě ráčila zbaviti zatracenie věčného skrze svú slávu přímluvú, poněvadž ona za lidské pokolenie orodovati nepřestává. Potom¹¹ žádaj přímluvy archanjelův a anjelův, kteříž, v radách božích jsúce, poslové k lidskému pokolení bývají, ať ti také za tě se přímlúvají. Pomni také na svaté apoštoly, jenž kniežata jsú před Hospodinem, aby i oni, tě znajíce, za tvé nedostatky prosili. Nezapomínaj také slavných mučedlníkův božíchⁿ, jenž jako milostníci před tváří boží jsú, kteříž pro jméno jeho krev svú vylili sú, ať ti také za tě prositi rácie. Pros také svatých a duostojných zpovědníkův, kteříž mnohé úzkosti na svém těle pro božskú milost podnikše, trpěli sú, ať by oni svý[70r]mi prosbami tobě v tvých tesknostech pomocni ráčili býti. Zpomeň také na svaté a čisté panny a také na svaté vdovy, kteréž všechny libosti opustivše světa tohoto, svá těla na smrt sú dávaly pro lásku boží. A tak všem^{o,12} svatým poctivost učíme, v čemž můžeme, žádajme jich za přímluvu, a když jich zapomínati nebudem, oniť také nás nezapomenú. Také knězie a duchovníky řádné a poctivé na svém dvoře a bojící se Pána Boha miluj, ať by jiní, jich hlediece, dobrý příklad na nich brali. Oniť zajisté mají býti suol zemská, solíce jiné dobrými skutky a v dobrém potvrzující. Zkazí lít se suol, k ničemuž se nehodí, než do chýšky^p vyvrcci, též kněz neb duchovník, poškrvní li se nečistými skutky, nehodí se trpěn býti, aby smradem hříechův jeho jím se neprznili. Oniť také mají býti světlo světa, aby svými dobrými a svatými skutky svietili se přede všiem lidem, marnosti a lehkosti opustíce, žádající se Bohu samému líbiti, ale ne lidem. Také netrp žádných, jenž řádův cierkve svaté zachovati nechťeli by, neb sú ti najhorší, v ovčiem rúše chodiece, a vnitř jsúce vlci hltaví, kteřížto některé věci ustavené cierkví svatú opúštějí a v lehkost ji berúce a svá ustavení více vážiece, skrze kteréžto mohl li by s lidem svým upadnutí u veliké zlé, jenž slóve *scisma*, to jest oddělenie od obecné cierkve svaté, od obce věrných, aneb snad skrze jich učenie v jiný blud mohl by upadnutí. I potřebieť jest ostřehati se od falešných prorokův, poněvadž viera nade všechno jest s dobrými skutky. I zachováš li vieru ku Pánu Bohu a milost jeho obdržíš, jistě budeš mieti lásku ode všech lidí. Také drž své duchovníky, ať se sjednávají v řádech duchovních s kostelem svatým, a sám od seba v ničemž ustavení žádných neopravující ani měniece, leč s povolením a s radú svých starších, jimžto mají poddáni býti vedlé řeči apoštola, jenž die: Budťte poddáni svým starším, netoliko dobrým, ale i zlým, a to pro milost boží. I ktož neb kteří nechťie poslúchati starších svých, znameníť jest, že tu milosti božie nenie. A proto dotekl sem tuto krátce o tom, neb slyšal sem, že s duchovníky hořejších krajův obcovati počínáš, kte[70v]říž u vieře našemu slavnému Jeronýmovi mnoho překáželi sú, proti kterýmž i já písmem do mého života bojovati nepřestanu, aniž brániti miením jich i na statciech utískati, zdali by sobě stesknúce i obrátili se ku Pánu a ostali svých bludův. I varuj se pilně obcovati s bludnými

¹¹ slovo *Potom* zapsáno na předělu řádků omylem dvakrát

ⁿ *božích*] boziech

^o *všem*] wflez

¹² na konci řádku

^p *chýšky*] hýřky

lidmi a poběhlými řádov svých, aby slepý slepého veda, oba v jámu upadla. Známať jistě věc jest pravého rozumu lidem, že řádové duchovní svrchovaně dobří sú v nebesiech, vedlé kterýchžto na zemi řádové zřiezení jsú vyšší a nižší, vedlé ustavenie múdrosti božské. A který a kteraký zpuosob v řádu duchovníem božské všemohúcnosti, toho rozumové naši dosáhnúti nemohú, aniž kto božské múdrosti svému rozumu úfaje, výkladov činiti¹³ má, jakož napřed dotkli sme. Ale ktož čeho rozumem stihnúti nemóž, věř o tom tak, jakož dvanáct položilo jest a čtyřie řádně vyložili, aby hluboko chtě rozumem tápati i neutopil se pochybením, ale kúpaj se u kraje a drž se břehu. Též také, králi milý, o světských běžích měj ten obyčej, aby nikdy nezpolehal na vtípnost rozumu svého, ale poslúchaj múdrých a věrných lidí, neb koliko hlav, toliko rozumuov a smysla jest. A zvláště vážné a ve cti staralé lidi beř v radu, a ješto by se Pána Boha báli. A varuj se mnoho před lidmi a zvláště múdrymi a neznámými mluvití, nebť oni vážie, které a kteraké řeči z úst krále pošly sú, a jiným rozhlásie. Ale což činíš, čiň s bázní boží, a pomni, žeť on všude jest a všecko vie. I měj se tak poctivě, když si sám súkromě, jako by jich několik vědělo, jenž by se jich velmi bál a styděl. Poněvadž vaši vóli povinen sem poslúchati, tyto kniehy, kterýchž neměli sú latinníci, protože i v arabských převelmi řiedko nalezeny sú, přeložil sem zajisté s velikú prací z arabské řeči v latinskú a to sem k vaší cti a chvále učinil. Ale velikú proměnu mají arabští od latinníkov, neb jiný obyčej zachovávají v mluvení. Jsúť zajisté užitečné a kratochvilné čísti, a zvláště proto, což řiedko, míloť jest. Písma zajisté svatých knih v druhých městech jinak psány mají nežli my v svém přeložení. A tyto kniehy jistě ktož skládal jest, jakož počal jest psáti, zponenáhla dále a dále rozumu [71r] nepominul jest, aniž co scestného položil jest, což já znamenati mohu. Skladatel zajisté těchto knížek slúl jest Trigonius, doktor *Jerozolimitanus*, kterýž prvé byl jest židem, a potom křtiv se vnově po svém křtu tyto knihy v arabskú řeč složil jest a tomu biskupu, od kteréhož křtěn jest, poslal je, jenž potom mnoho divných a vtípných věcí o prvniem⁹ stvořeném člověku popsal jest. Ale má věděno býti, že nemóž tak pravě vyloženo býti v latinskú řeč, jakož tento doktor arabský popsal jest, ale což najlépe moci budu, obyčej jeho zachovám. I počínají se takto.

Pánu mému najmilejšíemu a u vieře křesťanú náboženstvie najstatečnějšíemu k vědomí z města Valentia tripolského, slavnému biskupu Trigonius, jeho poddaný a nejmenší služebník. Jakož měsíc z jiných hvězd jest světlejší a sluneční paprslkové nad světlost měsiecovú světlejší, takéž rozumu vašeho jasnost a všeho uměnie hlubokost vseckny nynie i mořské obyvatele v latinském umění hojně přemohla, tak barbary aneb Řeky jako latinníky. Neb když rozdavatel umění a milosti, od kteréhož všecko pocházie, zvláštie dary své rozdal jest tobě samému, mám za to, žeť jest dary svých umění i svých milostí dal, neb zajisté v tobě nalézají se milosti všech svatých: Noe stydlivost, Abrahamova věrnost, Izákovo doufanie, Jakobova dlúhověčnost, Mojžiesova tichost, Jozue ustavičnost, Eliášovo náboženstvie, Elizeova dokonalost, Davidova dobrotivost, smysl Šalomonuov, Jobova trpělivost, čistota Danielova, výmluvnost Izajášova, ustavičnost Jeremiášova, s jinými ctnostmi svatými, keříž v té svatosti přebývají dokonale. A k tomu jsi ty jistě v sedmeru umění najdospělejší a v duchovenství a v mraviech převelmi učený. Protož hodněť jest, aby Tvá Milost také i tyto kniehy měla, poněvadž o rozličných běžech v nich nětco užitečného móž nalezeno býti. A bude li co nehodného v nich položeno, rač opraviti dobrotivě s milostivým tresktáním, a pakli bude co hodného, ne mně, ale Bohu buď chvála a čest na věky věkóm. Amen.

[71v] Když Pán Buoh slavný, věčný a všemohúcí v milosti své jakožto pravý hospodář, otec čelední, počínaje opatrností svú hospodárstvie, na počátku stvořil je nebe i zemi a jiné

¹³ slovo *činiti* zapsáno na předělu řádků omylem dvakrát

⁹ *prvniem*] *prniem*

všecky věci k vůli své. Potom jako den pátý také člověka z hlíny zemské stvořil jest a vlil v něho duši rozumnosti, umění a síly a k obrazu svému podobného způsobiti ráčil, v místě rozkoší svých postavil jeho. Potom dal jemu moc poznati a vládnúti všelikými věcmi rajskými rozkošnými. Ale v tom přikázání své jemu ostavil tak, aby z dřeva vědomie nejedl, a proto aby znal nad sebou Pána býti velikého a mocného, jenž móż rozkázati všelikému. Kterýžto zapomenuv Pána Boha svého, uposlechl své ženy a přestúpil rozkázání stvořitele, a proto upadl u veliké zlé i s svým pokolením na věky, jakož o tom v Prvních knihách Mojžíšových, kteréž slovú Genesis, zjevně a široce vypisuje se. Ale my máme z svých starších doktorův písem, v kterýchžto plnost umění byla jest a zvláště^r Starého zákona písma ovšem jim svědoma byla sú. Z jichžto knih umienil sem já tyto napsati, že stvoření božie, to jest člověk první Adam, po stvoření svém viděn jest před tváří Boha věčného, jakož o tom pokládá Agazael a Klindius i jiní, a my také o tom držíme milostivě. A kterak a co tam v nebi i v ráji na stvořené zemi dělo se jest, o tom v podobenství položití sme umienili, hlubokost vtípův ovšem opustivše. I píše takto Agazael, doktor písma našeho, v knihách o tajemství říká: Když Adam byl jest před tváří boží v nebi postaven v té slávě anjelské a v rozkošné radosti věčné dívaje [se]¹⁴, patřil jest na obličej stvořitele svého a Hospodin Pán, vzav jeho, řekl jest: „Aj, stvoření mé, ctěte jeho všickni.“ I stalo se jest, že shlukli sú se archanjelé a anjelé i všeckny mocnosti nebeské a diviece se řekli sú: „I co to divného a nového, jenž k stvořiteli našemu podobno jest, toto stvoření, kteréž velí nám ctíti Pán Buoh náš? A co jest nás mnoho tisícův stvořil, nižádnému toho učiniti nepřikázal, jistě divná věc jest.“ Tehdy Mi[72r]chal archanjel řekl jest: „Spolusluhy jsme Pána, stvořitele našeho věčného, nebud' vám to divno, ani se o to rozpakujíc, rozmýšlejte, poslušenství a rozkázání učinite Pána Boha našeho. Neb víete to, že i jiné věci divné v nově staly sú se skrze veleslavnost jeho, jakožto stvoření nebe a země, vod, zvířat, ptactva a hověd a jiných divných věcí mnoho, i kto by je vypravil. A kterak se jest stalo, my nevíeme. Protož hodněť jest a slušné učiniti spěšně rozkázání Pána našeho Hospodina.“ Tehdy Michal sám [s] svými anjely najprv klaněl se jest obrazu božiemu, potom všichni anjelé i archanjelé ze všech kórův nebeských kromě kóru jediného, v kterémž Lucifer s svými anjely bieše. A Hospodin všemohúcí, držieše stvoření své v moci rukú svých, okazuje je všem přebývajícím v říši nebeské. A ten den stala se jest slavnost veliká Bohu najvyššiemu od mocností nebeských a zpieváchu pieseň: „Požehnaný Pán Buoh náš a velikost milosrdenství jeho na věky věkův, amen.“ I padechu k zemi všichni na tváří své řkúce: „Svatý jsi, Hospodine, stvořiteli náš, aniž kto moci bude roven tobě učiněn býti po všecky věky věkův, amen.“

I stalo se jest, když Lucifer zaslyšal jest hlasu tohoto, že by žádný Hospodinu vrovňati se nemohl, vhlédl sám v krásu světlosti své, zapomanuv na všemohúcnost Najvyššieho, a v tom sobě pomyslíl a říká: „Pokusím toho, budu li moci roven býti Najvyššiemu, poněvadž světlost nad jiné mi jest dána.“ Tehdy Michal uzřev, an se Lucifer neklaněl ani poctivosti Hospodinu které činil, divieše se tomu, i šel k němu a mluvil a říká: „Lucifer, proč ty zhrzieš učiniti rozkázání Pána Boha našeho^s, aniž jsi se klaněl stvoření božiemu vedlé rozkázání jeho, aniž si se samému klaněl, ani piesně zpieval?“ I řekl jest Lucifer: „Jsi li ty poslednější obrazu tohoto božieho, klaněj ty se jemu, ale jáť sem od Boha ovšem stvořen, ale prvníť sem jeho, a protož nezdáť mi se poddávati nižšiemu a poslednějšíemu. Neb víem, Michale, že ty sám mně [72v] k tomu raditi nebudeš, ač chceš pravdu znáti.“ I řekl jest Michal: „Věrně, Lucifer, radať má jest u vůli Pána Boha našeho.“ A řekl to i odšel jest k Hospodinu.

^r zvláště] zvvzvlafitie

¹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 7v: se

^s našeho] naffieho

Tehdy Hospodin ztazováše se, proč by Lucifer s anjely svými neučinil rozkázanie jeho. I řekl jest Michal: „Hospodine, Pane, králi kralující, buď jméno tvé požehnáno na věky a veleslavenství Svatosti Tvé nerač prchati kterou hněvivostí, ale rač věděti, že Lucifer praví, že by se jemu nezdálo té poctivosti činiti témuž, jako jest sám.“ Tehdy Hospodin řekl jest: „Jda rychle, přikaz jemu učiniti vuoli, poněvadž nám se tak líbí.“ A odšed Michal, mluvil jest slova boží k Luciferovi a anjelóm jeho a nad to jemu řekl jest: „Jestliže se klaněti nebudeš, rozhněváš se na tě Pán Buoh náš.“ I řekl jest Lucifer: „Rozhněvá líš se na mě, ale vrovnamť stolicí mú stolicí jeho, a kto z vás bude mně roven?“ I řekl jemu Michal: „Radímť, neroď tak mluvití. Jistěť vizi horlivost v tváři obličeje Pána Boha našeho.“ Tehdy mnohým anjelóm zdáše se uposlechnúti rady Michala archanjela a chtie se klaněti, ale Lucifer klaněti se bránieše, jim řka: „I zdali vy pod mocí slavnosti mé nejste usazeni? Protož činite s vůlí rozkázanie mého.“

Hospodin srozuměv pýše Luciforově, a že netbáše na radu anjela archanjela, nekvapě svú spravedlností jako milostivý súde, ačkoli horliva bieše tvář jeho ztazování kterého, poněvadž nic před ním tajno nenie, ale pro zachování řádu božské všemohúcnosti opět kázal jest Rafaelovi, druhému archanjelovi, napomenúti Lucifera, aby brzký nebyl poznán v své spravedlnosti, ale že žádá navrácenie, jsa hotov milost svú dáti všem. Ale již všichni archanjelé i anjelé i všecky moci nebeské stáchu třesúce se, co se jest to tak divného a nového stalo, že jest rozhněval se Pán Buoh jich. A čekáchu všichni, co z toho Svatost Jeho učiniti ráčí, a biechu hotovi ku pomstě Pána Boha svého. Ale on, týž Lucifer, jsa již zatvrzen v své pýše a pyšné zpučnosti, neuposlechl jest i posla^{u15} druhého. Tehdy Pán Buoh věčný a všemohúcí, zavolav Michala archanjela, i rozkázal jest jemu, aby s mocnostmi nebeskými Lucifera najprvé samého sstrčil a se[73r]hnal z přiebytkóv království nebeského a s rozkošné slávy anjelské a potom jiné všecky, kteříž nechtěli sú uposlechnúti rozkázanie jeho. I obořili sú se mocnosti nebeské na Lucifera a anjely jeho a velmi je jako tepúce metáchu jimi z slávy nebeské. A ten den stal se jest boj veliký v nebi, Michal bojováše a anjelé jeho a drak proti němu s anjely svými. Ale nemohl jest odolati drak a tehda přemožen jsa, i sehnán jest s nebe i s anjely svými. A v tom svém rydání slavný Buoh^v zpuosobil jest jim miesto na zemi najnižšie, neb sú žádali v nebi najvyššieho, a to vedlé vuole své, jakž jest ráčil. A za veliké utěšenie nebeské dal jim muky věčné, poněvadž jim zhrdali sú.

A když již všichni strčeni biechu, nazváni sú strčenci, d'áblé a čertie a tma věčná a zuostalí nazváni jsú cherubín a serafín a neminulá světlost anjelská. I dokonalo se rozkázanie všemohúcieho. Tehdy opět všichni archanjelé, anjelé a mocnosti nebeské klaněli sú se Pánu Bohu svému s velikú bázní a poctivostí, neb po tom boji bieše je zapálila moc jeho věčná viece. I zpieváchu pieseň stojec před trónem Svatosti Jeho a řkúc: „Ktož obývá v moci Najvyššieho, v obraně Boha nebeského obývati bude, die Hospodin. Příjemce^w mój jsi ty a útočiště mé, Bože mój. Úfatiť budu v něho, neb on vysvobodil jest mě z osidla lovcovského¹⁶ a od slova protivného. Svými rameny zastienil tobě a pod peřím jeho doufati budeš. Štítem obklíčíf tě pravda jeho, nebudeš se báti od bázni nočnie. Od střely létající ve dne, od potřeby chodiecé v temnostech, od pádu a d'ábelství polednieho. Padneť od boka tvého tisíc a deset tisícóv od pravice tvé a k tobě se nepřiblížie. Ale však očima svýma znamenáš a odplatu hříšných viděti budeš. Nebo ty, Pane, jsi naděje naše, najvyšší položil si útočiště tvé.

^t *Lucifer*] lutyffekr

^u *posla*] pořfle

¹⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 9v: *posla*

^v *Buoh*] buow

^w *Příjemce*] prziegemcze

¹⁶ následuje nadbytečný text *a od osidla lovcovského*, který neuvádí ani rkp. KNM IV E 6 na f. 10r

Nepřistúpaj k tobě zlé a bič protivnosti nepřiblížíť se k stanu tvému. Anjelóm svým přikázal jest o tobě, aby ostřiehalí tebe na všech cestách tvých. V rukú svú ponesú tě, aby snad neurazil o kámen nohy tvé. Na hadu jedovatém a na bazilišku choditi budeš a potlačíš lva a draka. Poněvadž v mě úfal jest, vysvobodím jeho a zprostím jeho, neboť jest poznal jméno [73v] mé. Volalť jest ke mně a já uslyším jeho. S nímť sem v zamúčení, vysvobodím jeho a oslavímť. Dlíhostí dnóv naplním jeho a ukážíť jemu spasenie mé.“ Potom opět slaviechu, Pánu Bohu řkúce: „Svatý, svatý, svatý, Pán Buoh na výsosti, plna jsú nebesa i země slávy a veleslavnosti jeho, požehnaný jsi a slavný a nad povýšení, Pane Bože náš, na věky věkův, amen.“

A v tom líbilo se Hospodinu, i přinesen jest oka mženie Adam do ráje rozkoší božích. A když uzře se Adam v ráji, nerozuměl, co se jemu stalo bieše, aniž vědieše, kde jest. Tehdy Hospodin v čas polední v procházení svém šel jest do ráje a s ním mnoho tisícóv anjelów napřed i nazad, mezi nimiž jdieše Hospodin. Rozmlúvaje s mocnostmi a s anjely svými o stvoření nebe i země po tom boji velikém, kterýž se byl stal s Luciferem a s anjely jeho, i řekl jest Buoh: „Aj, nynie v našem přiebytku nebeském stalo se jest umenšenie pro Lucipera s anjely jeho. A již více nebude slúti Lucifer, ale Luciper, neb jest ztratil světlost milosti naše. I jest nám péče, abychom obyčejem jiným naplnili ty nebeské kuory a přiebytky naše skrze moc, múdrot i milost naši, i umienili sme skrze stvoření své. Nebo poněvadž jsme je jednu ctíti kázali, proč by tehda i v budúcích^x časiach svém pokolením ctěno nebylo na věky? Ač však bude li činiti vóli naši a rozkázanie naše plniti a nerozhněvá li nás. A dáme jemu múdrot i to dóstojenstvie, z kteréhož neposlušný Luciper sehnán jest i s anjely svými.“ Tehdy jeden z kuoru mocností, knieže archanjelské, řekl jest: „Bože svatý a požehnaný, velebný a najvyšší, buď pochválen na věky z múdroti a z rošafnosti tvé, staň se zajisté vedlé vyrčenie slavnosti tvé, nebť hodné a spravedlivé jest.“ A anjelé jiní, jdúce vókol, všichni řekli sú: „Amen.“ To jest: Tak se staň.

Pak když již vcházieše Hospodin do brány rajské a Adam již tam přinesen bie[74r]še, uslyšav zvuk a hřmot anjelský, lekl se jest velmi, neb nevědieše, kde jest a co činiti má, ale stáše, báznivě očekávaje, zdali opět kam jinam přenesen bude. I přistúpiv anjel k němu, řekl jest: „Stvoření božie, svaté a krásné, nerod' se strachovati pro přieštie Hospodina, stvořitele svého, kterýž jde sem v své rozkoši k tobě.“ A když Adam tak pokorně a báznivě stáše, Hospodin všel jest do ráje a uhlédav Adama, an stojí na straně ráje rozkoší, zavolal jest jeho a řka: „Stvoření mé, pod' ke mně.“ A anjelé chopivše jeho, vedechu před Hospodina a on, jsa bázní otrápen, neumějieše odpověděti Pánu, ale poklekl jest před ním a vzdal jest chválu jemu a řka: „Svatý Pane Bože náš^{y,17}, stvoření rukú tvú rozkázanie tvé v poslušenství hotov jest učiniti vuoli tvú.“

Tehdy Hospodin, chopiv Adama za ruku, vodieše jej po ráji svých rozkoší a mluvil k němu a řka: „Viděl si a slyšal si divné věci, protož pravím tobě, Adame, stvoření mé, že já sem stvořitel tvój a Buoh tvój, kteréhož ty ctíti a velebiti budeš a samému mně slúžiti budeš. A budeš li vděčen ode mne daróv mých, těch, kteréť dám, a zachováš li přikázání mé a jeho ostřehati budeš a mne poslúchati, dámť tobě k vládnutí toto miesto rozkoší mých, k rozplození semenu tvému a naplnímť z pokolenie tvého ten přiebytek, z kteréhož jest vyhnán onen neposlušný a pyšný Luciper, a zbavímť tě i tvé pokolenie všie biedy, bolesti i všeliké strasti na věky a puojdeš z rozkoší tělesné do rozkoší věčné bez tesknosti. Pakli přestúpíš^z přikázanie

^x budúcích] buducziech

^y náš] na

¹⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 11v: náš

^z přestúpíš] przeftupieš

mé a mě k hněvu popudíš, dopustímť na tě biedu a psotu, bolest a práci a starost^{aa} dámť na tě i na tvé pokolenie na věky a s teskností a s nesnadností milosti mé hledati budeš té a ledva někdy naleznúti budete moci. Protož věda to, razíť, budiž ty poslušný, poněvadž sme i mienili skrže tě okázati moc velebnosti naše.“ A když rozmlúváše Hospodin, vodieše se s ním po ráji mezi dřievím rajským přerozkoš[74v]ným. I řekl jest opět k němu: „Z tohoto ze všeho ovoce jiesti budeš a jeho požívati.“ Ale okázav jemu jedno dřevo prostřed ráje, řekl jest: „Kromě tohoto, neb to sobě zuostavuji, neb kdyžkoli okusíš ovoce dřeva toho, smrtí umřeš ty i tvé pokolenie, nebť jest věděnie zlého i dobrého. A jáť tobě způsobím tovařišku rovnu tobě, jenž s tebu obýváti bude, pod mocí tvú jsúc, a vůli tvú činiti bude.“ Tehdy Adam jako okřav, jsa pln lásky a milosti božie, padl jest k nohám Hospodina a řekl jest: „Velebný a slavný stvořiteli můj, všecko vedlé vůle tvé hotov jsem učiniti.“

Tehdy Hospodin vpustil jest sen v něho, takže Adam usnul jest a spáše a nevědieše, co by se jemu stalo, ale anjelé stáchu nad ním, dívajíce se. Tehdy řekl jest Hospodin: „Nenie dobré člověku samému býti, učiňme jemu pomoc.“ A ztáh ruku svú, vyňal jest žebro z boku jemu pravého, an spáše. I řekl jest opět: „Aj, stvoření mé jiné, kteréž zuostavuji k utěšení Adamovi, jenž bude slúti mužatka, neb jest od muže pošla, ale Adam ji bude nazývati Evú. A budeť tovařiška jeho, jsúc pod mocí jeho.“ A v tom Adam procíti, vňáhle uzřel Hospodina nad sebu a Evu stojící s ním, jenž bieše převelmi krásna. Lekl se i nevědě, co jiného řeci: „Aj, jistě, toť kost jedna z kostí mých.“ A ihned ji zamiloval, neb se jemu líbieše. A Hospodin vece: „Ej, Adame, toť dávám tovařišku tobě, kterážť bude pod mocí tvú a ty jí vládnúti budeš.“ I opakoval jest a oznamoval přikázanie své opět oběma a řekl jest: „Ze všeho dřievie jiesti budete, kromě tohoto *etc.*“ A když všecky věci dokonal bieše Hospodin v ráji s Adamem a s Evú, a chtě odjíti zase do královstvie nebeského, i dal jest jima dva strážná, Adamovi jednoho anjela, aby jeho hlédal a ostřiehal a při něm vždy byl, obveseluje jej, a též Evě dal druhého anjela. A přikázal těma dvěma anděloma, a[75r]by vždy při nich byli, pilně ostřiehajíc jich a hlédali jich, neb Hospodin rozuměl jest, že Luciper s anjely svými velikú má závist k němu a nepřízeň, neb pro ně sehnán byl s nebe. A rozkázav to těm anjelóm Hospodin, i šel jest z ráje s množstvím anjelév svých. Ale Adam s Evú s anjely svými zuostali sú v ráji [v] rozkoších¹⁸.

Tehdy stalo se, když Luciper zvěděl, že Adam v ráji zuostal a že mu Hospodin Evu ku pomoci z kosti jeho stvořil, svolal jest anjely své, d'ábly, a velmi tajně mluvil k nim a řka: „Bratřie moji věrní, slibte mi, aby to tajno bylo, což s vámi mluviti budu, ať by se to dále neproneslo, a k tomu také, aby mi radni a pomocni byli, jakož o vás doufanie mám zvláštnie.“ Tehdy kteříž d'áblé v tu radu povoláni byli, slíbili sú věrně pomáhati sobě. I poče mluviti Luciper a řekl jest: „Viete li, že Buoh nynie byl jest v ráji a stvoření jeho ono, jemuž převzděl Adam, s ním také byl jest? I přišlo mi nynie poselstvie, že Buoh opět cos v ráji ku pomoci tomu Adamovi stvořil jest, ale Buoh se všemi odšel jest, nechav jeho v ráji. A viete dobře, kterak veliká křivda stala se nám od Boha, tak že jsme z radosti naše vyhnáni, a to pro tohoto Adama. I radťež mi k tomu, co by se vám zdálo. Poněvadž se nad Bohem mstíti nemóžem, ale mstěme se nad jeho stvořením.“ Tehdy Astarot hejtman, jenž byl té chvíle, řekl jest: „Poněvadž tak pilna věc jest a pravíš, že s' tam měl posla, hodněť jest, aby posel byl vyslyšán lépe a otázán, kterak se tam dálo, abychom opět zklamáni nebyli, neb vieš, žeť má Buoh mnoho zrádcí vtipných, jenž se také domýšlejí rozličných věcí.“ I zavolan jest ten posel k Luciperovi, jenž slovieše Azaf. I řekl jest k němu Luciper: „Pověz ted' před námi v radě, co s' tam viděl v ráji, co jest Buoh tak dlúho v ráji činil?“

^{aa} *starost*] ftaořt A

¹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 13r: v ráji v rozkoši božie

[75v] Tehdy řekl jest Azaf: „Když stách u vrát rajsých skrytě i uhlédach toho jistého v ráji, jako Buoh velel jeho ctíti, an stojí tiše a někteří s ním anjelé z roty Michala archanjela, tehdy hned potom brzo šel jest za ním Buoh jako do ráje s velikým množstvím^{ab} anjelóv svých, rozmlúvaje s nimi, jenž zaslyšech, že o tobě také, pane Lucipeře, zmienku učinil jest a že by miesto tebe chtěl mieti Adama. Neb tak mi se zdá, že je řekl, že by chtěl dáti i to tvé duostojenstvie jemu, od kteréhož s' i s námi sehnán bez viny. A rozmlúvalť jest s ním, chodě po ráji, neviem pak, o tom li, či o jiném. A potom viděch, an se mu klanie a cos velím pochlebujje, odpoviedaje Bohu. A potom uzřech, ano ten Adam pade i nehnu ničímž. A já již běch se uradoval, mněje, by se také naň Buoh rozhněval pro nětco a že by již umřel, i chtěch pryč běžeti. A potom viděch, an se Pán Buoh popára mu u boku pravého a ihned se uděla jako z kosti jeho krásná žena, ale jiné přirozenie majíc, a mužatku ji jmenoval, pravě, že z muže pošla jest. I uzřech opět toho Adama, an vstává, a dal mu Buoh tu ženu v moc jeho, aby jeho poslúchala. I uzřech, an opět s Bohem mluvi, i lečech se velmi. Pak přistúpiv tam blíže lehky a Buoh počje se s tím Adamem voditi a tu ženu také vodieše. I jmenoval ji Adam Evú, pakť já neviem, tak liť jie řékati bude. I uslyšech, an jim rozprávie Buoh, aby všeho dřievie i všech věcí požívali v ráji. A udělal jim studnici, z niež čtyřie prúdobé jdú k uobvlažení země, jenž jich prvě nebieše. I přivedl je k jednomu dřevu prostřed ráje, kteréž sem dobře znamenal, i prikázal jim, aby s toho dřeva nejedli, a budú li jiesti kdyžkoli s toho dřeva, že smrtí zemrú. I uslyšech, ano oba pochlebnú řečí odpoviedají, že chtie poslušni býti. Také toto rač věděti, pane náš Lucipeře, že nemáš přietele na Michalovi, neb sem srozuměl, žeť on najviece radu vydává tomu Adamovi, což by bylo k necti tvé a [76r] újmu tvého panstvie, a rozumiem tomu, že by nechtěl, co by na něm bylo, by ty kdy navrácen byl k svému dóstojenství i s námi tudiež, neb tě křiva činí proti Bohu. A pak když jest to zjednal a zpósobil Buoh, šel jest zase s velikým množstvím anjelóv, a ten Adam a ta žena Eva ostalíť jsú tam v ráji sami, toť viem jistě. A cožť sem pravil Tvé Milosti i vám všem, jinak nenie, to račte věděti.“ A dokonav to Azaf, i umklk jest a oni d'áblé zhlédše na se, kázali jemu vystúpiti z rady.

Tehdy Luciper počje mluviti a řka: „Nuže, přietelé moji milí, poselství ste tomu srozuměli? Buoh miení činiti o mém i o vašem dědičném duostojenství^{ac}, z kteréhož sme nespravedlivě sehnáni. A již vidúce, jakť se nám křivda děje od Boha, že již netoliko ostavil přiebytek náš pust, ale ještě jej chce dáti tomu, ješto ten nikdy ani práva k tomu má ani kdy měl ani kdy tam byl, leč se podíval zdaleka, byv tam maličko, a dopustíme li toho, že ten Adam v drženie vejde, strach tě, bychom toho nepykali a nebyli toho zbaveni věčně. Protož zdá liť se vám, jáť s vaší radú a vólí chtěl bych toho Adama obeslati. Poněvadž tu nynie v ráji jest, blížeť bude sláti, než když bude v nebesiech, nebť těžkýť jest¹⁹ nám přístup do nebes sláti, jakož viete sami, že tam málo přátel máme. A zkázali bychom jemu, ať se neuvazuje v naše přiebytky dědičné, a že my byli sme toho prvě v držení než on a že ještě s Bohem o to i o jiné, což se nám od něho stalo, miesta nemáme nižádného a že my jemu věříme^{ad,20}, že o to nestane do přísúzenie^{ae,21} a ohledánie mezi námi dalšieho. Pakli by o to přesto chtěl státi a v to se uvázati, již bychom rozuměli, že by chtěl s námi zacházeti, neb my toho zacházenie opustiti nemieníme, a ať to vie. Jestliť žeť nám z ráje ujde do nebes, jáť za to mám, žeť se bude uvazovati v naše přiebytky, a budeme li ho chtieti obeslati, nižádnýť tam nebude chtieti jíti,

^{ab} množstvím] moztwtim

^{ac} duostojenství] duoftogenftwie fehnan

¹⁹ text *nebt' těžkýť jest* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

^{ad} věříme] wierzine

²⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 15r: *věříme*

^{ae} přísúzenie] przifuzenie

²¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 15r: *přesúzenie*

neb veľmi tam ťežce s našimi posly nakládajú a majúť je v nenávisť velikú. A jáť rozumiem, žeť ten pochlebník Michal proti nám čelí, dopomóžť [76v] jemu, cožť bude moci. I cele zdá mi se, abychom spěšně miesto sobě s ním učinili.“

Tehdy Solfernus poče mluvíti a řka: „Bratřie a přátelé, zdáť mi se, jakož ted' i prvé pan hejtman Astarot řekl jest, že jest věc pilna a zvláště taková, jenž všie naše říše dotýče d'ábelské, nemá kvapně a nejistě tak jednána býti. Ale že by to rychle a s pilností zvěděno bylo, poněvadž jest Buoh odšel s svými z ráje, ostali li sú jeho kteří s tím Adamem, čili jedině sami jsú, a vědúc to, budem se uměti lépe spravovati. Neb jistě nepokládajte sobě lechce toho stvoření božieho, neb budeme li jeho mieti za nepřitele a Buoh s ním bude proti nám, tuhé a silné nepřátely proti sobě budem mieti. A jáť se bojím, žeť Buoh jeho neopustí. I slušieť nám pilně vážiti, nejdeť nám o malú věc, ale jdeť nám o zbavenie přiebytkův našich a všeho^{af}. I nemeškajtež tam někoho poslati a zvězmež to najprvé, než kterou radu počnem.“ I kázachu Astarotovi hautmanu, aby poslal někoho, rychlého a rozšafného posla. Tehdy vece hejtman: „Zdá li se vám, ať jde Azaf, nebť jest pilný a múdry a bývalý v tom a cestyť jsú mu známy dobře.“ I slíbi se jim to, aby opět Azaf do ráje poslán byl.

Tehdy hajtman vyšed z rady, káza zavolati Azafa. A když přijide, zavola jeho Luciper, i poče s ním mluvíti, aby šel rychle zase do ráje. Tehdy Azaf zavrtěv hlavú, vece: „Milí páni, tak vám jest lehko mluvíti a rozkazovati zde, ale nevíete, kterakť jest těžko hleděti na Hospodína a ty věci spatřiti. A já bych radějí, by mě zde kyji bili, než by na mě měl Buoh hleděti, neb já naň. A uhlédali li by mě tam v ráji, bez pochybenie byl bych nepoctivě vyhnán. Anižť já umiem s těmi věcmi tak pilnými a takéť sem téměř neoddechť po této cestě. I mnú li chcete vše zjednati, zdali jiných poslovův dosti nemáte? Protož račte věděti, žeť toho nemohu učiniti.“ A když ten posel odmluvi Azaf, vece jemu hajtman: „Nepotřebieť jest mluvíti tak horlivě, však tebe k ničemuž nenutíme. Jdiž, odpočívajž, jakž umieš.“ Tehdy hajtman Astarot káza [77r] rychle zavolati jiného posla, jenž slovieše Bezofar. A když přijide Bezofar mezi ně, tehdy Lunarius poče jemu poselstvie rozkazovati a řka: „Přikazujíce prikazujemť pod milostí naší, aby rychle beze všeho odmlúvanie běžal do ráje rozkoší božích. A nebudeš li moci tam vjíti, ale pilně proto shlédaj, kudyž budeš moci, co tam dělá ten, jakož v ráji jest, a s kýmť jest, jsú liť kteří od Boha s ním zóstaveni. To nám pilně shlédni a shlédna to, nemeškaj nám dáti věděti zase sem na toto miesto.“ Tehdy Bezofar běže rychle, a by toho velmi pílen tak, jakož mu bylo prikázáno. A přišed k ráji, i shléda, an Adam s Evú chodí po ráji a dva anjely s nima, s Adamem jeden a s Evú druhý, jenž strážní sloviechu, a ta pamatováchu je, aby pomněli, co jim Buoh prikázal byl, chtěť odjíti²² z ráje. A pozna ty anjely Bezofar, že jsú z kuoru Michala archanjela, jakož je v nebi viděťl prvé. Tehdy prvé shlédľ všecky věci pilně i rychle běže k svým pánom čertóm. A když pověděchu, že přišel Bezofar, uzřechu jeho rádi, a kázavše jemu k sobě vstúpiti, i počechu jeho tázati, kterak jest zjednal poselstvie.

Tehdy Bezofar jako posel múdry a rošafný, jako by poodpočinul a pomlčal, i je se praviti krátce řka: „Všie velebnosti [hodní]²³, páni milí, když přijidech k branám ráje a vjidech svrchu nad branú s velikým strachem, neb jakžkoli ráje zazřech, tak mě obklíčil strach veliký, a neviem proč. A když se dívach po ráji, uzřech, an chodí ten po ráji, ale nenieť sám, nebť jest s ním ta Eva jakás. A dánť jest každému anjel k stráži jich, nebť sem slyšal, ani je napomínají, aby s jakéhos dřeva nejedli a pomněli, co jim Buoh prikázal, chtěť z ráje jíti. A jmenujíť ty anjely strážné své, ale hledieť jich velmi pilně. A račte věděti, žeť jsú ti strážní Michala

^{af} všeho] w/ffieho

²² opraveno písárem

²³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 16v: *hodní*

archanjela a jistě to není přátelsky, pane Lucipeře, zdá mi se svých pójčovati proti vám. Jak pak neviem, máte li co dále činiti. A jiných sem takových věcí neznamenal, nebť sem pospiechal, jako ste mi rozkázali.“ Tehdy poděkovachu jemu z poselstvie, i kázachu jemu vystúpiti z rady.

Tehdy Luciper hněvaje se, poče mluviti a řka: „Viemť já to, žeť není do toho Michala nic jiného než [77v] pochlebování a špehování, a koho by osočiti mohl k Bohu. Nebť on na špehy nakládá, aby věděl, kde se co děje v kterém kútě, aby tiem lépe líbiti se mohl. Nebť bych chtěl za to slíbiti, žeť mu není rozkázáno, byť koho svého nechal v ráji, ale z pravé všetečnosti těchto dvou anjelů svých nechal jest v ráji a stuoj to dlúho neb krátko, musíť mu toho líto býti. I prosímť za to, račtež raditi, co máme činiti.“

Tehdy Solfernus jakožto starší po Luciperovi, múdry a rošafný, poče mluviti a řka: „Slyšte všichni, což já mluviti budu, a pozorujte pilně, a ač bych co neopatrně pověděl, opravte milostivě, neb usta má múdrost mluviti budú k běhu stálému a dokonalému. Najprvé važte a pomňte toto, od koho jsme sehnáni s slávy přiebytkův našich, druhé, kam sme sehnáni, a třetí, pro koho sme sehnáni. Cele zdáť mi se, ať bychom najprv a najpilnějie k [...] ²⁴ o to hleděli, a to tiemto obyčejem: vyberúce z sebe hodné a múdré, i učiniti k němu poselstvie a žádati toho, ať nám naše dědičné obydlé spravedlivé učiní, s kteréhož nás sehnati kázal, a nevieme, komu k libosti. Ať nás zase do nebes navrátí a naši službu ať radši zachová, nežli by z nás nepřátely měl. A učiniti poselstvie poctivé a kázati poslóm pěkně mluviti, nebť jest hoden poctivosti, nebť jest vyšší nás, pravdu mezi sebou řkúce. A viemť já, žeť on také múdry jest, žeť nám dá takú odpověď v pravé pravdě, že všichni porozumieme, budeme li čáku mieti k navrácení, čili nic. I zdáť mi se lépe i užitečnějie k hlavě o to hleděti, nežli k nohám, neb s' ty, Lucipeře, chtěl, aby ten Adam byl obeslán, jenž jest od něho stvořen, i slušnějie jest Boha samého obeslati o to, než koho jiného. Druhé sem řekl, kam jsme sehnáni, že jsme v bolest a v biedu sehnáni, a z veliké radosti, to bude jemu také pověděno a bude oznámeno přede vši říší nebeskú, že se k svému opoviedáme. A tudy nebudeť se směti pokusiti žádný o naše přiebytky, kteréž v nebi máme. A žádejme, ať našich přiebytkův nedává nižádnému. A pak, dal li by komu naše oznámenie, již bychom k tomu nebo k těm toho hleděli. Třetí sem řekl, pro koho sme sehnáni, totižto sám li nás z své vuole nechtěl mieti, čili komu k libosti, čili kerú vinu hodnú má k nám, jenž by pro ni měl nás tak sehnati od také slávy. To bude otá[78r]žáno téhož Boha, ať nám zvěstuje o těch věcech po našich poslech, kteříž k němu vysláni budú od nás. A jestližeť jest učinil sám Buoh svévolně to, že nás sehnal s nebe, a nebude nám o to práv chtieti býti, musíť^{ag} náš nepřítel býti věčně. Pakli kto neb kteří šikovali sú jeho na nás, nadějice se, že sami na našich miestech budú v nebi, ten nebo ti takový mejléť se o to, bychom k nim nemluvili. Nuže tyť sem tři věci předložil, važtež vy pak dále a šífe, a jak se vám zdá, a jest liť co neopatrného propověděno, opravte s vážností. Také toto chci pověděti, ať bych jednu řečí odbyl, chytrostí a tadlinkův nehledajice v tom, neb věc pilna jest a skonanie žádá spěšného. Když již poslové ti, kteříž od nás poslání budú, poselstvie řádně jim poručené neumenšujíc^{ah,25} ani přičinějíc, budú li mieti kerú moc přijieti, čehož by jim podáno bylo, aneb směli li by na koho přijieti o takové záštie. Toho také považte, na kom chceme pře státi o tak velikú věc. A musím tak pověděti mezi sebou, tuto jinde bych nechtěl mluviti. Neb ač i za nic nestáli bychom, slušieť nám hrdě mluviti a vysoce napieti a tuze při vésti. Ale my, v tomto našem roztržení jsúce, nemáme tak múdrých a opatrných, jenž by

²⁴ nečitelný text, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 17v: k Bohu

^{ag} musíť] nušýt

^{ah} neumenšujíc] umenšfugicz

²⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 18v: neumenšujíc

uměli nás s tak velikým člověkem o tak velikú věc rozdělití a rozsúdití právě, i zdálo li by se vám, Buohť má muže múdré a stálé rádce své, jenž, zdá mi se, osob nepřijímají, ani přiezni nehledie, učinieť spravdivě každému a neshledánoť jest nikdy, byť jich kto v čem pomlúval. I nemnoho vybierajíc, přestaňmež na jeho radě, ale vymieniece, ať Michal tu nebývá, jestliť žeť na to přijde a Buoh bude chtieti. A oni, rada jeho, shlédajíc a uzřieć naše poddávanie, že na jeho vlastních přestati chceme služebniciech, mušil by velmi nešlechtný býti, byť nám křivdu učinil. Neb se jim svěříme, a ktož se komu svěří, máť mu věrně učiniti. I aby to bylo těm poslóm poručeno tak, aby s tím mlčeli, neb snad toho potrebie nebude, an snad sám od sebe rozpomene se, že nám jest křivdu učinil, i navrátíť nás zase bez nesnáze a rokované dalšíeho. Ale všakť slušie na budúci^{ai} věc [pomnieti], také^{aj,26} aby těm poslóm věřící listy dány by[78v]ly.“ A pověděv to i umkl jest.

Tehdy počechu, na se zhlédajíc, šeptati jeden s druhým, neb se řeč líbieše všem a múdrost jeho. A když se stalo jako mlčenie mezi nimi, tehdy Astarot hajtman poče mluvití a řka: „Páni, zdá mi se i jiným okolo mne sediećím, že k jednáni^{ak} těmto věcem obyčej a zpuosob od pána Solferna pověděný k těmto tak pilným věcem zřiezený a poctivý vydán jest. A jistě učieť tak, neb tím během a zpuosobem najspieše [k] konci bude přivedeno. A poněvadž ten běh jest vydal, vydajmež my také jeho v to poselstvie, a ktoť by nám to řádnějie zpósobil a lépe vymluvil? A přidadúc k němu, kohož ráćíte, a dadúc věřící list, nechžť jde nemeškaje upřieć do nebe k samému Bohu, neb tím neslušie meškati.“ Tehdy všichni k tomu svolichu a slíbi se jim to dobře. I vydachu k tomu poselství^{al} Solferna, muže múdrého a výmluvného, a Lunaria, urozeného vladaře, a přidachu jim Tartarea, doktora v práviech, a Belfegora a Turentera, v radě bývalé a poctivé muže. Ale Solfernus jako muž múdrý poče se zbraňovati, činieše se k tomu nehodným a nevýmluvným v tom, jakož obyčej múdrých jest, že nemá kvapiti ani třieti se v nižádný úřad, ani v niveč, by pak tomu rád byl, má se toho zdalovati. Ale však k prosbě ustavičné jich d'áblóv svolil jest jim k tomu a vzal tu při a nesnázi na se. Tehdy kázachu hned list věřící psáti, kterýž jest vzněl v tato slova:

Králi kralujícímu a Pánu panujícímu, Bohu všemohúćiemu, stvořiteli všech věcí, alfa, omega, Luciper, knieže a správce všie zběři a obce pekelné a d'ábelské *etc.* a my, Marchelindeus, Astarot hejtman i jiní všichni čerté a d'áblé i pekelníci nynie spolu sebraní, vaší božské svatosti oznamujíce věděti dáváme, že k vaší božské všemohúćnosti posieláme osvíceného Solferna, urozené a statečné i poctivé Lunaria, Belfegora, Turentera, mudrce své, a Tarta[79r]rea, doktora v práviech a vladaře našeho, věrné naše a milé přátely našich úmyslów úplně a docela zpravené, snažně Vašie Svatosti prosieće žádáme, abyšte jim ráćili věřiti úplně a docela, což nynie v tomto poselství jménem naším od nás s Svatostí Vaší budú mluvití, jako bychom my všichni stojiec před Velebností Vaší osobně. Dán v *Penarum* na sněmu obce pekelné pod obecným majestátem naším.

A když list byl napsán a skonán a poslové jej přijechu, tak aby nejednali ani mluvili jinak, než pokudž poručeno jim jest, tehdy Solfernus opět poče k nim mluvití a řka: „Nuže, Lucipeře i vy páni, již my máme listy k poselství popsané. A máme poselstvie dieti ode všech, a toto dálo se jest v radě, ješto mnozí o tom nic nevědie – i zdáť mi se, aby všichni d'áblé a čertie k tomu byli svoláni a to aby bylo jim oznámeno, jest li jich vóle k tomu, aby, což bude jednáno, bylo z vóle jednostajné umluveno, jednáno a pósobeno. Aby potom

^{ai} *budúci*] duczý

^{aj} *také*] tak

²⁶ zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 19r: *na budúcie věci pomnieti, také*

^{ak} *jednání*] gednanie

^{al} *poselství*] pošel/ftwie

nám viny nedávali, abychom my co bez jich vôle obecné uradiece se jednali sami, a my poslové, zvedúce jich vuoli, tiem zposobnějie budem moci mluviti i jednati všecy věci nám poručené.“ Tehdy slíbi se jim všem ta řeč, i káza Luciper Astarotovi, aby všecy čerty a d'ábly svolati kázal. A když se všichni sjidechu, poče Lunarius rozkázáním Lucipera všecy věci s listu vypravovati, na čem sú v radě byli zuostali. A pravě, že bez jich vôle obecné nic nechtie jednati, než zdá li se jim a líbí li se jim, že jsú již poslové jmenováni i list věřící napsán. Protož dadie li svú vóli k tomu, že tak má jednáno býti, pakli co lepšího vědie, aby pověděli. Tehdy potázavše se, i líbila se jim ta rada, i dali všichni svú vóli k tomu a prosili Comunitaria, výmluvného muže, aby kniežeti Luciperovi i všie radě jich obecný úmysl pověděl. I poče Comunitarius mluviti a řka: [79v] „Osviečené knieže i vy milí páni, jakož žádáte věděti úmysl všie obce o tomto poselství^{am}, kteréž jste umienili učiniti k Bohu všemohúciemu, tak se teď všie obci d'ábelské líbí a všichni k tomu svolují, věriece a prosiece, aby to tak jednáno bylo, aby všichni smlúvu a konečné miesto měli, co se toho zástie dotýče. A Vašie Milosti porúčejí mocně a praviec: ‚Zjednáte li zle, žeť vám bude zle, pakli dobře, všickniť vám děkovati budem.‘“ I vece Comunitarius: ‚Tak li vaše vôle, což sem mluvil?‘ I zvolachu všichni: ‚Tak, tak.‘

Tehdy Luciper vece: ‚Milí páni, viete to dobře, žeť sem já i s mú radú nikdy nic nezjednal bez vaše vôle ani ještě chci. Aniž co činiti mieníme^{an}, než což by bylo k vašemu dobrému a poctivému, a to s vólí vaší. Jedno buďte věrni a stáli, pomáhajíce sobě ustavičně, což by bylo k rozmnožení sboru našeho d'ábelského.‘ A těmi i jinými řečmi potvrzováše jich Luciper v jich zlosti. Tehdy Solfernus s posly s jinými, vzemše povolenie ode všie obce a velmi řádně schovavše listy, což najspieše mohli, ihned strojili se do nebe jíti.

A když již Solfernus s posly jinými hotovi biechu, bráchu se mimo ráj upříemo tudy, jakož Buoh z ráje a do ráje chodieše. A když přijidechu k branám nebeským, tehda uhlédavše vrátní a strážní královstvie nebeského Solferna i s jinými čerty, zavřechu brány nebeské i počechu mluviti k nim, co by chtěli, že jich pustiti nechtěj. Tehdy Solfernus velmi pokorně vece: ‚Kralujícímu králi, Bohu a Pánu vašemu, jsme poslové ode všie obce d'ábelské a že bychom měli nětco maličko od Lucipera i ode všie obce d'ábelské s Jeho Milostí pomluviti.‘ Tehdy vece jeden anjel: ‚I zdali^{ao} opět chcete kterou svádu skrze vaši nešlechtnost zjednati, aby opět búrka stala se někaká zde pro v[80r]ás? Měliť sme s vámi všie pýchy plni^{ap} dosti činiti nynie nedávno, mecíc se s vámi s radosti věčné. Zdali chcete se zase vlúdití, pokorú svú vaši zpornost přikrývající? Jak se pokorni zdáte, ale nenieť vám to na mysli.‘ Tehdy Solfernus, ačkoli hněviv bieše, však neda na sobě znáti, než vece k tomu anjelu: ‚Nechceš li zjednati, zač tebe prosíme? Myť sme na svádu nepřišli, jiněť máme jednati. A toť se přiházie poslóm, žeť mievají protivné puotky, ale majíť je v opatrnosti sněsti.‘ I vecechuť jim anjelé, aby s nimi řeči nechali, a poslachu dva, aby opověděli všemohúciemu. Tehdy pojemše ti dva anjeli Michala archanjela i přistúpichu před Hospodina. I vece Michal Hospodinu: ‚Pane svatý, otče všemohúci, teď strážní brány královstvie nebeského pravie, že by někaký Solfernus s některými od Lucipera posly i ode všech d'áblóv k Vaší Velebnosti žádali sem^{aq,27} přijíti, a že za to poctivě prosie, aby puštění byli.‘

Tehdy Hospodin zavola mocností i všech kóróv anjelských i poče s nimi mluviti, divě se, co by to nového bylo, že by oni chtěli do nebes. Ačkoli vědieše, co by oni jednali v svých

^{am} *poselství*] *poselství*

^{an} *mieníme*] *mienieme*

^{ao} *zdali*] *zdlí*

^{ap} *plni*] *plnie*

^{aq} *sem*] *íme*

²⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 21v: *sú*, rkp. NK XVII F 26 na f. 28r: *sem*

radách, však proto jako svrchovaná múdrost činieše se tomu nerozuměje, a ačkoli nepotřebie rady jemu bylo, však pro zachování řádu žádáše všech rady k tomu. Tehdy zdálo se všem okolo stojícím mocnostem, archanjelóm, anjelóm i všem kóróm anjelským nebeským, že by to neškodilo, by ti poslové d'ábelští puštění byli do nebe, a praviec, že by skrze to mohlo něco lepšího vyjítí. I vece k tomu serafín: „Najvšemohutnější Pane a stvořiteli, buď tobě chvála a čest na věky věkóv, amen. Jakož neposlušný Luciper poslal své posly, ačkoli neopatrně učinil jest, že jest prvé Vaší Velebnosti nedal věděti, že by měl své posly tak valně vyslati, však proto nic Vašie Svatosti skrze to duostojnost nemóž umenšena býti pro mrzkost jich a v tom zvie Vaše Velebnost, jsú li v tom zastaralém zatvrzení, či snad pokorú jsúce hnutí, něco jiného umyslili jsú sobě k veleslavenství vašeho^{af} počestného. Ale však staň a naplň se vedlé vuole vaše všecko, což ráčíš.“

[80v] Tehdy Buoh, sedě v slávě moci své, vece: „Ačkoli já Luciperovu i s jeho čerty pevnú stálost v jich hříše viem a tvrdé zúfanie, však proto, aby i vám všem nynějším i budúcím bylo oznámeno, že mé milosrdenstvie až na věky smiery nemaje a že i čertóm hotov bych byl milost dáti, by chtěli sami. Ale zviete, žeť sami nebudú chtieti, ať by moji přátelé byli i mých všech věrných nynějších i všech budúcích na věky.“ A když to Hospodin vece, posla Michala archanjela, najvyššieho posla a jakožto komorníka svého, k branám nebeským, aby přikázal Solferna i s jinými čerty pustiti do královstvie nebeského. A když přijide Michal archanjel, i káza všechny v nebi brány otevřieti. A když najposlednější brány otevřechu, tehdy taký blesk a taká jasnost a tak přerozkošná vuoně obklíčila jest čerty všecky, že nevědiechu, kde jsú, ani kam mají jítí. A mnozí chtiechu se na běh oddati, aby pryč utekli, ale druzí je držiechu. Ale Michal archanjel srozuměv, že nevědie se kam dieti, káza anjelóm, aby je uvedli v nebe. A když biechu v nebi, ihned božím zpuosobem pominula jest je hruoza a všem přikázáno v nebi, aby žádní jim nic nepřekáželi, jakož obyčej jest poslóm činiti.

Tehdy uzřechu črtie množstvie převeliké, to jest mnoho set tisícóv anjelóv se všech strán jdúcích, dívajíce se jim a diviece se: „Co jest to nového, že opět črtie jsú zde, a my je nynie nedávno s velikým bojem sehnali, i co chtie opět?“ A Solfernus uhlédav Michala archanjela, an ubrman²⁸ nebeských vládne, vece k svým tovaříšóm: „Hara, hara, ano Michal všudy přivlazuje. A bude líf na něm, těžceť nám naše věci pójdú a navrácenie našich přiebytkóv, od kterýchž jsme sehnáni bez viny, ale mlčte nynie s tím.“ A když tak jdiechu blížiece se k trónu božiemu, a okolo nich se všech strán anjelóv bezčíslný počet dívajíce se jim a někteří také biechu jim dáni k průvodu.

[81r] Tehdy Solfernus poče mluvití s těmi anjely, kteříž s nimi jdiechu, prose málo, aby poodpočinuli, než před obličej boží přijdú. I svolichu jim anjelé, že v příbytku a v stanovišti anjelóv některých zastavichu se všichni poslové ti d'ábelští, a když stachu, poodjidechu od nich anjelé. A on, Solfernus, pohledě okolo sebe i uhléda ten kuor, z kteréhož jsú vyhnáni byli, an ještě jest prázdný, i poče jej okazovati jiným čertóm, svým tovaříšóm a spoluposlóm, i vece: „Radujte se a veselte se, jižť vidím z temnosti světlo veliké, než což rozuměti mohu, móžem dobře tu svú věc napnúti a při naši hrze vésti.“ A z toho zatvrdí se jim všem d'áblóm viece pýcha a zpuornost jich, aby proti Bohu viece se zastavili. A když poodpočinuli a jakoby se poslové rozhostili, ač toho d'áblóm potřebie nenie, tehdy třie anjelé, kteříž je od bran vedli, kázachu jim, nic jich nenutiece, aby, chtěli li by před obličej boží, šli, že mají slyšáni býti, s čím a oč jsú posláni od pánóv svých čertóv.

Tehdy Solfernus jako by se pozastavil a poohlédli se za se, i káza poslóm, kteříž v listu věřícím byli jsú popsáni, přistúpiti, a vybrav k tomu několik počestných a jako

^{af} *vašeho*] walfieho

²⁸ zjevně chybný zápis slova; srovnej rkp. KNM IV E 6 23r: *an i u brány nebeské*

najpočetnejších, káza jim za nimi jíti, a jiným prikázal, aby za nimi odtud nechodili k obličej božiemu a s toho miesta aby se netúlali po nebi, ani s kým oč mluvíli. Neb jim tak byl Michal archanjel prikázal, jako obyčej jest poslom prikazovati nepřátelským, aby z hospod nechodili a nescházeli se s jinými k rozmlúvaní, aby i jiných nerozpakovali. A zavolav Solfernus Tartarea doktora i otázka jeho, kto má list věřící. Jenž jemu odpověď a řka: „Teď u sebe mám jej v škatuli u váčku.“ I vece Solfernus d'ábel: „Milý bratře, měj jej na hotově, jižt jest třeba. A když budem před Bohem, pamatuj mě, ač bych co poopustiv, nebť mi se srdce velmi leká, že máme před obličej ihned jíti, nebť jest třeba s rozmyslem tu mluvíti, ano téměř každé slovo napíší. Ach, bych [81v] já byl nikdy poslem nebýval! Jak bych já byl této starosti, strachu, nesnáze i všie bolesti méně měl, jsa při Luciperovi, než tuto dívaje se, ano jiní v našem, rozkoš majíce, veselé se a kochají, a my závistí div že nezemřeme, neb mrúce nemůžeme zemřieti. Ó, bych sem nikdy byl nevcházet!“ Tehdy Tartareus jako muž múdry a učený doktor poče jeho pamatovati a přivoditi mu rozličné příklady. I tieže se jeho²⁹, kterak velikú čest bude mieti od Lucipera i ode všech d'áblóv, zjedná li jim to, že oni všichni miesto budú mieti o své záštie. Mezi jinými řečmi vece jemu: „Pane Solferne, co sobě úmysl béřeš, jsa muž múdry a opatrný, i zdali se chceš od nás odtrhnúti i pokořiti se Bohu a zde zóstatí bez nás? Pomni, co sme sobě slíbili! A nynie, nechaje všech myšlení, pomni na to, aby poselstvie řádně zděl, abychem v hanbě nezuostali před těmito chytrými našemi nepřátely. Pomni, co a kterak nám poručeno jest. Protož již vidíš, anof nás hyn anjelé čekají boží. Čiň sobě tak, byť na mysli nebylo, aby se okázal hrdě před nimi i před Bohem, neb jakž by srozuměli poslové jiní, že by co poopustil mluvíti, s čím s' i s námi vyslán, strachť jest, by snad skrže to v nechut a v nelásku Luciperovi i jiným všem d'áblóm našim neupad!“ Tehdy z té řeči a z toho pamatování poděkoval Tartareovi doktorovi Solfernus i okáza se velmi dobrou myslí a jako hrdina kročí, zavolav těch poslov, kteréž byl vybral, poče sám napřed vykračovati. Ale jiní nevědiechu, oč jsta spolu rozmlúvala, neb by to jiní čertie věděli, byla by se sváda a ruoznice stala mezi nimi a strach, že by z toho poselstvie nic nebylo.

A když Solfernus i jiní d'áblé poslové s svými panošemi dosti počestnými a k tomu vybranými přijidechu před obličej boží, tehdy stáchu zdaleka, nesmějíce přistúpiti k trónu Boha všemohúcieho. A jiní čertie mezi nimi kryjiechu hlav svých, nesmějíce hleděti na tvář [82r] boží hroznú, jenž zlým jest hrozná a dobrým velmi líbezná a rozkošná. I stalo se jest mlčenie veliké ode všech v nebi, neb všichni chtiechu poslúchati, co tito d'áblové jednati a mluvíti budú. A sedieše všemohúci stvořitel na stolici stkvúcí převelmi a okrášlené drahými věcmi i barvami a bleskť jako ohnivý pocházieše z tváři jeho. Trón, na němž sedieše, okrášlen byl zafíry, smaragdy, jacinkty a koruna, kteréž na hlavě mějieše, hořieše předrahým a krásným kamením, přieliš ozdobena a okrášlena, neb karbunkulóv a rubínóv překrásných, řádně čistým dielem způsobených, stkvieše se hořícím bleskem a všech barev rozličných jiných a jiné proměny přemisterné na ní zdělány biechu, aniž mőzieše vtípnost d'ábelská toho mistrovstvie sezřieti, ani znamenati. A dva anjely, jeden z kóru cherubín a druhý z kuoru serafín, plamenem jsúce oděni v milosti boží hořiechu a jeden sedě s jedné strany a druhý z druhé strany, držiešta tu korunu nad hlavú všemohúcieho, sediecieho na tróně, a cherubín i serafín jako v červenosti ohně plamenného jsúce, sediechu blíz od trónu stolice božie a *potestates, virtutes, dominaciones* pod nimi sediechu níže vuokol před trónem. A potom anjelé i jiní kuorové sediechu opět níže, řádně každý na stolicích svých zlatých překrásných, drahým kamením ozdobených, dielem přemisterným zdělaných. A tak řádně když všecky věci biechu dokonány a zřiezeny před obličejem božím, jako slušie pripravovati před lidmi nepřátelskými – ač toho v nebi potrebie nenie, neb jest všecko řádně způsobeno

²⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 24r: *A těše jeho*

a zjednáno, ale však také jestiř řád mezi nimi, neb po onom řádu zde na zemi řád mezi lidmi ustaven a způsoben jest –, a Solfernovi s jinými posly ďábelskými dáno jest také miesto zvláštne k spolustání, aby mohli, sami stojiec, spolu raditi se i jinak rozmlúvati, a v tom že by jim nebylo překáženo žádným obyčejem, jakož poslóm tak má způsobeno býti, zvláště když o pilné a veliké věci jednati mají. A když tak mlčenie trváše a ozdobnost stkvúcie obličejie božieho a od trónu jeho s blýskavým sviecením a nesnesitedlnú světlostí ohněm zapalujícím v milosti své všechny vókol stojiecé zapalováše a ďáblé, nemohúc toho sněsti, [82v] ohromeni biechu strachem a bázni velikú tak, že nevědiechu, kterak poselstvie, s kterýmž od svých pánov vysláni biechu, počěti, aniž vědiechu, co činiti mají, než každý jeden druhého postrkaje napomínáchu se, aby poselstvie zdáli, tehdy vida to sedící na tróně, že jsú Svatostí Jeho omámeni, i poče mluviti k Michalovi archanjelovi, aby k těm poslóm řekl, aby mluvili bez strachu, což jim potřebie jest, že jim nemá překáženo býti. A Michal šed k nim i vece a řka: „Počátek i skonanie, Buoh věčný, tak praví vám, máte li oč mluviti s Svatostí Jeho, aby mluvili, nic se nestrachujíc, že vám nemá překáženo býti, ale máte vyslyšeni býti poctivě.“ A oni nedachu Michalovi na to odpovědi nižádné, protože s pánem jich Luciperem i s nimi tudiež bieše v nepříezni pro ten boj, v kterémž božím příkázáním přemožení biechu od něho a s nebe sehnáni, než jako poopustivše strach, postavichu se svobodnějie i smělejie před Bohem a říší nebeskú. Tehdy Solfernus vece, lehky obrátiv se k Tartareovi: „Kde máš list věřící, dáš jej sem?“ A Tartareus viněm škatulí z vácku a rozvázav ji a vyněm z nie list na pargaměnu s visutú pečeti aneb s majestátem, i poda jeho Solfernovi. Kterýžto Solfernus, vzav list od něho, obrátiv se tváří k obličejie božiemu, pokloniv se s počestnú poctivostí, smek kuklu škaredosti své tváří dosti jasnú, ztáh ruku s listem i poče mluviti:

„Veslavný králi a panující Pane, svatosti a mocnosti tvé i tvého stkvúcieho kralovanie, osvícené knieže, pán, pan Luciper, s jinými pány svými nás u poselství k Svatosti Tvé poslal jest a ted' Velebnosti Vaší dáti list kázal a poslal jest.“ A políbiv jej i poda jeho, přistúpiv blíže. A Hospodin káza Rafaelovi kanclěři list od něho vzěti a pilně jej ohlédati. A Rafael vzav list, ohléda pečet pilně a písmo, čie by bylo. A ďáblé poodstúpichu dále, aby list mohl samým, komuž svědčí, svobodně čten býti. I poče Rafael list čísti, jenž takto psán bieše: Králi kralujícíemu *etc.*, jakož [83r] napřed stojí, slovo od slova. A když list přečítechu, vece Rafael: „Toto jest list věřící a v něm nenie jiného psáno, protož rač, Pane všemohúci, stvořiteli náš, přeslyšeti, čehož žádají aneb oč od jiných ďáblov s Svatostí Vaší mluviti mají.“ I zavola Rafael a řka: „Poslové od Lucipera, pravtež, což praviti máte, neb toto list toliko věřící jest.“ Tehdy Solfernus, vystúpiv před jiné ďábly, s poctivým pokloněním poklekl před obličejem božím, vece: „Chvalitebný a všie cti hodný, povýšený mezi všemi a stvořiteli všech věcí, kralující a panující Pane, odpusť mně sprostnému a nevýmlyvnému a najnižšiemu z služebníkóv pána mého k Svatosti Tvé vyslanému, jestliže bych^{as} z své sprostnosti před veleslavností tvú co pověděl v tomto poselství, jenž by mně ke škodě mohlo býti, abych se mohl opravit i potázati a tiem abych honěm nebyl.“

Tehdy Hospodin Buoh vece: „Slyš, Solferne, i s jinými tovařiši, ačkolivěk ižádného práva ani pro kterou příčinu, jenž byste vy ďáblé i se pánem vašim měli ji, neměli bychme vás pustiti do kralovstvie a přiebytku svého, neb jste nehodni přebývati mezi námi pro svú zatvrzenú pýchu. Ale však aby nynie i na věky bylo oznámeno milosrdenstvie mé a má dobrota, dopustil sem toho, abyšte v mém kralovství^{at} se mnú a přede mnú mluvili a jednali, oč by se vám líbilo, a může li to býti, sjednali se s námi i s našimi se všemi. A nad to ještě i toho dopúštíme,

^{as} *bych*] bych czo

^{at} *kralovství*] kralowftwie

jakož s' žádal, ač ne z práva, ale z lásky a z milosti svrchované veliké. Protož mluviž, jakž chceš a což chceš, ale poctivost ovšem zachovaje před námi.“

Tehdy Solfernus, pokloniv hlavy své s dobrou myslí a s tváří veselú, vysokým hlasem zavola tak, aby všichni vuokol slyšeti mohli, i vece: „Duostojný Pane i všie cti hodný stvořiteli všech věcí, najspravedlivější súdece, všeliká dobroto, z tohož dó[83v]stojenstvie tvé. Napřed děkuji, že s' mě ráčil v žádosti mé uslyšeti a že pěkně v počátku mých řečí se mnú nakládati ráčíš. Račíž Svatost Vaše věděti, s čím a oč sme k Tvé Velebnosti vysláni. Najprvé knieže a pán náš Luciper, Lunarius vladař, Astarot hejtman a jiná obec všecka d'ábelská kázali nám Svatosti Vaší toto pověděti, že – ačkolivěk neměli by toho učiniti z práva, by se poddávající okázali pro své vlastnie pokorú jakú, však proto, aby bylo vždy shledáno i potom, že se k rovnému poddávají a neradi by v ničemž neřádném shledání byli – žádají i pilně prosie, jakož jsú bez viny od svých sehnání a strčení [z] radostí královstvie nebeského, aby Tvá Velebnost jim všem d'áblóm jich přiebytku a obydlé zde v nebi zase navrátiti ráčil, s kteréhož jsú bez viny sehnání od Tvé Milosti a od tvých služebníkóv, a v první jich slávu a dóstojenstvie uvésti, nebť tak pravie, žeť sú toho nikdy neprovinili, by se jim měla taká nečest od Tvé Svatosti státi. A tohož věrie Velebnosti Tvé, že to ráčíš učiniti bez větších nesnází a že raději Tvá Velebnost jich službu přijme, než by je za nepřátely měl. Nebť byť pak již která^{au} vina byla, pro kterou by hodni byli pomsty takové, jehož ovšem nižádné viny k nim Tvá Svatost nemá. Však by neměl se, Tvá Velebnost, takým ukruťenstviím okázati, neb sme slýchali, kterak s' milostivý, dobrý a spravedlivý, a sám divy čině a milosrdenstvie tvé na věky. A myť jsme se narodili z těch divóv, v kterých s' nás stvořil. A řekli sme: ‚Chvalte jméno jeho, nebť jest sladký všem!‘ Ale s odpuštěním, věru nám jsi se sladce neokázal, a žádné viny k nám nemaje. A protož myť se radovati a veseliti máme, chcme spravedlnosti a žádáme spravedlivého a našeho vlastnieho^{av}. Ne, jistě bychom my toho nikdy^{aw} nežádali, měla by o to Tvá Svatost sama k nám poslati a spravedlivě nám učiniti^{ax,30} a svolaje nás i navrátiti nás k sobě sem zase do královstvie nebeského, neb si spravedlivý a spravedlnost miluje tvář tvá. Ale páni naši i my aby [84r] vždy v spravedlnosti byli shledáni, což by Tvá Milost měl jich prositi, aby se v své uvázali a v svém se radovali, nelotrújíc v biedě a v psotě, to oni pak ještě Tvé Svatosti prosie. Protož, najdóstojnější králi a Pane, ačkoli rydanie hněvu tvého roznieťilo se bylo až do konce, ješto s' nás nevinně ode všeho sehnání kázal, a mám za to, žeť již snad líto Svatosti Tvé, i když jedno navrácení budem sem k své slávě, ačť se kolivěk veliké bezprávie stalo od slávy tvé, hotovi jsme přijieti. Druhé toto bezprávie, že se tomu velmi divie, že Tvá Svatost neměl na tom dosti, odjev nám naše dědictvie a radost velikú, do sie doby ještě sehnáv nás jako hubené, přepustil s' na nás takú biedu, psotu a muku, ješto toho nikdy hodni nejsme. A protož žádají s pilností, aby jim bylo to opraveno a nahrazeno od slávy tvé. Třetíe tak páni naši pravie, že se tehdy^{ay} před nebeskú říší opoviedají k svému spravedlivému a dědičnému duostojenství, kteréž zde v nebi mají, a věřice všem vuokol tuto stojícím, že o to jich dědictvie žádný nestane, nébrž by o ně chtěl kto státi, že jiní to praviti budú, aby toho nechali, neb najspravedlivější dědici oni k tomu jsú. Čtvrté žádají toho, aby jim ráčil to zjeviti, tak li si svévolně ráčil je sám od sebe sehnání odsud, nechť jich mieti a nemaje k nim žádné viny, čili Tvá Svatost kterou vinu k nim má, jenž by ji rádi věděli, čili z čieho návodu, čili komu k libosti ráčil s' to učiniti. Jestližeť jest to od Tvé Svatosti

^{au} která] kdera

^{av} vlastnieho] wlaŕtnie

^{aw} nikdy] mký

^{ax} učiniti] vcžŕnĕte

³⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 28r: učiniti

^{ay} tehdy] te/hd

z hněvu pošlo neb jinak chtě se mstíti nad nevinými, jistě znamenief jest svády svévolné, a že by je ráčil tudy za nepřátely mieti a pokládati, a jest li to tak, že by oni chtěli i mienili Tvú Svatost za nepřitele úhlavníeho mieti, jako i je Tvá Milost, jehož Tvá Svatost i tvój vešken dvór nebeský vidí, že ne jako nepřitele, ale jako by tvoji vlastní služebníci byli, tak se přieliš k rovnému poddávají, jedno sám rač uměti rovné přijieti. Pakli Tvá Svatost učinil jest také bezprávie k libosti někomu aneb některému, ale prosief, rač odpustiti, ať se mstie nad nimi, a Tvá Milost rač pohotově býti a nechť jim ten anebo ti sami bez tvé pomoci b[84v]ránie jich duostojenstvie. A když nás sem pustí Tvá Milost, to uzří Svatost Tvá, když jedině pohotově budeš, žeť se v své uviežem, buď tomu libo, nebo těm. Pakli jest ten nebo ti, jenž hyzdie pány naše i nás k Svatosti Tvé, a také smělosti byl, že by chtěl a mienil dostáti toho, což by mluvil a jednal od nich krom očí před tváří slávy tvé, nechť vystúpi nynie, a myť sme hotovi před Velebností Tvú uručiti i odvěsti, jakož Tvá Velebnost rozkáže, že krátco jim na tom činí. Pravil li by kto, že by o někerú nevěru neb neupřímnost proti Tvé Svatosti mienili aneb chtěli jednati, neb se to teď očitě okazuje, abychť rozuměl nebo věděl, žeť by mienili kerakkolivěk kerú neupřímnost proti Tvé Svatosti vésti neb jednati. Nechtěl bych tiem poslem býti od nich aniž bych chtěl jinak před tváří tvú praviti, než což pravda jest. Páté rač věděti, tak páni moji pravie, žeť slyšie i tomu rozumějí, nébrž že sú toho v jistotě zpraveni, že by někto o to jich panstvie dědičné stál, a zvláště někaký Adam. Jáť hned upriemo poviem, nebť klamati neumiem, a že by jemu tento Michal, tvój posel, to jednal, aby se i s svými, národem i pokolením, maje čáku k tomu, v to naše duostojenstvie uvazoval. Protož aby ráčil věděti, žeť toho žádají páni moji, aby toho neráčil dopúštěti, byť se jim i nám všem ta křivda dieti měla v tvém království^{az}. Neb to jistě rač věděti, ktož by koli stál o to aneb chtěl, jsa kterou všetečností aneb návodem na to nastrojen, v to naše^{ba} dědictvie aneb dědičné obydlé uvazovati, k tomu by páni moji i my tudiež mienili o to hleděti jako k nepřiteli a k takovému, jenž by o jich bezprávie^{bb} a nečest stál. A pak nad to nade všecko v těch ve všech věcech, jakžkolivěk staly sú sě mezi Tvú Svatostí a pány mými, má k tomu jednáno býti tak, aby Tvá Svatost na^{bc} všech přátely měl než nepřátely. A rač radějí hněv svůj a čas, který měl ku pánóm našim i nám, vyliti jej na ty, kteříž Svatosti Tvé neznají, a známé rač přijieti v slávu svú, odčině a opravě jim to, což s' jim Tvá Svatost a tvoji křivdu [85r] a bezprávie učinili ste. A má to Svatost Tvá shledati, že na nich věrné a stálé služebníky mieti budeš. Jižť sem před Vaší Svatostí velmi sprostně a krátce to poselstvie zdál, rač za zlé nemieti, ač bych co hlúpě propověděl, nebť já neumiem než upriemo pověděti tak, jakož jest.“ A s tiem Solfernus, pokloniv se Hospodinu, i odstúpi zase k svým tovařišóm. A jako čelo protieraje, poče k nim mluviti: „Dobře li sem poselstvie zdál?“ Jemužto všichni pochválíchu, řkúc: „Velmiť jest tak dobře.“

Tehdy všichni archanjelé i anjelé vstavše i pokloníchu se v hromadu i počechu sě diviti opatrnému toho d'ábla poselství. I zdáše se jim, jako by věrně mienil tak, jakož mluvil jest, a že by něco právě žádal. Tehdy uradivše se a zuostav Hospodin s svými svatými, jakú odpověď měl dáti těm chytrým d'áblóm, i poručí to Rafaelovi, kancléři a písáři svému, aby na každý kus rádnú jim odpověď dal. A on sepsav sobě všechny kusy, na kteréž měl odpověď dáti, i odjede od Hospodina. Tehdy kázachu sě jim zsaditi poctivě jako prvé, a když všichni, každý na svém místě, sediechu, i kázachu všem mlčeti. A když se stalo mlčenie veliké v nebi, tehdy počal jest mluviti Rafael, od Hospodina vystúpiv, aby ode všech slyšán byl.

^{az} *království*] kralowftwie

^{ba} *naše*] naffie

^{bb} *bezprávie*] bezprawie

^{bc} *na*] naw

„Pán panujících a král kralujících, počátek a skonání všech nás, stvořitel všie moci a věčný Buoh, útočiště a pomocník v zamúcení, pán všie moci, jehož stolice jest na věky věkův, veliký a chvalitebný přieliš, nebť jest vysoký a hrozný král, nade všecky výsosti povýšený a slavný velmi, tobě, Solferne, Belfegore, Tartaree, Turentere, poslóm od Lucipera, Lunaria, Astarota i ode všie moci d'ábelské, takto kázal jest pověděti. Najprv, jakož s' ty, Solferne, vymlúval, široce pravě, kterak se poddáváte a mluvíte, vymlúvajíc o své pokoře, kterúž okazujete pro své, a nemajíc toho z práva činiti, a že by neradi v ničemž neřádném shledání byli *etc.* I takť Jeho Milost praví, že najprvé kdy ste stvořeni vy v svých od slávy jeho, tu jest vám z své milosti byl dal své vlastnie dědictvie a panstvie, [85v] abyste, v něm jsúc, chválili jej na věky, jej ctili a jeho poslúchali. I zdali je co vašeho žádal, jenž ste nikdy nic neměli, an vás z ničehož stvořil, i zdali vám co mocí pobral jest, ano všechno jeho bylo a svého vám dal, pokudž ráčil, i zdali vám kterou moc neb povýšení odjal jest, a vy jste v jeho vlastniem vládli jako v svém? Neb vám toho přál pro velikú lásku, kterúž jest k vám měl, a tak vám byl Jeho Milost svěřil se velmi, že Luciper, pán váš, bieše všeho světla pán, aniž kto z nás bieše roven jemu. A tak vy jsúce z jeho vlastnieho a v jeho vlastniem takú závistivú pýchú pohnuti, i chtěli ste se s svým kniežetem pokusiti [...] ³¹, mě jest hanba mluvití. A tudy svévolně ztratili ste a propýchali tu duostojnost a radost, kterúž ste zde v nebi s vyvolenými měli, kterěz vám Jeho Milost byl popřál jest, aby vóli jeho plnili, ne aby se vóli jeho protivili, nebť Pán náš nemá aniž mieti chce služebníkóv neposlušných. Ó Solferne, co s' to směl vymluviti před tváří Pána, pravě, že o své vlastnie stojíte? Ano toho nenie. Však pomni, od koho s' stvořen, že od Jeho Milosti; a kde jste stvořeni, že v jeho království ^{bd}; a proč, pro čest a pro chválu Jeho Milosti. I směj jí páni tvoji praviti a osvojovati cizie za své a spravedlností nespravedlnost přikrývati? Protož tohož žádá Pán a stvořitel náš, abyšte pověděli, pomníte ^{be} li, proč jste sehnáni a kto jest tiem vinen. Že žádný jiný, než pýcha vašeho kniežete Lucipera a vaše. Že žádanie jest od Pána našeho a stvořitele, aby tolik počest učinili k vuoli jeho vedlé jiných, komuž Jeho Milost kázal. An pak knieže a pán váš chtěl se Milosti Jeho vrovhati, vstavě stolici svú na paprslky nebeské, to li jest upřiemost, to li jest viera, to li jest poslušenstvie? I zdali jest neměl pro takú příčinu a takovú nešlechtnost treskati jeho jako svého? A to, což jest byl dal jemu a vám do své vuole, zdali nemohl vám toho odjieti? I zdali ste co k Jeho Milosti přiložili, že jeho dědictvie, královstvie jeho, svým nazýváte? I co z sebe činíte a za to se nestydíte s takovým poselstvím před takového Pána přistúpiti? A proto strčilať jest vás pýcha a jste přikryti [86r] zlostí a nepravostí a nemilostí svú a budeť o vás praveno v budúcích ^{bf} časech, že jste mluvili zlost a nepravost a na výsosti že jste mluvili lež, totiž před najvyšším zde na nebi. A proto, že ste usta svá položili v nebe, totiž že ste směli v nebi ty věci mluvití, jazyk váš přišelť jest na zemi, to o vás bude praveno až na věky. Ó Solferne, že žádají tvoji páni z práva, aby je Jeho Milost navrátil v jich prvnie dostojenstvie zde v nebi jako prvé, že chtie tepruv toho, což se jim od Jeho Milosti bezprávie stalo *etc.* I co jsi to směl před takým Pánem mluvití? Žádáš najprvé, aby byli ^{bg} k Jeho Milosti navráceni a k tomu, aby vám Jeho Milost odčinoval. I zdali co má vám Jeho Milost odčiniti za to, co ste vy jemu nešlechtného učinili? Chcete násilé a kvalt v jeho vlastniem království Jeho Milosti učiniti a žádáte navrácenie vašeho a odčinění. A kdybyste toho žádali, aby Jeho Milost vás bohy miesto sebe zdělal a vám poruče nebeské královstvie i všecku moc říše nebeské

³¹ nečitelný text, opisovač škrty opravoval chybný text *o tom*, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 31r: *o to*

^{bd} *království*] kralowftwie

^{be} *pomníte*] pomniete

^{bf} *budúcích*] buducziczech

^{bg} *byli*] byli bi

i sstúpil pryč z nebe, jenž hanba o tom mysliti, ó Solferne, jistě bylať jest nemúdrá rada vaše. A nepuojdete li jiným během vuokol, tiem sobě nic nevyvedete, neb nepodobné věci žádáte, chtieti voliti i děliti. Než musíť jedno z toho býti: neb jakož pravíte, že jest spravedlivý a milostivý, abyšte se jemu na milost dali a pokořili sě jemu jako vinni a nešlechetni – neb to praví, že ste chtěli nešlechtně učiniti, ale nemohli ste – nebo sudťe se, a což právem obdržíte, to sobě mějte. Ačkoli neměl by s vámi oč se súditi ani oč mluviti, neb všecko jest jeho, ale však aby vždy zuostal milosrdný na věky, a chceť s vámi Jeho Milost na někom přestati. Jedno sami volte sobě, kohožť se vám zdá: pakli chcete na těch, jakož s' je jmenoval, dosti mieti – ačkoli neslušné jest služebníkóm pána súditi, avšak aby božskú dobrotu okázal, i na nichť chce dosti mieti – jedno ať jest to ujištěno, což jimi^{bh,32} bude vypověděno, aby to bylo držáno. Druhé, Solferne, pravíš, že se tomu páni tvoji velmi divie, že Jeho Milost sehnati vás kázal jako hubené v bolest a v biedu, kteréž nikdy hodni nejste, v tom od Jeho Milosti opravenie žádajice *etc.* Na totoť Jeho Milost takto praví, že jakžkolivěk stalo se jest s vámi, ještě jste více hodni, protože jste se směli v nebi o takový hřiech pokusi[86v]ti. A měli ste vniveč zetiřeni býti a zkaženi, jakož vás z ničehož stvořil jest. Nad vámi moc okázal, v psotě a v biedě abyšte byli a aby nynější i budúcí, na vás hlediec, vámi se kázali^{bi,33} a vy^{bj,34} v strach a v ohyzdu aby byli nynějším i budúcím na světě na věky. Pak ještě opravenie a nahrazenie žádáte. Zdali chcete, aby vám to nahradil, že vám snad závistno, že Jeho Milost dobrý a spravedlivý jest a vy že jste zlí? Neb vězte, nenavrátíte li se k Milosti Jeho, žeť o vás v budúcích^{bk} časiach praveno bude, že jste pro lsti sstrčeni a polozeni v biedě, a když jste sě výšili, tehdy sehnáni jste. Protož sám pomysl, žeť nenie to podobné ani spravedlivé, byť taký pán, jsa práv, a nic vinen nejasa, i měl opravovati vám, nevěda co, jenž vy Jeho Milosti vinni jste sami. Třetíe, Solferne, jakož s' pravil našemu králi a Pánu všemohúciemu, že Luciper s d'ábly, s jinými pány vašimi opoviedajú sě k duostojenství svému spravedlivému, kteréž zde v nebi mají, a jako brániece se v to uvazovati, každému praviec sě najspravedlivější dědici toho býti. Na toť Jeho Milost praví takto: mněľť jest za to Jeho Milost, žeť jest sobě k vóli a k své slávě stvořil nebe i zemi i všecky přiebytky v království nebeském i všeliká duostojenstvie. Naliť vy ste snad to pósobili, nebo osobujete to sobě a praviece, že vaše jest, a opoviedáte se k tomu jako k svému? A poněvadž pravíte, že jest vaše: okažtež to, vy li ste sobě to stvořili, což v nebi a pod nebem jest. Pakli snad toho nesmiete říci? Ale vy li ste rádce byli jeho, když Jeho Milost nebe a zemi stvořil, zdali žádal vás za³⁵ vašich přiebytkóv, kterýchž ještě nebylo, abyšte Jeho Milosti radili k tomu? Protož takť Jeho Milost praví: Poněvadž jest jednu to duostojenstvie měl moc dáti, komuž jest ráčil, abyšte i ještě nechali Jeho Milosti, ať by opět dal, komuž se líbiti bude. Poněvadž jste neuměli neb nechtěli toho zachovati a žeť vás dobře vidí i zná, bude liť ráčiti, móžť i vám to navrátiti, když pokořiece se i želejíc, co jste páchali, Jeho Milosti prositi budete, nebť jest té povahy, odpustíť vám, a komužť odpustí, věrněť odpustí, nikdyť toho nezpomene na věky. Protoť zdáť se Jeho Milosti, žeť on najspravedlivějšíe právo má v svém království. Čtvrté pravil si, že žádají páni vaši, aby jim Jeho Milost pověděl, tak li jest jich neráčil mieti, že jest sehnal, čili kterou vinu k nim má, čili komu k li[87r]bosti, a to si široce mluvil. Taktoť Jeho Milost praví: Zdali ste proto ozdobnú

^{bh} *jimi*] gim

³² srovnej v rkp. KNM IV E 6 na f. 32v: *jimi*

^{bi} *kázali*] kali

³³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 32v: *vámi se kázali a vámi*

^{bj} *vy*] wa/mi

³⁴ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 40r: *vámi se kázali a vy*

^{bk} *budúcích*] buczých

³⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33r: *a*, rkp. NK XVII F 26 na f. 40v: *s*

řečí a širokou výmluvu vypravovali poselstvie nadějíce^{bl} se, že by vám na to odpovědi neuměli dáti v nebi? I tiemť se vám odpověď dlí, nebť vám k každému kusu Jeho Milost odpoviedá zvlášť. A toť praví, že když jest vás stvořil krásné a jasné, velmi jste se dobře slíbili Jeho Milosti a velmiť jest rád byl s vámi. Nežť vámť se je stýskalo s Jeho Milostí a nechtěli ste rádi s ním býti. Byl by váš knieže Luciper [nežádal]³⁶ stavěti stolice své zároveň s Jeho Milostí, neb ktoť se výší, býváť ponížen. A protož nižádnému z toho neděkujte, než kniežeti vašemu Luciperovi a sami sobě, onť jest najviece vinen tiem a potom vy sami. A také nebeřte sobě, byť komu k libosti to Jeho Milost učinil jinak než spravedlivě – nebť jest spravedlivý, jakož s' sám to seznal, Solferne – než [vám]³⁷ k libosti to učinil jest, neb se vám nelíbilo s Jeho Milostí býti pro vaši pýchu a zlost. A vymlúval s' také v tom čtvrtém kusu, dotýkaje Jeho Milosti, učinil li by to svévolně Jeho Milost, že vás sehnal jest, že by to přátelsky nebylo a že by i za nepřitele Jeho Milost chtěli mieti. Jižť jest Jeho Milost těch se hróz odvážil, než snad sami své psoty neznáte, a pravíť, žeť jest válkám přivykl, než snad chcete tomu. A tak bude, že bude opět o vás praveno v budúcích^{bm} časiech, že jste pro nepravost svú strčeni a sehnáni s nebe. A jakož s' pravil o zarukování, že byšte chtěli zarukovati, pravil li by kto na pány vaše, takť Jeho Milost praví, žeť toho zarukování dopustiti nemieni v svém království³⁸, nebť by z toho sváda byla hotova, anť s vámi nedávno svádu a boj měl, ale chceť Jeho Milost čest a pokoj mieti v svém^{bn} království na věky věkův. Páté, jakož s' pravil, že páni vaši zpraveni jsú toho v jistotě, že by někto o to panstvie stál, kteréž jste zde vydrželi, a jmenuješ, že Adam někaký. A v tom^{bo,39} páni vaši žádají, aby Pán náš a král nedopúšťel takého bezprávie v království svém, a pakli by kto stal o to aneb mienil státi, že byšte takého za nepřitele chtěli mieti. Tak Jeho Milost praví, jakož prvé předpověděl sem dosti rozumně, že oč stojíte, jehoť jest, a z svého učiniti móż, což ráčí a když ráčí a jakž ráčí. A kto se bude protiviti vuoli jeho? O Adama, jakož s' zmienku učinil dost neznámě, jako byšte jeho neznali, neb jmenoval s' a rka: ‚Jakýs Adam.‘ Ó Solferne, kteréš všetečností jsa po[87v]hnut, tak neznámě a handlivě jmenoval s' stvoření božie krásné, kteréž všechna říše nebeská ctíla jest k vuoli a rozkázání Jeho Milosti, kromě^{bp} jediné pánov vašich a vás; vy ste se protivili vuoli boží, a protož jste v tomto potupeni. Ó Solferne, kterak se činíš, neznaje Adama, stvoření božieho? A protož praví Jeho Milost, že jakožť jest mohl z povýšeného poníženého učiniti, téžť muož poníženého povýšiti, jakožto Adama, jenž jest nyní na zemi v ráji a k vóli jeho ponížený, potom když bude ráčiti, povýšit jeho. A abyšte to věděli jistě, nevezme liť tuto nyní konce vaše rokování, žeť jest zaslíbil ten přiebytek a tu radost, kterou ste vy měli, dáti Adamovi i jeho pokolení na věky, aniž se nadějte s Jeho Milostí o to kterému rokování^{bq}. Pak s' pravil najposlěz, že by k tomu mluvití chtěl, aby páni vaši s Jeho Milostí přietelé učiněni byli. Ačkoli Jeho Milost muož bez přiezni pánov vašich býti a přátelstvie jich nežádá, však proto, aby vždy shledán byl v své dobrotě, milosti a spravedlnosti, a že i nemilostivým a zlým dává svú milost, chceť také učiniti, jako napřed pověděno jest a na radě, v svém království o to záštie přestati s vámi a dosti mieti, neboť jsú zvelebeni skutkové Jeho Milosti. Nebť toto

^{bl} *nadějíce*] n/adiegiecze

³⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33v: *nežádal*

³⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33v: *vám*

^{bm} *budúcích*] buducziech

³⁸ opraveno písařem

^{bn} *svém*] fem

^{bo} *tom*] tom že bý

³⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 34r

^{bp} *kromě*] promie

^{bq} *rokování*] rokowanie

bude o něm praveno v budoucích časech, že všechny věci učinil v moudrosti. A protože budiž sláva jemu na věky, nebť se bude veseliti v skutcích svých a jeho věrní budou se radovati a veseliti v něm na věky, neboť jest dobrý Pán Buoh náš těm, kteří jsou srdce upřímného. A budou Pána našeho lid, ale i jiní povyšovati a modliti se jemu budou na hoře jeho svaté, neb svatý jest Pán Buoh náš a v jeho domu nebude přebývati, kdož činí pýchu. Protož my chvalme jméno jeho, nebo sladký jest Hospodin a na věky milosrdenství jeho, od pokolení až do pokolení pravda jeho, nebo požehnaný jest na věky věkův. Amen.“

[88r] Tehdy když se odpověď božská skrze Rafaela těm posluom d'ábelským dokona, tak že d'áblé mějiechu jie s potaz, i prosichu Hospodina, aby se jim ráčil dáti na to potázati. Tehdy shlukše se d'áblé v hromadu, radichu se chvíli dlúhú. I vece Solfernus: „Totoť chytrá velmi odpověď dána nám jest a pravdyť se mnoho dotýče a písma. A jáť nejsem učený v tom, protože ty Tartaree, ty s' doktor a velmi umělý v práviech, ty již mluv a odmlúvaj.“ I vece Tartareus: „Pane Solferne, neníť slušné jinému mluvití, poněvadž k tobě mluvie, a také byloť by s pohaněním tobě, měl li by kto jiný mluvití, jako by ty neuměl na to odpovědi dáti. Ale když to skonáš, dada odpověď tiem kratší, jáť již rozumiem, žeť z budoucieho⁴⁰ písma mluví, chciť já pak mluvití k miestu konečnému.“ Tehdy nauči Solferna d'ábla Tartareus, kterak by na každý kus odpoviedal. I poče jemu dobrou mysl dávati, pravě, že jest snadno na to odpověď dáti, ačkoli těžka velmi jim bieše. A když se uradichu a na tom zuostachu všichni, aby též, který první mluvil, odpověď dával na odpověď božskou, tehdy obrátichu se zase k slávě obličejie božieho všickni a Solfernus opět vystúpi přede všechny a pokloniv se poče mluvití a řka:

„Pane věčný a slavný králi, já sprostný a hlupý opět chci před velebností slávy tvé maličko něco pověděti a na to, jakož Rafael od Vašie Velebnosti k nám mluvil jest jménem Tvé Svatosti, a chciť na to krátce odpověď dáti. A ač bych co z své sprostnosti propověděl ke škodě sobě, rač pomnieti, že s' mi řekl, abych tiem honěn nebyl, nebť sem já neumělý a v těch věcech nebývalý. Ale rád bych, by dobře bylo mezi Svatostí Tvú a pány našimi, a což bych mohl nejlépe pánóm svým zjednati, to bych rád učinil od Tvé Svatosti. Také bych kam byl vyslán, a jsa sluha tvój, též bych učinil. Protož, velebný Pane, takto rač věděti, jakožť jest Rafael, kancléř a písař od Svatosti Tvé, mluvil, předkládaje nám o stvfoření našem, a [88v]sám Tvá Svatost se znáš, že s' nám dal své dědictvie a z svého s' učinil, co s' ráčil. I ovšem, Pane velebný, všakť my známe se, žeť sme od Svatosti Tvé stvoření, protož i žádáme navrácenie k Tvé Svatosti, abychom zase s Tvú Svatostí bydleli, a nežádáme nic jiného, než svého toho, co s' nám sám ráčil dáti. Však ani žádáme co jiného, by nám kázal postúpiti vyššieho kóru nad⁴¹ serafínem neb nad cherubínem, ani nižádné věcí cti ani větčieho duostojenství ani většie světlosti ani jinačejšie zpuosoby ani jiného úřadu, než toliko jediné toho, co s' nám byl prvě ráčil dáti, ještoť to naše bylo vlastnie. I zdali co žádáme cizieho i zdali co neřádného, zdali co nepodobného, že tak Rafael uštípane nás pohaněti chtěl a tak protivně s námi mluvil jest od slávy tvé? Dosti by bylo toho, by ani před tváří tvú ani v tvém království bylo, než někde v krčmě; a dotýkaje sprostnosti mé, i ovšem všakť já se k tomu znám, žeť jsem já jako hovado před tváří tvú a před slávú tvú. Ale poněvadž jsem posel, musím tak jednati, jakož poslu poručeno jest a jakož na posla slušie. A protož jakož teď Rafael pravil jest, že by páni naši i s námi propýchali tu svú duostojnost, nepravieť toho páni naši, ale žádajíf věděti, proč anebo kerú příčinú jsou toho zbaveni. A k tomu se páni naši znají, že tvoji jsou, a což mají a měli sú, že od Svatosti Tvé mají a měli jsou. A s plným doufáním mají za to, že je zase k jich vlastiemu navrátíš, a na to teď jsme my vysláni od svých pánóv. A jestliže by co bylo mezi

⁴⁰ text *žeť z budoucieho* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

⁴¹ slovo *nad* je v rkp. zapsáno omylem dvakrát

Tvú Svatostí a pány našimi, jenž by mělo skrze to oddalování byti k jich navrácení, ale páni naši chtějí na tvé radě mocně přestat o to, ať jest to hned konáno, a nechť páni naši hned sem přijdú, uvieží se v své a ať jsú oslaveni hned od slávy tvé. A, milý Pane a králi svatý, rozpomeň se na své hromáždění, kterýmž jsi vládl od počátka, a neroď každého poslouchati, by měl tudy pány naše i nás odstrčiti od jich slávy a dostojeinstvie a cti, nebť já to viem, že jsi hrozný. Avšak, milý Pane, učíň tak dobře a šlechetně, nechť páni naši zase navráceni jsú v slávu svú i s námi a potom, odčině jim po svých služebnících, račiž se s námi smířiti, nebť jistě [89r] rovného podávají. Aniž já chci tak horlivě mluvit jako Rafael, a přesto nedivím se tomu, neb má Velebnost Tvú na svú stranu a snad také tak jemu rozkázáno jest. Pak dále, pane Rafaeli, pravil s', předkládá divný obyčej, jenž by jím najspíše mohlo se sjednání státi a smíření mezi božie svatostí a pány našimi: neb aby páni naši z milosti od božské dobroty toho hleděli, aneb co by je súdem postihlo, na tom přestali. Pane Rafaeli, a zdali to nenie z milosti a pěkně, že páni moji prosie a žádají za své navrácenie, i zdali koho chtějí bít i zdali chtějí proto Boha od něho vyhnati, zdali koho o to hanějí, zdali toho kterým neřádem hledie? Važ to sám, sud' to sám. Neb nechť ted' Jeho Milost sám povie, co jsú komu proto neřádného učinili, než pokorně prosie za to, aby se jim křivda a násilé nestalo, a to aby bylo ohledáno Jeho Milosti služebníky. Ó Rafaeli, uměl bych já také k tomu, když bych chtěl, mluvit, aby sebe právě hleděli, ale nechci, než z dobroty a pěkně, a rád bych, aby to zjednáno bylo mezi Svatostí Jeho a pány našimi. I přimlúvajte se k rovnosti a k jednotě, však ste prvé spolu dobře byli a mohli byste ještě býti. Také, Rafaeli, pravil s', že ačkolivěk Jeho Svatost neměl by oč se s pány našimi i s námi tudiež súditi, však proto, že chce s nimi přestat na těch, které sem já jmenoval, taktoť já ted' pravím, jestližeť se Jeho Svatosti zdá, že by se neměl oč s námi súditi, proč jsme tehdy řeč počeli, a protož chcemeť přestat na těch, kteříž jmenováni jsú. Divnáť jest věc, že pravíš, že nemám oč se súditi. Jednak že se chcete dáti o to, což se nám od Svatosti Jeho stalo, s námi ohledati. Jednomuť jest býti z toho: neb ať to jde tak, jakž jsme pomluvili, neb ať jest v ničemž nic. Jáť ted' pravím od svých pánov, že jsme hotovi a chceme rádi rovné přijieti od Svatosti Jeho, jediné může líť nás potkati.“ A ohled se, jako by se poobrátil k uobličejí božiemu d'ábel, i vece: „Hlasem mým já k Hospodinu budu volati a pomyslím na mě. I zdali, věčný králi a Hospodine, zahnal si nás a tvój hněv rozlítí se jest na nás, abychom snad nižádným obyčejem k Svatosti Tvé nebyli navráceni? A protož chciť já sám to slyšeti, co bude ke mně mluvit Pán Buoh. A poněvadž rovnost miluje tvář jeho, takéť o pokoji se mnú rozmluvaje, neodvrátíť milosti své, protož, velebný králi a najs[89v]pravedlivější^{br.42} súdce, nerač dopustiti toho, ať bych já, pokorný a sprostný, byl odvrácen od slávy tvé jsa pohaněn a nebyl uslyšán před tebu i před slávú dostojeinstvie tvého, i neračiž mě i s mými spoluposly učiniti zlým poslem, ale račiž nás navrátiti k naše slávě. A jáť hned pošli k Luciperovi, ať ráci i všechno jeho množstvie d'ábelské ať sem do nebe přijde a Tvá Velebnost ať dá jim tu slávu jako i prvé, nebť jsme neduživi a chudi. I budemeť chváliti jméno tvé, ale vždy s takúto výmluvú, ať nám jest nahrazeno a opraveno to, což se nám hanby, škody i újmu stalo radosti věčné od slávy tvé. A ceľť pravím, žeť jest to upriemějšie k sjednání^{bs} a skonání^{bt} spěšnějšiemu, než ten běh, kterýž Rafael pravil neb viděl od slávy tvé. Neb, velebný Pane, když páni naši i my tudiež zde budeme zase v nebi, snázeť bude jednáno o to opravenie mezi pány našimi a Tvú Svatostí, nežli takto podál jsúce od sebe. Pak, duostojný Pane a králi věčný, jakož pán Rafael pravil jest, dosti

^{br} najspravedlivější] najfip/prawedliwieyffy

⁴² na předělu stran

^{bs} sjednání] fgednanie

^{bt} skonání] fkonanie

hanlivě na nás potýkaje a dávaje pánóm mým i nám Istivé, a že o nás praveno bude na věky a že položení jsme v biedě, že jsme se výšili *etc.* Pane velebný, Tvá Svatost vie dobře, jaké a kteraké pány naše s námi stvořil si, Isti izádné ani nevěry ani které neupriemnosti neuměli sú aniž umějí, ale myť to vieme, když, Pane, v soud povstaneš, aby spasil tiché, že nás také nezapomeneš. Neb již ted' dosti soudu, ano nás dosti utrhají a prvě nikdy pře skonány nejsou. A protoť já ted', Pane svatý, stojím před slávú tvú, abych slyšal hlas slávy tvé a abych vypravoval všecy věci divné tvé, ne abych pohaněn byl před slávú tvú. Také Rafael pravil, abychme okázali, my li sme stvořili nebe a zemi, anebo my li sme Svatosti Tvé radili k tomu. Pane velebný svatý, nenieť toho na pány naše shledáno ani na nás, bychom kdy to pravili, což by nebylo. A takéť já ten nejsem, bych chtěl mluvíti, š čímž bych nebyl poslán aneb čehož bych nebyl svědom. Dále totoť pravím, i páni moji i my tudiež známe se, žeť sme od Svatosti Tvé stvořeni k tomu dóstojenství, kteréž nám odjato jest. A takéť jsú páni naši i my nebyli v radách tvých, když s' nebe a zemi stvořil, a Rafael snad tu také nebyl jest. A v čem se sami známe, neměli bychom honěni tiem býti k naše[90r]mu pohanění. Takoví⁴³, jenž pokoje, spravedlnosti a jednoty žádají, stojiece o své nám od Svatosti Tvé dané. Také, dóstojný Pane a králi svatý, pravil jest Rafael, pravě, bychom proto širokú řečí a okrášlenú vymlúvajíc poselstvie dále, nadějíce^{bu} se, jako by nám zde v tvém království na to poselstvie odpovědi dáti neuměli, a vymlúvaje široce, nás v tom utrhaje *etc.* Ó svatý Pane, viemeť my, žeť jest v nebi všeliká múdrot, a myť sme mněli, že čímž poctivějie v nebi mluvíti budem před tváří tvú, tiem nám to lépe chváleno bude poselstvie naše. A jáť sem vymlúval tiem šíře a poctivějie to poselstvie, jakož před takým, jenž všie cti hoden jest. A abych mohl a uměl najdál před Svatostí Tvú poctivost zachovati, buď v mluvení, buď v příchodu, buď v poklonění a jinak, toť bych i ještě učinil. A jáť sem se nadál, čím poctivost větčí zachovám před slávú tvú, že mi to v dobré obráceno bude. Ano pak snad jinak. Neb sem slyšal, že múdrot jest na výsosti a že Tvé Svatosti nevrovná se žádný živý a že tvá múdrot jest od věčnosti. A poněvadž jsi tak múdrý, tak věčný, tak svatý, tak všie cti hodný, proč mě pak v tom tento tvój kanclér Rafael hanie z poctivého mluvenie před velebností slávy tvé? Zdali jest neměl jiné viny? Toť jest dosti malá. A což já rozumiem, rád by Rafael s některými, aby snad páni naši nikdy nebyli v jednostajnosti Svatosti Tvé, než aby věčná nepřiezen, nechut a neláska mezi Tvú Svatostí a pány našimi byla. Také pravil Rafael, že by páni naši nechtěli býti s Tvú Svatostí *etc.* Všakť by o to nestáli – i neračiz o to sobě dáti praviti, nejsouť takové neupriemnosti páni moji, ať by s jinými nás⁴⁴ vysielali a jiné jednati mienili. Neb cožť i mluvíti od svých pánov, tohoť jsem hotov dostáti a k miestu vésti konečnému. Ale ten, ktožť na Tvú Svatost mnohé věci vznášie, ješto by bylo u mlčelivosti je pominúti, a poněvadž, Pane svatý, neráčíš dopustiti, aby takový, ktož by byl, jenž na pány naše znášie a zlým přimlúvá se, mluvil před námi a my bychom chtěli uručiti před tváří tvú – s takovým ale čest mieti chceš a pokoj v svém království na věky věkóv, staň se v tom vóle tvá. Musím to pominúti, poněvadž tak mieti ráčíš. “To na svatého Michala mienil [90v] jest. „Také jakož Rafael pravil jest v posledniem kusu, maje^{bv,45} za zlé něco pánóm našim, že své zapoviedají, aby se žádný v to neuvazoval, a také dotýče toho, jestliže nevezme nynie tato pře s Tvú Svatostí a pány našimi miesta konečného, že Adam i s svým pokolením v tom našem duostojenství povýšen bude *etc.*, duostojný Pane, proč Tvá Svatost za zlé má o své státi a odpieráš toho pravě, že

⁴³ zjevně chybný zápis slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 38v: *jako ti*, rkp. NK XVII F 26 na f. 47r: *jako tvoji*

^{bu} *nadějíce*] *nadie/giecze*

⁴⁴ text *at'by s jinými nás* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

^{bv} *maje*] *mage / mage*

⁴⁵ na předělu řádků

tvé jest? I ovšem, Pane svatý, byloť jest tvé. Ale kdy s' pryč dal, jižť jest těch, kterým s' byl dal. A byť pak i mocí sehnání byli od toho, jakožť snad tak jest, vždyť proto [jich]⁴⁶ slóve, číť prvé bylo jest. Neb páni moji ani jsú toho rozdávali Tvé Svatosti ani jsú šeredenstvím jakým to ztratili ani se s kým o to směnili, než mocí sehnání. Nébrž nechtiece se dáti sehnati, chtěli sú mocí moc odehnati, a nemohúce odolati padli sú. I nechtie i toho tak vážiti, jako by jinak jiným obyčejem neslušným a neřádným páni moji to své dostojenstvie ztratili ohyzdně. A také, velebný králi a Pane, měl li by se velebiti ten Adam neb ktožkoli dostojenstvím cizím a ctí? Rač sám to vážiti, žeť to nenie podobné, by kto cizím duostojenstvím^{bw} zvelebě se i chtěl ty tisknúti a jim se protiviti, číž spravdivé a dědičné dědictvie jest. A musilť by býti hubený, kto by se mohl zdržeti, nemstě se nad ním pro křivdu takovou. A poněvadž, jakož rozumiem, laskav jsi na toho Adama, račiž ho velebiti a chovati jiným během a obyčejem, než tiem, jakož ráčíš. Neb snad tudy mezi pány mými a tiem Adamem nepřízeň mohla by býti věčná a mohlo by se jemu něco přihoditi skrze to horšieho, jenž by toho nerad Tvá Svatost slyšal snad, a proto snad by Tvá Svatost ku pánóm našim nechut měl tiem větší, pro něho. Nebť já rozumiem, že ten Adam nynie móž pěkně mluviti, ale zviemeť to, dlúho liť trvá v tvém poslušenství, čině vóli. A nynieť žeť má nás v vošklivost a v nenávist k tvé vóli a rád by nás utiskl, kudy by jedno mohl, a jsa v mrzkosti tvých radostí? Věru pak srozumie liť sobě, co jest a kde jest? Bojímeť se, byť pro svú vóli i tebe nerozhněval, jakož v něho Tvá Svatost doufáš. Ale mluviec k svornosti, [91r] jednotě a ku pokoji věčnému [mezi]⁴⁷ pány našimi a Tvú Svatostí, nechajž již tak jednáno jest, jakož Rafael vypověděl jest, aby tvá rada zde v tvém království toho mocna byla, aby se pánóm našim odestalo po nich zde, což se jim křivdy, násilí a kvaltu stalo zde. Ale však toto vymieniece, že Michala archanjela, posla tvého, při tom mieti nechcem, neb jsú při tom a v tom některé příčiny zvláštnie, o nichž se nynie mluviti nehodí, než když toho čas bude, takéť tu budú pověděny. Velebný a duostojný Pane, rač kázati spěšně konati, má liť konáno býti, nebť já musím zase k svým pánóm pospiešiti i s svými teď spoluposly. Nebť páni moji mají také některé věci jiné a pilné jednati, kteréž bez nás nemohú jednáno býti. A zvlášťe dokudž nezvedie o tomto soudu miesta konečného, mají li čáku mieti, čili nemají. A viemeť, žeť se trápie v tesknosti veliké pro naše bytie tak dlúhé, a snad se nadějí a budú za to mieti, že by netbalivost a meškánie nás zde zdržalo. I protož my bychme rádi konci a miestu o to spěšnému, neb vidí Tvá Svatost, že všemu rovnému, podobnému, slušnému a poctivému rádi by páni moji, stojiece o své jim od Svatosti Tvé dané, jako ti takoví, jenž k tomu právo mají najspravdivějšíe.“

A když Solfernus dokona tu řeč, tehdy Hospodin káza opět k sobě v radu vstúpiti svým mocnostem, archanjelóm i anjelóm, jenž všichni s velikú poctivostí a slušným pokloněním, každý z svých miest povstavše^{bx,48}, přistúpichu k trónu Pána Boha všemohúcieho. A mnozí z anjelóv počechu se diviti řeči toho ďábla tak opatrně. I vece Hospodin Rafaelovi: „Známť já chytrost ďábelskú a svědomť sem jich v jich mnohomluvení, protož dávali li bychom jim odpověď na každý kus, oni by též chtěli na každý kus odpoviedati, a takéť by konce nebylo dlúho, nebť jsú ďáblové v chytrostech svých nesmierní. I dajž jim odpověď tiem kratší, předlože jim, očť stojie, ať by sobě toho lehce nevážili, a po[91v]věz jim obyčej, kterým by mohli zase navráćeni býti. A to sobě pěkně znamenaj a napiš, cožť pravíme.“ Tehdy Rafael učini vuoli boží vedlé jeho rozkázanie a všichni opět odstúpichu od trónu božieho s velikým

⁴⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 40r: *jich*

^{bw} *duostojenstvím*] duoftogenftwiem

⁴⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 40v: *mezi*

^{bx} *povstavše*] po/ftawffe

⁴⁸ na předělu řádků

počestenstvím a zsadichu se též jako prvé každý na místech svých. I ďáblé stáchu v svém kútě zdaleka čekajíce, co jim rozkázáno bude. Tehdy Rafael, boží kancléř, vystúpiv, aby mohl slyšán býti, káza mlčeti všem. A když se sta mlčenie v nebi, tehdy poče mluvití a řka:

„Najvšemohúcnější všech věcí stvořitel, najdokonalejší dobrota, Buoh a Pán, jehož jméno buď požehnáno na věky, tobě^{by,49}, Solferne, s jinými posly ďábly, takto pověděti kázal jest. Bychť na vaši řeč odpoviedati měl a vy též zase, konce by nebylo nižádného. Ale mluviec k miestu konečnému, nač vám přijítí má, chci pověděti najprvé toto, abyste věděli, proč jste sehnáni s této radosti a duostojenstvie a cti věčné. A ač jsem prvé dosti rozumně pověděl o tom, však proto ještě upříemnější cestu vám oznámím. I věztež, že ďáblé všichni s kniežetem vašim s Luciperem strčeni jste pro zlé, jenž slóve hříech pýchy. A všeliký hříech jestiř činěnie a činěniř jest to všecko, což se dobrovolně činí, tak v poctivé věci jako v nepoctivé, a protož dobrovolnýř jest hříech každý. I nenieř tu vymluvití se, by řekl: ‚shřešil sem, a nerad‘, nebo poctivost a kázeň ctnosti činí. A dobrý obyčej má vypléti, což jest zlý naučil. Ale vy všichni ďáblé, poněvadž jste hříech učinili, učinili ste věc nepoctivú dobrovolně bez přinucenie. I mluvil s' tak štědre o navrácení vašem a lehko sobě váže nepoctivost a hříech. A dále opět vězte, když hříech stane se, že hotova jest ustavičnost ve zlém, nebo toho těžko jest ostati, a zdá se, že tak velmi jest dobře, a z ustavičnosti pochodí pak obyčej. A když pak bude v tom zlém obyčej, strach, zatvrzenie a nekánie konečného – jakožto na vás velmi podobně okazuje se, že vždy činíte se právi sami, a máte za to, že tak jest, neb jste učiněni z synóv světlosti syno[92r]vé tmy –: a jář proto pravím, zdali by ještě, poznajíce se sami a svůj hříech veliký, kterýž jste proti našemu králi a Pánu učinili, a mohli některým obyčejem zase navráceni býti? Ale jář to dobře viem, že vám převelmi těžko a nesnadno dobře učiniti. Neb poněvadž jste jednu zle učinili, zdálo by se vám snáze stokrát zle učiniti, než jednu dobře, neb máte stálost ve zlém a vaše^{bz} přirozenie již jest rozličné a neustavičné. [...] tak snadné, kteréž, když kto^{ca} nerad učiní, by jemu nesnadno nezdálo se.⁵⁰ A protož vám ďáblóm nesnadno jest co dobrého učiniti, poněvadž vám se zdá těžko dobře činiti. A z toho máš, poněvadž jste zle učinili, že jste i sami zlí, a proto jako na zlé slušie, dána jest vám kázen, bolest a bieda, neb kto by zlým odpustil, škodlivý dobrým. Dále také postavili ste se pokorně a tak pěkně, jakož jsi ty, Solferne, mluvil od svých pánóv, že škoditi nechtěli byšte ani překázeti i s Pánem a králem našim, a praviece, že byšte zlé nechtěli učiniti. Ó, chytrá a neupříemá řeč, neb ktož jest sobě zlý, kterak móż býti jiným dobrý? A že nynie pěkně mluvíte a nechcete škoditi: ó, jaká to čest, že toho učiniti nechcete, čehož nemůžete. Neb chtěli li byšte již zde zlé učiniti, viec vám ani žádnému věčně to zde nebude trpěno aniž na věky. Kto bude chtieti též učiniti, bude moci, jakož ste vy učinili. Ale že zákon jest ustavičnosti tento, aby ve zlém žádný nikdy nebyl ustavičen; i chcete li zákona požívati, nestójtež ve zlém, ale odvráťte se od zlého a čiňte dobře. Ale že každému nevěriečému všecko zdá se marné, jehož učiniti nechcete, a jste li vy ti, zkuste toho sami, že tak jest. Nuže to již krátce máte, že jste nepoctiví a hříešniř a zlí. Vizte pak dále, Solferne, pro tu nepoctivost a pro ten hříech a pro tu zlost vaši, co jste potratili, jakož žádáte vždy navrácenie svého k našemu Pánu Bohu a králi našemu věčnému do tohoto miesta nebeského, slavného a svatého Jeruzaléma. A aby věděli, co jest toto miesto, že toto miesto jest přebývanie velmi rozkošné a bezpečné, a zvlášť všecko držiec v sobě, což libého a dobrého jest, všem v něm

^{by} *tobě*] Take

⁴⁹ srovnej v rkp. KNM IV E 6 na f. 41v: *tobě*

^{bz} *vaše*] waffie

^{ca} *kto*] to

⁵⁰ zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 51r: *neb nižádné té věci tak snadné nenie, kteréž když kto nerad učiní, by jemu nesnadná nezdála se.*

přebývajícím, žádného nedostatku nemajíc. Ó, kterak slavné rozpravenie jsú [92v] o tobě, město božie, jakož všech radujících nás přebývanie jest v tobě. Všichni se radují z Boha, Pána našeho, jehožto jest vzezření velmi milostivé a tvář velmi krásná, v niěž patříec ustavičně, nemůžem se nikdy nadiviti, a rozmlúvanie převelmi sladké a jestiř převelmi milý a libý a krásný k vidění a velmi sladký jest. Ktož jeho má, nemůž nic jiného mimo něho lepšího žádného býti, neb všecko v něm nalézá se, což móż žádáno býti. Ó Solferne, čehož žádáte, že velmi veliké věci žádáte, a druhé Boha mieti a s ním býti, kterýž jest svrchované dobré. A kdež jest svrchované dobré, tu jest také ctnost i šťastnost a svrchovaná múdrot, i pravá svoboda i dokonalá láska i věčné bezpečenstvie. A kdež jest bezpečná věčnost, tu jest také pravé veselé, plné umění písem a všeliká krása a pěknost a všeliké blahoslavenstvie. A ještěť více po něm, Solferne, o tom drahém Bohu našem, co v něm dobrého jest, kto jej má a s ním jest, jenž ste vy to tak hanebně ztratili: najprvé, že vždycky mílo nám naň hleděti a jej mieti, a v něm zvelebuje se rozum náš, čistí se všeliká dobrota, žádost ku poznání a milování pravdy. Druhé, že to jest všecko dobré naše milovati stvořitele svého. Ó blahoslavené vidění Boha sami v sobě viděti. A cožkolivěk žádáme, všecko máme a nic více nežádáme, než jeho svatú milost věděti. Protož poněvadž vy toho vidění a této radosti i s pány vašimi nemáte, ale okusivše jie zbaveni ste, a to těžšie než byšte toho nikdy nepoznávali. Ale snad hnutí jsúce želením neb závistí, vy to viete i žádáte navráceni býti k tak dobrému a nesmiernému a nevýmluvnému. Viz sám a znamenaj, žeť nemůž tak býti, neb nevieš snad, Solferne, i [s] svými pány i od stvoření toho miesta napsáno jest v knihách života, že nižádný nemilostivý, nižádný nespravedlivý, nižádný hříšník a zlý nemá z pravého práva puštěn býti do toho miesta a do této vlasti nebeské na věky a zvláště po vašem sehnání. A že jste vy takoví zlí i nemůžete pro zlost tu, jenž slóve hříech, zase v radost v jíti, leč ta zlost neb hříech bude někudy shlazen s vás a očistěn, abyšte čisti a světli jsúce jako prvě. Neb vidíte, ač jste sem z veliké božské milosti puštěni, proto tato radost, v kteréž jste nyní, nic vám [93r] prospěšna není, ale viec se trápíte bolestí, žádajíc se radovati. A jakož ste znamenitě mezi všemi byli veliké světlosti a krásy, a jste v temnost a v škaredost proměnění. Protož takéť vám chci pověděti i ten obyčej, kterýmž móż zlý a hříšný navrácen býti. Jakož psáno tak v těch knihách života stojí, poněvadž vy ste takoví zbavenci pro to zlé, kteréž jste učinili, jenž slóve hříech, a žádáte navráceni sem býti, musíte toto najprvé mieti, abyšte toho zlého ostali a ostanúc věrně želeli, že jste tak milostivého pána potratili, a želejíc toho, nikdy se v to nenavracovali na věky. A když to učiníte, musíte pak říci, že jste nehodni toho dobrého, tak velikého a drahého. Také když se navrátíte, musíte již býti obnoveni jako praví kající dobří, poslušní a milí tovařišie a věrné sluhy. A když budete takoví, budete tepruv toho žádati, jsúce poddáni Bohu a modléce se Jeho Milosti. Dále v týchž knihách života psáno jest, ktož chce pravý kající býti, musíť přestati od hříechóv, neb marné jest pokánie, kteréž potom hříech poškvřňuje. Ale dobří a poslušní chcete li býti, dajtež svú vóli Bohu spasiteli a Pánu věčnému, abyšte mohli říci toto slovo: ‚Hotovoř jest srdce naše, Hospodine, přijieti, cožkolivěk rozkážeš, hotovo ku požitku spěšně poslúchati.‘ To máte naučení, jímž mohli byšte dojíti prvnie slávy a radosti své. Druhé ještěť takto rada božie z knih života učí, abyšte utiekali se ke všem svým známým jich, za přímluvu prosiece a řkúce: Smilujte se, smilujte se aspoň vy, přátelé a známí naši, a přijměte nás, oddělené a poběhlé vaše. A když tak budete volati a tlúci sami i s jinými, budeť vám řečeno slovo z knih života: Otevřete těm, jenž tlukú a volají, a uveďte je až před krále věčného. Nuže, Solferne, již sem krátce výpis z knih nebeských pověděl, jenž móžeš rozuměti i s jinými dábly, která a kteráká jsú práva říše a dvoru nebeského, a že vaše navrácenie tak lehce a spěšně dokonáno býti nemóže bez škody odčinění za vinu a za zlost, jenž slóve hříech. Dále takto, jakož Pán Buoh náš [93v] porozuměl tomu z tvých řečí, Solferne, že se toho obáváte, by nebyl někto jiný miesto vás

v nebi, a zvláště Adam, stvoření božie. O tom také vězte, že vám to není dáno zjevu býti, což Pán náš všemohúcí a stvořitel všech v súdu tajemství svého sobě pozůstaviti ráčil jest, a slavný na věky. O tom ztazování nechajíce, mluvmež k tomu najposléze, že s' žádal, aby se o to spěšně konalo, neb vedlé toho, jakož jste žádali, aby bylo přestáno na radě Boha našeho všemohúcieho. Toť má se státi, nebť náš Pán Buoh i k tomu svoluje, aby poznán byl v svém milosrdenství na věky věkův.

Pak z řeči tvé najposlednější poznali sme [a srozuměli sme]⁵¹ některakému zklamání a lsti někaké, jenž by mienili jednati proti příteli božiemu některému, když jsi řekl, aby tato věc byla spěšně konána, že páni vaši mají jiné mnohé a pilné věci jednati, kteréž bez vás býti jednány nemohú *etc.* I zdali mníte, byšte Pána Boha oklamali? Sami se oklamáte. Rozumief ten dobře, kterýž všecky věci stvořil jest a kterémuž tajemství nižádné skryto není a jemuž myšlení všeliké mluví, úkladóm^{cb,52} a chytrostem vašim. A máť Jeho také Milost netoliko o vás jednati a s vámi se súditi, ale i o jiné mnohokrát pilnější věci. A zvláště o to, nebude li nyní s vámi smlúvy a jednoty nižádné, aby ten přibytok a to duostojenství, z kteréhož jste vy vyhnáni, bylo naplněno skrze múdrot trojice svaté. A jakož se toho Adama obáváte, nébrž snad i nechut k němu majíce, mienili byšte jemu uškoditi, byšte mohli, kteréhož jest král náš a Pán náš stvořil sobě k vůli všie trojice svaté, jenž slóve člověk, neb jest z země pošel, a toho jest nechal k vůli své nyní na zemi v tom městě rozkoší svých, jenž slóve a bude věčně slúti ráj. Protož vězte to, že na čemť jest trojice svatá zuostala o něm, co skrze něho státi se má, jinak to proměněno nebude. A kto móż poznati rozum Páně a radu jeho, poněvadž soudové jeho jsú nepostihlí? A abych krátkými slovy mnoho povědil, takto chci pověděti: poněvadž tomu sty[94r]oření, svému Adamovi, jenž slóve člověk, umienil jest Jeho Milost všecky věci, kteréž stvořil jest, pod nohy jeho poddati a slávú a ctí jeho korunovati a ponížiti málo méně od anjela, znamenief jest tu lásky. Nebť sem vám dosti rozumně o všech věcech napověděl, kteréž se běhu vašeho dotýčí, jakož mi jest rozkázal Pán a stvořitel můj, jehož jméno buď požehnáno na věky věkův a vešken lid dvoru nebeského ráčí, tak se staň.“

A když ty řeči všecky Rafael dokona, jakž mu byl Hospodin rozkázal, tehdy odstúpi zase na místo své. I počechu v nebi ryčeti a hlučeti, a rozmlúvajíc o tom poselství d'ábském a o výmluvnosti Rafaelově, kterak počestnú a řádnú odpověď dal jest těmto d'áblóm. Tehdy d'áblí biechu velmi truchlí, že⁵³ odpovědi božské skrze Rafaela jim dané, neb jich velmi pravdú dotýkáše, [...] ⁵⁴ a jim rozuměl, i počechu spolu rozmlúvati a stýskajíce sobě, jakú a kterakú odpověď tak poctivé řeči božské a pravé měli by dáti. I vece Solfernus d'áblóm jiným: „Věru jáť již ustal sem odpovědi dávatí a jižť můj rozum k tomu krátek jest, neb již z písma a práv nebeských právě nám dovodie a ke ctiť nám přihibuje, a jáť také, jakož i prvě pověděl sem, učený nejsem. Protož ty, Tartaree, jenž v práviech jsi svědom, odpierajž, což umief, ale však vždy na to pomni, aby k tomu místu vedl, jakož sem já mluvil, nač nám přijíti.“ Tehdy Tartareus poče se jako muž učený a vážný mezi d'ábly zdráhati, pravě, že mnoho umělejších mezi nimi jest, aby z nich jiného volili, že on se k tomu nehodí. Ale však proto všichni na tom zuostachu a prosiece jeho, aby výmluvčí byl a k místu napověděnému a k konci počatému aby vedl, jenž jest řekl jim to učiniti.

Tehdy kázali sú se všem ztajiti v nebi. A když sedie^{cc} na místě svém, neb rozomiechu, že Tartareus k řeči se připravuje, odstupuje od roty své d'ábské, i smekl kukličku z své hlavy

⁵¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 45r: *srozuměli sme*

^{cb} *úkladóm*] vkladem

⁵² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 45rv: *úkladóm*

⁵³ zjevně chybný zápis textu, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 55r: *truchlivi z té*

⁵⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 46r: *jako ten, jenž by znal srdce lidská*

^{cc} *sedie*] fede

a pokornú a tichú tváří jako oči vzhuo[94v]ru nesměje pozdvihnúti, ukřívaje hlavy své, počel jest mluvití tiemto slovem a řka: „Svatý Pane nad svatými a dobroto nevýmlyvná, dobré všeliké a štědrosti nesmierná, králi věčné slávy, Bože všemohúcí a nesmierný, prosímť já hubený a sprostný i všelikú hlúpostí obdařený, abych nebyl zahanben před plností Svatosti Tvé pro sprostnost mú, abych nebyl tresktán od múdrosti z úst tvých, kteráž s tebú před věky přebývá, pro mú hlúpost a nedospělost uměnie mého, neb uměnie všelikého mistrovstvie přebývá u Najvyššieho. Protož odpusť slovy sprostnými pověděti krátce, na čem spolu zuostali.“ A vystúpiv Michal archanjel vece: „Buoh a Pán, stvořitel všemohúcí, odpúštieť mluvití o to, cožť jest jeho poselství, kteréhož se dotýče, s kterýmiž ste od pánov vašich vysláni, neb by to z moci bylo brániti mluvití o tu věc, kteráž k konci má jíti, a ku pohanění bylo by pře a Pána našeho, i pročež by nemluvil, což jest počestného vedlé pře naše.“ I vece Tartareus: „Pane svatý, před tebú, že s' nám těžek v múdrosti své, a [z]⁵⁵ řeči Rafaele, kancléře vašeho, znamenal sem mnoho věcí, jenž by kdy ovšem měly váženy býti. Jsú více ku pohoršení veleslavenstvie vašemu, nežli k vyzdvižení cti a duostojenstvie mocnosti tvé. A ač nepotřebie by bylo nám o nich mluvití, však proto toto opáčím před Svatostí. Najprvé mezi mnohými řečmi Rafael, dávaje odpověd proti Solfernovi řeči, mluvil jest k zahanbení našemu, že dlúhými slovy vymlúval jest Solfernus, a pravě, zdali sme se nadáli, že pro tu^{cd,56} ozdobenú a poctivú řeč jeho bude zapomenuto nám na každý kus odpověd dáti. I aby tomu [rozuměl]⁵⁷ Rafael, mněli sme před takým Pánem, jakožto před tebú, Bože věčný, že by slušné, hodné a spravedlivé a spasitedlné bylo mluvití s velikú poctivostí a všeliké výmluvnosti že by hoden byl a jakýmžkoli obyčejem a v čemžkoli mohlo by se státi duostojenství tvému řádná poctivost, kterážkolivěk buďto v mluvení, buďto v poklonění i v jiném ve všem skrze nás. Nadáli sme se toho čest mieti, ale ne pohanění, neb [95r] kto ctí koho v čemžkoli, netoliko jeho ctí, ale i sám se ctí. A my pak pro naše poctivosti a skutky šlechtné máme ještě utrhanie a jsme tresktáni, jako by naši dobří skutkové nám ve zlé byli obráčení. I nechajť to váží sám Rafael, jest li ta věc k zvelebení cti a dóstojenstvie tvého. Mám za to, že viec ku pohanění. Stalo se nám jest na dvoře tvém veliké pohanění, ne jakožto poslóm počestným, ale někakým zločincóm neřádným a nespravedlivým, neb Rafael dotýkal jest cti naše rozličnými věcmi nepodobnými a neslušnými, dávaje nám pyšné a nešlechtné, a že bychom hodni byli té pomsty, kteráž se nám stala, a jinak rozličně mluvil jest nám k zahubení *etc.* Ó Pane svatý a velebný, vie dobře Svatost Tvá, kterým obyčejem, kterak a proč jsme my vysláni^{ce,58} sem pro dobré a poctivé Tvé Svatosti a pro rozšíření slávy tvé. A my ovšem všicku poctivost i vymluvení zachováváme pánóm našim i Tvé Svatosti. Ale Rafael i to nám ve zlé obrátil jest, treskce nás z výmluvnosti řečí našich a zlými nás nazýváje, z knih života mnohé věci dovodě nám ke škodě a sobě k zvelebení, tak že my sme velikú teskností otrápeni, protože se nám neděje vedlé běhu a řádu našeho poselstvie. A buďž již to tak, jakož Rafael pravil jest, že bychom my zlí byli, však proto neměl nás haněti před tváří tvú, neb jsme také stvoření tvé, a ty s' nás stvořil, jakož o tom stojí psáno v knihách života, že Tvá Svatost stvořil jsi, kteréž předvěděl si k hřešení. A poněvadž zajisté v nich a skrze ně to, což vinna⁵⁹ zaslúžila jest, a co by jim Tvá Svatost dáti ráčila, mohli by okázati, aniž zajisté před tebú, stvořiteli a správce náš, neřádné zřiezenie hřešných móż převrci pravý řád jiných

⁵⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: z

^{cd} tu] to

⁵⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: *pro tu*

⁵⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: *Já bych tomu rozuměl, Rafaeli*

^{ce} *vyslání*] *wyliflani*

⁵⁸ přepisované slovo

⁵⁹ píšar v několika případech v rukopisu zdvojuje grafém *n*, může se jednat nejen o jev grafický, ale o zachycení výslovnosti

věcí. Protož, velebný Pane, hřešníci i anjelé i lidé nic nečinie, jenž by mohlo k přiekazu býti velebným skutkóm tvým, jenž se shledávají a srovnávají ve vsie vůli tvé. Neb poněvadž ty z všemohúcnosti tvé opatrně své dary každému rozdáváš, netoliko dobrým, ale také i zlým, a každého požíváš v svých dařiech, a tak zjednáno jest, aby Svatosti Tvé nic budúcieho tajno nebylo, a také že žádného předvěda nenutíš k hřešení, než v jeho rozumné vuoli smrt i život předložen jest. Věda to Rafael, že k vuoli tvé i zlí jsú stvořeni, ačkolivěk my [95v] jsme ve vsí spravedlnosti shledáni a zlostí nejsme poškrvněni žádnú. Ale tak u příkladě^{cf} položíe buď to, že bychom my zlí ti byli, jakož nás Rafael nazval jest, jenž ovšem nejsme. Však zajisté neměl by tak handlivě a zpurně takých řečí vylévati, neb těmi řečmi ne smlúva, ale roztrženie ovšem státi by se mohlo veliké, jenž my ne k ruoznici, ale ku pokoji a k svornosti počeli jsme jednati. Protož, nepřemožený Pane a velebný králi, abych tesknosti neučinil v dlúhém mluvení, ačkoli nám se pohaněnie stalo, a bez viny, však ponechajíc toho, chci k témuž konci a k sjednání^{cs} mluvíti, jakož i Rafael od Tvé Svatosti pravil jest. Neb poněvadž jsme od moci d'ábelské vydáni s plnú mocí, máme a chceme k tomu rádi mluvíti a jednati, aby mezi pány našimi d'ábly a Tvú Svatostí pokoj a mír a jednota byla konečná utvrzena a způsobena byla. A což na nás jest, má to Svatost Tvá shledati, že se v tom okážem se vsí pilností a snažností, práce nelitující ani nákladóv. Jedno rač na to pomnieti, aby se neráčil dáti navoditi komu jináče živému, než jako pán Solfernus pravil jest, neb v pravé pravdě jinakť nenie. I rač Svatost Tvá radě své [na]⁶⁰ miesto súkromě zvláště kázati odstúpiti, ať vedlé při našich líčenie mezi Svatostí Tvú a pány našimi, pravdu seznažíe, konec a miesto i sjednanie i utvrzenie a upevněnie mezi pány našimi a Tvú Svatostí [učinie]⁶¹. Neb rač to v celosti věděti, žeť již páni naši na radě tvé o vsiecky věci přestati chtějí. Ačkolivěk takové poddanie mezi stranami odpornými jest přielišné, ale aby v upřemnosti a u vieře a stálosti nynie i vždy poznáni byli vedlé své spravedlnosti, majíť to učiniti. Ovšem pak, králi a Pane velebný, toto vymieniece, žeť při tom Michala archanjela nikoli mieti nechcem, neb páni naši o některé s ním zasě činiti mají zvláště. A také se to mnohokrát shledávalo, že se Michal k upřemnosti nerad přimlúvá, ale spieše k ruoznici a k válce. I věřímeť Svatosti Tvé, že nedopustíš jemu při tom býti. Ale ty, Bože náš, chutný a spravedlivý i trpělivý, jenž milostivě způsobuješ vsiecky věci. Neb ač hřešíme, tvoji sme, znajíc Velebnost Tvú, pakli nehřešíme, vieme, že jsme v tobě zečtění. Neb tě znáti svrchovanie jest, spravedlnost a ctnost tvá kázeň jest nesmrtdlnosti.⁶² Protož my, znajíce Svatost Tvú, z zvlá[96r]štnieho doufanie máme za to, že v těch věcech mezi pány našimi a Tvú Svatostí dobrotivě se okázati ráčíš a z své dobroty a božské štědrosti pánóm našim i nám odčiniti ráčíš, což se kvaltu a násilé stalo v království tvém a bez viny, a nás k Svatosti Své zase navrátíš u prvnie dóstojenstvie a chválu naši. A nad to nade vsiecko poručeno jest mocnie radě tvé, jakožto mocným ubrmanóm, nechajžť již oni, mocni jsúce, ať to již ohledají mezi námi, nebť my jim věříme, že nás při naší spravedlnosti ostavie a nad to nás přesahovati nebudú. Nebť jest o té věci svědomie široké všemu lidu, kterak a proč stala se nám ta příhoda v našich běžiech a kterak sme my vždy v svatosti shledáni, spravedlnost milující a křivdy a násilé ani kterého bezprávie činiti žádnému nežádající, ale v sprostnosti srdce chodiece prvě i nynie na věky věkóv. Amen.“

Tehdy stalo se, když Tartareus přestal mluvíti a pokloniv hlavy své i odstúpil zase na miesto své, jakož obyčej jest poslóm činiti, a Hospodin zavolav rady své, totiž mocností,

^{cf} příkladě] prziekladie

^{cs} sjednání] [gednanie

⁶⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 49r: *na*

⁶¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 49r: *učiníme*

⁶² zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 58v: *Neb tě znáti svrchovaná jest spravedlnost a ctnost tvá kořen jest nesmrtdlnosti.*

trónov, cherubín a serafín, archanjelov, anjelov, i rozkáza jim, aby vystúpili na palác jeho božského duostojenstvie. Tak aby učinili, osob nežádnych nepřijímajíce, pro nežádne duostojenstvie, tak, aby ani které přátelstvo ani kterou přiezen, ani pro které dary nehlediece ani se komu v tom slíbiti žádajíce, než vedlé spravedlnosti obě straně aby rozsúdili a list té výpovědi aby oběma stranoma dali. A když tehdy vstavše všechny moci nebeské, trónové, archanjelé i anjelé, i šli sú, jako přikázal Hospodin, a d'áblé zdaleka za nimi [s] svú rotú jdiechu. Ale Hospodin byl prvé přikázal svatému Michalu archanjelu, aby od Svatosti Jeho před těmi ubrmany při jeho božskou líčil proti d'áblóm, když již na paláci budú a když již všichni vjdiechu v to rozkošné miesto božie rozličným drahým kamením^{ch}, zlatem a perlami divně okrášlené, jenž palác slovieše. A bieše divnými a misternými okrasami okrášlen a živí obrazové v něm převelmi [96v] divní a přieliš misterně malovaní biechu, jenž rozpravujícím nepodobné jest k věření. A ten palác na dvoru nebeském jmenováchu *sancta sanctorum*, neb i kniehy života v té schráně tajemstvie božieho schovány biechu, kteréž nazývají pravda dvoru nebeského, neb ktož s nimi v práviech nebeských nepřebývá, ten vymazán jest z knih života a účastenstvie mezi vyvolenými nepožívá žádného. Tehdy rozstúpili jsú se na dvě straně. Michal, archanjel od Boha poslaný, s svými stáše na pravici paláce božieho [...] ⁶³ a uprostřed mezi nimi sedieše rada božie na stkvúcích^{ci} stoliciech dvanácti k soudu připravené v předrahém rúše bílým bleskem stkvúcím ozdobeném. A kázavše ti súdece všem mlčeti i vecechu Michalovi, aby pravil najprvé při Boha všemohúcieho, poněvadž k tomu volen a vydán jest. A když uslyšechu d'áblé, že Michalovi, archanjelu božiemu, při boží líčiti velé, u velikém hněvě zapálení jsúce, reptáchu mezi sebú, skřípiece naň zuby svými, neb vědiechu, že pravdu jim najvíce praviti bude a že na něm přieteles nemají, neb Michal před tím nedávno, boj s nimi maje, přemohl je a obdržav vítězstvie i sehnal je s královstvie nebeského. Pro kterouž příčinu naň se d'áblé hněvajíce, nechtěli ho při tom mieti, když svú při oni vypravovali, neb on jich dobře svědom bieše ve vši jich při.

Tehdy Michal archanjel, rada božie a posel najvyšší v tajných věcech božích, vystúpiv učini poctivé pokloněnie a poče řeč těmito slovy a řka: „Chvála a čest i všeliké diek vzdávanie bud' Bohu a Pánu našemu, najvyššíemu stvořiteli všech věcí a poznavateli tajemstvie všelikého srdce lidského, jeho jméno bud' pochváleno na věky.“ A povstavši všecka rada božská, poklonivše hlav svých, vecechu: „Amen, tak se staň.“ I vece Michal: „Jakož známo jest všem, které a kteréké řeči dály jsú se a dějí se mezi stvořitelem a Pánem naším, všemohúcím Bohem, a posly d'ábelskými nynie tuto přítomnými – a ačkolivěk náš Pán ničímž by jim povinen nebyl, jenž by se s nimi o to súditi měl, poněvadž pravda jest svrchovaná a všem děje se od něho spravedl[97r]nost nesmierná, ale aby nežádneho nad sebú nerozpačil, že by od něho i v soudu spravedlnost nedála se, ačkolivěk přieliš ohyzdné a nepodobné, aby se stvoření s stvořitelem súditi mělo v soudu skutečném, vinu stvořiteli dávaje, však proto pro božskou zvláštní dobrotu svú a z lásky nesmierné své, kterouž k svému stvoření umienil jest mieti – ted' mě splnú mocí, jako by Svatost Jeho osobně sám zde stál a byl, vyslal jest mě, a což vy, páni súdece, Svatosti Jeho v té při jeho naleznete a vypoviete, na tomž Jeho Milost přestati ráčí.“

I vece Michal: „Zdali múdrot nevolá a opatrnost nedává hlasu svého? Na svrchních i na nižších pahrbciech na cestě, prostřed stezek stojiec, podle vrát městských, v samých dveřech mluví? Protož, vy všichni mužie, sud'te Boha najvyššieho. K vám volám a hlas

^{ch} *kamením*] kameim

⁶³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 50v: *a Solfernus, Tartareus, Lunarius s jinými posly d'ábelskými stáchu na levici, pilně hlediece na to přemisterné dielo paláce božieho,*

^{ci} *stkvúcích*] ftkwuczich

muoj k synóm lidským. Rozumějte, maličcí a nemúdrí, přiložte mysl svú. Slyštež, neboť o velikých věcech mluviti budu, otevruť vám rty mé, abych pravé věci předpověděl. Pravdu přemyšlovati bude hrdlo mé a nenie v nich nic křivého ani převráceného. Najprvé Buoh a Pán náš srozuměl jest chytrosti těchto d'áblův, kterak, právi se činiece^{cj.64}, žádají navracenie svého do nebes. A nechtějí znamenati ani sobě vážití opatrnosti a múdrosti řečí božských, ano již jim pověděno, vyloženo jest prostú řečí Pána našeho skrze Rafaele pověděnú, že jiným obyčejem jich navracenie nemóž býti. Avšak přesto súdu a nálezu žádají od Jeho Milosti, jakož to nesmierný v své milosti soud a nález váš podniknutí ráčí. Ale jakož Pán Buoh váš dobrých přirozených nejlepší stvořitel jest, takéž všech zlých vuolí najspravedlivější zdržitel⁶⁵, aby, poněvadž když oni zle užívají přirozenie dobrého, ale on dobře užíval i zlých vólí. A protož Jeho Svatost tak praví, že jest byl zřiedil a zpósobil d'ábla Lucipera, kterýž jest knieže nad těmito d'ábly, dobrého, ale svú vuolí zlý učiněn jest a v najdolejších^{ck} místech zpósoben jest a posmieván od anjelův jeho. Tiem on vinen nenie, neb poněvadž dobroty jeho požíval jest k vuoli své, též zlosti jeho. Nebo pohaněno nic nenie veleslavenstvie jeho, ale jehožto zlosti i všeli[97v]kého d'ábla budúť prospěšny, tak že jich pokušenie prospievati budú svatým jeho, jenž chce, aby jeho vyvoleni pokušování byli. Totoť jest jeden kus, že Luciper s svú družinú stvořeni sú dobří a krásni velmi skrze moc, múdrost a milost boží a že pro svú vólí vlastní zlí učinění jsú. Druhé toto, páni ubrmané, račte znamenati, že anjelé všichni stvořeni jsú v tu chvíli, když prvnie světlo stvořeno, ale mezi anjely božími a nečistými stalo se jest rozdělenie, když řečeno jest: I rozdělil jest Buoh tmy od světla a nazval jest Buoh světlo dnem a temností nocí. A mezi tiem světlem, kteréž učiněno jest tovařistvo anjelské bleskem pravdy rozumně stkvúcím, ale jemu protivné tmy pravdy⁶⁶ on, Buoh, mohl jest rozděliti, poněvadž mohl jest je stvořiti. Neb zajisté aby to věděli oni, že jest to zlé jich ne přemožením⁶⁷, ale z vuole, nemohlo jeho tajno býti. A protož samo světlo tu líbilo se jest stvořiteli, ale tmy ač jsú byly zřiezeny a zpósobeny, však jsú proto nebyly utvrzené. A protož oni, d'áblé, svévolně pro svú pýchu hodně a právě zbaveni sú přiebytku radosti věčné a v tom moc nižádná v ničemž jim nestala se jest. Třetie toto važte, zdá li se jim nebo komu tvrdo tomu rozuměti, když anjelé stvořeni jsú, že zlí od dobrých předvěděni jsú božským zpusobem, věděno býti tak o anjelých svatých a tomu věřeno^{cl}, že oni nevěděli sú o pádu svém ani tito o ustavičnosti své. Ale druhé tak jest stvořil, ale aby poznali jistú pravdu, věčnost svého blahoslavenstvie, ale rovnú šťastností všichni od počátka stvořeni jsú. A tak jsú byli tito, kteříž nynie zlí jsú, od tohoto světla dobroty nespádli vuolí svú. Čtvrté toto račte věděti a tomu úplně věřiti, že Buoh, Pán náš, nižádného by nestvořil z anjelův, ani z lidí, jedině leč prvé poznal by, kterým užítkem mohl by se dobrým hoditi. A tak všeho rád jako někaké přerozkošné zřiezenie a zpósobenie okrášlil jest, a tak, by se tito d'áblé nehodili k některakému prospěšenství slávy jeho, byli by pod mocí jeho vniveč snad zkaženi a zrušeni zajisté. Což má tehda jinak věřeno býti v tom, jakož v knihách života die se: I viděl jest Buoh, že dobré jest, totiž dielo a skutkové rukú jeho vedlé uměnie skutečného. Páté, jestliže by pak vám bylo vnuknuto, aneb nás [98r] tázáno, kto jest ten, jenž světlo stvořil jest, dosti na to bylo by odpovědi, že Buoh stvořil jest světlo. A tiem poznáno býti, že dobří anjelé i zlí stvořeni jsú mocí, múdrostí a milostí jeho, takže d'áblé stvořenie božie dobré jsú, ale vólí

^{cj} činiece] cžynite

⁶⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 51v: činiece

⁶⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 52r: zřieditel

^{ck} najdolejších] najdoležffiech

⁶⁶ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 61v: a jemu protivné tmy, totiž zlých anjelův odvrácených od světla pravdy,

⁶⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 52v: ne přirozením

^{cl} věřeno] wierzieno

svú zľú, čož měli sú, aneb mají dobrého, od nižádného neměli sú, než od stvořitele našeho. Pakli tu duostojnost, o kterou stojie, a praviec, že jich jest, vlastně mají od koho jiného, nechť právo a svědomie okáží. Kto jest také smělosti a moci byl aneb mohl býti, aby bez vuole a svědomie toho, jenž všechny skryté věci vie a zná a všech stvořitel jest, a spravoval jest jeho vlasti nebeské, čest a důstojnost bera? Pakli by se ztazoval, oni anebo kto jiný, o tom světle, nemajíc na tom dosti, kto jest to prvnie světlo stvořil, ale věděti chtěli, skrzokoho světlo stvořeno jest, dosti by tak to bylo vypraviti: I řekl jest Buoh: Bud' světlo. Aby netoliko skrze Boha, ale také skrze slovo světlo býti poznali bychom. Neb zajisté tři věci některaké velmi vtipné o stvoření musily sú nám býti zjevné: najprvé, kto jest světlo stvořil, skrze koho jest učinil. A řekl jest Buoh: Bud' světlo. A učiněno jest světlo a viděl jest Buoh, světlo že dobré jest. Protož žádá li kto a chce věděti, kto světlo stvořil, Buoh jest stvořil. Proč jest je stvořil? Protože dobré jest. Ani rozmnožitel výše Boha jest ani umění mocnějšíe slova božieho ani příčina lepšíe, než toliko aby dobré stvořeno bylo od Boha dobrého. I divná věc, že oni žádají, a to z sebe činie, že toho, což jim bylo dáno, dáno jest od Boha dobrého a Pána našeho, jeho dobroty nesmierné. Toho sú nechtěli zachovati pro svú vůli a hrdost pýchy své. A ztrativše to svévolně, i chtěie to soudem obdržeti, ne z milosti, ale bezděčně, a čehož prvé požívali sú z milosti, to již chtěie právem a mocí osáhnúti. Prvé byvše převelikú světlostí nad jiné okrášleni skrze moc boží, nechtějíc v tom býti, i zvolili sobě radše tmu za světlost. Ktož tiem vinen? I zdali komu z toho mají vinnu dáti? Žádnému jinému než sobě sami. A chtějí Bohu a Pánu našemu dobří býti a věrni, a sami sobě jsúce nevěrni. [98v] A kto sobě zlý, komu dobrý? Neb což vídáme, to súditi můžem. I můžeme tu súditi bez pohoršenie, ano strom po ovoci poznává se. A že ovoce rozličná jsú a chut rozličnú mají, některá sprvu trpká a potom chutná a některá sprvu sladká a potom přeseďavá a trpká, též jsú řeči těchto ďáblův sprvu velmi pěkné, múdré a lahodné a poctivé zdají se, ale potom trpkost a kyselost plodie, neb lahodně mluvie, ale úmysl jedovatý mají, jinak mluvie a jinak myslé. Neb byť soudem obdržali sobě navracenie své do nebes, viec by jemu bylo prospěšno ke zlému než k dobrému, neb oni viec by úfali v svú pýchu a chytrost a viec by byli oslepeni hrdostí a svú zľú vůlí než prvé a viec by Hospodina haněli jsúc povýšeni, než nynie v tomto zatvrzení. A tak tepruv by hyzdili všeliká stvořenie božie, sami se velebiti nad všecka žádajíce. A jich pán, knieže Luciper, což dřievie žádal se vrovhati Najvyššiemu, snad by pak se chtěl posaditi nad Najvyšším. Jenž ohyzdné o to mysliti jest a nadto nepodobnějšíe toho dopustiti, neb to, páni súdce, viete, že nás napomíná božská múdrot, abychom nižádné věci nemúdrě nehyzdili, a nadto jiným, což můžem, zbraňovali v království Pána našeho. Ale máme užitek větčí pilně znamenati a ztazovati, i slušie nám to vážiti pilně velmi, co by z toho jich navracenie mohlo dobrého vyjítí a zlého, že byli by tak prostě navraceni. Nic by z toho jiného nevyšlo, než sváda, rozbroj a nejednota, pohanění, zúfalstvie a všeliká zlost, neb viece chtějí uměti a rozuměti, než mohú, a to nenie skutek k jednotě a k svornosti. Neb když rozum náš v čem stačiti nemůže, máme tomu tak věřiti tajně. Neb on tak jest veliký řemeslník u velikých věcech, tak nenie menší i [v] malých věcech, neb když jest stvořil velikú věc, nebe a zemi, tak tu chvíli byl jest tak mocný a slavný, jako od věkův, a když najhubenější žízalku zpósobil jest, nebyl větčí ani menší v svém blahoslavenství, než vždycky jednostajné múdrosti. Nic mu se neumenšuje věku ani duostojnosti, aniž se bude mocí umenšovati, neb vždy svatým mocným a nevýmluvně ctným zuostane na věky. A protože oni, ďáblé, protivie se vuoli jeho, protof čest^{cm,68} a chvála ani která důstojnost nemůž Jeho Svatosti umenšena býti. Neb nižádný [99r] nenie, by nechtěl býti tiem, čímž jest, poněvadž žádného nenie toho, by spasen nežádal býti.

^{cm} čest] geft

⁶⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 54v: *protož čest*

Zajisté že mocí některakú přirozenú vešlo jest těm býti živu, že by nechtěli zemřieti, psotni a biedni jsúce, než aby psoty a biedy byli zbaveni. A tu sami znají do sebe, a tak ne sami pro se žádají mřieti, ale pro svú biedu a psotu. A že oni všichni ďáblé mají svóy byt smiešený [s] smrtí a s psotú a s biedú a své známé mají s bludem a milování své mají s úrazem a teskností. A prvé vše jim jinačeje bylo jest, neb byt svóy měli sú bez smrti, poznání své bez bludu, milování bez úrazu, a tak budú mieti všichni vyvolení boží. A pak dále šesté toto a najposlednějšíe, abyšte znamenali, zdali by která výmluva byla od nich, že by snad pravili, že by ne všichni tiem rozhněvali Pána Boha našeho, byli vinni. Psáno jest v knihách života: Všichni jsú se odchýlili, spolu neužiteční učiněni sú. Nenieť, kto by dobré činil, nenieť až do jednoho. A zdaliť toho nebudú věděti všichni, ktož nepravost činie, kteříž pohltávají lid mój jako pokrm chleba, neb Boha Pána nazvali sú? A, tuť sú se báli, kdež nebieše bázeň, poněvadž všichni neužiteční učiněni sú. Nehodieť se zde v této radosti štěpiti, nebť jsú usvadli od dobrého. A všeliké dřevo, jenž ovoce nenesé, budeť vykořeněno. A poněvadž každý štěp, všeliká jenž by ovoce nenesl, vyřezán bude, pak neslušnějšíe nerovně suché znova sázeti i nepodobnějšíe. Dále pak takto svědoma věc jest všem, v jaké zvolí a v kteraké cti jest byl Luciper knieže nad jiné všecky anjely. A die se o něm v knihách života, že Buoh a Pán nazývá ho vévodú a řekl jemu: Vévoda a knieže mój známý, kterýž spolu sladšíe se mnú krmě jedl jest, ten mi se jest zprotivil. I těžšieť jest ta věc a nerovně protivnějšíe, kteráž se stane od známých, a zvláště těch, kteříž, od koho dobré své majíce, zlým se chtie odplácti. Ó veliká zlost, ó hrozná neupříemnost každému živému, s lehkostí svú, s milostí zapomenúti se nad dobrodějcem svým! A že tato všecka pře známa jest všem a již řeči [99v] mnohé o nich pošly sú a nepotřebie dlúhé výmluvnosti zvláštie, páni, před vámi, než krátceť pravím takto, a máť řeč nenie, víceť od Boha mluvím, ačť řeč mluvím, aby na každého zúfalce a protivníka božského a zvlášť na tyto ďábly přišla smrt a aby sstúpili za živa do pekla a v něm přebývali i se všemi, ktož jim toho pomáhati budú nynie i na věky, neb rovnost a upříemnost nenie aniž bude nalezena v jich ustech věčně. Toť jest pře Hospodina a Pána, stvořitele všech věcí.“ A přistúpiv blíže k těm dvanácti stolicém Michal archanjel i poda listu těm sedícím, na němž ta pře slovo od slova popsána bieše. A proto vtipně a hluboce Michal mluvil, aby všemu nesrozuměli, neb mnohá slova jinak a jinak k rozumu vzata mohú býti. Ale rozum pravý jedině jest Boha samého, kterémuž ti súdce, rada božie, dobře rozuměli sú, ale ďáblóm toto skryto bieše, neb sú jedné vedlé textu rozuměli. A vstav jeden z rady božie i vza od Michala archanjela ten lístek a odstúpi zase na miesto prvnějšíe, kteréž na pravici bieše paláce božieho. I stáše s rotú svú a všichni velmi divně biechu bleskem oděni a radostným plesáním zapáleni, ďáblóm divno bieše na ně hleděti.

Tehdy po této řeči sta se mezi ďábly reptáníe veliké a hluk hřmotný bieše mezi nimi, neb se o to najviec protivichu, že Michal archanjel, neměv při tom býti, když pře líčeníe bude, i pak sám vypravoval při božskú. A to se mezi stranami odpornými přiházie, že strana straně nemá v čas svoliti v tom, v čemž by viděla své pře pohoršení, neb jakž lehce svému nepřieteli k čemu svolíš, ihned žádá více potom k opravení své pře. I slušieť v tom opatrnost a vážnost zachovati, aby každý nepřieteli a protivníku s rozumem svoloval k tomu, čehož on žádá, a v tom se, což najméně můžeš, poddával. I těmto ďáblóm povoleno ani slíbeno nic nenie, a tak jsú z ničehož Hospodina nem[100r]ohl napomínati. Tehdy jeden ďábel jménem Lunarius hněvem velikým a zlostí jsa zapálen, nemoha se vzdržeti, v zlosti jako třesa sebú, obrátiv se na Michala archanjela i křiče nemotorným hlasem: „Ha, ha, Michale, viemť, že s' pochlebník od počátka. A nemáš, kto by tě chválil, musíš se sám chváliti, a kohožkoli můžeš osočiti k Bohu, toho osočíš, nakládaje na špehy. A dobřeť jest tobě pověděno, že s' sok bratří svých, neb osočiv nás k Bohu, i nemohl s' na tom dosti mieti, ještě s' nás sehnal od našeho vlastnieho dědictvie a panstvie svévolně a bez práva!“ A ohléd se zase na súdce i vece: „Páni,

vždyť nám neděje se podlé úmluv a žádosti naše, neb jsme žádali, aby Michal, tento sok a falešník, při tom nebýval, ano pak pře jemu poručena jest. A věru budete li jemu povolovati ve všem, onť všecky úřady poběře na se, aby jedno sám vládl, a zavedeť vás též, jakožť jest nás zavedl.“ Tehdy jiní d'áblé okřičechu jeho, aby mlčal, že jest hanba vaditi se, a zvlášť na takém místě poctivém. „A sudťe pilně!“ Příkázachu, aby mlčeli oboji, ale ten d'ábel Lunarius opět vece takto: „Všakť sem pak pravdu pověděl a za pravduť se stydětí neslušie.“ I vece jeden z súdcí potěziece se: „Praviž jeden při a v tom ohradťe se, což můžete aneb umiete najlépe vaši při ku polepšení.“ Tehdy shlukše se d'áblé v hromadu, radíchu se pilně. A ačkoli při svú popsánu mějichu, však proto tážice se, opravováchu, což se jim líbieše. I chtiechu někteří d'áblé, aby Solfernus vymlúval tu při, a druzí Tartarea doktora prosichu. A tak potom všichni přestachu, aby doktor Tartareus mluvil, neb se jich pře mnoho písma dotýkáše. A když se d'áblé odradichu, obrátichu se všichni k těm stolicem, na nichž súdce a rada božie sedieše. A když srozumiechu súdce, že sú se již d'áblé odradili a vymlúvati svú při také chtiechu. Tehdy vystúpiv Rafael, kancléř boží, jako ruku vztah i kynu, aby všichni mlčeli. I sta se mlčenie veliké na témž paláce božiem.

[100v] A vstúpiv Tartareus, doktor v práviech pekelních, i poče mluviti těmito slovy a řka: „Sláva, pokoj, všeliká jednota, čest i také každá duostojnost buď Pánu a stvořiteli věčnému. Před vámi, najosviecenějšíe, duostojná a poctivá kniežata, před vévodami, hraběmi, šlechtici, pány, kteříž jste rada Boha věčného nám k súdciem dobrovolně postaveni, já, Tartareus, z plné moci a povolenie všech d'áblóv, při d'ábelskú vypravuji, ale poněvadž já sem před vámi, páni, jakožto pleva před tváří větrovú a jako bláto na ulicéch a jsem zajiekavý, neuměje mluviti před Vaší Milostí, ani slov právě vymlúvati mohu, což tehdy vám z své chvály já moci budu dáti? A pak přesto bych výmluvnost všech měl, a láska byla ode mne vzdálena, málo by mi to platno bylo. Ale se vši poctivostí, ač i výmluvný nejsem, s pravú láskú ohrozím se a budu mluviti spravedlnost a pravdu. Protož slyštež nebesa, co mluviti budu, a slyš země slova úst mých a rostíž jako v dešť učenie mé a tečíž jako rosa výmluvnost má, neboť nepravost ani zlost nebude nalezena v ustech mých. Známa zajisté a svědomá věc jest ovšem, že my ne sami od sebe, ale z moci božské stvořeni jsme a netoliko nás, ale všecku věc stvořenuí Buoh zjednal a zpósobil jest, aby vedlé své slušnosti každá věc požívala požitku někakého i od jiných věcí. A netoliko rozumnému stvořeni dal jest své dary, ale i nerozumnému, země, ptactvo, ryby morské požívají jiných elementóv od Boha stvořených. A rozumné stvořenie, netoliko elementóv požívaje, na tom dosti má, ale Buoh přidal jest onomu čest větčí, duostojnost dražší, krásu ozdobenější, a tak všechna stvořenie požívají daróv božích jim ponajprvé daných. Kromě jediné nám neděje se vedlé řádu a běhu prvotnieho a jedinké my sami jsme jakožto oddělení od toho, což měli sme. I dívíce se, nemóžem se nadiviti, kudy a proč se nám to děje, z bě[101r]hu, že mimo všecka jiná stvořenie božská stišťeni jsme bezprávně, tak že sme od našeho vlastnieho sehnání a strčení. A vieme, že psáno jest v knihách života, z nichž mnoho Michal vypravoval jest: Slovem božím světlo stvořeno jest a že mezi tím světlem a tmú Buoh rozdělenie učinil jest a též světlo nazval jest dnem a noc tmú. Ale kteraké by to bylo světlo a kterým během u večer proměněno a kteraký jest tu večer a jitro bylo, to jest daleké od rozumu našeho. Ani tak, jakž jest od nás rozuměno, může býti, ale však o tom beze všeho pochybenie věříme. Ale bychom tomu věřili neb to drželi, že bychom na počátku rozdělení byli skrytým soudem božím, a pro hodnú příčinu vuole naše hodně byli sehnáni: nižádným obyčejem to v srdce naše nemóže, aniž k věření jest podobné, než že z návodu některých a zvlášť Michalova bez viny od svého sme sehnáni. A jakož slýcháme a tomu věříme, že Buoh milostivý jest, a poněvadž mohl jest nás stvořiti a mohl nám rozdávatí dary své podlé své vuole, každému, komuž co a pokud ráčil jest, též i ještě móż učiniti, bude li ráčiti. A my toho žádáme a prosíme, aby

nám postúpil našeho vlastnieho a netiskl nás mimo všeka jiná stvořenie. Nebo pravil li by, že by toho nemohl učiniti Buoh: muožete tomu rozuměti, páni, sami, že to pravda nenie, poněvadž jest všeky věci stvořil z ničehož, aby stvořeni svému věcí^{cn.69} stvořenu vládnúti nemohl dopustiti. Neb o nás psáno jest v knihách života takto: Všichni vy synové světla jste a synové boží. Nejsmeť my synové boží ani temnosti, neb jakož Michal nynie pravil jest v této při božské, že jsme všichni jednostajně stvořeni v jeden čas, v jednu chvíli, jeden den. Pročež tehdy nepožíváme vedlé řádu našeho a duostojnosti a cti nám od stvořitele dané. Poněvadž nežádáme nic cizieho, nic většieho, nic duostojnějšieho, nic dražšieho, nežádáme horlivosti cherubínovy ani mocnosti serafínovy ani duostojnosti Michalovy archanjelovy, ale prostě svého vlastnieho, i proč nám takú ukrutností zbraňuje se milosrdenstvie božie, i proč nám takovou mocí [101v] odpierá se božie dánie, od něhož všeliká pravda pocházie? Ó, však nižádný tomu věřiti nemůže, by všeky věci v moci boží nebyly. A poněvadž vším vládne, móż tehdy i nás navrátiti zase do nebes a nám odčiniti, což nám hanby násilím jiným k libosti učiniti kázal jest. A tak jistě nenieť výmluvy, by kto řekl: ‚Nemóžť toho neb onoho Buoh učiniti. ‘ Křivdať jest. Mocnýť jest až na věky, myť vieme, ale totoť muož dobře býti, že mocí a bez práva spravie sobě vinu na nás. I die, že jsme my sami pro naši vuoli a pýchu naší zpurností sobě zmrhali tu duostojnost. To máte, páni súde, vážití, bude liť to upřiemnost a láska pravá, že bude se praviti moci, což chce, učiniti, a což nechce, die, že nemůže. A tak, aby nás snad^{co.70} tudy vždy o naší duostojnost připravili. Protož, milí páni, žádámeť, abyšte opatřiece naši pravdu a pokorné poddávanie a božskú hrdú a horlivú řeč i ráčili nás při našich řádíech a práviech zuostaviti. Neb neráčíte li nám o tom věřiti, bychom to duostojenstvie měli řádně a najprvé, ale rače kázati sobě čísti práva dvoru nebeského a tu naleznete, kterak Luciper, knieže a pán náš, byl jest nad jiné a my s ním velikým milostníkem a světlem vedlé něho v témž kóru.⁷¹ Také slyšeli sme, ale když se komu dobře vede u kterého pána velikého, tehdy mnozí bývají hnutí závistí a hrdostí, a tak stojie o to, kudy by mohli toho, komuž se dobře vede, osočiti a zbaviti cti a duostojenstvie toho, v kterémž jest každý, naděje se k tomu čáku mieti, jakož k tomu podobně Luciperovi, pánu našemu, i nám všem d’áblóm přihodilo se jest. A pak nad to žádáme toho, ať nás Buoh odprosí, což nám jest bezprávie učinil, abychom jemu to odpustili, a prosí nás, abychom se v své uvázali. Neb jinak, nebude liť nám toho chtieti držeti, budeť to již všem vám nynějším i budúcím svědomo, žeť nás mocí pravú od sebe odehnati ráčí. Nebť my nazýváme jméno jeho a poznali sme, že on Buoh náš jest, a věřímeť vám o Bohu, žeť duše naše vysvobodí z smrti, totiž neodlúčíť nás pro tak rovné osočenie od sebe, a nohy naše od osidla zprostí^{cp}, abychom se líbili Bohu v světle živých. A poněvadž vy, milí páni, pravdu milujete, sud’tež^{cu} také spravedlivě, synové lidští, a poznajíc spravedlnost vedlé běhu a řádu spravedlivého, rozsud’tež nás. Ta[102r]ké jakož praveno jest v při božské, že my, d’áblé, i s kniežetem naším Luciperem sami z naše vóle zbavili sme se té radosti věčné a duostojenstvie našeho^{cf}. Ó spravedliví súde, nerače věřiti, muožeť Buoh bráti sobě ku pomoci, cožť ráčí, aby nás jedině zbavil našeho a bez viny. Neb mluví o to Michal, nám vinu dávaje, ale Michal nemluví o své moci, že sehnáv nás mocí

^{cn} věcí] wicz

⁶⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59r: věcí

^{co} snad] laud

⁷⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59r: snad

⁷¹ zjevně chybný slovosled; srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59v: byl jest velikým milostníkem a světlem byl jest nad jiné a my s ním a vedlé něho v témž kuoru také byli jsme.

^{cp} zprostí] zproftie

^{cu} Sud’tež] Sud’tež

^{cf} našeho] našlieho

a bez práva, i praví, že sme sami tiem vinni. Ó milí páni a súdce šlechetni, vŕaktú sú jeŕtŕe té vŕci súdce živi, i mezi vámi jsú, jenž toho svŕdomi sú. Račtež se na nich vztázati, žeť toho nenie, bychomŕ my sami sbŕhli dolóv, ale jsmŕť mocí sehnáni a bezdŕčnŕ. A nižádna nám prvŕ vina dána nenie, než teprov. A račtež čisti práva nebeská prvŕho léta od stvořenie svŕta a tu najdete, žeť jest jiným zase dŕdictvie a duostojnost zapsána. A na počátku zápisa počíná se takto: i stal se jest boj veliký v nebi, Michal bojováŕe a anjelé jeho s ním etc. Toť hned na počátku obojí zmienka jest. A kdežť jest boj, nenieť tu znamenie, byť z dobré vuole, kto co rád ztratiti chtŕl, ale mocí a bezdŕčnŕ? Také račte vědŕti, že netoliko pro naši spravedlnost mŕli bychom zase [býti] přijeti^{cs,72}, neb v práviech stojí psáno o zamúcených: Ó, kterak s' mnohá zamúcenie okázal nám a obrátiv se i obživil s' nás a z propastí zemských opět navrátil s' nás, rozmnožil jsi velebnost svú a obrátiv se i obveselil s' nás. Vŕztež, milí páni, žeť práva hlásie o našem navrácení. A všeliké poznánie spravedlnosti chce tomu, aby Buoh netoliko z milosti, ale z pravŕho práva ostavil nás při tom, k čemuž právo a spravedlnost máme. Toť jest pře d'ábelská krátkými slovy povŕděna, neb usta má v zamúcení zajisté mluvila jsú. Protože Michal tak hrubŕe o kletbŕ pravil a kletbú na nás vydal jest, abychom sstúpili do pekel. Kdyžť pak o to rozsúzení budem, uzřiemŕť, kto bude hoden do pekla sehnán býti, Michal li, čili my? A mámŕť za to, že by Michal hodnějí byl od svŕho sehnán býti než my. Nebo to časem a miestem má na něho dokázáno býti, ale nyníŕť hrdŕe mŕž mluviti, podpálť jest výŕe^{ct,73}, než prvŕ. Ale bychom sobŕe byli rovni, snad by jazyk v mlčenie obrátil. Ale viem, že Vaŕe Milost svŕdomi jste Michala v mnoho mluvení, jáť bych umŕl jemu na jeho hrdú řeč od[102v]povŕd dáti, ale ponechám nyníŕ. “ A přistúpiv d'ábel k stoliciem těch súdcí i poda jim také listu, na němž ta pře také týmž bŕhem popsána bieŕe, a Rafael, kanclŕř boží, vzav od něho list, i da jej súdciem. I odstúpi d'ábel zase k svým a hledieŕe ŕkaredú tváři a ŕkaredým vzezřením i s jinými na Michala archanjela i na jeho anjely, neb závistí biechu oslepeni, že žáda jice se radovati, i nemožechu.

A když již tito súdce, totiž všechna rada božie, i pře popsané od stran obojích jmŕjŕiechu, kázali sú stranám podál odstúpiti, tak aby od obojích slyšáni býti nemohli, a sami počechu ty pře, božskú a d'ábelskú, velmi pilně vážiti, kázavŕe Rafaelovi, archanjelu a kanclŕři božiemu, sobŕe ty pře přečisti. A když s pilnú vážností, vtípnú opatrností pře tyto k rozsúzení dosti podobně sjednány biechu, tehda zavola Rafael kanclŕř d'áblóv i počŕe jich tázati, s plnú li jsú mocí od pánóv svých k rozsúzení těch vŕcí, o kterŕž na radu boží přišli sú, vysláni, a slibují li to držeti, což vypovŕděno bude mezi božskú svatostí a jimi. Jenž vecechu d'áblŕe jednostajně, že s plnú mocí konečně na to vysláni sú, aby rozsúzenie konečné mezi nimi učiniti ráčili, že chtie ve všem i s svými pány jich poslušni býti. A když opět d'áblŕe odstúpichu^{cu,74} zase, tehdy opět súdce tito počechu se raditi velmi pilně, aby obŕma stranoma spravedlivŕe učinili. Tehdy poslachu Rafaelŕe k Hospodinu tito súdce s listem, na němž výpovŕd popsána bieŕe, aby ráčil opatřiti, mohla li by ta výpovŕd napovŕděná tak býti bez slávy jeho pohorŕenie. A Hospodin, opatřiv ji, jako by se zasmál v blesku tváři své, tak vidŕn bieŕe. I vece k Rafaelovi: „Jáť znám myŕlenie všeliká a přede mnú nic tajno nenie, neb skrytých vŕcí já poznavatel sem. Jenž i těchto d'áblóv zatvrzenie konečné mne tajno nenie. Ačkolivŕk nepodobna výpovŕd tato bude se zdáti všelikému v časy budúcie, ale abych vŕždy milosrdný poznán byl až na věky, dáva je i hřiešným i zlým milost svú, i chcem tak učiniti vedlé té výpovŕdi. Ale myť vieme, žeť

^{cs} přijeti] przigiet

⁷² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 60r: *mát' nás Buoh zase přijieti*

^{ct} výŕe] wŕflocze

⁷³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 60v: *vŕŕe*

^{cu} *odstúpichu*] odftupiti

⁷⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 61r: *odstúpichu*

jsú tak zlí a pyšní d'áblé, žeť toho nebudú chtieti učiniti a že i [103r] to nespravedlivé se jim zdáti bude. Protož jdiž, Rafaeli, a učinitež vedlé vašich žádostí a zviete, žeť jsem spravedlivý a pravý nalezen ve všech řečech mých.“ A když přijide Rafael od Boha zase k súdciem na palác ten překrásný, i povědě súdcem, že se líbí ta výpověd Hospodinu, ale rozumie Pán tomu, že i toho d'áblé držeti nebudú chtieti. I vece jeden z súdcí božích: „Nebudú liť d'áblé držeti chtieti toho, soběť najhóře učinie, nebť Pána našeho neoklamají, ale sami se. A nebudú liť chtieti dobrému a počestnému svému, ano snad jim psota přísúzena, ale nechť jsú v ní, třeba li, věčně.“ I vece Rafael: „Ale však páni, cožť býti móže, dobřěť jest zlé v dobré uvěsti a z neřádu rád zjednati. Proto na to račte tak mysliti, abyšte v ničemž pomlúváni nebyli nynie i věčně a ve vši spravedlnosti a pravdě věrně abyšte shledáni byli.“ Tehdy zuostachu na tom všichni, aby vedlé té notule, kterúž Bohu jest okazoval Rafael, výpověd učinili. A popsal to rozumně a každé straně list vypověděný^{cv} dal, aby snad v času budúciem strana strany nenapomínala, jenž by výpovědi tak stalo, neb nic. I učini Rafael, kanclěř boží, tak, jakož mu poručeno bieše, i popsa výpověd tu velmi řádně, jenž všie radě božie ovšem líbieše se. Tehdy kázachu, aby všichni mlčeli. I stalo se mlčenie veliké ve všem palácu božiem. I zavola Rafael archanjel, kanclěř boží, aby Michal přistúpil a slyšal výpověd, a čertóv též zavolal jest. Jenž obojí přistúpichu, ale čerti počechu se veseliti, naději majíce, kterak by se nad Michalem archanjelem mstili, když již zase v nebi budú. I utvrzováchu sobě naň lest, aby ho osočili Bohu a spravili, že co jsú proti němu učinili, to jim vše Michal archanjel kázal jest, a boje se, aby v tom poznán nebyl a jako od toho čist byl, i pomáhal jich proto i [s] svými se všemi vyháněti doluov s nebe. Tehda Rafael zavola přede všemi a řka takto: „Slyšte, obojí páni súdce, ted' vás ještěť tieži, mocně li přicháziete na ně o to záštie, kterěz nynie jest mezi Bohem všemohúcím s jedné strany s vámi^{cw} d'ábly, druhé slibujete li držeti tu výpověd pod ztracení té pře.“ Tehdy obojí slíbili sú a seznali se, že mocně na ně o to přicházejí. I vece Rafael: „Slyštež výpověd.“ I počal jest čísti hlasem obvyšným, aby volně ode všech mohl slyšán býti, kterážto [103v] takto psána bieše v nebesiech.

„Ve^{cx} jméno svaté a nerozdielné trojice, amen. My, mocnosti božské najvyšší, cherubín a serafín, trónové, vévody z najvyšších^{cy} kóróv anjelských, archanjelé i anjelé, skrytých a tajných věcí najvyšší^{cz} poslové, známo činíme tiemto listem i vyznáváme obecně přede všemi nynějšími i budúciemi na věky, že jakož najsvětější i všie cti najhodnější pán a Pán Buoh, všemohúci pán a stvořitel všech nás milostivý s jedné strany a najponíženější Luciper s svými d'ábly, črty i pekelníky s strany druhé přišli sú mocně na nás o to záštie, kterěz nynie vnově mezi týmž Bohem všemohúcím, Pánem naším a vši obcí d'ábelskú stalo se jest, totiž že s nebes sehnání a sstrčení jsú, ačkolivěk věc jest pilná a veliká, však proto k rozkázání Pána našeho hotovi jsúce, a nad d'ábly, ač by to i nemělo býti, však lítost majíce a také ho žádajíce, aby božská všemohutnost, viece a viece se rozmáhajíc, zněla po všech úhlech věčné a stvořené země. Takú a takovú věc ovšem mocně na se přijeli sme a žádost naše ústavně tomu chce, aby všecka závist a zlost potuchla a všecko zlé aby opovrženo bylo a dobré aby všem mílo bylo. Neb zajisté málo by bylo platno práva ustavovati, když by ti, jimž úřad poručen jest, věrně a [s] rozumem^{da,75} nesúdili beze lsti a bez omylu spravedlnosti. Poněvadž každá milost má s rozmyslem konána býti, tak aby tú milostí spravedlnost nebyla

^{cv} vypověděný] wypowiediený abyť

^{cw} vámi] fwami

^{cx} Ve] E

^{cy} najvyšších] najwýšfíech

^{cz} najvyšší] najwýšfíe

^{da} rozumem] rozum/iej

⁷⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 63r: s rozumem

poškrvněna. A protož my již, nadepsaní súde, z mocnosti svého ubrmanstvie vypoviedáme mocně a prikazujem všem nynějším i budúcím v časy věčné pod ztracením té pře, totiž přiebytku královstvie nebeského, aby všeliký živý miloval dobré najlepšie, a to ze všeho srdce, ze všie duše, ze všie moci. A k tomu dobrému všichni máme vedeni býti od těch, jenž nás milují, a kteréž mi milujem, máme věsti. A tak naplněno b[104r]jude to dvoje prikázanie, na kterémžto vešken zákon záleží i proroci: milovati budeš Pána Boha svého ze všeho srdce svého, ze všie duše své a ze všie mysli své a milovati budeš bližnieho svého jako sám se. I aby zajisté poznal každý, ktož miluje, že jemu uložen jest konec, v kterémž by poznal vše, což činil jest, a tak čině dobře, aby blahoslavený byl. Ale že také zajisté, ktož se miluje, nechce býti jiným než blahoslaveným, a tak vezme konec milování svého. Ale konec milování tohoto jestiť vždycky přídržeti se Pána Boha a stvořitele našeho. Protož již umějice milovati se samého, když prikazuje se jemu o bližním, aby jeho též miloval jako se sám, což se tehdy jiného prikazuje? Jediné aby jemu, což muož, poručil, aby Boha miloval. Toť jest ten běh, ctíti Boha našeho, a toť jest pravé náboženstvie, toť jest pravá, přiemá dobrotivost a pravá hodná služebnost Bohu najdůstojnějšiemu. A že Luciper se všemi d'ábly svými, čerty a pekelníky potratil jest milost tu i milování všeliké dobroty pro svú vuoli vlastní, tak že viec uposlúchal vuole své než rozkázanie božského, jakož jsme to shledali úplně a zajisté z těch pří stran obojích i duvoduov svědomie starodávneho, neb nechtěv uposlechnúti vuole božie, i chtěl se ještě vrovhati Najvyššiemu, a že jest takú věc neslušnú směl učiniti před Najvyšším a velmi nepoctivú, protož v tom jest shledán a nalezen u vině a v hřiechu proti Bohu, Pánu našemu. Ale že milosrdenstvie jest větčie než oběti, chtiece tomu vždy, aby se chvála a čest božská šířila, vypoviedáme mocí naší pod základem ztracenie té pře, aby Luciper se všemi svými d'ábly, čerty a pekelníky za tu vinu, kteréž jest učinil proti Bohu, stvořiteli svému, dal se se všemi vinen v své zlosti a prosil Jeho Milosti, aby jemu i jeho všem ráčil odpustiti to, což jest proti Jeho Svatosti učinil zlého a nešlechethného v svém neposlušenství, a aby všickni společně i každý zvlášť prosili Svatosti Jeho za to důstojenstvie nábožně a pokorně, kteréž jsú pro pýchu vuole své ztratili, všecku čest a hodnú počestnost ovšem v tom zachovajíce. A Pán Hospodin i stvořitel náš Luciperovi, d'áblóm i čertóm i všem pekelníkóm, když to učiní ve[104v]dlé výpovědi naše, jakož nahoře položeno jest, aby duostojenstvie všecko i první čest jich jim zase navrátil, aby je v svú slávu přijieti ráčil, zapomena ovšem i odpusti jim všicku první vinu jich, což jsú proti slávě jeho učinili aneb učiniti žádali, a Lucipera napřed prvním světlem osvietil a osvietiti ráčil i jeho všecky služebníky a poddané. A také dále mocí našeho ubrmanstvie a ubrmanského zmocnění vypoviedáme pod týmž základem, aby nechuti všecky, svárové, rozbrojové, svády, puotky a všecky nesnáze mezi služebníky obojích stran konečně pomínuly a věčně nikdy aby zpomínány nebyly, ale v svornosti a v jednotě aby obojí přebývali, lásku a dobrou vůli ve spolek k sobě věrně okazujíce a všeho zlého zapomenúce, Boha a Pána a krále našeho věčného společně chváléce. A i kterak pak bude dobré a veselé přebývati nám všem bratřím v jednotě a v svornosti lásky věčné, neb jest spasitedlné přebývanie v jedné vuoli nám všem v domu božiem. Také kteráž by strana kolivěk nezdržala neb neučinila toho, což v této výpovědi naší psáno stojí, buďto všeho neb kteréhokoli kusu, na tu stranu vypoviedáme i seznáváme základ svrchu psaný ztracenie té pře. Také chtiece, aby pamět věčná byla této naše výpovědi na svědomie i jistoty pevnějšie a památku věčnú, kázali sme toto v knihy práv nebeských vepsati, aby se potom viece nižádnych ústrkův ani nesnází nedálo. A na to pečeti našich kniežetstvie a panstvie k této výpovědi přivěsiti sme kázali. Stalo se v království Boha všemohúcieho léto prvnie od stvoření světa den pátý a třidcátý.“

Tehdy přistúpiv Michal archanjel i vzal jest přiepis jeden s pečeti ubrmanskými té výpovědi, kteráž se stala bieše. Ale d'áblé nechvátáchu vzieti té výpovědi, neb jim po jich

vuoli vypověděno nebieše, ale hněvem velikým jsúce zarmúce[105r]ni, stáchu repcíce. I počechu se sami hadrovati vespolek mezi sebú. Neb někteří jako tomu svoliti chtiechu, praviece, že lépe nynie něco vzieti než věčně nic nemieti, ale jiní trháchu se na ně a lajíce jim, zapoviedáchu jim mluvíti a praviece, že lépe bylo by, by to mohlo býti tak umřieti než tak učiniti, jakž jsú nalezli tito súdece. I vece Solfernus: „Nuže, přietelé milí, sami k sobě tuto řkúce, aleť sobě vysúdíchom, toť nám dachu ubrmané. Aleť jest pravá pravda, že vrána vráně oka nevykline, též jeden zlosyn druhému. Neb nenie rozeznánie, voda li úkropa jest židše, čili úkrop vody. A jáť sem to, pomníte li, před kniežetem naším pravil, abychom nechali soudov v nebi a zvlášť na jeho služebníky nepřicházeli, a kniežeti Luciperovi zdálo se dobře učiniti. Jižť jest ted' sebú i námi dokonal. Bychom jedne se ctí zasě z nebes i s svými mohli, dobřef by bylo. Protož přietelé, již musíme tuto výpověď přijieti, ale nikoli jie nedržeti. Neb viete to, že jsme na zemi, jsúc s nebes sehnáni, i měli bychom požívati soudov a práva zemského, ale oni nalezli^{db,76} sú, jakž jim líbilo se vedlé práva a dvoru nebeského. I když budem súzeni na zemi mezi zemany a spolupřebyvateli našimi, v jistotě všie obdržíme. Protož hyn jest Michal list té výpovědi vzal s jich pečetmi, i musíme my také druhý vzieti, nebť by hanba byla pohaněti také súdece počestné. Ale věru námť jsú vždy našli nepočestně. A ukážem tu výpověď dále našim pánóm a zemanóm, a co se jim pak v tom bude zdáti najpodobnějšího, tak učiníme.“ I zatvrđi mnohem více jiné d'ábly svú řečí v zúfalství a v hrdosti pýchy tento Solfernus, ale Tartareus doktor vystúpiv i jide k stolicím súdcí i vece jim: „Milí páni, jakož jste Michalovi dali pamět výpovědi své této, račte nám tůž pamět pod vašimi pečetmi dáti.“ Tehdy súdece, ačkoli tomu dobře rozumiechu, že se trápie hněvem přielišným, však proto kázali sú Rafaelovi kancléři, aby jim takový list dal, jakožto i Michalovi, archanjelovi božiemu, jenž ovšem to učinil jest. A když vze Tartareus d'ábel list té výpovědi i schova jej pilně do [105v] váčku svého do té škatule, v níž prvě list věřící k Bohu mějieše. Tehdy tyto všechny mocnosti, trónové, archanjelé i anjelé vstachu i jidechu s bezčíslným množstvím ven z palácu božieho i jidechu zvyklým obyčejem činiti chválu a čest Bohu svrchovanému. A poslové tito d'ábelští zdaleka také za nimi jdiechu, až přišedše před slávu veleslavného obličeje jeho. I stáchu zdaleka, nemohúce blesku sktvúcieho od jasné tváři jeho sněsti, neb vzezření Svatosti Jeho takú radost a tak nevýmlyvné veselé činieše všem vuokol stojícím ve všem království nebeském jeho, že jazyk žádný toho vymluviti nemóže ani kto vypsati ani oko tělesné muož tak opatřiti ani ucho dokonce vyslyšeti ani to móž na mysl člověčí vstúpiti, kteraká a která jest tam radost svatým božím a kterakú jest Pán Buoh připravil svým voleným. A vystúpiv Solfernus d'ábel jakožto najstarší pokornú tváři a dost slušným počestenstvím poče mluvíti před Bohem řka: „Najdokonalejšie dobroto a milosti nesmierná, my, poslové d'ábelští, ted' přede vším množstvím mocností tvých oznamujúce oznamujem, že přijali sme i přijímáme list té výpovědi od rady Tvé Svatosti nám daný. Ale bychom to mohli ujistiti, aby ta výpověď ode všech měla držána býti, toho nevieme, aniž za to sľibovati nám se hodí. Neb Svatost Tvá, velebný Pane, vie a pomní, že sme s výměnkú přišli na tvú radu, totiž aby se nám odestalo, co se nám kvaltu, násilé a hanby stalo, a abychom byli souzeni ne jakožto nebeští přebyvatelé, ale jakožto tělesní zemané, poněvadž jsme na zemi sehnáni a práv nebeských v ničemž nepožíváme. I pročež se nám neděje vedlé běhu a řádu i práva zemského. Neb poněvadž jsú se nepotázavše s přebyvateli zemskými, nám vedlé práv a řádov nebeských vypověděli. Dosti by to divné a velmi nepodobné bylo nám se v to zavazovati, čehož učiniti nemóžem. A vidí se nám dosti neopatrný skutek takých lidí poctivých, že zavazují nás v to, čehož učiniti nemóžem, aniž pravda naše to káže. Neb by to bylo proti našemu běhu a obyčeji

^{db} *nalezli*] nalezali

⁷⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 65v: *nalezli*

našeho i řádu čertovskému, bychom opovrhúce skutek náš tak poctivý zatvrzenie našeho, i měli pak pokorú podniknúti, dáti se v želenie. A pak přes to přese všecko my proto, jakožto ti, jenž pokoj milují a rozsúzenie jednoty žádají, chcme toto všecko na knieže [106r] a pány naše vznésti. A snad muož to býti, že i výpověd tuto přijmú, jenž ovšem my za to neslibujeme Svatosti Tvé, velebný králi. Napřed děkujeme i před našimi pány děkovati mieníme^{dc}, že s' nás tak milostivě uslyšeti ráčil, a k tomu, že s' s námi dobrotivě a počestně nakládati ráčil, jakožto Pán a král i stvořitel všemohúcí.“ A poklonivše se, všichni poodstúpichu, jako by pryč chtěli odjíti. Tehdy zavola Rafael, aby počekali málo, že Hospodin Buoh měl by jim také nětco pověděti. I stáchu zdaleka s velikú bázní, neb je moc božie obklíčila bieše.

Tehdy Hospodin, Buoh všemohúcí, sedě na trónu slávy, i káza k sobě přistúpiti všem mocnostem a tak všie radě, i poče jim praviti, kterak ač⁷⁷ chtěl těmto d'áblóm pověděti kázati, jenž všecky moci nebeské toho dobře pochválíchu. I rozkáza Rafaelovi kancléři, aby to od Svatosti Jeho těm d'áblóm pověděl. A rozstúpivše se všichni na miesta svá prvnějšíe i sedechu též jako prvě. Ale Rafael stoje i poče mluviti takto: „Hospodin věčný a král všemohúcí a poznavatel skrytých a tajných věcí všech tobě, Solferne, i vám všem, poslóm d'ábelským, takto pověděti kázal jest, že dobře rozumie nestálosti vaše a zatvrzenie vaše Svatosti Jeho tajno nenie. Protož, poněvadž vy sami držeti této výpovědi nemůžete, aniž rozumiete, by od vašich jiných d'áblóv držána a zachována mohla býti, i takť praví Pán náš, žeť by spravedlivě tu při na vás obdržal a žeť z toho duostojenstvie muož učiniti, což ráčí, z kteréhož jste vy sehnáni, neb jste pravili, že ke všemu plnú moc máte, k učinění i ku přijetí. Dále Jeho Milost praví, že s vámi i se všemi vašimi služebníky, pomocníky i poddanými o to ani o jiné v svém království nebeském rokovati nemiení na věky, amen. I když praviti jedno budete pánóm vašim, pověztež i druhé: a po dnešní den Hospodin Pán ničímž vám povinovat nenie, jenž byšte Svatost Jeho upomínati z čeho měli. A také, abyšte viděli, žeť tak práva dvoru nebeského tomu chtějí, abyšte zuostali čertie a d'áblé pekelní na věky, amen.“ Tehdy tento prchlivý Lunarius d'ábel vece: „Pane Rafaeli, an nám v jednom [106v] činí, jak se jemu zdá, móžť nám v druhém učiniti. Snad na nás ještě hlavy vidí, ještě jemu radte, ať nás i těch zbaví. Děkujemť, že jste na nás laskavi.“ A poklonivše se d'áblé i jidechu k jiným d'áblóm, kteříž biechu pozuostali tu v nebi u přiebytku jednom. A kázavše se všem pripraviti i jidechu z nebes ven a za nimi množstvie veliké anjelóv, kteříž je vyprováziechu až z bran nebeských. Tehdy zapsáno jest v knihy nebeské, aby věčně žádného d'ábla a nikterého hříešníka nepúšťeli do královstvie nebeského. A od té chvíle žádný d'ábel ani který hříešník neřádny a zúfalý nemóž vjíti do nebes, neb jsú brány nebeské před nimi zavřeny a žádnému otevřeny býti nemohú, leč kto jest vepsán v knihy života. A protož příčina blahoslavenstvie anjelóv dobrých převelmi pravá jest a jistá nalézá se, že toho přidržie se, kterýž svrchovaný jest. Ale proto, že příčina také biedy zlých anjelóv ztahuje se a tu hodně přišla jest, poněvadž od toho, kterýž svrchovaný jest, odvrátivše se sami k sobě obrátili sú se, jenž nejsú svrchovaní. A ten hříech nebo nedostatek neslóve jinak než pýcha. A počátek měli sú a mají všelikého hříechu vnuknutí. Neb všeliký kterýž póchop k čemu zlý má, snáz mu všecko, ač i zlé jest, konati, než tomu, jenž příčiny nemá ke zlému. A tak počátek múdrosti bázen božie jest a počátek bláznovstvie jestiť pýcha. A všeliký, jenž rozumy má a blázen nenie, ani pomínulý [s] smyslem žádá více múdrosti, než bláznovstvie. Ale že lidská srdce jsú převrácena a též i převráceným rozumem najviec panuje nynie pokolenie lidské, tak že zpátkem všecko lidé milují, viec chválé bohatstvie a hrdost z púry tělesné, než múdrost, bohatstvie slávy věčné, viec o ni stojie, viec ji milují, viec jie žádají, zajisté pro

^{dc} mieníme] mienieme

⁷⁷ zjevně chybný zápis slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 67r: a co

čest a duostojenstvie tělesné i životuov svých nelitují, než pro čest věčnú a nikdy neminulú. A kterak se svět v těch věcech točí, dlúho by nám bylo o těch věcech praviti i ztazovati se, a tak k řeči počaté bylo by veliké prodlenie, i blížice se k skonání těchto knih, navraťme se k řeči dřevní.

A když již napřed pověděni d'áblí vysláni biechu od moci pekelnie z přiebytku královstvie nebeského jasného, jidechu, s rychlú pospěšností chvátající navrátiti^{dd,78} [107r] se ku pánóm svým čertóm a d'áblóm, počechu na cestě rozmlúvati: „Kterak hanebně a všetečně připraveni sme o tu duostojnost svú nebeskú, s kteréž jsú sehnáni.“ I vece Lunarius: „Radil sem já panu Luciperovi, aby on nechal soudov královstvie jeho a nepoddával se tak prieliš. Však važte a znamenajte, podobna liš jest věc přicházeti na ty, kteříž jinak nalézati nesmějí, než pokudž jim od toho, s kýmž jsme činiti měli, dopustěno jest? Jáť sem mlčal, ale vrčal, neb sem se nadál, že vy se v tom opatříte, aby tak šeredně podtrženi nebyli. A vy pak ve vši upriemnosti přestali ste sprostně vedlé své spravedlnosti na těch ubrmanech, a protož zklamáni ste vy i my všichni velmi.“ I stalo se jest reptanie veliké na té všie cestě od těch poslov, až právě přišli sú na též miesto k Luciperovi a k jiným d'áblóm, kdež biechu od nich odešli s tím poselstviem, a to miesto slovieše *Penarum*.

A když zvedie Luciper a jiní d'áblé příchod Solferna a jiných d'áblöv, kteříž biechu u poselství k Bohu najvyššiemu vysláni, zradováchu se radostí nesmiernú, neb jmějiechu za to všickni spolkem, že konečně všichni budú v radosti své první přibytku královstvie nebeského. I poběžechu všichni v hromadu k Luciperovi, žádajíce slyšeti, co a kterak se jest zvedlo těm poslóm, a každý, jako hotov jsa jíti do nebes, žádáše slyšeti řeči poslov dřieve pověděných. A když bieše hluk veliký od d'áblöv, množstvie nesmierné před Luciperem a radú jeho, tehdy jako rukú kynu Luciper i káza mlčeti všem. A když potišenie a tichost stáše veliké, poče mluviti Luciper těmito slovy:

„Nuže, bratřie všichni, jenž milujete rovnost a upriemnost všeliká u vás shledána jest. Tajno vás ovšem nenie, kterak tíž poslové, kteříž vysláni biechu od moci naše k všemohúcnosti velikého, šťastně a ve zdravie zasě navrátili jsú se, ale co a kterak tam zjednali sú, o tom ještě ovšem nic nevieme. I chceme s nimi prvé s radú naší rozmluviti sami na miestě súkromě a potom vás všech tajno nebude. Protož úfáme vám jako svým věrným milým, že v[107v]ás v tom lenivo nebude ani tesklivo chvíli ščekati, až my prvé sami přezvieme o těch všech věcech, o kterýchž žádost máte poslúchati.“ Tehda všecka obec pekelná dosti ochotně svolichu k tomu, praviece, že chtie rádi to i jiné učiniti k vůli a k rozkázání jeho jakožto staršieho a pána svého.

I káza Luciper těm poslóm, kteříž v nebi biechu, vstúpiti do miesta zvláštnieho súkromie a sám s svú radú za nimi vjide. Ale poslové stáchu v smutnosti tváři své, protože se jim nebieše zvedlo, tak jakž žádali sú. A když sede Luciper i těm všem, kterýmž hodno bieše, seděti také rozkáza, poče k Solfernovi a tak ke všem d'áblóm v témž poselství vyslaným mluviti a řka: „Stáli moji a [u] věrnosti vždycky šlechtně shledaní, viem, že jste vám poručenu věc s pilností a pracně vedli, netbanlivost v tom ovšem velikú poopustivše. Nač jste nám a našemu sboru zvedli, prosímeť, povězte nám, neb vám to v časy budúcie všiem dobrým má zpomenuto býti.“ Tehdy Solfernus jako z nich najstarší povstav poče mluviti a řka: „Pane náš velebný a osvícené knieže, tajná věc nenie, oč jsme a s čím^{de,79} vysláni byli. I bychomť o tom ovšem vymlúvati měli, některé a některaké puotky a přihody v řečech nám sú se dály,

^{dd} navrátiti] nawrati

⁷⁸ na předělu listů

^{de} čím] tím

⁷⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 70r: čím

bylo by času neprázdnění veliké, ale rozum a zuostanie všeho krátkými slovy pověděno bude rozumně. Bychomť o práci a nesnadnosti naší měli praviti, opět byla by chvíle k vymlúvaní dlúha. Ale vše to opustíte, toto, Pane, i [s] svú radú rač věděti i slyšeti, že kdy sú mnohé nesnadné a těžké řeči mezi námi byly, podali sme na jeho radu a rada jeho poctivě nás vyslyšela jest na místě suokromie paláce božieho. Potom oboje pře před námi líčili sme, Michal božskou při a naši doktor náš Tartareus. Tu⁸⁰ pře oboje a tázachu nás podvokrát, s plnú li mocí o to zástie na ně přicházieme a chceme li podniknúti nález jich výpovědi, abychom jim to pověděli a oznámili. A my nadějíce se, že by spravedlivě učiniti měli, a chtiece rozkázání tvému i vši obci dosti učiniti, svolili sme se, že bychom chtěli nález jich podniknúti a že s pl[108r]nú mocí od Vašie Milosti jsme vysláni. I která a kteraká výpověd nám se jest stala, tu račte přeslyšeti, mámeť ji teď pod jich pečetmi těch súdcí vypsánu. Protož povážiece a znamenajíce spravedlnost, neb nespravedlnost, upříemnost, neb neupříemnost, vieru, neb nevěru výpovědi té, mluvtež a radtež k tomu, co by mohlo z toho dobrého a poctivého nám i vši obci slušného zjednáno a zpuosobeno býti, v tom ovšem nákladuov ani práce nelitujíce, nebť jest viec pilná a znamenitá velmi. A také jižť jest to vše vepsáno v práva dvoru nebeského. A konečně toto račte věděti, že jsme všeho odsúzeni, toho, což v nebi máme, leč pokoru přijmúc a odprošení a s želením Bohu učiníme. Tak přijeti a navráceni budem k první chvále a cti své věčné, a že jinak nemějte čáky nižádné.“ A obrátiv se Solfernus na Tartarea doktora i vece: „Čti tu výpověd, kterouž máš u sebe.“ A vyňav Tartareus list krásný s pečetmi zlatými a stříbrnými z váčku svého, i poče jej čisti slovo od slova, jakž psán bieše. A když jej přečíte vešken, tehdy Luciper i všichni d'áblé, kteříž tu biechu, lečechu se bázní velikú a jako chvílku pomlčechu všichni. Ale Luciper jako vzteklý rozpačiv se hněvem velikým a jako miesta sobě nemaje, zeřva hlasem velikým a řka: „Bože nespravedlivý, již vidím, že netoliko nám křivdu činíš, sám nás trápě, ale jiným nespravedlivý nález nalézati dopúšťieš! Ó, že nenie moci roztrhnúti těch nebes, abychom na malý čas sami sobě pravdy dopomáhali. Ale bychom také vinné právě uměli učiniti a nespravedlivým práva dopomáhati, jakožto nám se stalo^{df} jest, že nevinně jsme odsúzeni a nespravedlivě. Ale abych daremých řečí mnoho nevytléval, podtež ven k uobci a povězte jim tuto velikú křivdu, kterak se nám stalo skrze tyto ubrmány od Boha vysokého.“ I jidechu všichni d'áblé s velikým zamúcením a s truchlostí nesmiernú z té rady k uobci vši pekelné. A zavolav Luciper na všechny zjevně i káza jim mlčeti. A kdy umlčechu, vece Luciper: „Mužie slovutní a v statečnosti poznalí, abyšte se nedomnívali, by které věci^{dg} bez vás jednány a konány byly, ale všecko s radú a vólí vaší obecní jedná a působí [108v] se, to věduc, slyštež teď posly tyto, kteříž vysláni jsú byli k všemohúciemu, a přeslyšiece poselstvie jeho, povážiece, budem na to mysliti, co bychom v časy budúcie činiti a jednati měli, neb vězte, že velmi zklamáni jsme od potření, jakož uslyšíte.“

Tehdy opět vystúpiv Solfernus, jakožto muž počestný a zachovalý poče vymlúvati velmi řádně o svém poselství, kteréž napřed položeno jest, co a kterak jednali sú a kterak všetečně a kvapně ti soudce, na kteréž jsú přišli, bez potazu „že i nám výpověd o všecko jich právo učinili sú“ a že plnú naději mají, by nebylo Michala archanjela, že by ovšem právi a v pravé pravdě a spravedlnosti shledání a nalezení byli. „Než on najviec svú výmluvností a opatrností pře božské líčením a vypravováním o to nás připravil jest, jenž ovšem nemělo by jemu to tak projíti, na to tak sami račte pomysliti a toho povážiti. Také viece račte teď pak výpověd tuto přeslyšeti, kterak jsú ti ubrmané učinili mezi námi, na které ste přijíti kázali, v níž

⁸⁰ následuje nečitelné slovo, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 70v: *váživše*

^{df} *stalo*] *ftalo* *lie*

^{dg} *věci*] *wiecz*

shledáte, kterak jsú nám dvořané nebeští učinili.“ I vece Solfernus Tartareovi doktorovi: „Čti tu výpověď, pane Tartaree.“ Jenž vystúpiv, aby mohl ode všech slyšán býti, poče tu výpověď čísti: „Ve jméno Trojice svaté a nerozdielné, amen.“ A když tu výpověď obec všeka pekelná přeslyše, zamútichu se zamúcením velikým a trápíechu se bolestí nesmiernú, stýskajíce sobě, nevědiechu, co by měli činiti, neb harcováchu jako vzteklí pro nezbednost běhu svého^{dh} d'ábelského. Tehda Luciper, vida lidu svého zamúcenie veliké, jako lítost nad ním maje a boje se něco z toho horšieho vyjítí a také chtě je více v zlosti jich zatvrdítí, i vece k nim takto: „Moji věrní a vždycky stálí, viem a svědom sem úmysla vašeho, že vám této křivdy a toho bezprávie od tohoto rady učiněno jest a velmi líto, a jste proto se mnú v tesknosti veliké. Ale bychom tak tesknost majíce opustili to, oč se nám křivý ten nález stal, nynie, a oč nám se děje od Boha dřeve řečené bezprávie, nevcházej to v srdce vaše aniž o tom buď nynie pomínuto v mlčení, protože moji najmilejší přietelé a bratie, chciť vám radu a učenie dáti, jímž by[109r]chom mohli slušně a poctivě, o své stojiece, čest a slavnost mieti v časy budúcie. Najprv v tomto sobě nic nestýskajte, že nám se jest o naši spravedlnost rozsúzenie stalo^{di} takové, nebť jest neslušné a nepravé, aniž podobné jest, bychom my neb naši měli to držeti. Neb jest všem vám to svědomo, že nižádného práva nebeského v ničemž nepožíváme, než jsme na zemi jako lidé zemští, i bylo li by nám z běhu držeti práva nebeská. Nechajžť to naši zemané ohledají, muož líť bez našich práv pohoršenie cti výpověď držána a zachována býti, či nemóž. Jenž ovšem podlé rozumu mého zdá mi se a tak jest, že my nikoli té výpovědi držeti nemóžem, neb bychom všeka práva spravedlnosti zavrhlí, a tak by se potom i spravedlivým nedála pravda žádná. Druhé na to nám slušie pomysliti, skrze koho nám se to děje, že nemóžem mieti od toho velikého spravedlnosti žádné. Jenž já domýšlém se a za to mám, že nám skrze nižádného jiného zmatkóv neděje se, nežli skrze toho Michala soka a toho Adama, stvořeného člověka, kterýž ještě v ráji jest. A rozomiem tomu a tak jsem toho zpraven, že Michal Pána velikého na to navedl jest, aby to naše^{dj} duostojenstvie v nebi tomu Adamovi i jeho pokolení dal věčně. A bojímť se za to, byť to jemu v práva nebeská k věčnosti nebylo zapsáno v knihy života. Ale i tohoť já cestu viem, kterak toho pojednáme, aby to vše opatrností naší zrušeno bylo. Protož přidajtež mi více k mé radě osob k tomu hodných, abychom spolu odejdúce cestu k tomu našli hodnú a podobnú. V tom váhanie a lenost ovšem opustiece, a na čemžkoli zuostaneme a což bude jednáno, to všeko ovšem vás tajno býti nemá jako mých milých bratří a přátel, než cožkoli ruce naše mohú činiti, to ústavně děláme, a z mladosti a za času ovšem přizřieti k tomu. A to vezte, že v malé chvíli tesknost vaše obrátí se vám u veselé a budem mieti radost novú, jakožto ti, jenž milují spravedlnost a rovnosti ovšem žádají, neb to viete, že sme nikdy v ničemž bezprávném neb ohyzdném neshledáni. I majíce takú spravedlnost proti tomu Bohu nebeskému a příčinu hodnú a pro tak neřádnú výpověď rady jeho, věru, moji milí, musíť moc vaše povstati jináče a rozhlásiti se po všech úhlech světa, aby každý znal a věděl moc a duostojnost naši a všeliká [109v] truchlost v tom opustiece, aby skrze zámutek náš protivníci naši neměli utěšenie a radosti větčie, aniž sobě více stýskajte, moji milí přietelé.“

A když tu řeč Lucifer dokona, tehdy všichni d'áblé obveselichu se a v zatvrzení větčí upadechu pro takú řeč jeho ochotnú. A shlukši se všeka obec d'ábelská i vydachu z sebe múdré rozumné: Loquencia, vymlúvače obecného, a Saturna velmi rozumného k válkám a Venera, chytrého zklamávače nepřátel, a Adulteriana stalého a počestného. I poručichu jim, aby pilní jsúce radili a pomáhali sobě, což by k uobecnému jich dobrému a poctivému bylo,

^{dh} *svého*] fwieho

^{di} *stalo*] ftalo fe

^{dj} *naše*] nalfie

a aby k radě Luciperově na miesto súkromie od hluku šli. A obrátivše se všickni k Luciperovi, kterýž stáše ve vši škaredosti tváři své, plamenem temným a smrdutým jsa okrášlen.

I poče Loquencius ode všie obce mluvíti a řka: „Jasností velikú obdařený knieže a pane náš Lucipeře a mocí velikú rozšířený, obec ted' všechna pekelná, ve všem ovšem jsúc tebe poslušna, kázala mi pověděti před Tvú Milostí několiko slov krátce, i račiž za zlé nemieti sluze svému. Najprvé, pane milý, jakož žádost vaše byla jest, aby k tvé radě obecních bylo přidáno několik, v tom tvú vuoli rádi naplnili jsú a žádosti^{dk} tvé učinili sú, aj toť z sebe vydávají Saturna, Adulteriana a Venera a mě, sprostného tvého služebníka Loquencia. Ale že v také veliké věci zajisté múdrosti veliké jest potřebie, aby všeliká věc počatá mohla býti konána – neb jest lépe nepočínati, čehož by kto nemohl skonati – protož, pane náš milý, kocháš li se stoliciech a berlách duostojenstvie, miluj^{dl,81} múdrost, aby na věky kraloval. Nebť v knihách života psáno stojí: Milujte světlost všickni, kto jste ustaveni nad lidem. Ale co jest múdrost a které učenie múdrosti, napoviemť vám, neskryjíť tajemstvie, nebť ji slušie od východu našeho stíhati. A vyložímť já na světlo uměnie jejie a neminu pravdy, neb množstvie múdrych zdra[110r]vie jest okršlka všech lidí a král^{dm,82} neb knieže múdry jest lida pevné ustavení. Protož přijměte kázeň skrze mé řeči, a prospěšnoť bude vám. Nebo já žádal sem a dán mi jest smysl a přišel jest v mě duch múdrosti všech království i stolic duostojnějši. I řekl sem, že bohatstvie nic nenie k přirovnání jejiemu, aniž sem jie přirovnal k drahému kameni, neb všechno zlato k jejiemu přirovnání jest jako drobný piesek a jako bláto bude domněno stříebro proti ní. Nad spasenie a nad krásu miloval sem múdrost a umyslil sem sobě ji mieti za osvětu, neb světlo jejie jest spolu s ní, i bezčíslné poctivosti skrze ruce jejie. A byl sem utěšen ve všech věcech, neb mě předcházie tato múdrost. A viděl sem, že ona jest máť všeho dobrého a onať jest neskonaný poklad. To jest ta věc přieliš drahá, skrze kterúžto mohli bychom našeho duostojenstvie dosáhnúti a při naši podlé vuole naše vyvésti, a jinak nic, nebť nám slušie s rozmyslem všecy věci jednati. Neb máme na se hrubého doktora a ostrého žáka, kterémuž ovšem múdrost známa jest, ana před ním hráše, když svět stvořil jest. I kdyby ráčila Jejie Milost poopustiec nebe a s námi zde na malý čas pobyti, ještě radovali bychom se u plesání, ale což býti móže? I pojměmež^{dn} aspoň [s] sebú chytrosti, opatrnosti a zvieš to, pane náš, žeť nám oni najlépe zjednají potřebnost v našich běziech. Také neopúštějme lsti a nevěry mieti, nebť nám jich potřebie jest. A ty zvláště, pane náš, rač mieti pilnost uměnie všeliké nepravosti, v tom chytrosti neopúštěje, opatrnosti nezamietaj, aby známa nebyla. A tak zkveteš jako dřevo plodné a budeš povýšen v umění a vejdeš v bázeň všemu lidu a stkvieti se bude uměnie tvé přede všemi národy a těžkoť se kto ostřeže oklamání tvému, by nebyl tobě poddán. A budeš spravovati lid svůj v hojném zatvrzení a rozšíříš jméno tvé věčně. To jest vuole všie obce pekelné, abych Tvé Milosti to oznámil, co mi na mú mysl přišlo. I odpusť sluze svému sprostnosti řeči této, neb netoliko, pane, tobě hodno jest o tom věděti, ale všem nám, čím se máme spravovati a kterak se v puotkách našich mieti.“

[110v] Tehdy Luciper, jako by plamen z úst jeho soptal, poče mluvíti a řka: „Věru, Loquencí, pravdu mluvíš a umělost a múdrost v tobě poznává se, práv jsi v řečech tvých. Protož podměž a vezměme ty řeči před se k konání, kteréž nám poručeny jsú. A já vám, moji milí a stálí přietelé, chci cestu toho vydati, jakož sem řekl, že o naše věci dobré a počestné jednáno bude.“ Tehdy tito čerti obecní rozešli se a jiná všecka rada Luciperova

^{dk} žádosti] žadfti

^{dl} miluj] milugi

⁸¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 74r: milujž

^{dm} král] kterak

⁸² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 74r: král

^{dn} pojměmež] pomieý/mež

šli sú s Luciperem súkromě v radu, aby ty věci konali a pôsobili spěšně. Tehdy sede Luciper na stoliči plamenné koberci ohnivými oděné a jiní všichni čertie sedechu každý na miestě svém a kdež komu vedlé duostojenstvie ukázáno bieše. A v tu chvíli Solfernus, Lunarius, Astarot hajtman najviev vládniechu před Lupicerem a biechu slovutni i vzácní přede všemi čerty a d'ábly a pekelníky.

A když sě v té radě tak řádně sta mlčenie mezi těmi všemi, kteříž k té radě hodně biechu vydáni, tehdy Luciper, knieže d'ábelské, jakoby zařval hlasem velikým a hrozným a pln jsa nestydaté chytrosti i poče mluvití takto: „Nuže, moji věrní a zvláště milí, tuto sme sami zvláště, a což mezi námi bude mluveno a jednáno, slibtež mi pod najvyšším právem, aby toho nižádný nepronášel. Nebť věc má býti velmi tajna, kteráž se tak v malém počtu jedná, kterýmžto všie obce dobré^{do} a velmi veliké poručeno jest.“ Tehdy učinichu přísahu mezi sebú velmi tvrdú, jakož v radách obyčej jest činiti, aby pro nižádnú věc rada nebyla pronesena. I vece opět Luciper: „Řekl sem vám, že chci radu a obyčej vydati vám velmi užitečnu a potřebnu. Ale jakož napřed pravil jest Loquencius, že by nám k tomu múdrosti najpotřebnějie bylo, toť ovšem pravda jest. Bychom jie kterak s nebes slúdití mohli, aby s námi pobyla zde, toť nás všech dobré a poctivé věčně bylo by. Ale že to býti nynie nemóže, protož žá[111r]dajte řečí mých a milujte je a budete mieti kázeň. Nebť já viem, že múdrot jasná jest, ješto nikdy neuvadne, a to snadně opatří, ktož ji miluje. A nalezena bude ot těch, ktož jie hledají, aby sě jim prvé ukázala, ktož zase proti k ní nebude usilovati velmi, neb ji nalezne sedící v svých dveřiech. Protož o ní mysliti smysl, neb ona múdrot chodí vuokol hledající sobě duostojných a na cestách svých ukazuje se jim ochotně a ve všem obmyšlování běží vstřieci jim. A milování stráže zákonov svrchovaná neporušitedlnost jest a neporušitedlnost činí Bohu bližnieho. A tak žádost múdrosti přivodí k Bohu, tomu, od kteréhož se nám křivda, násilé a kvalt děje. I jest nám velmi potřebie skrze to jednati a pôsobiti věci naše, skrze to mohli bychom prvnie cti a chvály doséci. A že skrze tuto múdrot najlép toho došli bychom, i slušief nám ji ctíti a jie požívati. A že, moji milí přátelé, vidíte, jak sme hanebně od svého sehnání a v potupu poddání a nespravedlivě odsúzeni k libosti Michalově a pro toho Adama, i taktoť jest úmysl můj, abyšte věděli^{dp}, což jednati miením, ač bude li sě vám zdáti. Přišli mi nynie špehěři a poslové od ráje a praviec mi, že Buoh odšel jest a že vždy Adam i s tú Evú, po ráji chodiece, rozkoš mají a že konečni^{dq} čáku mají v přiebytku duostojenstvie našeho přebývati i s pokolením svým. I viete a pomníte dobře, že jim přikázanie dáno a zuostaveno jest, jakož jsú nás toho špehěři zpravovali, aby ze všeho dřievie jedli, krom jediného. I máť Buoh ten obyčej, toť já dobře viem, že ktož jedině neuposlechne, což on rozkáže, hned sě naň rozhněvá. I umyslil sem, sobě s vaší radú, abychom nějakým obyčejem zjednali a způsobili to, aby on, ten Adam milostník, přestúpil přikázanie božie. A když by jedině přestúpil a jinak učinil, než jemu Buoh rozkázal, vězte to chutně v celosti, žeť se naň hned Buoh rozhněvá. Slibujit vám, žeť jeho neuvede do nebes, ale budem sobě rovni, nebť jest jemu Buoh řekl: ‚Kdyžkoli [okusíš]⁸³ s toho dřeva, smrtí umřeš.‘ Ale onť tomu jistě nerozumie. Ale toto mně rozpakuje najviece, že on sám Adam múdrostí obdařen jest a vysokým přiroze[111v]ným rozumem, i bojím sě, bude li kto z nás s ním mluvití, by sě nevystřiehl a neurozuměl. Druhé mají stráž vždy s sebú, anjely božie, kteříž ústavně je pamatují, aby nepřestúpili rozkázanie božieho. A při těch hned žádná řeč nehodie se počínati, neb jim náš běh i tvárnost zpuosoby naše známa jest. Ale tak mně zdálo

^{do} *dobré*] dobrze

^{dp} *věděli*] wie/wiedieli

^{dq} *konečni*] konecznie

⁸³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 76v: *okusíš*

by sě, poněvadž tam Buoh veliký a nespravedlivý při tom svém stvoření stráž osadil jest, aby jeho anjelé, při tom přítomni jsúc, jich ostřiehali, pročež my pak, jsúc všelikú spravedlností obdařeni a ve vši šlechetnosti shledáni, svých čertuov při tom Adamovi i Evě neměli, a tak při jejich pokolení na věky, neb nám toho práva nižádná ani ustavenie která brániti nemohú. A to sobě vpišme v práva pekelná, aby při každém člověku stvořeném na zemi jeden také z našich d'áblův a čertův ustavičně vždy byl, snábděje jeho. A toho nemeškajme způsobiti, neb jest věc pilná a velmi znamenitá. Druhé prikázati těm, kteříž tam vysláni budú, aby s velikú pilností znamenali, obcházejí li ti strážní Boha velikého od nich. Nebť já viem, že ten Buoh, nespravedlivý a křivý soudce, má ten obyčej a chce tomu, aby jeho všichni ovšem ctíli, každý vedlé duostojenstvie svého a v čas uložený. I takť za to mám, že ti anjelé zuostavení s Adamem v ráji té chvíle a toho času nikoli nezmeškají, by od nich na výsost nebeských radostí k chválení Boha neodešli. Nebť Buoh velmi ctěn a chválen chce býti a divnýť jest v soudech svých. I když by oni odešli, že by tu chvíli z našich jeden tam poslán byl, aby s nimi pěknými a lahodnými slovy pomluvil, ztazuje jich, proč z toho dřeva nejedie a že by to jim nic neškodilo, by jeho okusili. Ale toto opět, že jest Adam, viemť já, chytrý, i zdálo by mi se, aby s Evú o to bylo mluveno, a když bude sama bez Adama. Neb viem, že ona jest všetečnější a lakotnějšíe, chtieci všeho^{dr} pokusiti a vše ohledati, a povahy neustavičné jako pověťrie křehká, jako kost snadná zlámati, ačť sě zdrží, ale brzoť praskne, jako kost. A když by jedno okusila z toho jablěčka zapověděného, viem, že by jeho také podala muži svému, nebť ženám těžko jest co zatajiti. A když by sě to stalo, věru měli by[112r]chom moc nad tiem Adamem i nad pokolením jeho věčně, anižť by rukú našich mohl ujíti. A jinak zmeškáme li to a dopustíme málo ploditi sě a rozmáhati sě jim v ráji, tak oni bez strasti všeliké, u vůli boží jsúce, budú rósti a plniti naše kuory a duostojenstvie. A vejdu líť v drženie toho, tak potom nikdy nenabudem. Nebť jest chytrý Buoh v tajemství svém. A poněvadž nemóžem se mstíti nad ním, ale mstěme sě nad pokolením lidského stvořenie. A jakž bychom koli mohli kohožkolivěk k zprotivení vuoli boží navěsti, o to stojme a zjednajme to vždy. Ať by snad steskná sobě s námi, že se jemu protivíme, i přijal nás za se a navrátil nám duostojnost naši, z kteréhož nás křivě a bezprávně vyhnal jest. Také na to mysliti, abychom sobě práva ustavili, aby každý věděl rád a zpuosob pokolenie d'ábelského a to aby nám bylo od Boha utvrzeno a upevněno, aby na nás ižádný mimo náš řád a právo sahati mohl ani směl žádnú mocí. A to proto, událo li by sě Adama toho neb Evu zklamati, aby nám toho nemohl brániti ani jeho moci [odjieti]⁸⁴ a abychom sě měli čím brániti, ač by která puotka byla, zdali bychme odpor měli, že jsme proti právóm a ustavení našemu nic neučinili. A ta práva aby byla hned popsána a s nimi aby některý šel k nebeským branám a žádal toho na Bohu od nás. A tamť budú jedni o potvrzení práv s Bohem jednati a druzí ať lákají Adama a Evy, aby je svedli. A v tomť sě anjelé boží nedomnějí, proč my o práva stojíme. A snad i ti strážní k vzvědění, co sě v nebi děje, budú chtieti odjíti, a v tom velmi dobrý přístup budem mieti k naplnění vuole naše. A dáme také Bohu i o tom odpověd, proč nedržíme výpovědi od rady jeho vypověděné o duostojenstvie naše. Toť jest úmysl můj krátkými slovy pověděný, zdá li se pak vám v tom jiného, ale pravte a povězte každý úmysl svůj.

Tehdy líbieše se všem téměř taká a taká poctivá řeč kniežete tohoto a pána nich. Ale vyrazil se jeden z nich, muž múdrý, ale náhlý a prchlivý, i poče mluviti a řka: „Co pak máme takú starost a péči a tesknost o toho stvořeného člověka mieti? Však dosti mocni jste toho, že móžem s něho býti. Ale sberúce sě tiem silnějie, vybímež to miesto rozkošné, jenž slóve ráj. A vezmúc jej mocí, kažmež jeho zde v mo[112v]ci naší chovati. A nežť sě Buoh sběre s svými

^{dr} všeho] wlfieho

⁸⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 78r: *odjieti*

s nebes, až my na zemi, na zemi jsúce, dvakrát třeba li pobojujem toho ráje. Neb poněvadž pravíš, pane náš, abychom ku protivenství činili tomu Bohu, což můžeme, viem, žeť jemu to bude nevelmi libo, když Adama vydřeme odtud. A dřieví to zpřevracujeme a zkazíme a zdí rajské, a brány ale sem poběrem, a my se nemáme čím v tomto času nynějším zavřieti. A věru nechajíce všech tadinkóv, učinmež to spieše, potom pak budem o jiné rokovati. Také i studnici zkazíme, z kteréž jakož pravie, že čtyři řeky tekú pro obvlažení země. A v tom, namate li se nám kto jiný, též buď nám nepřítel. Buď ten Michal, neb ktož buď, aby tomu lze býti bylo, chtěl bych to vésti na Michala, že nám jím najvíce scházie o duostojnost naši. A sám a sám chtěl bych ho podstúpiti. Ale takový pochlebník vždyť omluvu najde, neb Pána svého navede, aby jim takým během rytieřským nesvoloval, aby omluvu měl, že pro Pána činí. A vězte to, nežť Buoh sobě znova takových věcí naplodí, žeť jemu se s námi steskuje a snad by i spieše nás do nebe přijal, abychom jemu i jeho na světě nepřekáželi. A kázete li mi, jáť sem hned sám s svým životem i s svými se všemi hotov, a zviete to, žeť poklidím tak, aby podruhé třeba opravovati nebylo. A kteráká jest to věc neskratiti nám toho, pro něhož čáku máme: že věčně beze všeho budem, a na to máme patřiti, anť v našem bujnost a rozkoš vede, protivě se nám. Slušieť záhé uhasiti oheň, aby se nerozmohl, že potom byl by neuhasitedlný. A přesto vy jste mūdřejší a starší, učiněte, jakž by se najpodobnějie zdálo, jedině tak to opatřte, abychom nebyli zavedeni.“

Ale Loquencius, muž od obce pekelné vyslaný, poče, povstav s místa svého, mluviti vážně a poctivě a řka: „Osviecené knieže a pane náš i vy všickni páni, teď nám všem po této straně sedícím zdá se, abychom nechajíce mnoho rokování a tázanie k běhóm a potřebnostem našeho^{ds} přiebytká pekelného, abychom mnoho před se nevezmúce k jednaní, i nechali tak všeho. Ale toto již pilně vezmúce před se o Adama toho a o práva na[113r]še, račtež bez dlenie i odtahování všelikého k miestu před se vésti a konati. Nebo zajisté ten obyčej a běh, jakož náš pán pověděl, líbí se nám a jestiť ovšem řádný a poctivý, aniž nákladuov a prací tak potřebuje, jako kdyby tiem obyčejem bylo jednáno, jakož pán Lunarius pověděl jest, aniž nám by byla práva naše pro taký výboj potvrzena. Snad kdybychom v ráj vnikli, sebrali by se na nás, že bychom ušli s Adamem, neb nic. A snad bychom se tak spletli, žeť by nám ještě bylo huore, než jest. Neb vieš to, pane Lunarie, žeť Buoh jest silen nám, a po této búrce, kterúz sme nedávno s Michalem a s anjely jeho měli, ještěť vždy pohromadě jsú. Protož nenieť podobné tiem během a obyčejem jednati a vésti při naši, ale obyčejem a radú, kterúz teď pán náš vydal jest. I jmějtez ihned osoby, kteréž by měly s právy našimi k branám nebeským jíti a které by měly k Adamovi do ráje vyslány býti. A menujte hajtmana, který by měl z našich čertuov^{dt} vydávati [k]^{ds} každému člověku jednoho, a příkažte, ať v tom toho všichni poslušni sú. A to račte konati všech řečí nechajíce, neb to jest najpodobnějie.“

I přestachu všichni na tom a líbieše se všem řeč jeho, jedině Lunarius odpieráše a chtě vždy mocí do ráje vpadnutí. Ale krotiechu jeho jiní, praviece, že to nenie podobné ani slušné, aniž jim k tomu svolí. Než poče opět mluviti a řka: „Jižť jest vás navedl teď Loquencius svú řečí, abyšte tak konali vedlé řeči jeho, a takéť sem já již k tomu přivolil. Ale vždyť proto pravím, že mūdří ten obyčej mají, aby neradi v puotkách byli, sami k tomu nepřičinújice se, jakž se jim zdálo by, neb proto přieliš mūdří neradi smělí bývají, na všecko se rozmýšlejíce. I ano dobře mluví teď Loquencius, že lépe se jemu řeč líbí pána našeho^{du} než má, neb nechce se jemu od

^{ds} našeho] naffieho

^{dt} čertuov] czertuow wy

^{ds} srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 80r: k

^{du} našeho] naffieho

hluku puotky rozličné. A nesnadnost v tom prikladaje a široce i múdre to vymlúvaje^{dv}, ale nadarmoť jemu riekajú Loquencius, neb rád mnoho mluví, ale nečiní. I nemámť jemu za zlé, že k tomu mluví, co mu na mysli jest. Raději by rokoval často, než by udatností a mo[113v]cí pojednú sobě přivedl k miestu. Nebylo by slušnější i podobnějie, poněvadž nepřítelé jeho jsme, abychom učinili jako nepřítelé, což a jakž najviece zlého muožem? A slíbil bych vám, že bychom spieše s tím Bohem i s tím Adamem konec a miesto i poctivý pokoj zjednali a dovedli, nežli takto budeme li jednati. Strach, že se nám to prodlúží a bez konce a tak budem přebývati bez řádu všelikého, hruozu a strach spolu majíce. Ale jáť již mlčeti budu, vy jste opatrnější, jednajte, jakž vám libo jest.“

A když tu řeč Lunarius dokona a sede, [...] ⁸⁶ jako muž múdry, vážný a poctivý, povstav poče mluvíti proto, neb kdyby mlčením toho zanechal, mnozí domievali by sě, že pravdu o něm mluví Lunarius. A nebieše slušné, když jeho cti dotýkáše, by na to nedal odpovědi řádné. A řekl jest: „Všeliká řeč řádná pocházej z úst našich a milování vespolek mějte a múdrot milujte, to psáno stojí v knihách života. Ale že s' ty snad málo, pane Lunarie, slýchal o ctnostech, a protož búřivé věci k vyzdvižení nejednoty viece tobě míly jsú, než ty věci, které ku pokoji slušejí. A že tuto v radě jsúce, ovšem^{dw} ohyzdné jest a pracovitě⁸⁷ nám samým haněti sě, poněvadž služebníci pána jednoho jsme a povoláni jsme, abychom sobě z jednostajné vuole radili, co by bylo k našemu^{dx} dobrému a poctivému a ku prospěchu všie obce naše. Ale ty, pane, dosti jsi na mě nepoctivě dotekl. Ba, milý, přimlúvaj sě ku poctivosti a k spravedlnosti a neúfaj, že s' náhlý, aby tobě pro tvú náhlost mělo všecko přezřeno býti. Pakli sě chceš hněvati, hněvaj sě na ty, ktožť na tvoju hněv chtějí tbatí. A neutrhaj jiným, ať by tě také něco nepotkalo, jenž by nerad slyšal. Bychť já nectil pána svého a nechtěl poctivosti zachovati před takými lidmi, umělť bych také mluvíti, a cožť bych mluvil, tohoť bych dovedl. Neúfaj v to, že s' milostníkem, panskáť milost brzo mjíje^{dy}, zaječímť se skokóm rovná. Neb pravím to, zdálo li by sě co do mne nehodného, měl s' sám se mnú mluvíti a nevyvolávaje mne křivě a neprávě, ještoť to všem svědomo jest. Neb což jsem prvé pravil, že ten obyčej pána našeho Lucipera, kterýž vydal, jest poctivější a slušnější jest nežli tvé bojování. A což poctivějšího jest a lepšího, toho se slušie držeti, poněvadž ctnost a poctivost toliko jmény^{dz} sě dělé, ale v znamenání^{ea} [...] ⁸⁸ ovšem ho[114r]dná poctivost, neb každému dává to, což jeho jest. Silnost neb síla cnost jest poctivá, neb podstupuje znamenáné nebezpečnosti a trápenie v praciech. Skrovnost jestiť ctnost poctivostí obdařená, nebo brání a treskce všeliký úmysl přielišný a neslušný. Ale mezi těmi třmi ctnostmi, totiž spravedlností, silností a skrovností, najzpanilejší jest múdrot, neb všecky předcházie jako právě nesúci světedlnici a lucernu a jako jiným cestu ukazujíc. A jejíť jest úřad raditi a jiných cností skutek zjednávatí a ráda máť všecko předcházeti, očkoli jednati a činiti má. A protož potřebieť jest nám, prvé než co počnem, o to se poraditi a poradiece se s rozmyslem a vážně to jednati, nebť nás k tomu potřebnost nutí. Ale že s' ty sě snad málo múdrosti učil, i nemámť za zlé, že o ní i mluvíti neumieš. Ale jistě, ktož neumie múdre mluvíti, měl by se učiti múdre mlčeti.“

^{dv} *vymlúvaje*] vým/mluwaže

⁸⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 80v: *jako hněvaje se. Tehdy Loquencius*

^{dw} *ovšem*] owšfšem

⁸⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 81r: *nepoctivé*

^{dx} *našemu*] našfšiemu

^{dy} *mjíje*] miegie

^{dz} *jmény*] ginými

^{ea} *znamenání*] znamenay

⁸⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 81: *ovšem jednostajnost jest. Spravedlnost jestit ctnost a*

Tehdy nedachu sě jim více vaditi, ale vstav Solfernus, poče mluviti a řka: „Milí páni a přátelé, nechte takého nepotřebného zacházení, neb viete, že máme s jinými věcmi dosti činiti. Ale tuto každý pořád porad' pánu našemu, kto co uměl dobrého a poctivého, jak sě má mieti v svých bězích. A to krátce každý pověz, netajíc výmluvnosti, neb dlúhost rady naše nám škodna jest. A jáť takto pravím, že pánu našemu slušné jest, aby dobrotivost zachoval, neb jest poctivá. A co jest to dobrotivost, chciť před vámi pověděti, a co činí. Najprvé dává Bohu, což jeho jest, totiž náboženstvie, milost okazuje nad rodiči, nevinnost nad menšími, přátelstvo k svým rovným okazuje, že nevzpíná sě nad své rovné, poctivost činí vyšším sebe, svornost dává jednotě městské a milosrdenstvie okazuje nad chudými. Těchť věcí požívají všichni, ktož dobrotivost mají a zachovávají ji. Toť jest rada má.“

Tehdy Astarot hajtman také vstav i poče mluviti a řka: „Poněvadž o ctnostech počali sme řeč, hodněť jest pánu našemu, když zachová dobrotivost, aby také měl i zachoval milostivost, kteráž také jest [114v] ctnost, a chce tomu, aby každý svým přirozením přitelóm a známým krajenóm plnú okázal počestnost. A k zachování té ctnosti přirození naše nás táhne, neb ktož sobě neodpustí, mně neb tobě kterak odpustí?“

A vstav Lunarius d'ábel, vece: „Poněvadž každému kázáno jest mluviti, co by se komu poctivého zdálo činiti a držeti pánu našemu, i toto chci pověděti, velmi krátkú a snadnú věc: zachová liť milost pán náš, ať zachová i přátelstvie. Jenžto záleží na vuoli, když kto komu vuoli přiloží, aby naň laskav byl. A toť jest té ctnosti úřad a kto chce tu ctnost zachovati, měj obyčej ten, s kýmž kto dobře jest, aby jeho tajně nepomlúval.“

Potom vsta Belfegor, hrozné osoby muž, prostý, upřiemý, ale tupého rozumu, i vece: „Zdá mi sě tak, že slušné jest pánu našemu, aby ovšem miloval svornost, neb ovšem hodná ctnost jest. Neb ona moc má, že spojuje a sjednává krajany a spoluměšťany i přebývatele, v jednostajném řádu je zachovávajíc a v jednostajném obývaní. A zachová liť přátelstvo, hodněť jest, ať zachová ovšem svornost a ji miluje.“

Pak vsta Turenterus, osoby dosti milostivé, i vece: „Poněvadž vuole pána mého jest, aby každý úmysl svůj jemu oznámil, a co by jemu slušalo činiti, to aby pověděl. Já sem ovšem člověk mladý a v protivných věcech až dosavad nikdy sem nebýval, ale proto hotov sem naplniti vuoli pána mého. I zdá mi sě, že dosti hodné a slušné jest, aby takový pán zachoval milosrdenstvie, nebo také ctnost jest, skrze kterúžto úmysl člověčí hýbá sě pro úzkosti bližního, když od koho trápen jest, a škod cizích želé jako svých vlastních. Ta ctnost příslušie^{eb} k svornosti, ale ovšem s opatrností a s rozumem má zachována býti.“

Tehdy když se dosta na Loquencia, nechtieše mluviti, protože bieše se s Lunáriem potekl, ale však počestnú řečí přinucen jest a pro žádost Lucípera povstav i poče mluviti a řka: „Ačkoli má řeč jest mnohým nemilá, proto já k vuoli pána mého mluviti budu, což na mysli mé jest. Ale neslušie o jiném, než o témž, o čemž od jiných řeč počata jest, k tomu [115r] mluviti. A že ode všech řeč srovnává sě k ctnostem, i chci já také jednu ctnost oznámiti pánu mému: jest ctnost jedna a ta slóve síla. A ta ctnost jestiť, jenž netbá na hrozná protivenstvie, tak že sě otierá mnohým protivnostem. Ale tyto věci příslušejí, ktož chce sílu zachovati, aby měl vysokú a statečnú mysl a doufanie a bezpečnost a trpělivost a vysokomyslnost. Jestíť slíbené, rozumné a slušné nesnadných věcí dojitie doufanie, jestíť jistá naděje úmysla, k dovedenie^{ec} k konci věci počaté. Bezpečnost jestíť nesnadností nastávajících^{ed} a věcí počatých pro zlý konec nebáti sě. Velebnost jestíť nesnadných věcí, ale velikých přejasné

^{eb} příslušie] przieluffie

^{ec} dovedenie] dewedenie

^{ed} nastávajících] naftawagiczich

dokonanie. Ustavičnosť jestiľ silné utvrzenie úmysla a v počatých věcech stálost. Trpělivost jestiľ tesknosti, nesnadnosti a protivensství i puotek^{ee,89} jednostajná zdrželivost. A jestiľ pravý prostředek spravedlnosti⁹⁰, když přijímáš lahodné věci, pomni, aby uměl přijímati i protivné. Neb síla, ta ctnost, šest jiných nosí při sobě, o nichž dlúhé vymlúvanie bylo by, a že již krátce jsou jmenovány, již ostatek na mysli slušie rozmietati o jejich úřadech.“

A když přesta mluvení opatrný Loquencius, i sedl jest na místě svém. Tehdy vsta Marchelindeus, mladec ohrošitý, ale múdrý, i vece: „Velebný pane, netoliko jsi hoden cti kniežetské, ale králem hoden mohl by nazván býti, a protož chci před tvú slavností já také sprostný úmysl svůj pověděti. Zajisté, pane náš, když ty ctnosti poctivě a řádně zachováš, kteréž jsou pověděny, musí Tvá Velebnost často na mysli přemietati své budúie věci a přiehody a těm přiehodám múdře odolati, aby tiem snáze protivné věci mohl trpěti. A pomni na budúie věci a věčně hřešiti nebudeš. A cožkoli činíš, čň s rozmyslem a zři k konci.“

A povstav Tenebrandus, poče mluvit i řka: „Z úst malých nemluvnátek dokonal si chválu. Poněvadž jasnost urozenie tvého žádá rady mé, ó velebný pane, jakožto od mladého a nevýmlyvného – ačkolivěk nebyl bych hoden pro malost rozumu mého před pánem mým mluvit, ale aby se chvála a čest šířila i od nedostatečných Velebnosti Tvé – totoľ úmysl můj jest, že velmi poctivá a slušná věc jest, aby Tvá Milost poctivým oděvem odieval život svůj a vždy aby opatřen byl v poctivém zpuosobu a jiných také aby povyšoval v počestnosti. Také žá[115v]dajícíemu k tvé cti oděvu poctivého, aby to rád viděl a jemu toho pomáhal. Žádajícíemu^{ef} vuoli bojovné, když svůj čas uhlédáš, jemu v tom aby povolil. Žádajícíemu^{eg} veselé ploditi časem ochotně se jemu v tom okázal. A tak každému z své ochotnosti vedlé stavu a řádu jeho udielaj, aby ode všech pánem mohl seznán býti.“

Povstav Saturneus i vece: „Slovutnost a moc tvá vyšla jest až v najvyššie krajiny, osvícený a všie cti hodný pane náš. Prosímť, sprostnosti mně rač odpustiti a nerač z neumění mého dopustiti, abych tresktán byl, poněvadž žádám vóli tvú naplniti, tak že, což mi v úmysle mém jest, jenž by ke cti tvé bylo, to chci pověděti. Věru, velebný pane, převelmiť jest slušné, vážné i velmi poctivé, aby se zdržal od mnohomluvenie, jediné leč by toho potřebnost žádala. Nebo zajisté lépeť jest, aby uši lidské vždycky byly žádostny k slyšení slov tvých, nežli by se stýskalo jim slyšeti tvé mnohé mluvenie, neb proto snad blekotný neboli plískavý nazván mohl by býti.“

A když přesta mluvení Saturneus, tehdy vstal jest Adulterianus, muž lahodných řečí, a vece: „Což kniežeciemu duostojenství^{eh} slušného a poctivého příslušie^{ei}, to každému hodno jest, aby netajil před slavností jeho. I zdá mi se, pane mohutný, aby se varoval žádati minulých věcí, jenž mohou se porušiti a minúti, a těch věcí, kteréž musíš brzo opustiti. Ale žádej zbožie neporušitedlného a života, jenž nemož přemožen býti, království věčného a stálosti věčné a slavné žádej dosáhnúti. A maje to při sobě, snáze své věci dovedeš k konci počestnému.“

Po skonání řeči Adulteriana povstav Venereus i mluvil jest a řka: „Ve všelikých puotkách slušie těšiti pána svého, aby zamúcení poddán nebyl a tudy aby neupadl v nesnadnost

^{ee} puotek] poczatek

⁸⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 83v: puotek

⁹⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 83v: nespravedlnosti

^{ef} Žádajícíemu] żadagiecziemu

^{eg} Žádajícíemu] żadagie/cziemu

^{eh} duostojenství] duoftogenftwie

^{ei} příslušie] przyfluffie

horšieho zlého. A že já ne proto mluvíti pánu mému [budu]⁹¹, aby u něho múdrost má poznána byla skrze řeč, ale by aspoň z mé řeči utěšení měl, jako z toho, jenž by rád vuoli jeho naplnil ve všem. I pravímť to, pane můj, žeť jest hodné, slušné i podobné také slávy kniežeti, aby měl své súkromníky a zvláštne osoby, s kterými by [116r] svú kratochvíli bez studu mohl vésti, aby s poctivostí s nimi se veselil, kratochvíl maje. A rozliční hudci rozličné hudby ať v tu chvíli hudú, ono jinak a jinak, jednak zpěváky zbuř svú ochotností k zpívaní, jednak pišce k písání, jednak opět hudce k hudeň, a sám okaž se ochotnú tváří, aby tě to pominulo, což potkalo jest nelibého. A tak srdce své utěšíš a úmysl svůj ukrotíš. Také vždy měj, pane, ty zvláštne osoby při sobě, kteříž by tě zpravovali o těch všech bězích, kterak se kde po tvých krajinách děje a kterak kto mluví a jedná o tobě.“

A když tyto všecky řeči dokonachu d'áblé v té radě před kniežetem svým, tak že každý pověděl úmysl svůj, co by se mohl držeti pán jich, tehdy Luciper velmi poctivě poděkoval jest jim a řka: „Moji věrní a vždy milí, vědělť sem to, že plnost umění u vás poznáno jest. A protož k vám na radu utiekám se, jakožto k hojnému ujištění ve všech nesnadnostech a slušnému naučení všelikých mravův, neb sem nežádal ani žádám bez rady a vůle vaše nic učiniti. Protož z toho, co jste mi radili, vám velice děkuji a miením se zachovati tak vedlé vuole vaše ve vši spravedlnosti vám i všelikému živému.“ A ty řeči kázal sobě Luciper v knihy vepsati pro pamět budúcí.

Tehdy povstavše z rady někteří i mluvili sú s volí Luciperovú s Lunariem a s Loquenciem, aby nechutem a sváróm dali dobře jíti a hněvu nedržiece, aby se o to smluviti dali. I odpieráše Lunarius a odkládáše, až by jemu Luciper kázal, neb bieše milostník Luciperov. Tehdy Luciper vzkázal jemu po Solfernovi, že radí jemu a prikazuje, že chce to mieti, aby se smluviti dal. I vece Lunarius k Solfernovi: „Jáť to již učiním k vuoli pána mého, ale shledáš to, žeť nasytím Loquencia těch hrdých řečí. A nebudu liť já moci, ale s někýmť práce dojde.“ I vece Solfernus: „Nenieť slušné mříti se nevěrně, neb ktož chce v stálosti poznán býti, musíť vieru zachovati. Protož ty s' muž vzácny a rodu velikého, máš li se nevěrně mříti, raději opustě mříenie, hled' svého zjevně.“ Tehdy svolil jest konečně Lunarius, aby sjednán byl s Loquenciem. A přišli sú obojí o to na Solferna a na Astarota hajtmána, jenž o všecky věci zjednali a smířili sú je, i byli sú tiem veselejší ve vši radě všichni d'áblové.

[116v] Tehdy vstav Tartareus doktor i poče mluvit a řka: „Velikú jasností obdařený a vši mocí a silú opásaný, toběť ostaven jest chudý a sirotkú ty budeš pomocník, neb duom tvój slušieť ctíti v dlúhosti dnův, pane a knieže mocností mnohých, již k vuoli tvé a k tvému rozkázání tito všichni radili sú i učili, kterak by duostojnost svého panstvie spravovati měl v svých bězích. Protož račtež nemeškati, poněvadž úmysl všech vás sjednává se poselstvím činiti k Bohu, druhé o toho Adama konati, třetíe o hajtmána nad strážnými; na ty věci pomyslte bez meškání všelikého. Ale já to duchovním opatřením opatřil sem, neb znamenal sem na pánu mém tesknost skrytú v srdci jeho. A proč ta na něho přišla jest, já poznáním vnitřním znamenám. Ó pane velebný, nikoli smutku nedaj panovati nad myslí svú, nebť smutek přivodí nebezpečnosti rozličné ku porušení života tvého. Ale buď spravedlivě živ, nebť lépeť jest maličko mieti spravedlivému, nežli maje bohatstvie veliká, i býti hříešníkem a nespravedlivým. Aneb já, pane, viděch hříešníka nadpovýšeného a vyzdviženého jakožto cedrus libanský, a po malém času šel sem, a aj, nebieše jeho a nenie nalezeno miesto jeho. Proto chovaj nevinnost, neboť jest to svatost člověka pokojného. Ale že i já z najmenších tvých obdařen sem učením⁹², i musím pánu mému předkládati ty věci, kteréž k umění mému příslušejí. Nebo psáno stojí, že učenie jest múdrost k naučení neumělých a řád učenie jest

⁹¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 85r: *budu*

⁹² opraveno písařem

tento: aby najprv sám naučil a potom aby jiné učil. Neb die Písmo v knihách života: ‚Synu mój, pí vodu z čisterny tekuté studnice tvé, neb potom vyprýštili sú se prúdové tvoji ven a na ulice vody své rozpúšťejí.‘ Píti zajisté z čisterny jestiť umenie, kterýmž kto^{ej} obdařen jest, [bude]⁹³ jiné učiti a jako vodu mezi jiné rozlévati. I proto já umenie mého netajil sem před pánem mým, aby zjeveno bylo mé učenje mezi vsecky, poněvadž ne sám sobě toliko, ale jiným ku prospěchu živ býti žádám. Protož, pane mój, prosím, bych tresktán nebyl z nedostatečnosti rozumu mého od jiných. A kto by mi nepřál, buď oblečen hanbú a stydlivostí, kteříž by zlostně mluvili proti mě. A radujte se a veselte se, ktož žádají spravedlnosti mé. A rcete: ‚Takový buď zveleben pán náš a ti, kteříž chtějí pokoji sluhy jeho, a jazyk mój vypravovatiť bude spravedlnost mú a přes celý den chválu tvú vyznávatí bude, nebo spravedlivý nalezen jest velebný [117r] pán náš.‘“

A když Tartareus dokona tu řeč, i sede na místě svém mlče. Ale z těchto ďábelských rad bieše rozum Luciperov pozdvihl [se]⁹⁴ v múdrot a chytrot – neb múdry slyše múdrot i múdřejí bude – i tiem směleje poče mluvití a řka: ‚Páni milí a přietelé stálí moji, řádně a poctivě radu vypravujete, vedlé niež já, což budu moci, chci se rád zachovati, jakož sem napřed pověděl vám. Ale že nepřietelé moji živi jsú a utvrdili sú se nade mnú a rozmohli sú se zlostně, a kteříž odplacují zlé věci za dobré, utrháchu mně, nebo dobroty následoval sem, a protož tak mnoho ukrutných nepřátel majíce, slušief nám pilnost přičinítí, abychom k útisku jich jednali, což muožeme, najvíce. A že s^{ek,95} těmito řečmi dlúhými čas nám se zaneprazdňuje hodný a užitečný, i chci já povědětí úmysl rozumu mého a viem, že mnozí tuto svolé k řeči mé. Takto, milí páni, pomněte, že sem vám nynie nedávno radil o tom Adamovi i o Bohu, a ačkoli mezi některými^{el,96} o to puotka byla, však proto sjednali ste se s mú vólí všichni pak. Nynie mezi námi róznice jest o toto: najprvé kto by časem a místem měl hledětí v ráji a stvořeného člověka oklamati, druhé, kto by byl hoden, aby hajtmanem byl ustaven, aby strážné rozdával každému člověku živému, a třetie, kto by šel o potvrzenie práv našich k nebi. Ale totoť vymlúvám, ktož bude volen, aby se nehněval. Takto mi se zdá v tom, že najhodnějši jest k tomu, aby šel do ráje k zklamání člověka pan Loquencius, neb on jest svědom procházenie rajskeho a k tomu výmluvný i učený jest. A o potvrzení práv Marchelindeus, ten jest cest svědom a rád krajiny sleduje. A hajtmana ustavujeme s vólí však vaší Celerentina, aby měl moc z čertov a z ďáblov našich, kohož by chtěl poslati na svět k každému člověku stvořenému, a jich aby v tom poslušni byli všickni. Pak zdá li se vám v tom co jiného, ale opravte a povězte.‘“

Tehdy všichni ďáblé zuostachu na tom a svolichu k tomu, neb se jim líbieše vyrčenie Luciperovo. I ustavichu Celerentina hajtmana, aby byl nad strážnými po světě vyslanými, tak že na tom zuostali sú ďáblé, aby při každém člověku čert jeden byl od narozenie jeho, a to jim trvá až do soudného dne. A Loquencia přinutichu, že tu práci na se vzal, aby pílen byl a nezmeškával špehěrov mieti u ráje. A Marchelindeovi napsavše list i kázachu se jemu pripraviti na cestu a [117v] bieše list psán v tato slova:

Najvyššiemu Pánu Bohu a najmocnějšiemu králi, stvořiteli věčnému, my, Luciper, knieže ďábelské, Solfernus hrabě, Astarot hajtman, Lunarius, Belfegor, Turenterus, Tartareus, Loquencius, Saturneus, Marchelindeus, Venereus, Adulterianus, Celerentinus, hajtman nad

^{ej} kto] to

⁹³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87r: *kterýmž, kto obdařen, bude jest jiné učiti*

⁹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: *se*

^{ek} s] o

⁹⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: *s*

^{el} některými] nie který

⁹⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: *některými*

strážnými, i jiní všichni čertie, ďáblé a pekelníci oznamujúce tiemto listem na vědomie dáváme, že divíce se nemůžem se nadiviti, proč Svatost Tvá takým nespravedlivým ukrutenstvím na nás unáhliti ráčil si sě, věda i v skutku to shledav, že ke všemu rovnému a spravedlivému mimo právo a řád v království tvém poddávali sme se. I píšem tak, jakož poslové naši nás zpravovali sú, že rada tvá odsúdila jest nás přiebytkóv královstvie nebeského, podávajíc nám toho, jenž ovšem my toho nikoli učiniti nechceme aniž můžeme. A ne vedlé běhu zemského, ale vedlé běhu nebeského nás súdili sú. A v té výpovědi dotýkají, že mocně stalo se pod tú pří. Velebný Pane, rač nám jistě věřiti, žeť naše vuole k tomu nikdy nebyla jest, aby tak zarukováno bylo. Pakli sú co naši poslové Tvé Svatosti slibovali, jenž by toho dovésti nemohli, ale majíť o to kázání býti, ješto toho Svatost Tvá sám pochválíš. Protož, Pane velebný, poněvadž tak nesnesitedlná věc nám poddána jest, abychom za své prositi měli a pokoru ukázati, jenž by slušnějie bylo, nám sě zdá, by ty sám nás za to prosil, co s' nám křivdy a násilé učiniti kázal, abychom my to Tvé Svatosti odpustili, i prosímeť, aby nám v tom za zlé mieti neráčil, žeť té výpovědi, kteráž sě jest od tvé rady stala, držeti nikoli nemůžem, aniž chcem. Ale nad to prosímeť my Svatosti Tvé, poněvadž sjednání nynie mezi námi býti nemůže, aby nám práv našich potvrditi ráčil se vši říší^{em} nebeskú tak, abychom my aspoň v pekle sami vládnúti mohli bezpečně a také aby nám k tomu povolenie ráčil dáti, koho bychme koli mohli nalésti a navésti k činění vůle naše, aby nám toho brániti nemohl. A ktož by sě koli protivil vuoli tvé a tě rozhněval, aby v moci naší zuostal a v tom tvoji aby nám žádného takového nehájili ani bránili. A kterýžkoli řád a právo sobě u pekle vyzdvihli a zjednali, aby nám toho ižádný rušiti nemohl. Neb i nynie, velebný Pane, zjednání některá způsobena jsú mezi námi, o něž Svatost Tvú ukazatel listu tohoto lépe a šře zpraví. A také ať by nám v pekle žádný jiný nevládl, než čertie a ďáblé. Na to na všecko **[118r]** potvrzení žádáme majestátem Svatosti Tvé i listem říše^{en} nebeské, věřiece, že v tom nás pro svú božskú dobrotu slyšeti ráčíš. Dán v městě Infernus léto prvnie od stvoření světa den třidcátý šestý.

A když listové biechu napsáni a všecko, na němž v radě biechu zuostali, řádně a poctivě dokonachu, tehdy všed Luciper s radú svú přede všecku pekelnú obec i kázal přede všemi praviti, na čem sú zuostali, i list ten čísti. Ale o zklamání^{eo} Adama toho tajiechu před obcí. Tehdy všichni svolichu a pochválichu toho, na čem sú zuostali byli, a dachu moc Celerentinovi, aby vládl nade všemi k rozeslání na svět, a Marchelindea všichni prosiechu, aby⁹⁷ jim způsobil majestáty k jich právóm, a Loquencia týmž obyčejem prosichu, aby toho, což jemu poručeno jest, pílén býti ráčil, špehěřóv nelitoval do ráje poslati pro obecné^{ep} dobré.

Tehdy^{eq} Marchelindeus vzav listy i bral se jest mimo ráj k branám nebeským. A když jest přišel k branám prvnieho nebe, zavolal jest na bráně prose, nechtie li jeho tam pustiti, ale aby list od obce ďábelské Hospodinu dáti ráčili. Jenž shledše, že ďábel volá, divili sú sě velmi a vzevše list od něho i nesli jej tam před trón Boha velikého. A poklekl anjel jeden na koleno své i podal jest listu Hospodinu a řka: „Najvšemohúcnějši Pane a králi velebný, ted' list od Lucipera a od ďáblóv poslán jest. Stojíť vně před branami nebeskými posel a také takť praví, že s Tvú Milostí ústně o některé věci pilně od obce pekelné pomluviti má, a žádáť vstúpenie sem do nebe a přeslyšenie od Svatosti Tvé skrze někoho z rady tvé.“ A uslyšev to Hospodin, Buoh a Pán, kázal svolati radu svú nebeským smilováním⁹⁸ a kázal list ten čísti Rafaelovi

^{em} říší] rzieffý

^{en} říše] rzieffe

^{eo} zklamání] zklamanie

⁹⁷ následuje nadbytečný text: *toho což*; tento text rkp. KNM IV E 6 na f. 89v nemá

^{ep} obecné] obczne

^{eq} Tehdy] Ehdý

⁹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90r: *svoláním*

písaři přede vši říší nebeskú. A když byl list přečten, diviechu se mnozí z obce nebeské tak opatrnému poselství d'ábelskému. A když jako ryk hluče v nebi pochodieše, tehda kancléř boží zvolá, aby se mlčení stalo. I umlčechu tichostí převelikú všichni.

Hospodin, Pán a Buoh všemohúcí, pozdvih hlasu svého, počal jest mluvíti a řka: „Z mocnosti našeho všemohúcenstvie poznáváme a vieme, že všichni čertie a d'áblé v zatvrzenosti zlosti své a v rozmnožení ohyzdném⁹⁹ ostati [118v] a utvrditi se mienie, nežli [by]¹⁰⁰ naší božskú dobrotú osvíceni a zvelebeni byli skrze zlosti své želenie, radšeť oni budú čertie a d'áblé na věky. Ale však my pro rozmnožení slávy a božské moci naší, oč nynie nám píší, žádajíce potvrzení nad zlostí svú, umienili sme jim potvrzení dáti, proto, aby každý nynie i potom měl dobrou vůli, kterýž však rozum má činiti zlé i dobré. A chceme jim dáti moc i vladařstvie, aby všelikým vládli a ke zlému jim radili. Ktož zlé bude činiti, aby s nimi tovaříšem byl, a ktož dobře vedlé vůle naší, tomu my dáme odplatu věčnú v našem království nebeském. A ty, Rafaeli, dojdi k tomu d'áblu Marchelindeovi a nechť povie potřebu, co by s Svatostí Naší mluvíti měl. Neb my jeho sem před nás nikoli dopustiti nemieníme, poněvaž vyrčenie stalo se jest z úst našich, že žádný d'ábel ani kto zlý nebude přebývati v království mém nebeském na věky. A nebe a země mine, ale slova má nepominú. A když jeho přeslyšíš, nám pak sám povieš. A potom notuli a list na potvrzení zlosti d'ábelské, jakož sám dobře rozumieš, ktož nechce býti dobrým, ale buď zlým. Proto naše dobrota zlostí nižádnú poškrvněna ani umenšena nemóž býti na věky věkův.“ A vstavše všecky mocnosti i kuorové i anjelé s řádným počestenstvím, řekli sú jednostajným hlasem: „Amen, to jest, tak se staň, Hospodine, Pane náš, vedlé tvé vuole.“

Tehdy vstav Rafael, kancléř boží, i šel jest z výsostí nebeských až k tomu poslu d'ábelskému, kterýž stáše před branami nebeskými. A když jest d'ábel uhlédal písaře stojiece před sebou, bleskem stkvúcím nebeským jsa otrápen a vóni přerozkošnú jako jsa zaražen, nevědieše, co mluvíti má. Ale však jako k sobě přišed a upamatovav se, i vece: „Ty li jsi sluha Boha velikého?“ Jenž odpověděv řekl jest: „Ovšem, služebník služebníkóv Pána mého já jsem a k tobě vyslán jsem, abych skrze tě vůli d'ábelskú, co s Pánem mým od nich mluvíti měl by, to aby mně pověděl, věda, že táž moc dána mi jest, jako by svatosti Pána mého sám osobně pravil. Protož mluv, očť potřebie jest a což rozkázáno jest.“ I vece Marchelindeus: „Zajisté, jakož se nazýváš služebníkem Pána tvého býti, nejsi k tomu podoben, neb osoba tvá znamenává tě býti člověka velikého a znamenitého i vzá[119r]cného. A nejsi li ty kancléř jeho, ale vždy jsi jeden z rady jeho z učěných.“ I řekl jest Rafael: „I ovšem jáť sem kancléř boží. A neprodluhuje času zaneprázdněním řečí nepotřebných, máš li co praviti, praviž, nechaje tzazování dalšíeho.“

I počal jest mluvíti Marchelindeus a řka: „Stkvúcí světlostí obdařený, prosímť, rač mi za zlé nemieti, že já tak s velikú smělostí smiem mluvíti. Jáť jsem poslán od osvíceného kniežete a pána, pana Lucipera, najmocnějšíeho nade všemi čerty a d'ábly i pekelníky, k Bohu a Pánu vašemu věčnému. Jenž měl bych s Jeho Svatostí mluvíti, ale poněvadž se jemu to nelíbí, než chce, abych před tebou, pánem mým, ty věci vypravoval, staň se je vuole v tom, jakož v nebi, takež i v zemi. Ale, věru, pane kancléři, jak sem s tebou počal mluvíti usty svými, tak se jest roznítilo srdce mé ve mně a v mém rozmyšlování hořeti bude oheň, nebť sem jazykem svým mluvil. Ale viz, pane, konec můj a počet mých dnóv, ať bych věděl, co mi se nedostává. Ještě vzhlédl sem na pravici mú a hledě viděl sem, kto by mě poznal. Zahynuloť jest utiekanie ode mne, nebť nenie, kto by hledal duše mé, nebo pochvalování budú mluvíti usta má. A všeliké tělo dobrořeč jemu, Bohu vašemu na věky. Zajisté pán můj velebný a slavný Bohu, Pánu

⁹⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90v: v rozmnožení ohyzdné pýchly

¹⁰⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90v: by

vašemu, vzkázal jest, kterak nynie sněm veliký, valný s svými vévodami a s šlechtici měl jest a tu sú mluvili o některé věci a z rady všech pekelníkův a některé¹⁰¹ v listu popsané zapečetěné poslali sú, žádajíce ovšem, aby jich práv svatost Boha věčného potvrditi ráčil. Nadto pak prosie všickni, aby toho duostojenství, z kteréhož nevinně sú sehnáni, žádnému dávati neráčil, poněvadž oni jsú souzeni ne vedlé běhu zemského, ale vedlé soudu nebeského, a práv nebeských ovšem nepožívají. I zdá se jim to velmi nepodobné a neslušné, aby to měli držeti, což radú vypověděno jest Boha vašeho. Také toto velebnost pána mého praví i všecka obec pekelná, že rozumějí tomu, že snad někomu k libosti Svatost Jeho je o to dostojenství připravovati chce a za věčné nepřátely je mieti. I již tomu rozumějíce, musief svú věc opatřiti vedlé opatrností svých, jakž budú moci a uměti. I aby se již Jeho Svatost hněvati neráčil ani za zlé jim v čem mieti, ač by se co protivného Jeho Svatosti stalo neb kterému jeho neb již všemu lidu zemskému i pekelnímu. Věc svědoma jest, kterak pravú mocí pán náš i s svými k tomu přitíštěn jest, aby se protivili vůli boží, neb jest mocí [119v] a bezprávně přišel o to. Také Jeho Milosti oznamuje všeliká obec ďábelská, žalujíce na toho Michala, soka bratrského a pochlebníka božského, kterak všemi obyčejí stojí o^{er.102} utištění ďábelské. A ať to Jeho Svatost ráčí věděti, žež žádný zprotivením Svatosti Jeho vinen nenie, nežli on, taký nešlechtník a neřádný, jemužto svornost bratrská ani obecné dobré nikdy mílo jest nebylo, aniž bude věčně. Také pán náš zpraven jest, kterak pilně o to stojí, aby byl proboštem rajským. I takř radí obec pekelná i za to prosí, aby Svatost Jeho toho Michala neráčil nižádným úředníkem dělati, ač se chce skrze to mnoho zlého vyvarovati. Takěž prosím, stkvúcí pane, rač přičiniti se, abych spěšně odpověd na ty věci měl, nebť mi jest velmi neslušné zde obývati, neb tomu časové chtie i všechna elementa, aby protivnost s přirozeností se nesjednávaly.“ A řek to i mlkl jest, neřka slova.

Ale Rafael vece jemu: „Ačkolivěk řeči velmi nesnadné jsú a dlúhého rozmyšlení o to potřebie by bylo a druhé nepodobné jsú, by měly uslyšány býti, ale že všechny věci možné jsú u Hospodina, Pána mého, i máť se vám hodná odpověd na všecko dáti. Neb Pán náš veliký a chvalitebný jest přieliš a velebnosti jeho nenie konce. Národové a národové chválitief budú skutky jeho a mocnosti vypravovati budú, velebnost Svatosti Jeho slávy národové mluviti budú. Protož žádným prodlúžením chvíle zdržán nebudeš aniž čas dlúhosti smucovati tě bude, neb odpověd v brzkosti spěšnie meškána nebude.“ A když ty všechny věci tento písař a kancléř boží přeslyše, s pilností rozdielně všecky kusy spamatovav v rychlosti mysli své, odšed od ďábla, stal jest před Hospodinem a těch všech věcí velmi poctivě Hospodina Pána zpravil jest. A Pán, přeslyšav všecky žádosti ďábelské, ukázal kancléři, aby ihned notuli učinil na potvrzení práv ďábelských a říše^{es} všecka pro pamět budúcí aby též věci ďáblóm listem svým potvrdili, kteréž slušné ku potvrzení zdajiechu se Hospodinu i všem svatým. Tehdy šel jest kancléř boží do kanceláři Boha všemohúcieho, kterúžto jiným jménem schrána aneb *secretarium* menováchu, a učinil notuli v spěšnosti rychlé a brzké a přečetl jest ji před Hospodinem i především nebeským dvorem, kterýž zvláštní milostníci biechu, jenž sloviechu ti rada božie. I líbieše se všem dobře. I káza Hospodin, aby list pod jeho majestátem v ta slova napsán byl, k témuž však rozumu jako i Hospodinóv. I odšed opět Rafael i káza ingrosatorovi, aby čistým a výborným písmem zlatým s pilností nemeškaje, ten list [120r] první, druhý napsal. Než ovšem nechýbuje, než jako na notuli stojí, že to má k věčnosti býti,

¹⁰¹ text věci a rady všech pekelníkův a některé je v rkp. zapsán omylem dvakrát, poprvé psáno z rady, podruhé řady
er] f

¹⁰² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 92v: o

^{es} říše] rzieffe

aby tiem vážnejšie jednáno bylo, jakož obyčej jest majestátov jednati od césařov a králův velikých. A ty listy biechu psány slovo od slova takto:

My, počátek i skonanie, alfa i omega , dobré, najlepšie, mimo kteréž lepšie nemóž vymyšleno býti, najpovýšenejší nade všecy kuory anjelské, přebyvatel všudy a veždy, nestižitedlný Buoh všemohúcí a věčný, tiemto listem oznamujícíe na vědomie dáváme nynějším i budúcím věčně, že pro ukázanie dobroty naše zvláštie a pro pamět věčnú, že zlým hotovi jsme milost dáti, což na nás záleží – soud podniknutí jsme ráčili. Přišel jest k nám posel d'ábelský jménem Marchelindeus s listem od Lucipera i ode všie obce d'ábelské a v tom listu psali sú nám i ústně po témž poslu vzkázali, že výpovědi té držeti ani zachovati nemohú, kteréž se jest mezi všemohúcností naší a jich d'ábelstvem stala. I prosie nás, abychom jim pro naši dobrotu jich práv potvrditi ráčili, jenž ovšem to učiniti umienili sme, s výmluvami však tomu způsobenými. Najprvé ustavujem, způsobujem a zjednáваме mocí našeho božstvie, aby všichni pro zlost pýchy své z našeho královstvie nebeského s Luciperem ostali, d'ábli a čertie a pekelníci, na věky věkův, a aby v svévolnosti zatvrzenie svého pevně stáli a zlost velikú všelikú aby milovali a zlostem, hřiechóm a všelikému neřádu aby se učili. Také dáváme jim moc, aby to za právo měli, kteréžkoli rozumné stvořenie budú moci svým vnuknutím k činění vuole své navésti, aby navedli, mocí ovšem nenutiece ižádného. Než dobrou vůli aby každý měl, kořen dobrého i zlého. A že oni jsú zlí , jakož na ně okázáno jest, i mají rozumná stvořenie navoditi ke zlému a od dobrého svoditi. A to jich úřad bude. A když ktokolivěk svolí jim, d'áblóm, jich vůli činiti a jich uposlechné, ten má s nimi všechna práva podniknutí pekelná a milosti naše zbaven býti. Také ty neb takové, kteříž by tak v moc jich přišli, nemají ižádnú mocí dobývání býti ani jim, d'áblóm, má kto v tom překážeti. Neb chceme tomu a potvrzujem toho všem d'áblóm, čertóm a pekelníkóm, i všelikému, ktož z své vuole neb z jich návodu zlé bude činiti, aby měli plnú svobodu v pekle obývati a mučiti se i jiné. A aby sami čertie vládli, pekelní řád a poslušnost svých starších zach[120v]ovávajíce, aby všichni báli se a poslúchali. Také dáváme jim moc, aby to miesto pekelné mohli sobě utvrditi a ohraditi, jakž by se jim koli líbilo. Také aby měli moc i svobodu na světě choditi hlučně a hřmotně, společně neb každý zvláště, majíc svobodu dobře nečiniti a jiným k tomu raditi a jiné svoditi. Také mocí božského césařstvie našeho dopúštíme jim všem společně, aby list tento i s majestátem mohli sobě v práva kněh svých vepsati pro potvrzenie budúcí. Také z mocnosti naše dopúštíme, aby všeliký d'ábel, čert neb pekelník mohl se proměnití v zpuosobu zvířat rozumných i hovadných, ne ve všech, ale v některých, a v té zpuosobě na světě aby mohli jednati, pósobiti i vésti všecy věci, kteréž by se jim líbily, jakož práva jich okazují. Také tíž čertie a d'áblé budú moci sobě i peklo řád vedlé své vuole způsobovati a řediti a to jim a jiným mimo dopuštění naše ke škodě nemá býti. Také chceme, aby nynější i budúcí všichni věděli, že zlost všeliká a zlé ovšem všecko mezi čerty přebývá a že pro mé v dobrém rozdělení se stalo, neb všichni dobří stvořeni jsú, ale vuolí svú Luciper s svými v zlost proměněn jest. A by se bylo toho roztrzenie nestalo, byla by jediné dobrota mezi lidmi panovala, nemajíc odporností nižádných. Ale že rozdvouzenie stalo se jest, i musili sme jméno naleznúti tomu, což od dobroty odtrhlo se. A tak převzděli sme tomu odtržení zlost, neb Luciper i s svými zlostni jsú, poněvadž dobroty nemají. A ktož se koli odtrhne od vuole naše, ten všie dobroty zbaven bude a zlostí bude obdařen a s zlostí zahyne. A proto tyto věci oznamujem i zlým, aby i oni věděli a znali dobrotu a moc naši božskou a neměli výmluvy, by, co činie, z nevědomie činili, ale z své vůle zlé. A toho všeho společně i každého zvláště, což v tomto listu nahoře psáno stojí, potvrzujem, upevňujem a jistíme, ovšem pak chtiece tomu, aby všichni kusové zachování byli a zdržáni vedlé ustavenie našeho. Také ustavujem a způsobujem, aby ižádného, kto by se k nim příhodně dostal, netiskli ani trápili mimo dopuštění naše a jeho provinění. A my také

jakožto poznavatel všech skrytých věcí nechcem ani mieníme jim v tom překážeti dopustiti, ale u pravé pravdě a upříemé spravedlnosti zuostaviti, tak aby každé stvoření i všeliký živý, znaje nás, [121r] stvořitele svého, užíval naše dobroty v řádném rozdávaní darův našich hojných. A aby tento list a majestát náš v potvrzení věčném zuostal od veleslavnosti naše a pro pamět budoucí našeho císařství, majestát k tomuto listu a zápisu přivěsiti jsme kázali, jenž jest dán a psán v království nebeském od stvoření světa léta prvního den třicátý šestý, a při tom byli osviečená kniežata a páni i šlechtici, mocnosti, kórové, trónové, archanjelé i anjelé i jiné rozlišné osoby řádu anjelského.

My, boží milostí stvořeni, způsobni a ustaveni, serafín, zapálení u milosti boží a jiné zapaluje, cherubín, plnost umění, neb to jest věčný život, trónové, soudce tohoto světa, na nichž Buoh sedí bez pohnutí, *dominaciones*, mocnosti, panující sami nad sebou, *principatus*, kniežectví, šlechtynost zbohaceni nad jiné a dobrý příklad jiným dávající, *virtutes*, ctnosti, mocně d'ábly vyhánějící zaklínající, archanjelé, poslové u velikých věcech, což Pán Buoh na tomto světě jedná, anjelé, menších věcí poslové, známo činiec tímto listem, nynějším i budoucím věčné časy na vědomie dáváme, že pro nižádnú moc d'ábelskú ani kterou prosbu jich ani pro které jiné příčiny tento zápis od nás nevyšel jest, jedině pro naplnění vôle a rozkázanie najsvětějšího i všie cti najhodnějšieho Pána a stvořitele našeho, Boha věčného. I chtiece dosti učiniti vuoli a rozkázaní Pána a stvořitele našeho, Boha věčného, se vším poslušenstvím a bázní hodnú i se všelikú poctivostí dáváme tímto listem nynie i věčně naši dobrou a plnú vóli, aby knieže d'ábelské, Luciper, se všemi svými služebníky, pomocníky a poddanými, všichni společně i každý zvláště, zuostali čertie a d'áblé i pekelníci v časy budoucie věčně a z toho d'ábelstva, čertovstva aby jich žádně právo duchovní ani světské nemohlo vysvoboditi ani spomocno býti ižádným během ani kterým obyčejem. A v tom my, nadepsaní, mocí naší od Pána Hospodina nám danú jich v tom potvrzujem vedlé vuole jich a žádosti, a v těch ve všech věcech, v kterýchž jim Pán a stvořitel náš všemohúci dal moc a svobodu, v týchž my jich potvrzujem se všemi výměnkami v listu Pána našeho všemohúciého položenými. Tak aby tíž všichni d'áblé^{et} a čertie mohli z dopuštění božieho rozumnému stvoření škoditi a k své vuoli, kohož mohou, navoditi, žádněho nenutiece, poněvadž dobrá vuole dána jest a v úmysl člověčí položena činiti zle neb dobře. Věduce to všichni národové zemští, že ktož dobře čině, se[121v]trvá v tom, ostane s dobrým, to jest s Bohem všemohúcím, a ktož zle činiti bude, se zlým d'áblem^{eu} ostane a s jeho pekelným tovařistvem ve všech jich práviech, kterýchž jich jim popřál mieti Hospodin, Pán náš. Protož my všichni nadepsaní, mocnosti, archanjelé, anjelé i všichni světi, tímto listem slibujem upříemě a právě, sami za se i za všecky své služebníky, pomocníky a poddané, že mimo zápis Hospodina, Pána našeho, nadepsaným d'áblóm, čertóm a pekelníkóm nemá nic od nás ani od našich překáženo býti, ani přeškozeno, ale má jim všeka jich práva moc naše potvrditi. A my nemůžeme jim mimo božie dopuštění v jich práva sahati, ani proto čím smucovati. Také pro budoucí pamět oznamujem, že tito listové potvrzení d'ábelského stali sú se proto, neb toho ustavičně žádost d'ábelská pilně žádala jest, tak že sú nechtěli u vuoli Pána našeho státi ani výpovědi od jeho rady řádně vypověděné držeti, ale chtiece nepřietelé a koneční protivníci Pána našeho býti, i poslali Marchelindea nynie k velebnosti Pána našeho s poselstvím, dávající Jeho Svatosti věděti, že nechtie ani mohou držeti výpovědi ani státi mohou u vuoli jeho, ale že toliko žádají potvrzení práv svých d'ábelských. A Pán náš pro svú božskú dobrotu ráčil jest i jě, d'ábly, v jich práviech a řádech zřediti a zachovati a potvrzení jim na to učiniti. Protož my tímto listem dáváme plnú moc i plná práva i svobodu, aby všeliký

^{et} d'áblé] dable

^{eu} d'áblem] dablem

živý měl dobrou vůli ke zlému i dobrému, věda to každý, že zlé pro dobré učiněno jest, ale ne dobré pro zlé. Také slibuji jim, všem ďáblům, v tom nepřekážeti mimo dopuštění božie, aby sobě mohli hajtmány, vladaře, úředníky i jiné řády u pekla věčném působiti, ustanoviti a zřediti. A my jim i jich služebníkům a pomocníkům překážeti nemáme dopustiti, než každého v jeho řádu a práva vedlé zřízení božského zachovati, držeti a potvrzovati, tak aby všichni, vzývajíce darův Pána našeho všemohúcieho skrze jeho mocnost jim danú, znali Jeho Svatost býti Bohem věčným a ctiece i velebiece jeho chválili jej na věky věkův požehnaného, amen. Chtiece, aby tento náš zápis potvrzení zůstal u věčné paměti v časy budoucí, náš obecný majestát před tváří Boha všemohúcieho, Pána našeho, k tomuto listu kázali sme přivěsiti, jenž jest dán v nebi léta od stvoření světa prvního dne třicátého šestého.

[122r] A když listové dokonáni biechu a před Hospodina přineseni, kázachu je čísti přede všemi, aby ovšem v paměti bylo, které a kteraké potvrzení práv ďábelských od Hospodina a dvoru nebeského stalo se jest. A když listy přečítechu, líbieše se dobře všem to zapsání. A všechny mocnosti, archanjelé, anjelé, počechu chváliti a velebiti a ctíti Pána Boha u veselí velmi velikém a to veselí a ta chvála trváše chvíli velikú a dobrou. Proto událo li by se kterému anjelu býti kde, aby ten čas vždy přijda i chválil a velebil Hospodina a modlil se jemu vedlé obce nebeské. A v tom rozkázal Buoh Rafaelovi, aby ty listy dal Marchelindovi ďáblu, kterýž stáše před branami nebeskými. A šed Rafael, kancléř boží, rychlostí velikú, i da listy Marchelindeovi a řka: „Všemohúcnost Pána mého rozkázal mi k tobě jíti, a jakož žádost ďábelská stala jest o potvrzení práv svých, teď Svatost Jeho – ne pro vaši žádost, ale pro svú velikú dobrotu – vám práva a řádu u pekla dopustiti jest ráčil, aby všudy v své moci poznán byl jakožto Pán mocný, věčný a všemohúcí. Protož ty pak pánóm svým pověz, ďáblóm, ať se držíe těch zápisův a z nich ať se nevytrhají, a ať se chtěie hněvu těžkého uvarovati věčného práva Pána.“ A řekl to Rafael, poda jemu dvou listů s majestáty velmi krásnými a sám odšel jest do nebes a ďábel se jest k jiným čertóm bral do pekla věčného.

A když ty věci dály sú se, že tento ďábel do pekla navrátil se jest s radostí ovšem nemalú a zpívanie a chvála^{ev} Bohu v nebi vždy trvajíc rozmáháše se, nebo toho zpívanie čas dlhý nepřestali sú všichni anjelé boží, a tito listové od Marchelindea přinesení čtení sú přede všemi, ale ne všem líbieše se to potvrzení, ale však ovšem přijechu ty listy a kázachu je pilně schovati ku pokladuom do *Miserarum*, a to poručichu Tartareovi, doktoru a kancléři nejvyššímu. A když všichni mluvení přestali sú, tehdy vstav Lunarius, i nechtě nechati svých řečí, ale vece: „Ó mužie, bratříe, jak vaše síla proměnila se jest v mdlobu, hubenství nesmělého, i dáníe se haněti svým nepřítelóm. Netoliko ústně, ale i v majestátech našich nás zlenazývají. Aleť pravú chytrostí jdú s námi vuokol. Však nám to potvrzení málo platno bude, neb těch majestátův nebudem směti okazovati, poněvadž v nich učí dobře a spravedlivě živu býti, a ne vedlé vůle naše, ale vedlé vůle božské. Což pak máme nepřátely [122v] sami na se učiniti, k dobrému je napomínajíce? Haha! Jake nechajíce těch majestátův i poraditi^{ew} se sami¹⁰³, aby ne vždy po jich vůli bylo, ale druhy také po naší. A pomněte mě, žeť se naše jméno tak rozmnožuje, budete li tak listovní¹⁰⁴ válečníci. Ale chcete^{ex} li válečníci býti, vedťež chutně a s kohožkoli můžete bítí, vezměte, zabíte, palte, mučte, jímajte, šacujte, holdujte a dajte svobodu chudým [a ztracencóm zůfalým]¹⁰⁵, ať škodie všem pořád neb polem

^{ev} *chvála*] chwa/lu

^{ew} *poraditi*] poradili

¹⁰³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 98v: *i poraditi se s nimi rukama*

¹⁰⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 98v: *lítostiví*

^{ex} *chcete*] chte

¹⁰⁵ text doplněn podle rkp. KNM IV E 6 na f. 98v

vytrhnúce, zatočmež sě v této vodě rajské a převedme ji ale sem, ať nás obvlažuje i naše pomocníky. A bude líť nám těžko, utečem zase bez škody, nebť v ráji jich více nenie, než ten Adam a ta jakás Eva a dva z roty toho Michala, toť jich ta moc tak veliká bieše. Byšte mě ale odpustili a sami se podívali, uzřeli byšte, jak bych já jich poklidil, těch panoší Michalových. Ale vy mně vždy všeho odmlúváte, jako bych já zle mluvil, a má řeč vám příjemna nenie. I naposledy já sě někdy s někým o to zderu, aby tak ze mne kunštův nepósobili, poněvadž služebník jsem pána mého jako i jiní.“ I vece Luciper: „Pane Lunarie milý, prchlivost tvú obrať v krotkost, nebť řeči tvé podobné jsú i slušné, ale vieš, že na jiném mocnost naše přestala jest. Potomť nás to nemine, máť sě potom státi s tvú radú. Jediné nebuť sě hněvivostí svú, a také by sě měl s námi bíti, vaditi. Vieš dobře, že máme silné nepřátely. Radše pomáhajme jeden druhému proti moci nepřátelské, a takť sě moc a jméno naše rozmáhati bude, a bázni jsúc otrápeni, musieť sě nás báti. I měžž dobrú mysl a ne všem řečem věř.“

I stalo sě jest, když tak d'áblé rozmlúváchu mezi sebú, přišlo jest poselstvie z ráje od špehěřóv^{ey}, že anjelé, kteříž biechu při Adamovi a Evě, odešli sú k Hospodinu do radosti nebeské. A s tím poselstvím^{ez} přišel jest Uzurneus, bývalý v těch běziech. I svola Luciper radu svú a posla chutně po Loquencia. A když sami jediné v radě biechu, kázachu mezi se vstúpiti Uzurneovi. A když Uzurneus mezi ně do rady vstúpi, počestné pokloněnie učiniv, poče mluvit i řka: „Osviecený pane náš i vy všichni, tak jakož mně i s mými tovariši poručeno jest od pána Loquencia, pílni jsúce, spatřovali sme, kterak v ráji při tom Adamovi děje sě. I račtež věděti, že nynie ti strážní, kteříž střěžiechu jich, odešli sú do nebe k činění poctivosti Bohu svému, jsúce vnuknuti od Boha všemohúcieho. A což dřieve Adam s Evú chodiešta, to již každý sám toulá sě, patříce na dřieve rozkoší božských. A totoť vám znamenie dávám, že Adam u dolejš[123r]ieho konce studnice veliké jest a Eva u toho dřeva zapověděného, jenž slóve dřevo života a věděnie zlého i dobrého. Protož má li Vašě Milost oč s kterým z nich mluvit, aby druhý z nich neslyšal ani viděl, nynieť jest k tomu čas velmi zpuosobný.“ A řek to, i odšel jest z rady. Tehdy vstav Loquencius i vece¹⁰⁶: „Prosímť vás, proste za mě pána, abych vaší pomocí netoliko skutečnú, ale také abych i prosbami za mě skrze vás učiněnými a k prospěchu a cti naše obce obdržen byl, abych ty věci řádně a hodně mohl skonati. Jižť čas milosti nynie přišel a veselé a tento jest den, kterýž jest pán učinil, skonám líť náš úmysl a provedu vedlé uloženie našeho, jistě radujme se a veselme se v něm. Protož jižť já беру sě a jistě [s] strachem velikým a bázni nemalú.“ I vecechu všichni čertie: „Ostřiehaj tebe a tvé vyjitie i vracenie tvé šťastné buď i nynie i na věky!“ A vstav Loquencius, i jide se dvěma jinýma d'ábloma upřieho tó cestú k ráji, ale strach na nich veliký. A jiní d'áblé zuostachu s Luciperem v radě, čekajíce vracenie jeho s radostí velikú. A když stáše u bran rajských Loquencius, hledě do ráje, uhlédal jest Evu, ana sama chodí u dřeva zapověděného. A vskočiv do ráje, káza jiným vně ostati. I proměnil sě v způsobu hadovú a tvárnost jako člověčí maje na^{fa} sobě, všiel jest na to dřevo prostřed ráje, kteréž slóve dřevo života, to jest věděnie zlého a dobrého. A to dřevo převelmi libé a lahodné a milé ku pohledění bieše a k jiedlu chutné. A když Eva obcházieše, pílně na to dřevo hlédajíc, promluvil jest k ní had, kterýž horčejší a chytřejší bieše všech zvířat na zemi. A řekl jest: „Stvořenie božie krásné, ó poctivá a šlechtná paní vši počestností obdařená, i proč Tvá Milost neráčíš také ovoce^{fb} z dřeva tohoto okusiti, ale odvracuješ sě od něho v jiných okušením svým rozkoš plodieci?

^{ey} špehěřóv] fšpehorzow

^{ez} poselstvím] pofelltwiem

¹⁰⁶ text i vece je v rkp. zapsán omylem dvakrát

^{fa} na] a

^{fb} ovoce] owcze

I zdaliť s' v čem nelíbí rozkoš ovoce jeho, čili snad ku pohanění tohoto dřeva nechceš okusiti ovoce jeho? Ó počestná paní, nehrzej takým ovocem dřeva tohoto, poněvadž od téhož Boha stvořeno jest jako i jiné dřevie. A neráčíš li jiesti ovoce s dřeva tohoto, protože by se snad nelíbilo, ale pokus maličko a nepohaněj tak rozkošného stromu božieho.“ Tehda zhlédla jest Eva na dřevo života a poznala, že had s ní z dřeva mluví. I zastavila se proti dřevu a stojéc zhlédla na dřevo a zamilovala pěknost ovoce jeho milováním srdečn[123v]ým, neb chtěla byla ráda okusiti, ale nesmějieše pro strážné. I nebieše při ní té chvíle Adama ani strážných božích^{fc} anjelův. I nepotázavši se ani pomysliviši, co má na to odpovéděti, ani otázavši se, s kým mluví, ale úfajíc sobě i pronesla radu boží nepřieteli svému a řekla jest: „Zajisté nám zapovéděno jest, abychom nikoli ovoce s dřeva toho nejedli, neb řekl nám Buoh, kdyžkoli okusíte kerýkoli den ovoce s dřeva tohoto, smrtí zemřete. A měli li bychom smrtí zemřieti pro okušení ovoce dřeva tohoto, lép nám jest živu býti bez tohoto dřeva. Však dosti ovoce jiných dřeví nám dáno jest, jichž můžem požívati bez pohoršenie.“ I vece k nie^{fd} opět had: „Ó šlechtná paní, i zdali nemníš, byť nemohl Buoh všemohúci změnití těchto tělesných věcí v duchovnie? Poněvadž taký jest, že z ničehož svět stvořil jest, mocnýť až na věky. Ó má milá paní, věř mi toho, že nikoli smrtí neumřeš pro okušení ovoce s tohoto dřeva, ale jistě budete jako bohové, věduce a znajíce zlé a dobré. Ješto o tom nynie nic poznati nemůžete a ani jinak poznáte, leč skrze okušení ovoce dřeva tohoto.“ I řekla opět Eva k hadovi: „Přikázanie bojím se zrušiti. Ale bych to věděla, že by mi se stalo podlé řeči tvé, všakť bych okusila. Ale pójduť po Adama a poviemť jemu radu tvú, a viemť, stane li se, jakož pravíš, že i on k témuž svolí.“ Ale had bránieše jí odjíti, i vece k ní: „Ó šťastná paní, i co se bojíš, zda mi v tom nevěříš? Všakť sem já toho svědom, že to tak jest. Na, vezmiž toto jabléčko a pokusiž a koštuj jeho a daj i muži svému. A bojíš^{fe} li se oklamánie, jediné sněž, a nepoznáš li toho na sobě, coť pravím, nedávaj svému muži, jakož žádáš. A uzříš a poznáš, žeť se vám otevru oči vaši a poznáte zlé a dobré jako bohové.“

Tehdy vzala jest ovoce dřeva toho Eva a snědla jest a běževši k muži svému i dala jest jemu také, chváléc, že převelmi chutné a lahodné jest. A on uposlechl jest ženy viec než přikázanie božieho a jedl jest také ovoce to. A otevřeny sú oči obú a ihned zvěděli sú a poznali svú hanbu a stydlivost pro okušení ovoce, jenž prvé ovšem nic nevědiechu. I stydiechu s' jeden druhého pro oudy své stvořené od Boha. A běževši Eva k stromu i udělala sobě z listu jako věník a zakryla jest oud hanby své a též učinil Adam. I chodiešta mezi dřievím listovým, neb stydiešta se sebe tak často vídati jako prvé.

[124r] Stalo s'ě, když chvála a čest a zpievanie v času uloženém v nebi umenšováše s'ě, tehdy anjelé ti, kteříž k stráži Adama a Evy biechu způsobeni, navrátili sú s'ě zase do ráje. A uhlédavše Adama, an se kryje v listu rajském, divili sú s'ě a vecechu: „I proč tak svobodně nechodíš v rozkošech rajských, poněvadž svoboda tobě dána jest?“ I vece Adam: „Poznal sem s'ě sám i stydím s'ě mezi vámi choditi, neb způsobu těla na sobě mám a údy při mně tělesny sú, ale vy podlé přirození svého toho jste zbaveni. A lekše se anjelé, zamútichu s'ě a vecechu: „Zajisté snad s' ty z dřeva zapovéděného jedl?“ I řekl Adam: „Eva mi podala ovoce a sama prvé jedla jest a já s ní také.“ I vece k němu anjel: „Poněvadž ty opustil s' Boha skrze neposlušenstvie, opusť tě skrze svú spravedlnost Pán Buo náš. Jistě učinil s' veliké zlé před Pánem, jenž přijde na tě a na tvé pokolenie na věky. A aj, Hospodin jdeť sem k spatření^{ff} všech věcí, jenž ovšem tajno nenie jeho i to, že jste trhali ovoce z dřeva zapovéděného.“

^{fc} božích] boziech

^{fd} nie] nim

^{fe} bojíš] bogieš

^{ff} spatření] fpatrenie

I vece Adam: „Pane, jinak učiniti neviem, než skryji se před tváří jeho, zda by pominulo jeho tváří rozhněvanie, neb sem sám ovoce netrhal ani kázal trhati.“ Vece anjel: „A nikto zapřieti bude moci před ním kterých svých tajných věcí, poněvadž všechno skrže něho učiněno jest a bez něho učiněno jest nic. To jest hřiech, kterýž jsi ty učinil. Bez něho nechtě v poslušnosti býti, zvolil jsi sobě neposlušnost, pro kterúžto mnoho zlého trpěti budeš i s pokolením svým na věky.“

I stal se jest hřmot veliký v ráji. A aj, anjelé boží jdiechu před Hospodinem v čas polední do ráje. A Hospodin s množstvím velikým anjelův svých všel jest do ráje, ale Adam bieše se skryl před tváří boží. A zavolal jest Hospodin a řka: „Adame, Adame, kde jsi?“ Ne proto, by nevěděl, kde jest. Ale treske jeho napomínáním, aby se poznal, kde jest, neb v něm Buoh milostí svú tak nebieše, neb porušenie těla dopustil jest mieti, jenž prvé toho nemělo jest. I vece Adam: „Pane, ted' sem.“ I řekl mu Hospodin: „Pod' sem ke mně.“ Odpověděl Adam a řka: „Pane, jsem náh a nemám se čím odieti, i stydím se jíti před tvář tvú.“ I řekl jemu Hospodin: „Kto tobě pověděl, že ty náh jsi?“ Řekl Adam: „Pane, tu, kterýž jsi mi dal za ženu, utrhl jest jablko s dřeva života a jedl sem, aniž sem já jeho trhal ani trhati kázal.“ I zavolal jest Hospodin Evy a řekl k ní: „Proč jsi trhala a jedla ovoce od dřeva života, poněvadž vám zapověděno jest?“ Řekla jest Eva: „Pane, had zajisté oklamal mě jest, neb mi řekl jest, že budem jako bohové, věduce zlé a do[124v]bré, a že smrtí neumřeme. A já uposlechla sem jeho.“ I řekl jest Hospodin Adamovi: „Adame, proto, že s' uposlechl hlasu ženy své více než přikázanie mého, z země jsi a v zemi se obrátíš a v potu tváří své budeš sobě dobývati chleba. A ty, Evo, že s' směla zrušiti přikázanie mé, poslúchajíc hada, v psotě a v bolesti a v biedě budeš roditi syny a dcery své a pod mocí mužskou budeš a onť bude tebú vládnúti. A ty, hade, že s' směl oklamati stvořenie božie, dopustiv chytrosti d'ábelské v zpusobu svú, na bříše se plaziti budeš po zemi a zemi požívati a nepřiezeň věčná bude mezi tebú a ženským pokolením věčně. Onat^{fg} hlavu tvú zetře a moc nad tebú mieti bude.“ I zjednal a zpusobil jest Buoh jima sukně kožené a kázal jest je vyhnati oba dva z ráje rozkoší. A ustavil jest mocnost v ohni plamenném k ostřiehaní ráje a dřeva života. A Michala zpósobil a ustavil proboštem rajským a vladařem nad branú rajskou, aby ostřiehal přede všelikým živým toho dřeva i všech rozkoší rajských, aby žádný tělesný člověk dojíti tam nikakež nemohl krom těch volených božích. Neb to dřevo, pro kteréž vyhnán jest Adam z ráje, takové povahy jest, že ktož by ho okusil, v najstaršiem věku jsa, byl by mlád a neumřel by. I osazeno jest proto stráží pevnú a velmi pilně. Také ustavil jest, aby viac neodcházel anjel jeho od všelikého, poněvadž Adam a Eva pro odjitie anjelův zklamáni jsú. Pro kteréž příčinu d'áblé taková závistí jsú hnutí, že, by anjel [odšel]¹⁰⁷ od člověka, mocí jich d'ábelskú každý člověk byl by udáven. A zjednav Hospodin všecky věci vedlé vôle své v ráji, i odšel jest s množstvím bezčíslným anjelův svých do královstvie nebeského.

I stalo se jest, když ten d'ábel Loquencius oklamal Evu a Adama, při všech věcech byv, kteréž Hospodin zpósobil a zjednal v ráji, spatřiv pilně, které a kteraké zlořečenstvie Hospodin na hada přepustil a zpósobil^{fh}, odšel jest s rychlostí pilnú a spěšnú ku pánóm svým d'áblóm, kteříž jeho čekáchu s velikým veselím. A když mezi ně přišel jest, počal jest jim praviti o všech věcech pořád, zvláštne a řádně, kterak to svú chytrostí dovedl k miestu, což jemu poručeno bylo. I stala se jest radost veliká mezi všemi čerty, protože bieše Hospodin vyhnal Adama a Evu z ráje. Přikáza Luciper, aby ti čertie, kteříž ustaveni jsú strážní od

^{fg} Onat] Ont

¹⁰⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 103v: *odšel*

^{fh} *zpósobil*] *zpořobiv*

Adama a Evy, nikam neodcházeli, ale aby je navodili^{fi} ke všemu zlému, zvláště k protivení Bohu. A když Loquencius poče mluvíti, kterak pokolení hadovému veliké bezprávie stalo se jest, tak že pro ně upadlo jest v zlořečenství na vě[125r]ky a nepřiezen věcnů a že musí na břicho svém hledati sobě pokrmu z země utvrzené, i želeli sú toho všichni žalostí velikú a všichni žádáchu toho pomstíti. Ale Luciper vece: „Páni milí a přátelé, vidíte již sami, kterak veliká, neupřiemá a ohyzdná bezprávnost děje se nám od toho Boha vysokého, že na toho hada, kterýž nám byl popřál své způsoby, také přepustil zlořečenství, až teskno o tom mysliti i zpomínati. A poněvadž on brání činiti jiným vůle naše, proč bychom i my též neučinili a nebránili jiným činiti vůle jeho?“ I byla se jest líbila ta řeč všem a kázachu pamět o hadu vepsati v knihy práv svých pekelních a zuostachu na tom, aby toho hada vždy pomstili nad stvořením božím.

Tehdy vstav Loquencius vece: „Osvícený knieže i vy všichni páni, jistě tuto dnešní den stalo se jest nám mnoho dobrého, v kterémžto dni slušie se nám radovati, neb protivník náš potřén jest a vyvržen z ráje mocí naší, i poddán jest biedě a psotě zemské. I majíce toto sami veselé, neslušieť nám toho tajiti před obcí naší, ale račte to vznésti na všicku obec, ať o témž vědie. Také jistě hodněť jest na to pomysliti, abychom toho pomstili a neopustili toho hada, kterýž pro nás zašel jest. Ale nyní nechte toho u mlčení, poněvadž na zemi lidského pokolenie málo jest, ale jáť znám, žeť se rozmáhati budú. I kdyžť jich více bude na zemi, zjednáme a způsobíme mezi jich pokolením někaký svár a rúš, ještoť bude pomsta hodná pro našeho hada, dobrého přítele našeho. Ale s tím mlčte nyní, poněvadž pamět o tom již napsána jest.“ A když dokona řeč Loquencius, svolichu k tomu všichni, nebo túto radú obveseleni jsúce, chvátachu jiným to praviti. I počechu tak ctíti a velebiti Loquencia mezi všemi čerty. I káza Astarot hejtman všecku obec pekelnú svolati. A když by svolána, počechu jim praviti o těch věcech, které se byly přihodily vnově v ráji. I počechu chváliti a ctíti Loquencia velikú počestností řkúce: „Ó hodný cti všie, pilný, věrný sluho, buď pochválen a zveleben i s svým pokolením na věky.“ I trvalo jest veselé veliké mezi všemi čerty a dábly čas nemalý, jako hodin šest. A potom v svém čertovském způsobení všichni rozešli sú se na místa svá a čertie a dábly zuostavše na věky věkův.

Potom pak Adam a Eva, když vyhnáni biechu z ráje rozkoší, i udělali sobě stánek a biechu sedm dní plačice a lkajíce u velikém smutku. A poslední den počeli jsú lačněti a hledá[125v]chu sobě pokrmův, aby jedli, ale nemějiechu jich. I řekl jest Adam k Evě: „Paní má, lačen sem velmi, protož pohledajme, co bychom jedli, až i uzříme, ažť snad shlédne a smiluje se nad námi Pán Buoh a navrátí nás do místa, kdežto byli sme.“ A povstav Adam, chodil jest sedm dní po vsí zemi té, i nenalezl jest pokrmu takového, jakýž mějiechu prvě v ráji. I řekla Eva k Adamovi: „Pane můj, již si mněť, bychom zemřeli hladem. Již máme pokrm týž. Ale ó, bych já umřela, když by jedině tě uvedl Pán Buoh opět znova do ráje, neb se jest pro mě rozhněval Pán Buoh. Chceš li, zabí mě, ať já umru, a snad když já zabita budu, uvedeť tě Pán Buoh do ráje zase, nebo pro mě vyhnán jsi z něho.“ Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Nerodě, Evo, tak mluvíti, ať snad opět^{fj} někakého zlořečenství neuvede na nás Pán Buoh. Nebo kterak to může býti, bych já pustil ruku mú na tělo mé? Protož vstaň rychle a hledajme sobě pokrmův, čím bychme živi byli a nezahynuli¹⁰⁸.“ A chodiece hledali sú devět dní pokrmu téhož, jako sú v ráji měli, a nenalezli sú, jedině jakožto zvířata a hovada jedli sú. I řekl jest Adam k Evě: „Tento pokrm dán jest zvířatům a hovadům zemským, aby jedli a požívali jeho, ale náš pokrm bieše anjelský. Protož se kajme toho a želejme před

^{fi} navodili] nawodil

^{fj} opět] opiet niekto

¹⁰⁸ text a nezahynuli je v rkp. napsán omylem dvakrát

obličejem Pána našeho, kterýž jest stvořil nás. A kajme se u velikém pokání, snad odpustí nám a smiluje se nad námi Pán Buoh náš a způsobí nám, čím bychom živi byli.“ I řekla jest Eva: „Pane, pověz mi, co jest pokání a kterak se budem káti, abychom snad práce na se nevložili, kteréž bychom nemohli naplniti, a snad by nebyly uslyšány prosby naše a odvrátil by snad od nás tvář svú Pán Buoh náš, jestliže co slíbíme, a nenaplníme. Ale však, pane můj, jakož si umienil, kaj se, nebť sem já uvedla na tě práci a tesknost.“ I řekl jest Adam k Evě: „Nemůžeš ty toliko učiniti pokání, jako i já učiním, postiti se čtyřiceti dní. Ale ty vstana, jdiž k řece Tygrim a vezmi kámen a stuoj na něm u vodě v řece a žádná řeč nevychoď z úst tvých. Nebo nejsme hodni jmenovati Hospodina, nebo rtové naši jsú nečisti učinění od dřeva neslušného a zapověděného. A budiž v té řece u vodě jeden a třiceti dní a já budu u vodě jordanské čtyřiceti dní, ať snad smiluje se nad námi Pán Buoh.“ I chodieše Eva k řece Tygrim a činila jest, jakž jie byl Adam rozkázal. A též Adam chodieše k řece jordanské a stáváše na kameni u vodě až do hrdla. I řekl jest Adam, stoje u vodě: „Tobě pravím, vodo jordanská, stuoj a želej mne a shromažte se spolu, jenž v to[126r]bě plovú duše, a obkličte plačícíeho^{fk}, ač jste vy kolivěk neshřešili, ale já.“ A ihned vsecky plavající a živúcie přišly sú k němu a plakaly sú spolu s ním lkáním a tesklením velikým, protože bieše přestúpil přikázanie božie a že jest vyvržen z také slávy rozkoší. A voda jordanská stala jest od té hodiny netekúci, až minulo bez jednoho čtyřiceti dní.

Tehdy rozhněval se jest Šatanáš, knieže d'ábelské, a svolav radu svú i tázal se jest, co by s tiem činiti měl. I mluvil jest Solfernus d'ábel a řka: „Pane náš, pokáníeť jest věc veliká, jenž člověka odlúčeného od Boha zase k milosti navracuje. I přepustíte li Adamovi pokání dokonati, strachť jest toho, byť jim Buoh prvnie vinny neodpustil, i neuvedl jich do slávy prvnie do radosti rozkoší rajských, jenž by nám na to patřiti bylo velmi těžko. A snad bychom náklady a práce prvnější vedli a jednak nadarmo. Ale mně zdálo by se – poněvadž Loquencius jednu pokusiv se, šťastně oklamání na Evě provedl a obdržal jest – aby ještě, proměně se ne v hada, ale v člověka, i bral se ku potoku Tygrim, v kterémž Eva kající se stojí. A tu mluvil s ní, zdali by ji mohl vyvésti, aby přestala od pokání a nedokonala jeho, neb počátek bez skonání za nic jmien nenie, neb muož^{fn} někdy někto něco dobrého počéti, a když nedokoná, nic platno nenie. A protoť pravím, aby se v způsobu člověčí proměnil, zda by opět se Buoh rozhněval, a jakož člověčenstvie dal nám na hada našeho, též zlořečenstvie aby pak přepustil na pokolenie lidské, protože v té způsobě mluvi k Evě.“ I líbila se jest řeč všem a zuostachu na tom, aby opět Loquencius, d'ábel múdrý a výmluvný, šel k svedení Evy k řece Tygrim. Ale Lunarius vstav i počal jest mluviti a řka: „Poněvadž každé pokání, jakož pravíte, bez dokonání nic platno nenie, toť jest velmi snadné k zrušení^{fm} jim. Jediné jdúce tam a vyhnutí je z té vody a zahnutí je na pustiny, kdež by se nám líbilo, a tudyť by jim platno nebylo jich pokání. A jáť bych o to nestaral se, žádaje jich přelstiti řečí pěknú, ale musilť by činiti, co bych jim kázal.“ Tehdy vece Luciper: „Lunáři, snad jsi neslýchal, že všeliký skutek dobrovolný vzácnější a líbeznější jest než ten, kterémuž kto přinucen jest? A učinili bychom tak, jakož ra[126v]díš, bylo by proti právóm našim, nebť práva kází, abychom žádného bezděčně nenutili k činění vůle naše. Aby se pak tak již stalo, jakož ty pravíš a radíš, však by daremnie práce naše byla, neb co by oni činili, to by museli učiniti ne z dobré vuole, ale bez dieky. A vuole za skutek pokládá se. A nenieť podobná řeč tvá. Ale ty, Loquenci, jdi nemeškaje a konaj vedlé svolenie obecníeho.“ Tehdy počal jest mluviti Loquencius a řka: „Pane náš, sluha tvój hotov jest učiniti vuoli tvú, ale však poviem prvé úmysl svój před tebú,

^{fk} *plačícíeho*] *placzącieho*

^{fn} *muož*] *množ*

^{fm} *zrušení*] *zruffenie*

pánem mým. Jistě zdá se vám, bych já zpusobu člověčí na se vzal a v ní s Evú mluvil, Adama opustě: viete, že jsta dva člověky toliko na světě. I budu li mluviti s Evú, musil bych mieti zpusobu Adamovu, kteráž jí ovšem velmi známa jest. A zdá sě Solfernovi, že by tato zlořečenstvie přišla od Boha na pokolenie lidské, jakož přišlo na pokolenie hadovo pro oklamánie Evy. I zdáť mi sě to velmi neslušné, neb viete, že již jednu zlořečenstvie na ně přišlo jest od Boha, a proto vyhnáni jsú z ráje, že tam nehodni jsú přebývati. I nenief podobné, byť jim dal zlořečenstvie podruhé, poněvadž Buoh dvakrát nemstí, než jednu. Ale totoť móže býti, že já pokusím sě ještě o to v zpusobě anjelské a budu s Evú mluviti, jakž vnuknutie vnitřnie přijde mi na mysl mú. A budu li moci Evu vyvésti od počatého pokánie, přičiním se k tomu s pilností, práce ovšem nelituje.“ Tehdy vece Luciper: „Jdi, příteli náš dobrý a věrný a milý, a moc pomoci naše buď s tebu, aby šťastně s radostí vrátil se k nám.“

Tehdy šel jest Loquencius d'ábel k řece Tygrim k Evě a proměnil se jest v světlost anjelskú. A nalezl ji plačící a on, d'ábel, jako želeje jie, počal jest plakati a lkáti. A řekl jest k Evě: „Ó Evo, poctivé a ušlechtilé stvoření božie, vyjdiž ven z řeky a nemeškaj a již více neplač, ale přestaň od žalosti své a od lkánie svého. A aniž již viac buď pečliva ani smutna ty ani tvój muž Adam, neb uslyšal jest Pán Buoh lkánie i přijalť jest pokánie vaše. A všickni anjelé modlilif jsú sě za vás, prosiece Hospodina. I poslal mě jest Pán Buoh, abych vás vyvedl z vody a dal vám pokrm týž, kterýž ste měli v ráji, za kterýž nynie pláčete. Protož již nynie vyjdiž z vody a doveduť vás na miesto, kdežto připraven jest vám pokrm váš.“ I uslyšavši to Eva, uvěřila jest a vyšla jest z vody a tělo jejie bieše jako kuora pro studenost vody. A když bieše vyšla, pro velikú mdlobu padla jest na zemi a pozdvihl jest jie d'ábel a vedl ji k Adamovi. Ale když jest ji viděl Adam s d'áblem, zvolal jest hlasem velikým a řka: „Ó Evo, jak si opět svedena od protivníka svého, skrze kteréhož jsme zba[127r]veni přiebytkaj rajského a radosti duchovnie!“ A když jest uslyšela Eva, poznala, že jest jie to radil d'ábel z vody vyjítí, i padla jest na zemi na tvář svú. I odvojil se jie pláč a bolest i křikla jest řkúci: „Běda tobě, d'áble, proč s námi bojuješ, co jest tobě do nás nebo nám do zlosti tvé? I zdali sme my odjali slávu tvú aneb my li sme tě učinili beze cti? Proč se nám protivíš v pláči až do smrti nemilostivě a žalostivě?

Tehdy odpověděl jest Loquencius d'ábel a zalkl se, řekl jest k ní: „Všecka nepřízeň a závist a bolest od vás přišla jest, nebo pro vás vyhnáni jsme od slávy své a vzdálení jsme od jasnosti své, kterúž jsme měli v nebesiech s archanjely, a pro vás vyhnáni jsme na zemi.“

Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Co sem já tobě učinil, kerú vinnu ke mně máš? Poněvadž nejsi ode mne ani uražen anižť sě jest co stalo, co sě pak protivíš mně i mé ženě? Však my vám ižádných skutkův d'ábelských jednati a vésti nebráníme.“

Odpověděl jest d'ábel a řekl jest: „Ó, že ty pravíš! ,Co s' nám učinil?' tiežeš sě. Však pro tě svrženi sme na zemi z země živých a z slávy nebeské. Neb ten den zajisté, který jsi ty stvořen, my od tváři božie svrženi sme. Nebo když Buoh vdechl duch v tě, učinila sě jest tvář tvá a podobenstvie tvé k uobrazu božiemu i vedl jest tě Michal a kázal sě tobě klaněti a tě ctíti před obličejem božím. A řekl jest Pán Buoh: ,Aj, již sem tě stvořil ku podobenství našemu.' A vyšed Michal, zavolal jest všech archanjelův i anjelův, řka jim: ,Klanějte sě obrazu božiemu, jakož jest prikázal Pán Buoh náš.' A on, Michal, najprvé klaněl sě jest. A zavolal jest Lucipera, pána našeho, a řekl jest jemu: ,Cti obraz Pána Boha našeho a dobrořeč.' Jenž odpovědév: ,Já mám sě klaněti Adamovi?!' A když jeho nutieše Michal [k] klanění i nás tudiež, řekl jest k němu: ,Nebuduť sě klaněti škaredějšíemu a horšíemu, neb Buoh mě jest prvé stvořil než jeho. A poněvadž mě prvé stvořil než jeho, onť mě ctíti má a klaněti sě mně, ne já jemu.' To uslyšavše jiní anjelé, kteříž pod námi biechu, řekli sú: ,Chcem se klaněti.' I řekl jest opět Michal k němu: ,Klaněj se obrazu Pána Boha, nebo, jestliže

nebudeš se klaněti, rozhněváš se na tě Pán Buoh náš.‘ A on řekl jest: ‚Jestliže se rozhněvá na mě, co učiním? Postavím stolicí mú nad papr[127v]sky nebeské a budu roven Najvyššiemu.‘ I rozhněval se jest proto Pán Buoh a přikázal jest nás s anjely našimi vyhnati. I vyvrhl jest ven slávu naši a pro tě na tento svět sehnání jsme od slávy naše a přiebytkov našich a svržení sme na zemi. A ihned učinění sme v bolesti a oblúpeni sme z také slávy. I měli sme pak viděti tě v také radosti? Protož Istí obklíčivše ženu tvú, svedliť sme ji a Buoh přikázal jest tě pro ni vyhnati z plnosti slávy rozkoší svých, jakožto i my vyhnání sme od slávy naše.“ To když jest Adam uslyšal od d’ábla, i řekl jest: „Pane Bože můj, život můj jestiť v rukú, zjednaj, ať tento protivník můj daleko přebývá ode mne, kterýž hlédá duši mú zahladiti. A račiž mi dáti slávu svú, kterúž on ztratil pro neposlušnost svú.“ A uslyšav to d’ábel, řekl jest: „Dobře jsi sám poslušný: tak jsi strpěl rozkázanie božie a zachoval, až jsi též psotú sehnán jako i my. Nehanějme sebe, vše jsme šeří.“ A řek to ihned jest, neukázal se jemu více.

Ale Adam zuostal jest v pokání čtyřidceti dní v řece jordanské. I řekla jest Eva k Adamovi: „Život tvój, pane, odkad jest tobě? Nebo jakožto prvé, též druhé zbaven si jeho, a nejsa sveden. Ale já života zbavena jsem a svedena, nebo sem neostřiehala přikázanie božieho. Protož nynie rozděl mě z světla života tohoto, a neboť puojdu k západu slunce a buduť tam, ažť umru.“ Jenž neodpověděl jie slova.

A když uzřela to Eva, počela jest jíti k západu slunce do těch krajín a počala jest lkáti hořce s velikú žalostí. A učinila jest stánek, majíc v bříše plod. A když se jest přiblížil čas porodu jejieho, počela se jest mučiti bolestmi i zvolala jest Hospodinu a řkúci: „Smiluj se nade mnú, Hospodine, Pane můj, a spomož mi.“ I nebyla jest uslyšána aniž bieše milosrdenstvie božie při ní. I řekla jest sama v sobě: „Kto zvěstuje pánu mému Adamovi? A prosímť vás, světlosti nebeské, když se navrátíte k východu slunce, povězte pánu mému, žeť se trápím bolestmi.“ I srozuměl jest Adam skrze hnutie jich, že by se Eva mučila velikú bolestí. I řekl jest: „Žalost přišla mi jest, snad hadové přišli sú k Evě a bojují s ní u veliké jejie tesknosti, poněvadž Pán Buoh nepřízeň uložil jest mezi nimi věčně, když dával na nás zlořečenstvie v ráji.“ A vsta[128r]v Adam, bral se jest k západu slunce. A když jest přišel k Evě, řekla jest Eva k němu: „Jakž sem tě uzřela, pane můj, obvlažila se jest duše má v bolestech. Protož nynie prosíž za mě Pána Boha tvého, zdaliť by tě uslyšal a vzhlédl na mě a zprostil mě z bolestí mých, kterýmiž hynu a omdlévám.“ I prosil jest a modlil se jest Adam za Evu. I přišlo jest dvanácte anjelov a dvě mocnosti i stáchu na pravici a na levici Evy. A Michal bieše na pravici Evy. I udeřil jest Evu od tváři až do prs a řekl jest k ní: „Svatá jsi Evo pro Adama, nebo prosby jeho veliké jsú před Bohem, a pro ty jeho veliké modlitby poslán jsem k tobě, aby přijala pomoc naši. Protož povstaniž nynie a připrav se ku porodu.“ I učinila jest tak. I bieše převelmi jasné dietě. Ale Eva nevědúc a diviec se, co by to bylo, jenž porodila bieše, řekla jest k Adamovi: „Pane, zabí toto, abychom my snad od toho zbiti nebyli, neboť sem to snědla na kořeni převelmi jedovatém.“ I odpověděl jest Adam a řekl jest: „Nikoli, neboť tělo a krev jest naše.“ A ihned mlád’átko běžalo jest a držieše kořenie sladké a divné moci, kteréžto dal jest mateři své. A ihned zamilovala jest láskú srdečnú přirozenú a nazvala jest jeho jménem tiem Kain. Ale anjel boží ukázal jest Evě, kterak by dietě krmiti měla a ssáti jemu dávala^{fn}. Tehdy Michal archanjel pojal jest Adama a Evu i dietě i vedl je k východu slunce. A Pán Buoh poslal jest po svém anjelu semena svá rozličná a ukázal jest je Adamovi. A rozkázal mu, kterak by měl dělati a orati zemi, aby měl užitek, jímž by živi byli oni i jich pokolenie po nich. A zpósobil a zjednal jest Pán Buoh potreby a nástroje, kteréž by se hodily k věcem užívajícím puožitka lidského. A rozkázal jest jemu anjel, kterak by měl sieti a toho požívati a oběti z toho obětovati Pánu Bohu svému.

^{fn} *dávala*] dalvala

Ale^{fo} Eva počevši, porodila po Kainovi syna druhého a nazvala jméno jeho Abel. I přebývala sta Abel s Kainem na jednotě. Ale jeden den řekla jest Eva k Adamovi: „Pane můj, když sem spala, viděla sem vidění, jakožto krev syna našeho^{fp} Abele rukama vyjítí.“ I řekl Adam: „Ať by snad nezabil Kain Abele, rozdělme je od sebe a učinme jim přebyvadla každému zvláště.“ I udělali sú Kaina oráčem a Abele pastýřem, aby byli rozlúčení od sebe.

[128v] Tehdy^{fq} stalo se jest, když onen jistý ďábel vrátil se jest k Luciperovi a jiným ďáblóm, oklamav již druhé Evu, přijat jest ode všech s radostí velikú. A děkováchu jemu všichni z té pilnosti, kterúž jest okázal pro pokolenie ďábelské. A když jest pak Luciper zvěděl, že lidí přibývá od stvoření božieho, totiž od Adama a Evy, srozuměl jest, že se v časech budúcích rozmáhati budú rodiece se na stvořené zemi. I maje péči a žádost toho, aby od dobrého svým zlým vnuknutím pokolenie lidské svoditi a przniti nepřestával v časy budúcie, svolal jest radu svú, ďábly a staršie z uobce pekelné, a mluvil jest k nim: „Mužie, bratřie a přátelé moji věrní a milí, slyšíme^{fr} od poslov, kteréž na zemi při tom Adamovi máme, že čímž jich dále vždy přibývá a rodie se, rostú den ode dne. I necháme li jich tak úmysla konati v dobrém, bojímeť se, by nám v naší při újma nebyla skrze to veliká, neb nebudem li plni překážeti jim v dobrém jich úmysle naším zlým vnuknutím, takť oni v tom dobrém setrvají, což počnú. Vejdúť zase v milost boží a my panování nebudem mieti nižádného. Protož zdá líť se vám, vyšleme z sebe někoho, jenž by búrku a svár a závist vnukl aspoň mezi těmi vnově narozenými, neb ti ještě v puotkách protivných málo jsú bývali aneb nikdy. A zdali by zbuřiece se závistí jeden proti druhému, protože snad neděje se oběma zajedno, i měla proti sobě nechut, nebť já zpraven sem, že Buoh vzácnějie obět jednoho přijímá než druhého. Ale však aby z dobré vuole k tomu byl naveden, ne z přinucenie, slyšalť sem také, že Kain jest něco prchlivosti a popudnosti poddán, ale Abel že by milostí a dobrotivostí byl obdařen. A poněvadž tak jest, snázeť bude, mněť se zdá, prchlivého a popudného popuditi k hněvu proti bratru Abelovi.“ Tehdy ode všech vydán jest Lunarius ďábel, aby šel a snábděl pilně obyčejov Kainových. A že on vždy rád obierá se s válkami, i proto tiem hodnější bude k tomu, poněvadž svády rád miluje. A když pekelná všecka k tomu obec svolila jest, prosili sú Comunitaria, aby vuoli všech přede všemi oznámil, kterýžto vystúpiv, počal jest mluvití a řka:

[129r] „Velebností a všelikú skrytú světlostí, pane náš Lucipeře, obdařený i vy všichni vuokol stojící, račte věduce znamenati, že poněvadž věc taká a tak pilná jest, o kterýžto pán náš dosti rozumně zmienku učinil jest a kterážto také nemiluje prodlúžení nižádného, i také a takové věci, slušie nám z sebe vybrati člověka rozumného k tomu hodného, aby tu věc počna, uměl [k] konci a k miestu přivesti šťastnému. I líbí se pánu mému i všem tuto voleným a k radě přidaným, aby Lunarius konečně byl vydán a vyslán na svět a tu búrku mezi bratří zjednaje i dokonal mord mezi nimi, skrze kterýžto nám jistě sem přibude ta duše zabitá a moci naše nám nikoli neujde, poněvadž v knihách života stojí psáno: Milujte se ve spolek a lásku jeden k druhému mějte. I již se tuto láska zruší, když bratr od bratra zabit bude, nebť z milosti a z lásky nikoli jeden druhého zabiti nemůže. Protož ty, pane poctivý Lunaři, rač tu na se práci přijieti, poněvadž obec toho všecka žádá a za to prosí. Neb věc slušná jest nám sobě pomáhati vespolek k roztržení vuole naše proti takovým, jenž vóli boží žádají plniti. I nebraniž se tomu ani toho odmlúvaj, ale přivol k tomu s ochotností, odpieranie všeliké opustě pro dobré naše obce ďábelské. To také, šlechtný pane, věda, že

^{fo} Ale] Le

^{fp} našeho] našieho

^{fq} Tehdy] Ehdý

^{fr} slyšíme] Slyšfimo

budeš přiveden bezpečně až rovně k osobě toho jistého Kaina a Abele a budeš moci vnitřním vnuknutím navoditi jeho, k čemuž se tvé vuoli líbiti bude. Také pomni na to, že s' měl o to tesknost, když had, pomocník náš, v také zlořečenství od Boha upadl jest pro malú jistě vinu, i přičiniž se k tomu, abychom se pomstili i takého přítele našeho.“

Tehdy svolil jest Lunarius i počal jest mluvit i řka: „Toto račte věděti: jáť již učiním podlé žádosti vaše a^{fs} chci se s pilností přičiniti, zda bych v tom mohl vuoli vaši naplniti. Ale viete to, že mezi námi jsú mnozí divných úmyslův, i jestliže by mi se nezdařilo v čem vedlé vuole vaše čehož přivesti k konci počatému a já navrátě se zase, měl bych proto od jiných pomlúván býti, jistě nepřepustil bych na se hrdě mluvití nižádnému. A tak snad chtěie jednotu uvésti mezi sebu, strach, bychom búrenie neučinili některakého, i račtež to opatřiti, aby mi slíbili, zdař mi se nebo nezdař a zjednaj, jakž zjednaj, ať mi v tom vuole jest dána ode všech. [129v] Neb viete i znáte úmysl můj, že já s Bohem přiezni nežádám ižádné, lečby nám všem od něho stalo se spravedlivé, aby nás odprose, což nám křivdy a žalosti učinil, i navrátil nás u přibytky naše a v duostojenství a v čest věčnú do království nebeského. Také za toť vás všech prosím, abyšte se k tomu přičinili pilně, ať by ten Buoh nespravedlivý obojím královstvím nevládl, nebeským i zemským, ale ať má na svém nebeském dosti a nám ať zemského království nechá ani nám v něm co překážie, než my ať máme plnú svobodu aspoň na světě zemském. Poněvadž nám nechce dopustiti svobody mieti v našem dědičném v království svém nebeském, než sehnáv nás i drží nám to mocí. I vládněmž my aspoň svobodně zemskými, nebeské opustiece, a nedajme se od toho odtisknutí, lečť mocí odolána a přemožena bude.“

A když Lunarius svú řeč dokona, tehdy svolichu k tomu všichni čertie, kteří v té radě biechu, aby měl moc na svět jíti, a plnú svobodu tam zjednaje, zase se k nim navrátiti a v tom ani pro to aby hyndrován nebyl od nižádného. Také líbieše se jim to, aby svět, kdež mohú, pod svú moc podmaňovali a v drženie jeho vešli. A tak čertie za to mějiechu, že všiem světem vládnú od té chvíle, neb jim v tom překážky dlúho tak nestalo se jest tak znamenité až do té chvíle, když Hospodinu vnukováchu, aby jim počest učinil, že jemu chtie království všeho^{ft} světa dáti. Tu poznali sú opět moc velikú jeho zvláštní, neb slovem svým odehnáni jsú od něho, když jim řekl: „Jdi, Šatanáši, nebudeš pokúšeti Pána Boha svého, ale jemu samému slúžiti budeš.“ Tu nový hněv povstal jest mezi čerty tak, že sú lidi na světě svým vnuknutím proti spasiteli svému zbuřili, aby byl shlazen s světa vedlé člověčenství svého, v kterémž pro milování lidské ponížiti se ráčil, jakož o tom evangelisti vyznávají.

I stalo se jest, když tento jistý ďábel Lunarius připravil se rádně a podobně, jakož obyčej jest k takým věcem, pojem s sebu špehéře jednoho jménem Torquerina i bral se na svět. I šel jest upřiemo do krajín východa slunce, kdežto přebýváše Adam s Evú a s syny svými, nebo tudy jeho [130r] ten špehář vedieše. A když jest přišel k nim, nalezl jest Kaina, an oře zemi, a Abele, an stádo pase. I přihodilo se, když vedlé přikázanie obětováchu oběti své, Kain z svého úsilé a Abel z své práce, i okázal se jest nad obětí Abelóvú Hospodin milostí svú a vděčně jeho obět přijal jest, ale Kainovu ne takéž. I vnukl jest ďábel tento úmysl v Kaina. A pomyslil jest sobě a řka: „Zabím já bratra mého a sám budu milým milostníkem u Hospodina a bude oběti mé ochotně přijímati jako nynie přijímá od něho.“ I vnukl mu opět ďábel v mysl a jako pošeptal jemu a řka: „Jistě učiň to, nebť to dobře bude, poněvadž obě práci na se vezmeš, oranie i pastvu, Buoh tiem laskavějí na tě bude i budeš moci ukrocovati Pána obojí obětí.“ I žádáše Kain skonati úmysla svého nešlechtného. I stalo se, když jednu sešla se biešta spolu, zabil jest Kain Abele. A bieše Abel ve stu letech a v padesáti. Ale Kain

^{fs} a] a/a

^{ft} všeho] wffieho

přirozením hnut jsa, nešel jest k uotci svému, boje sě, by tresktán nebyl od něho, ale bral se jest na púšť. A v tom upadl jest v zúfalstvie vnuknutím d'ábelským, i stal se jest s nebes hlas k němu, an chodí po púšti: „Kaine, Kaine!“ Jenž odpověděv řekl jest: „Ted' sem, Pane.“ I řekl jemu Hospodin: „Kde jest Abel, bratr tvój?“ I vece Kain: „Neviemť já jeho, i zdaliť sem já strážným nad bratrem mým?“ I řekl k němu Hospodin: „Co s' učinil? Aj, krev bratra tvého volá ke mně z země. A protož zlořečena země, kteráž přijala jest krev bratra tvého z ruky tvé.“ I upadl jest v zúfalstvie Kain vnuknutím d'ábelským a řekl: „Shřešil sem, Pane, a hříech veliký a těžký učinil sem, viem, že mi nelze než zahynúti, neb mi jeho neodpustíš, a poněvadž mé prohřešenie větčie jest, než tvé milosrdenstvie.“ A tak zúfav sobě, nedav sě vinen Bohu ani toho mordu želeje, chodil jest na púštích a tam přebývaje, zahynul jest, jakož Genesis o tom dále svědčí. A tento jistý d'ábel navrátil sě jest k čertóm svým a vesele od nich přijat jest a přívítán. Ale že zlořečil jest Buoh zemi pro vylitie krve Abelovy, proto hněvali sú se čertie a d'áblé, praviece, by svá nebesa zlořečil, dokad chce, a „země nám u pokoji nechal málo, bychom na to tbalí, ale vždy svú všemohúcností vládne a vlásti žádá a rozkazovati nepřestává“. A uradivše se d'áblé, co by dále potom měli činiti, rozešli sú sě z rady.

[130v] Potom^{fu} opět stalo sě jest, když jest poznal Adam ženu svú, urodila jest syna a nazval jest jméno jeho Lot. A řekl jest Adam k Evě: „Aj, máš syna miesto Abele.“ A potom urodil jest Adam Seta, maje devět set let, a urodil jest synóv třidceti a dcer tolikěž kromě Kaina a Abele a Seta. I řekl jest Adam k synóm svým, svolav je všecky: „Buduť vám praviti, které jsem věci viděl a slyšal. Když já a matka vaše byli sme v ráji a biechom na modlitbách, tehdy přišel jest Michal, archanjel boží. I viděl sem vuoz jakožto vietr prudký a kola jeho biechu ohnivá. I popaden sem do ráje spravedlnosti i viděl sem Hospodina sediecieho a tvář jeho bieše jakožto oheň zapalující a nesnesitedlný a mnoho set tisícóv na pravici toho vozu. A uzřev to, zamútil sem sě a bázeň podjala jest mne. I modlil sem se před Bohem, pad na zemi, i řekl mi jest Hospodin: ‚Aj, proč si ty přestúpil prikázanie mé a poslechl si hlasu ženy své, kteréž jsem tobě dal v moc tvú, aby ji měl k své vůli, a ty s' pak poslechl jie a slova má přestúpil si?‘ A když sem slova božie tato uslyšal, pad na zemi, modlil sem se ku Pánu a řekl sem: ‚Pane najvšemohúcnější, Bože Otče svatý, nebud' shlazeno jméno paměti Tvé Velebnosti, ale navrať duši mú, kdyžť umru a když duch vyjde z úst mých. Neodlučuj mne od tváři tvé, nebo s' mě z hlíny zemské stvořil.‘ I řekl jest ke mně Buoh: ‚Poněvadž podobenstvie srdce tvého učiněno jest milujícíe uměnie, protož nebudeť odjato od semene tvého až na věky, byť mně neslúžilo.‘ A když sem to uslyšal, pomodlil sem se Hospodinu a řka: ‚Ty jsi věčný Buoh a svrchovaný a všechna stvořenie vzdávají tobě chválu a čest. Ty jsi nad všeliké světlo a nesnesitedlné v slavné moci. Ty činíš s lidským pokolením veliké věci milosrdenstvie tvého.‘ A když sem se Hospodinu modlil, ihned Michal vzal jest ruku a vyvrhl mě z ráje navštieveenie božieho a viděnie. A drže Michal prut v ruce své, udeřil jest vod, kteréž biechu v ráji, a svázal je. A Michal šel jest se mnú zase na to miesto, odkud mě pojal byl do ráje.

Slyšal sem opět, synové moji, a ty slyš, Set, jiné budúcie svatosti zjevné mně, kteréž sem poznal, jeda s dřeva uměnie. Srozuměl sem zajisté, které věci biechu v tomto světě č[131r]asné a budúcie, kteréž učinil jest Buoh stvořenie a pokolení lidskému. Zjevíť sě Buoh v plameni ohnivém u velebnosti své a dáť všem prikázanie svá a posvěcovati budú jeho a ukážeť jim Pán Buoh miesto velebnosti své. A kteřížť světiti budú Pánu Bohu svému na zemi, onť je brániti bude. A tuť přestúpie prikázanie jeho. A když státi budú, zapálé sě svatiny jich a jich země zpuštěny budú a oni také budú rozptýleni, protože sú rozhněvali Boha. A opět je spasí od rozptýlení jich a opět dělati budú duom boží. A bude vzdělán poslední chrám

^{fu} Potom] Otom

krásný a větčí, než prvé bieše, a opěť bude přemožena zlost zlostí. A potom bude přebývati Buoh s lidmi na zemi vidomě a tehdy počne se zlost zjevovati. A duom boží na věky ctěn bude a nebudú moci protivné věci škoditi a zbudíť Buoha spasitele na věky věkóv. A nemilostiví zkaženi budú od svého krále, kteříž nechtěli sú milovati zákona jeho. Nebe a země, den a noc a všechna stvořenie poslušajíť Boha a nepřestupujíť prikázanie jeho aniť následují skutkóv svých. A protož odženeť Hospodin nemilostivé od sebe a spravedliví zuostanú jakožto slunce v spravedlnosti před tváří boží. A v tom času budúť se očišťovati od hříecha lidé vodú. Ale potupeniť budú, nechtějíce se čistiti vodú.“

A když jest byl již učiněn Adam v devieti stech letech a ve třidceti, věda, že dnové jeho dokonají se, řekl jest k Evě: „Kaž, ať se shromáždie všichni synové moji, abych mluvil s nimi, a požehnám jim, prvé než umru.“ I shromážděni sú na tři strany před tváří otce jich před modlitebnicí, kdežto se modléváše, a bieše jich v počtu sto tisícóv kromě žen a dětí. A když se biechu sebrali, všichni jedniem hlasem řekli sú: „Co jest, otče náš, že jsi se kázal nám sjíti, a proč ležíš na loži?“ Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Synové moji, zlé jest v kostech.“ I řekli sú všichni synové jeho: „Co jest to, milý otče, zlo mieti v kostech?“ Tehdy syn jeho Set řekl jest: „Pane otče, zdaliť se snad zachtělo ovoce rajského, kteréhož s’ požíval? A zamútiv se, snad proto ležíš. Pověz mi, ať já puojdu k branám rajským a budu plakati v tesklivosti veliké, prose Pána Boha, a snadť uslyší mě a pošleť anjela svého, aby mi přinesl z dřeva toho ovoce, z kteréhož ty žádáš.“ A řekl jest opěť Set: „Co jest to bolest, pane otče? Nerod’ toho před námi tajiti, ale pověz nám.“ Odpověděl jest [131v] Adam a řekl jest: „Když stvořil jest nás Buoh, mě a máteř vaši, stvořil nás v ráji a dal jest nám všeliké dřevo k jedení a řekl jest k nám, abychom s dřeva věděnie dobrého a zlého nejedli nikoli, kteréž jest uprostřed ráje. A dal nám jest byl Buoh dva anděly, aby nás ostřiehalí. I přišla jest hodina, že anjelé boží k modlení vstúpili sú před tvář boží. A ihned nalezl miesto nepřietel náš d’ábel, když tu nebiechu anjelé boží, a svedl jest máteř vaši, aby jedla s dřeva neslušného. I jedla jest a mně podala jest také a já jsem také jedl. A ihned rozhněval se jest na nás Pán Buoh a řekl jest ke mně: ‚Kterak jsi to opustil prikázanie mé, kteréž jsem ustavil tobě, neostřiehal? Jáť pomstu ustavím nad tělem tvým, sedmdesáte ran rozličných bolestí od vrchu hlavy a od úst až do nehte nožnieho po všech údech, jenž tě mučiti budú.‘ Toť jest ustavil v švihání bolestí rozličných^{fv} a také i práce. A tyto všecy psoty přepustil jest Hospodin na mě i na všecko pokolenie naše.“ A mluvě toto Adam ke všem synóm svým, řekl jest velikým hlasem a řekl jest: „Auvech, obličeniť sem velikými bolestmi. Co učiním, nešťastný a biedný já, položený v takých bolestech?“

A když jest viděla Eva jeho v takých bolestech položeného a plačícího^{fw}, počala jest i ona plakati řkúci: „Pane Bože, otejmi bolesti jeho, nebť sem já shřešila.“ I řekla jest k Adamovi: „Milý pane, daj mi stránku bolestí tvých, neboť pro mú vinu přihodilyť sú se tobě.“ I řekl jest Adam k Evě: „Vstaň a jdi s synem mým s Setem k branám rajským a naspěte sobě prachu na hlavy své a padněte před tváří Pána Boha našeho a plačte. Snadť se smiluje nad námi a pošleť anjela svého k dřevu života a dáť nám z něho maličko, abyšte pomazali mě jím, a poodpočinuť od těchto bolestí, kterýmiž hynu.“

I šli jsú Set a máteř k branám rajským, jakož jest jim byl prikázal Adam. Vzeli sú prachu s země a vsypali jsú na hlavy své a padli sú na zemi i počeli sú plakati lkáním velikým, prosiece Hospodina, aby poslal anjela svého, aby jim dal oleje milosrdenstvie z dřeva života. A když sú se již oni tak modlili a prosili Hospo[132r]dina mnoho hodin, a aj, anjel boží Michal zjevil se jest a řka: „Jáť sem ustaven od Boha nad tiem. Ale poviemť vám, Sete,

^{fv} rozličných] rozliczných bolesti

^{fw} plačícího] placziczého

člověče boží, nerod' pláče modliti sě, prose za olej milosrdenstvie, aby jím pomazal otce svého Adama pro bolesti těla jeho. Pravímť tobě, že izádným obyčejem nebudeš jeho mieti, jedině v poslední den, když sě dokoná pět tisícov let a dvě stě bez jednoho od prvnioho dne stvoření světa. Neb tehdyť přijde na zemi nejvyšší Kristus, syn boží. Přijda budeť sě křtíti v řece jordanské, a když vyjde z vody, tehdyť pomaže olejem milosrdenstvie všechny v se věřicie^{fx,109} od pokolenie až do pokolenie, těm, kteříž obživeni jsú z vody a z ducha svatého u věčný život. A tehdy, když sstúpí na zemi syn boží, nejvyšší Kristus, uvedeť zase otce tvého do ráje k dřevu milosrdenstvie.“

A ihned odšel jest anjel od něho a vrátiv sě opět k němu i přinesl jest jemu ratoléstku se třmi listy z dřeva vidění dobrého a zlého, pro kteréž Adam bieše vyhnán z ráje s Evú. I dal jest Michal archanjel ji Setovi a řka: „Toto přines otci tvému, neboť sě jest naplnil čas života jeho. Ještě po šesti dnech a vyjdeť duše jeho z těla jeho a uzříš divné věci veliké na nebi i na zemi i na světlostech nebeských.“ A pověděv to Michal i odšel jest.

I navrátili sú sě Eva a Set a vzemše s sebu ratoléstku a vonné věci, totiž nardus a šafrán a skořice a jiné voné věci. I stalo sě jest, když sú šli, Set jdieše přes řeku jordanskú a aj, ratolest, kterouž jemu byl dal anjel, i upadla jemu prostřed řeky. A bieše řeka převelmi prudká. A když sú přišli Set a máte jeho k Adamovi, pověděli sú jemu všechny věci, kteréž sě byly přihodily jim na cestě a kterakú odpověď dal jest jim anjel, když sú sě modlili k Hospodinu za olej milosrdenstvie. I řekl jest Adam k Evě: „Aj Evo, co s' učinila, uvedla s' na nás rány velikého opuštění a hřiech veliký na všecko pokolenie naše. A že jsi ty to učinila, budúť praviti po naší smrti synové naši synóm svým a ti opět svým a tak od pokolenie až do pokolenie na věky. Nebo kteříž povstanú z nás, pracující nebudúť moci stačiti nám zlořeciti řkúce: „Neb tyto zlé věci uvedli sú na nás rodičové naši, kteříž byli jsú na počátku světa.““ Tehdy uslyševši tyto všechny řeči Eva, počela jest slziti s pláčem. I řekl jest [132v] Adam synu svému Setovi: „I zdali jest mi nic neposlal anjel?“ Ale zamútiv sě Set a lekl se, že nebieše nalezl toho, což mu byl anjel poslal. Řekl jest otci svému: „Otče milý, toliko jedině ratoléstku se třmi lístky poslal tobě anjel z ráje, kterážto upadla mi jest prostřed jordanské řeky.“ Jemužto odpověděv otec jeho, řekl jest: „Jdiž, synu muoj, a na témž miestě, kdežto jest upadla, nalezneš ji. A přinesiž ji, ať prvé uzřím, nežť umru, a požehnáť tobě duše má.“ A navrátiv sě Set k řece jordanské, nalezl jest ratolest uprostřed řeky, jenž sě nikdiež s miesta nebyla hnula. A zradoval sě jest Set, a vzem ji, přinesl ji otci svému. Kterúžto když jest uzřel a vzal, radoval se jest radostí velikú a řekl jest: „Aj smrt a obživenie mé!“ I prosil jest všech synov svých, aby vsadili tu ratolest v hlavy hrobu jeho. A potom pak po šesti dnech přišla jest smrt, jakož jest byl předpověděl Michal archanjel.

A když jest poznal Adam, že jest přišla hodina smrti jeho, řekl jest ke všem synóm svým: „Aj, jsmeť v devieti stech letech a ve třidceti letech. A kdyžť umru, pochovajte mě proti východu božiemu na poli přiebytku jeho, kdežto se mnú rozmlúval jest v čas modlitebný.“

I stalo se jest, když jest přestal mluviti všech svých řečí, pustil jest duši. A aj, zatmělo sě jest slunce a měsíc a hvězdy, a sedm hodin. A když jest přišel tu Set, objal jest tělo otce svého a plakáše pláčem srdečným nad ním a všichni synové jeho plakáchu převelmi hořce a řkúce: „Běda nám, pane otče, i zdali jsi ty uvedl bolest a smrt na nás?“ A v tom, aj, Michal archanjel zjevil se jest, stoje v hlavách Adamových, a řekl jest k Setovi: „Vstaň od těla otce tvého a pod' ke mně, aby viděl otce tvého, co Buoh z něho učinil jest, z svého stvoření, žeť sě jest smiloval nad ním.“ Tehdy Set viděl jest ruku boží ztaženu a držéci Adama, i dal jest jeho Michalovi a řka: „Aj, ať jest v stráži tvé až do dne rozdělení v mukách až do posledních

^{fx} věřicie] wierzioczýe

¹⁰⁹ následuje nadbytečný text: a s olejem milosrdenstvie, který rkp. KNM IV E 6 na f. 118r neuvádí

let, v kterýchž já obrátím lkánie jeho v radost. A tehdy sedne na tróně toho, kterýž jeho svedl jest.“ A řekl jest opět Pán Buoh k Michalovi, aby jiným anjelóm rozkázal a řka: „Přineste mi tro[133r]je rúcho jednostajné a rozestřete na tělo Adamovo a jiným rúchem odějte Abele, syna jeho, a pochovajte Adama i syna jeho.“ I šli jsú všickni moci anjelóv napřed a posvěceno jest usnutie smrti jeho. A pochovali sú Adama a Abele Michal a Uriel, anjelé boží, na tom místě, jenž slóve příhodné miesto. A to jsú viděli jediné Set a máťe jeho, a nižádný jiný. A řekli sú k nim Michal a Uriel, anjelé boží: „Jakož jste viděli, tak pochovávajte mrtvé své.“ A dokonavše to, anjelé odešli jsú od nich.

Ale Set, syn jeho, vsadil jest ratolest dřeva tohoto v hlavy hrobu jeho, jakož za to bieše prosil jeho otec Adam, kterážto ratolest zrostla jest u veliké dřevo. A po mnoho letech nalezeno jest od lovcuov Šalomúnových a potom jemu přineseno a od něho rozličnými obyčejí okrášleno bylo. A potom královně od končin země okázáno, kteráž přijela byla, aby slyšela a viděla múdrot Šalomúnovu, kterážto také on ukázal všecky věci své tajné, i to dřevo divně v chrámu okrášlené. Kterážto když jest je uzřela, ihned prorokovala jest, že skrze to dřevo všecka královstvie a mazánie kněžská nynějšíe a zákon židovský pomínú a zkaženy budú. A když jest to uslyšal král, tehda kázal jest z toho dřeva slúpati zlato a drahé kamenie a do rybníka zkusitedlného na ně kamenie navázati kázav, kázal je potopiti. Kdežto potom anjel boží vždycky sstupováše a vodu zarmucoval jest a uzdraven bieše jeden každý den až do Krista, kterýž to jest ráčil trpěti na tom dřevě a oběšen na něm býti na tom místě, jenž slóve miesto Calvarie. A na ten kmen^{fy,110} toho dřeva vstaveno tak, že krev našeho spasitele na hlavu prvnieho rodiče tekla jest. Tak píše v svých knihách doktor *Jerozolimitanus*, široké dóvody o tom čině, kterýž byl židem a potom křesťanem^{fz} učiněn jest, a byl velikého uměnie, vzácny a bojící se Boha, chodě v spravedlnosti před Bohem i před lidmi.

Potom^{ga} pak zajisté když jest Adam dokonal dny své u pokoji a když bieše duše jeho přišla do temnic, jenž slovú muky – to jest neviděnie obličeje božieho, jsúci v truchlivosti a tesklivosti veliké, sedieše u velikém zamúcení v smutku srdečném, tehdy d'áblé s Luciperem a Solfern[133v]us s Tartareem, Lunariem a Astarotem a jinými některými staršími vjidechu v radu s velikým veselím a s radostí nesmiernú, že mají takového vězně. I poče mezi nimi mluvíti Solfernus jako najvyšší rada a jako muž múdry a opatrný a řka: „Aj, již máme, co sme žádali, již budeme veseli. A mějme mysl dobrú, neb jméno naše rozšířilo se jest až na věky, poněvadž ten, kterýž byl u Boha milostníkem, dán jest v moc naši. Jistě počátek dobrý války naše jediné. Stuojme u pevném úmyslu zatvrzenie našeho^{gb} a nepoddávajme se Bohu tak lehce, všeť nám puojde dobře. A majíc toho najprvnějšíeho vódcí, s jinými pak pohrdáme, že musie v naši moci býti. Neb poněvadž tento nevykajkloval se nám, s jinými^{if} bude dobrá hra. I zdáť mi se, pane Lucipeře, aby teď hned k tomu Adamovi došel sám, hynkyť sedí s velikým hlukem, nebť se nehodí všech k němu dopustiti pro rozličné příčiny. A také ani toho vězně, kteréhož v moci naší máme, buď ten neb jiný, neslušie jeho přieliš trápati, neb nad přemoženým neslušie takové ukrutnosti ukazovati, jako nad tiem, jenž přemožen nenie. A rozmluvil by s ním o rozličných věcech, skrze řeči otazuje se o přieběziech jeho, ač my jich mnoho sme svědomi, však proto nic neškodí. A také budem s ním mluvíti, zdali bychom jej navedli, že by dal svú vuolí zde s námi věčně ostati a Bohu vedlé nás se protiviti a nestáti vice o naše duostojenstvie, ani skutkem, ani radú.

^{fy} *kmen*] kamen

¹¹⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 120v: *kmen*

^{fz} *křesťanem*] krzieftianem

^{ga} *Potom*] Otom

^{gb} *našeho*] nalfieho

Pakli bychom srozuměli, že bychom jeho k tomu namluviti nemohli, ale ukážeme jemu trápenie veliká muk nesmierných, a tudy aby přirozenie jeho tieženo bylo k činění vôle naše a k zprotení Bohu velikému. A také jistě, pane Lucipeře, hodněť jest staviti se u vězně tak znamenitého. Aneb nevaž sobě jeho lehce: jestliže jeho ztratíš, ztratíš své dobré i naše. A ušel líť by nám, sámť by nebyl, ale rozpačilť by jich a k sobě přivínil bezčíslné množstvie těch, kteříž by se mohli v moc naši dostat. Protož mluvitíť s ním pěkně slušie. Ale proto stříeci velmi pilně potřebieť jest, nebť vězeň jiného nemyslí, než ať by utekl. I osadiž stráží pilnú nad ním a rozkaž uzavierati a uzamykati pilně závorami a skobami měděnými a mlaty pevnými vedlé opatrnosti své, neb k tomu smysla, pane, dosti máš.“ Tehdy d’áblé všichni svolichu k té řeči Solfernově a Lucipero[134r]vi líbieše se dobře řeč jeho. I učini vedlé rady jeho a jide k duši Adamově, jenž sedieše kvieléci a truchléci mezi velikým množstvím d’áblóv. A když Luciper s radú svú tam pojide, káza všechny od něho rozehnati, aby nemohli všichni slyseti to, co on [s] svú radú mluvití bude s ním, jakož obyčej jest věžňóm tak činiti zvláště znamenitým. A když přijidechu Luciper s radú svú k Adamovi, an smutně stojieše a jako pomámený, nevěda se kam dieti, a uhlédav Lucipera s jinými při sobě stojecieho, lekl se velmi a zavola velikým hlasem a rka: „Ó kde jsú milosrdenstvie tvá nesmierná a stará, Hospodine, rozpomeň se na sluhu svého a obvesel v zamúcení, v bolesti a v pláči sediecieho a v stienu smrti. Neb vieš, Pane, že sám toliko nejsem vinen tvým rozhněvaním, ale tovařiška má, kterúž jsi mi dal za ženu. Avšak, Pane, nevymlúvámť se, bychť chtěl proto práv se činiti před tebú. Ale vinen se dávaje, prosím za milost, rozpomeň se, milý Pane, na stvoření tvé, kterěz s’ rukama svýma zpuosobiti ráčil, a nerač mě dlúho opúštěti v těchto temnostech zamúcenie mého, neb mra, nemohu umřieti. Ale žádámť viděti tvého^{gc} obličeje, nebť viem, že s’ neodvrátil milosrdenstvie svého ode mne věčně. Ale těžko mi čekati. Daj mi pomoc a ustavičnost i potvrzenie v tvém doufání, neb pýcha a hrdost tvých nepřátel rozlítilať se jest přieliš^{gd}. Skroť pyšné a utěš smutné, Hospodine, Pane můj!“ A když uslyšechu d’áblé, že Boha nazývá ku pomoci sobě, rozlítili sú se mnohem více. I vece Luciper: „Nuže, Adame, stvoření božie, již jsi moci mé neušel. A kterak tě jest ta naděje zklamala, velmi již sám poznamenaj, a v Boha, v kteréhož s’ úfal, vidíš, jak tě jest opustil. Kéz k tobě přijde, kéž jeho stráž s tebú. Poň tebe dosežechom k své vůli. Již nám tak hrdě mluvití nebudeš, jako někdy v ráji když jsi byl. Nuže, Adame, čeho s’ se doslúžil na Bohu, která odplata tvá? Viz a znamenaj sám. Neb nenie div, že nám se křivda děje od něho, poněvadž tebe, jenž tě milováše přieliš, dopustil jest sem přijíti. Neb viem, ač s’ tu nebyl, ale slýchal s’, kterak v jeho vlastniem království^{ge} poddávali sme se o své vlastnie k rovnému i přes rovné a nemohlo nás to potkati. Než velikú křivdu nám Buoh učiniv, drží nám naše vlastnie, a pravíť se býti spravedlivým. Již sám vidíš, že jediněť [134v] se jemu kto neslíbí, neměj péče, nemá na tom dosti, by, otejma jemu to, což jest jemu dal, i nechal jeho, ale dáť mu trápenie přieliš dosti. Jako na tobě okázal jest, že tě – a ty vinen nejsi, než žena tvá – poddal jest v psotu a v biedu na věky, jedině pro okušení jablka. A jaká to vina, že mohl tě^{gf} bítí proto, aniž s’ jeho trhal, ani rozkazoval utrhnúti, než mněje, by to dobře bylo, snědl s’ ho kousek, vzav od své ženy, aneb snad celé? A Buoh nuž na tě svú prchlivostí {i vyhna tě proto z ráje a mám za to}¹¹¹, protože tebe nevěděl, kudy jinudy zbýti. I jsi teď u veliké cti, jsa jeho služebníkem, že musíš věčně býti naším a nežť z toho vězenie pomož, až ty zde ostaneš na věky, nebť

^{gc} *tvého*] teho

^{gd} *přieliš*] przielifs

^{ge} *království*] kralowftwie

^{gf} *tě*] ftie

¹¹¹ marginální přípisek pozdější rukou

já viem, žeť tebe z světa [rád]¹¹² prázden jest, protože válku začal jest s námi, právě že se jemu protivíme, a chtě, aby vše po jeho vůli bylo a všichni aby činili, což on káže, a od sebe rovnosti nechce učiniti ižádné. Nebť nám se křivda veliká, násilé a kvalt děje od něho, a proto přinuceni jsúce každému, kto by jemu slúžiti chtěli aneb jemu se přikázali, na světě škoditi a překážeti mieníme. Protož ty, Adame, přestaň od žalosti své, zpomena, že minulých věcí neslušie pykati, totiž že s' v ráji neb na světě nezuostal. Zapomeň toho, a cožť se státi nemůže, že toho nežádaj. Neb by ty byl zase navrácen v první chválu, nemysl sobě toho, nebudeť to. A cožť k pravdě nenie podobno, tomu nevěř. Jestližeť by kto pravil jináče, jedno nevěř a nedaj se svěsti. A teďť tobě, Adame, pravím, tutoť mnoho nás neslyší, aby neřekl, bychť ukrutně s tebu nakládati chtěl. Nejsemť tak ukrutný a válečný jako Buoh anižť my žádáme, byť nám tak nesnadně slúžili služebníci naši jako Boha tvého. Ale cožť se slíbí sluze našemu, myť jemu v tom povolíme. A jestliže chceš, jáť tě chci v svú službu přijieti a chci na tě rád laskav býti i se všemi mými a chciť rád i pomocen býti proti Bohu pro tu křivdu, kterúž tě učinil. Neb pravím teďť tobě, že mohlť jest radějí tebe nestvořiti, než s tebu tak nakládati. A co s' mnoho set let jsa na světě, vždy vuoli jeho čině, byl živ, nic tě tobě to platno nebylo. A což si se nám v těch letech protivil, myť to vše odpustíme. Jediné protiv se vuoli boží a neposlúchaj ani tbaj přikázanie jeho a budeš s námi, prost jsa, i a na světě, komuž budeš chtieti, překazíš aneb kážeš překážeti. A věru, Adame, radímť upřiemo, nebť [135r] bych rád viděl tvé poctivé, ač jsi n áš byl veliký protivník, však proto chcem milostivě s tebu naložiti, leč sám chtieti nebudeš, když se jediné s naší vůlí sjednáš a to slíbíš a ujistíš nám dobře. Než neučiníš li toho nynie, potom by pak chtěl, nepotkáť tebe. Rozuměj ostatku sám.“ Tehdy všichni d'áblé radiechu jemu k tomu týmž obyčejem a praviece, že na Luciperovi, jich kniežeti, bude mieti milostivého pána, a nutíchu i prosiechu jeho, aby řekl, že chce to rád učiniti, a die li to, že všecka jeho věc dobře bude. A rozličnými chytrými řečmi namlúváchu jeho, jakož d'áblé v svých chytrostech k svedení dospěli sú, tak že Adamovi stýskáše se slyšeti. A jediné by pán neostřiehal miesta, nadarmo bdí, kto by jeho ostřiehal. Neb by nebylo pomoci božské, samého Adama byli by ovšem svedli od cesty pravé. Neb nemějieše s sebu nižádného, jenž by jeho napomínal jako prvé, dokudž byl jest na světě a v ráji. A proto, že tak v těžkém pokušení d'ábelském ostal jest, jsa v naději boží na světě i u pekle, nazván jest lidského pokolenie otec vedlé běhu tělesného mluviece.

Tehdy Adam v té veliké otrapě a v zamúcení bolesti jako nečije, vzhled zhuoru, zvolá hlasem velikým a řka: „Auvech, auvech, úzkosti jsú mi se všech stran. Neb neučiním li po vaší vuoli, tepruv mi od vás bude bieda, pakli svolím radě vaše, rozhněvám Pána sobě věčného, jehož sem poznal a viděl a od něhož jsem stvořen, a což sem měl neb mám, vše od něho mám. A zachovav sobě jeho a žádav toho několik set let, mám li jeho ztratiti a dokonce rozhněvati? Neučiním toho, neb mi lépe jest upadnutí v ruce nepřátel mých, než Pána svého zapřieti a jemu se protiviti. A bych se jemu chtěl protiviti, však nemohu jeho zapřieti, neb to jest svědomá věc všem nám a bude na věky, že jsem od něho stvořen. Musím a chci jeho rád býti. Neb nenie div, že se Pán rozhněvá na služebníka, jediné když jemu potom milost dá, neb tudy pokoušie jeho, bude li stálý a ustavičný v jeho službě a shledaje vieru jeho a stálost, bude potom naň laskavějí. Neb láska v štěstí a v radosti nepoznává se, když kto na koho laskav jest, žádaje odplaty od něho. Ale když kto miluje Boha věrně a jest s ním upřiemo, i v neštěstí nemóžť ho zapomenúti, byť se od něho i křivda někaká stala. Ale povieť mi , [135v] ačkolivěk mně od Pána mého křivda ani které bezprávie neděje se, ale móž se někomu to přihoditi. Neb což mě muoj Buoh treskce a káže, hoden sem vice, neb sem jeho rady poslúchati nechtěl, an mě chtěl i k sobě z radosti rajské do radosti nebeské pojieti beze

¹¹² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 122v–123r: *rád*

všie žalosti. A poněvadž sem se dopustil s mú ženú, kterúž jsi ty, Lucipeře, svedl i s svými d'ábly, hněvu božieho, musím tak pozuostati do vóle jeho.“ A jakoby nahoru vzhlédl a jako by na d'ábly nechtěl hleděti více i vece: „Oči mé vždycky k Hospodinu. A k Bohu volal sem v svém zamúčení, neboť vytrhne Hospodin duše svých svatých z rukú nepřátel svých. Ó můj Bože, v těl sem úfal. Nedaj pohaněnu býti na věky, neboť nepřítelé obklíčiliť jsú mě. Vysvobod', Pane, mě od mých nepřátel, Bože, Bože spasenie mého, neboť volám ve dne i v noci před tebú. Vejdiž volanie mé před tvój obličej a kaž a treskci mě k vóli své, jedné milosrdenstvie svého neodvracuj ode mne.“ A pochýliv hlavy své i vece d'áblóm: „Auvech, rada neupriemá, auvech, rada falešná, auvech, chytrosti přelstivá! I co ty, Lucipeře, mluvíš se mnú? Však tvá řeč ukazuje neupriemnosť a faleš, neb pravíš, že by mi přál mnoho dobrého, i tvoji právě též. Ba věrnějí mi radiš Pána svého zaprieti, Pánu svému protiviti se a pyčeš mne v mém opuštění¹¹³ a jsa tiem vším vinen, což mi se děje. A co s' nám kdy radil, mně neb Evě, nikdy nám na dobré nepřišlo. Neb počátek služby tvé sladký a lahodný jest, ale prostředek a konec přieliš zlý a nesnesitedlný. I mám pak rady tvé poslúchati? A vy sami v sobě jste zlí a zle se vám vede, kterak pak jiným chcete raditi dobře? Ó vy všichni d'áblé vókol stojecí, povězte Pánu mému, že jsem nemocen pro milovanie, anižť méně jeho miluji pro zamúčení. Nebť já viem, kohožť Pán Buoh miluje, tohoť treskce. A viemť já, žeť mě miluje, nebť to okázal jest a bude okazovati na věky. Protož darmo nemluvte mi aniž mi rad'te, bychť odstúpil od Pána Boha mého a byl poznán i sluha nevěrný, jsa s protivníky Pána svého, jenž vy jste. I přestaňtež od trápenie duše mé. A já jsem poddán Pánu Bohu mému a modlím se jemu. Neb bychť vstúpil na nebesa, tamť on jest, pakliť bych sstúpil až do pekel, takéť tu přítomen jest. A[136r]niž vy mi škoditi a překážeti více můžete, než pokud vám dopuštěno jest od Pána mého, jehož se moci i vy bojíte a jemuž se každé koleno klanie nebeské, zemské i pekelnie, jenž buď pochválen na věky věkuov, amen.“

Ale^{gg} dokonav tu řeč Adam a jakoby stonal v nemoci těžké, také tak truchléše, jsa v temnostech pekelných. Tehdy oboři se naň Solfernus těmito slovy a řka: „Ó nemúdrý a bláznivý Adame, měl sem tě dřiev za velmi múdrého, ale z tvých řečí těchto velikú bláznivost a nemúdrost na tobě shledávám. Milý, kam s' rozum děl, že se protivíš všemu dobrému a poctivému? Jsa v zamúčení, i nechceš veselé mieti, jsa u vězení, i nechceš zproštěn býti, jsa chudým i nechceš zbohacen býti, jsa ponížen bez viny i nechceš veselé mieti a sám sebe povyšovati? I co z sebe činíš, kam s' smysl děl? Však jest lépe malý ptáček nežli veliký noh léce. Ó člověče, rozpomeň se na své poctivé budúcie, dokud se hoditi můžeš jiným, a nezamietaj rady takého kniežete mocného, jenž vidíš, žeť má moc nad vámi lidmi. A moc Boha vašeho nemóž vás z rukú vynieti. A ty by měl sám jeho přiezni žádati, a on ještě sám tě napomíná, a jako by tebe prosil, žádá tebe v službu svú. Ó Adame, však když přistúpíš k našemu kniežeti Luciperovi a k nám d'áblóm, uzříš a zvieš, jakú svobodu na světě mieti budeš a jak se tebe mnozí budú báti, jenž ty nynie všech bojíš se. Ano skrze to dovedeš sobě s naší pomocí, že Buoh tvój bude museti tě i s námi zase přijieti k sobě, neb odtrhnem^{gh,114} od něho všechny, v nichž naději má. Neb uzříš to a věř mi tomu chutně, že budem tepruv radost mieti novú a velikú velmi, neb lid, kterýž nynie jest v temnostech, uzří světlo veliké, a kteříž byli prvě nepřítelé, potom učiněni jsú přátelé. A budem se pak spolu radovati a veseliti v spasení Boha tvého. Tak stojí psáno v knihách života a dvoru nebeského. Protož přijdiž sám k sobě a rozpomeň se na dopuštění tvé, kterým s' opuštěn od

¹¹³ následuje nadbytečný text: *a jsa tiem opuštění*, který rkp. KNM IV E 6 na f. 125r neuvádí

^{gg} *Ale*] Le

^{gh} *odtrhnem*] odtrhne

¹¹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 125r: *odtrhnem*

Boha, a přijmi sceptrum duostojenstvie tvého, kteréhožť se podává z milosti a ne z práva.“ Tehda jakoby mu chtěl Solferus pošeptati, přichýliv se k němu, vece: „To věz Adame, žeť jsem tomu srozuměl, nesvolíš li k tomu, čehoť pán náš Luciper podává, tehdy tepruv mieti budeš úzkost a nátisky velmi veliké, a čehož nynie z dobré vuole učiniti nechceš, potom pak přinucen jsa, musíš to učiniti. Neb vidíš, že sám [136v] sebe mocen nejsi, ale jiníť mají moc nad tebu a ne všichniť přejí tobě. A zvláště proto, že s' Boha prosil za jich duostojenstvie, ať by tě i s tvým pokolením v tom duostojenství⁶¹ Buoh povýšil, z kteréhož my sme sehnáni a bez viny, a nám vezma, aby je tobě dal, a ty jsi neopatrně učinil, že jsi ho za to prosil. I hledaj a viz, aby toho nepykal. A aby nebyl přirovnán hovadóm nemúdrým, neb člověk jsa, ve cti nerozomief sobě. A ktož rovného nepřijímá za času, častokrát potýká jeho nerovné. Protož, milý brachu, všakť jest velmi snadné, i uposlúchaj mne a slibujiť tobě, že tohoto vězenie a této vazby prázdnen budeš. Jediné rci po mně takto několiko slov: ‚Ó nespravedlivý Bože, jak jsi mě bezprávně zavrhl od sebe, by mě byl nikdy radějše nestvořil, než jsi mě dopustil v také nesnáze, kteréž mě potýkají.‘ A když jedné tak dieš, budeť potom všeccko snáze činiti i mluviti proti Bohu. A také neměj doufanie žádného viece v Boha svého, nebť náš knieže tvé věci vedlé svých jednati bude. A tak nám Buoh musí, odčině, což nám bezprávě učinil, navrátiti naše dědictvie a panstvie, o kteréž ty stojíš. Protož volaj v zámutku tvém a protiv se Bohu i anjelóm jeho a poslúchaj rady. Nebť radím věrně, ne jako nepřitel, ale jako bratr bratru svému. A bychť rozuměl v tom keré neupřiemnosti od d'áblóv našich, nechtěl bych tebe tak pilně navoditi ani k tomu raditi, ale vidímť tvé všeccko dobré a poctivé. A netoliko ty skrze to dobrého požívati budeš, ale i mnoho jiných obdaříš svým sjednáním a smířením s kniežetem naším Luciperem.“ A povstav Solferus a pozdvih se od Adama i obrátí se k jiným d'áblóm, jenž s Luciperem stojiechu, a vece jim: „Aleť jest tvrdý navesti k cestě naší, nebť se jest zastaral a utvrdil ve dnech své neupřiemnosti a spojil se jest tvrdě s tím Bohem, aby pevně po cestách jeho chodě, nikdy se od vóle jeho neodvrátil.“

Tehdy Adam jakoby povstal u větší smělost a jako bázeň od sebe pozavrhl, ačkoli velmi se lekáše svedenie jich, i vece k nim takto: „Ktožkoli úfá v Boha mého, jako hora sionská nebude pohnut na věky, a ktož se bojí Hospodina, ch[137r]udým nalezen nebývá a všichni světí bojie se jeho. A já oud Svatosti Jeho sem. Též mám se báti, abych chudým nalezen nebyl od svého dobrého, neb ktož nemá a nic dobrého do sebe aneb snad málo, toť chudý jest. A protože vy málo neb nic dobrého do sebe nemáte, i jste chudi a lží se obchodíte a obieráte, mnoho slubujete a málo plníte. Nebo kterak muož ten mnoho dáti, a sám nic nemaje? A vy slubujete mi mnoho dobrého dáti, abych s vámi byl. A já viem, že jste všeho dobrého zbaveni a bohatstvie dobrých skutkóv že nic nemáte, než chudobu a psotu trpíte, že jiným téhož žádáte. A protoť vás drží pýcha a jste přikryti pýchú. I nechte řečí svých chytrých, nebť mój Buoh zahladí všecky, kteřížť nepravost činie. A ktož se vuoli jeho protiví, nebudeť moci odolati, neb jeho rámě, totiž moc, zetřena bude od Hospodina Pána. A já člověk jsem v tomto zamúcený, všakť proto mám naději a viemť o ní, žeť zproštěn budu z rukú vašich. A přijdeť po mě Hospodin v blesku moci své a moc žádná neostojíť před ním, neb ten den vykúpenie učiní lidu svému. A jáť viem i tomu rozumiem, žeť sám nebudu u vězení tomto, ale i mnoho jiných, jenž snad někteří i s vámi zde zuostanú z dopuštěnie Boha mého. Ale ve všem se radujte, byšte všechny obdržeti mohli v svém vězení, tomto žaláři, nechť bude moc mocí odolána a přemožena. A jáť jsem jeden z očekávajících^{61,115} vysvobozenie s doufáním. Protož, Solferne, darmo viece netrap duše mé a nevylévaj řeči nadarmo k svedení mne, neb jsem já

⁶¹ duostojenství] duoftogenftwie

⁶¹ očekávajících] cžekawagiczých

¹¹⁵ omyl na začátku řádku

viděl a slyšel ty věci, o kterýchž nyní zmienku činíme, a tohoť jsem jist. A cožť jsem viděl, nesnadněť mi jest tomu jinak uvěřiti, neb návod a rada vaše, kterůž za upříemnú pokládáte, radiec mi, abych Bohu mému s vámi se protivil, jistě toť já sobě za svědomie pokládám a za těžký smutek. A velebněť jest jméno jeho a v něhoť úfá duše má a tělo mé odpočívatiť bude v naději.“

Pak Solfernus slyše a rozuměje řečem jeho, že v ničemž jeho svěsti nemůže, divě se tomu a byl truchel proto, neb úfáše své mudré chytrosti a vtípné rošťafnosti i v dospělú výmluvnost svú vždy, že navede Adama a skrze to že by měl čest a chválu od jiných ďáblův, a v tom aby se pochlubil před jinými. I vece k Adamovi: „Adame, Adame, co to usly[137v]šechom od tebe, že by ještě nám, jsa v moci našej, hrozil někakým výbojem pekla našeho, jenž miesto nedobyte jest aniž jest podobné, by se o dobývanie kto pokusiti mohl, snad ty ještě neznáš rukú našich? Ale musímeť tebe snad jináče pokázati a tvé hrdé řeči pokusíme, tak li setrváš v té své ustavičnosti, jehož toho nemním. I třeba li je tobě hrdých řečí? Poněvadž ižádny vězeň, múdry jsa, u vězení nemluví těch řečí, jenž by sobě ke škodě aneb prodlúžení jeho vězení byly. A což ty pak sobě hrdú řečí vyjednáš? Měj to sobě, poněvadž pravíš, že s' byl dvořeníem dvoru nebeského, slychal li s' tam od dvořan nebeských, že říekají mezi sebú: ‚Dva jednomu pán a tři vojsko?‘ A ty tuto vidíš jich proti sobě viac než dva nebo tři, ale mnoho tisíc, a chceš se všemi bojovati. Věru bláznivost a pomámenie veliké!“ Tehdy jiní ďáblé nedáchu jemu viac s ním mluvíti, ale káza Luciper řetězy a závorami železnými velmi pilně uzavierati a mlaty zamlátiti i závorami utvrditi a zjedna a zpósobi vrátné a úředníky pekelné. I od toho času bylo jest peklo pilně osaženo a pevnými závorami uzavieranó, jenž prvé tak stalo jest, aby ktož chce, šel do něho i z něho. Neb vece Luciper k svým: „Tutoť kunštu nenie, byť Adam něčemu neporozuměl, nemluvilť by nám tak hrdě. I potřebieť jest nám samým se opatrovati, než by nás jiní stříehli a opatrovali, a nelitovati stráží a vrátných pilných a věrných a závor a mlatuov kázati dosti nadělati.“ Tehdy káza Adama v temnosti pekelnie vsaditi, aby radosti ani utěšenie neměl nižádneho. A rozkáza Solfernovi a Tartareovi doktoru, aby ještě pokusili se o to, zda by Adama některak mohli přelstiti, že v tom jemu libost zvláštní okáží, jenž řekla sta toho pilna býti.

Potom pak rozesla Luciper své posly na svět, kterak se kde v kterém kraji u kterého člověka děje pod okršlkem nebeským, aby to zvěduce, i dali jemu věděti. Neb Luciper ďábel při každém člověku po narození jeho ustavil jest, aby jeden při něm vždy byl a ponúkal jeho ke zlému. I přijide poselstvie, že Eva nemáhá velmi a že živa nebude a že jsú to tak osadili, že z rukú jich pro nic neujde, protož kterak s tím rozkáže učiniti, káže li ji po smrti hned nésti k Adamovi, čili jinam, kam rozkáže, do pekla jiného ji přiněsti. A s tím poselstvím^{gk} byl přišel Cele[138r]rentinus, starší nad strážnými, kteříž rozesláni jsú na světě. I káza Luciper Celerentinovi, aby šel k Solfernovi a Tartareovi, a což se jim bude zdáti, těm učiniti, a což oni rozkáží, tak aby činil. I stalo se jest vedlé rozkázanie Luciperova. A když uslyšechu ty noviny Solfernus a Tartareus, biešta tiem velmi radostna, majíc za jistú věc, že Adama vždy přelstie svými chytrými chytrostmi. A poradivše se o to, i vymyslichu lest novú a vtípnú a velmi chytrú, jenž dole položena bude. I prikázachu pilně Celerentinovi, aby pilen jsa toho, zjednal a zpusobil takto, aby Eva po smrti k nim byla přinesena a o tom aby Adam nevěděl. A rozkázavše tomu poslu a utvrdivše chytrost tak v svém srdci, i šla sta k Adamovi oba dva, an sedí v temnostech, světa nebeského nevida, a jako by pykali jeho. I poče¹¹⁶ s ním Tartareus mluvíti a řka:

^{gk} *poselstvím*] pofelstwiem

¹¹⁶ nejisté čtení slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 129v: *poče*

„Muži boží a poctivý, chválím tě, že s' tak trpeligý v zámúcení, neb umělost múdrosti v tobě poznávám i uměnie, neb smutek ani protivienstvie rozumu tvého neumenšilo se jest. A také rozumné věci z tvého vtipu vymlúváš, jako by v písmě znám byl a jako by tajemstvie budúcích věcí tobě zjeveno bylo. I slyšelf sem i srozumelf sem z tvých řečí, že to tak jest, že by ty pro někakú vinu Boha tvého byl jat a opuštěn a že by proto tě na světě mnoho set let kázal, ono chudobú, žiezni, bolestí, ustáním^{el}, dielem rozličným i starostí, a ještě za tu vinu že by sem byl dodán v tento žalář náš pekelný. I domýšlém se já, ne já, ale mnozí jiní, že by to malá věc nebyla, když tě taká kázeň dána. A slýchal sem, že múdry o málo se neoklamá. I mámť za to, že s' ty něco nešlechethného učinil, o málo by se nepokusil, a že s' snad někaký člověk neřádny a nešlechethný. Neb by ty byl člověk takový, jakož postava tvá a řeč okazuje, tvój pán nedopustil by tě v také pohaněnie vjíti a někto vždy by se ohlásil k tvé pomoci. Ale bojím se, že Pánu i jiným všem málo jsi se zachoval a že snad tvá nešlechethnost všecy zamútila jest, a mám za to, že nemáš útočiště k žádnému k své obraně. A psal jest nynie list Pán veliký, že se tebe zbavuje, abychom my s tebú nakládali, jakž se nám líbiti bude, a s tím listem přišel jest byl Celerentinus, posel kniežete a pána našeho. A v témž listu píše také, abychom nad tebú pomstili pro někaký skutek zlý a neřádny, kterýž jsi proti němu učil[138v]nil. Pakli bychom toho učiniti nechťeli, ale abychom tě jemu vydali, že nám toho věří. Ale pán náš i my, jenž vždycky zvykli sme dobrotivost a lítost okazovati nade všelikým živým, i s tebú umienili sme dobrotivě nakládati, ač i hoden toho snad nejsi. Neb pán a knieže náš takové povahy jest, že každý – buď kteréhokoli řádu, stavu neb duostojenstvie a jakkoli neřádny, zlý a nešlechethný –, když se jedno k němu uteče a dá se na milost a s ním chce ostati, má plnú svobodu na jeho dvoře a plné bezpečenstvie před každým živým a každého rád přijme v službu svú. A nenief jako ten Buoh veliký, jenž ‚čiň vždycky vuoli jeho po všecy dni života svého, a jednu hodinu rozhněváš jeho, tošť vše ztraceno‘, a druhý pak, jenž vždycky protiví se jemu a jedinkú přestanúc naposledy málo poželejí, anť na ně spadne svú láskú a zdělá je syny božími. Protož jsi li ty takový člověk neřádny a čiješ li se v čem, přizří za času k sobě, neb jsi li čím vinen proti Bohu svému aneb rozhněval li s' jeho v čem a bojíš se proto pomsty většie, nežli máš, radímť, daj se pánu našemu na milost, a budeš mieti na jeho dvoře plné bezpečenstvie, než takto jsa, čekati budeš svého bezživotie věčného. A jakož já z toho poselstvie, kteréž k nám Pán veliký učinil, shledávám, aby ty vedlé jeho psanie nebyl hoden mezi námi trpěn býti, avšak proto lítost ještě nad tebú majíce a milosrdenstviem jsúce hnutí, ačť nám nic do toho nenie, chcemť se teď se panem Solfernem přimluviti za tě, aby v naše tovaristvo přijat byl, ač snad bude líť to vděk. A coť se pak v tom zdá lepšího, to učíň a pověz nám, nebť tomu rozumieme, žeť poselstvie spěšné bude od Boha opět o to tvé vězenie. Také ujist' nás, jsi li tím vinen tak, jakožť o tobě pravie, čili kterakú výmluvu snad proti tomu máš, abychom věduce uměli k Bohu tvému se přimlúvati.“ Pak kázachu Solfernus a Tartareus těm vrátným, kteříž Adama střěžiechu, aby jemu oblehčili okovy, aby tím svobodnějie s nimi mluviti mohl. Tehdy složichu pouta a železné a ocelivé řetězy s něho a on sedě poče mluviti a řka:

„Ó, vy, d'áblé pekelní, tiežete chytrých a tajných věcí svědomie mého. Odpovězte i vy mi také, o čem já vás otieži, [139r] jenž lehčejšie a snazšie jest mnohokrát. A když mi o tom poviete, i já vám chci na to, oč mluvíte se mnú, odpověď dáti. Tieži vás, kterým činem a pro kterou příčinu přišli ste ke mně mluviti tyto řeči. Tak li mě pokoušiete, abych se v čem poklesl, čili úmysl majíce mě k svedení, o to pak pilně se mnú mluvíte? Která příčina vás jest hnula k tomu, abyšte se mnú o to mluvíli? I upriemě mluvíce, zpravte mě toho.“ Tehdy tato dva d'ábly lekše se, by jeho někto nevystřiehl, pro kterou příčinu ty řeči

^{el} *ustáním*] vftaniem

s ním mluvie, i nevediechu jiného, co odpověděti, vidúc jeho múdrost. Než Solfernus vece: „Vieš, Adame, žeť sem já prvé pravil úmysl řečí našich, že pro tvé dobré. Též i ještě jest, že žádáme tvé počestnosti, zdařilého štěstie, v tom nic svého ani svých ziskův nehlediece.“ I vece Adam: „Tehdy jste vy na to vydáni, abyšte vy mi radili i pomáhali k mému dobrému a poctivému, a rádi byšte, jakož pravíte, dobré mé viděli?“ I vecechu oba dva Istivě: „Věru rádi.“ I vece k nim Adam: „A kde největčie dobrota přebývá a kde miesto své má, račte mi pověděti.“ I vece Tartareus doktor: „Co bychom toho tajili, ovšemť jest svědomá věc, že nejvyššie dobrota v nebi jest, ale ne ovšem všeecka, neb také jiné dobré a slušné věci jsú.“ I vece Adam: „Poněvadž největčí dobrotu v nebi znáte, tehdy jiné dobroty od té nebeské moci a posilu berú. Ale jediná jest svrchovaná dobrota, kteráž nežádá aniž móż více dobroty zdržeti, neb jest plná vóně kadidlné, jenž milosrdenstvie slóve.“ I vece Tartareus: „Poněvadž znáš dobrotu nebeskú, znajž také zemskú i pekelní.“ I vece Adam: „Jakož hlava jest oud svrchovaný člověčí, jímž se jiní oudové spravují, a bez hlavy všeecko tělo mrtvo jest, též žádám a chci já věděti a znáti tu hlavu svrchní dobroty nejvyššie, jíž se jiné dobrotivosti spravují, a o téj já najraději slyším. A té svrchované dobroty zde nenie vedlé bytu jejieho, jakož sami pravíte, nebť jest ta dobrota Buoh sám dobrý a slavný a svrchované dobré, jenž mimo to lepší nemóż vymyšleno býti.“ I vece Tartareus: „Právě jsi pověděl, takť jest.“ I vece Adam: „Poněvadž znáte, že Buoh jest nejlepší dobré, tu všech dobrých a poctivých věcí jest plnost, totiž při samém Bohu, neb má všech dobrých a poctivých věcí převelikost a hojnost a v ničemž nedostatku nemá. Ale ktož zbaven jest té věčné dobroty a jeho přiezni, znamenief jest, žeť ten málo co dobrého v sobě má, a ten zvláště, ktož svévolně nežádá jie viděti. A že vy pravíte, že žádáte, abych při mém Bohu byl ostal, neb jste vyznali, že jest on dobré nejlepší, i chciť já to rád učiniti a z toho vám děkuji, že mě napomínáte, abych zuo[139v]stal s Bohem mým, jemuž vy se protivíte skutky svými neřádnými. A znamenief jest, že jste vy zbaveni té dobroty věčné Boha samého, i máte málo co dobrého v sobě, neb jste všeho dobrého zbaveni pro svévolnost pýchy vaše. Ale já, ač jsem nynie na čas zbaven té dobroty obličeje božieho, všakť s vámi se nesjednávám, protože jsem při vás, nebť já žádám opět v témž těle, z kteréhož sem vyšel, viděti stvořitele svého a s ním se radovati. Nebť já viem, že milosrdný jest, a známoť i činí své milosrdenstvie pokolení všemu, kterěz přijíti má. A zjevilť mi jest cesty života Hospodin, Buoh muoj. A jedné bychť pomoci neměl od svrchované dobroty, múdrost má nikoli proti vaší chytrosti stačiti by nemohla. Ó, vaše nemúdré ztazování! Tiežete mě o mém zklamání a o mé vině, kterúz jsem proti mému stvořiteli učinil: tiem jest vinen knieže váš a vy ste vinni, jakož napřed vám sem pověděl. Protož však se zdáte mužie múdří a veliké poctivosti, styďte se za takú neupřímnost. Ale viem já, že se z pravdy každý najspieš rozhněvá; i dotek liť jsem vás pravdú, neukazujte toho na sobě, všakť vás vystříehám.“

Tehdy^{em} tato dva d'ábly rozlívše se nad Adamem, i kázachu jeho v okovy a v púta vsaditi. I vece jemu Tartareus d'ábel: „Adame, mohl s' raději mlčeti, nežli s' na nás takovými řečmi pohanělými povstal a beze všie viny. A musíš více smysla mieti, než máš. A pomni nám to dobré, žeť musí toho líto býti, stój to krátko neb dlúho, neb na nás ty takové řeči pravíš, ješto by toho nikdy dověsti nemohl.“ I vece Solfernus: „Řekl sem prvé k tobě, než jsme k němu přišli: ‚nechajme hádanie s ním, nebť člověk v budúcích věcech poznalý jest, abychom snad polepšiti chtiec, i nepohoršili.‘ Již vidíš, kterak jest nás pravdú dotekl, a my nemohúc jie sněsti, přestati musíme od mluvenie našeho s ním. Ale tě nám dal, až mi těžko zpomínati! Ale bojím se, by některý strážný neponúkal jemu těch věcí, kterýmiž^{em,117} nás haněl jest, jehož

^{em} Tehdy] Ehdÿ

^{em} kterýmiž] kterýmž

nezdá mi se.“ I vece strážným, jenž jeho střežiechu: „Přikazujícíe přikazujemť vám, převelikú pilnost přiložíce, [aby]¹¹⁸ ostříehali jeho a dali jemu trápenie a muk vedlé zaslúženie jeho, což najviec naň slušie, nebť jest hoden pro své neposlušenstvie. A poněvadž se jest Pánu svému Bohu a jeho služebníkóm nezachoval, nenieť div, žeť s námi zacházie.“ A obrátiv [140r] se k němu Tartareus, vece: „Zdali, Adame, zde chceš někaký šant a svádu začieti, aby tě vyhnali odsud pro neposlušenstvie tvé ženy a tvé? Nedopustímeť se toho!“ A domluviv slova, i odjide s Solfernem u velikém hněvu. Ale Solfernus jako muž múdry a rošafný poče jej kázati, aby pomněl a přehověl člověku takému, jenž sebe mocen nenie, a aby se nehněval pro tu řeč. A tak ukrotil jest jeho Solfernus.

Ale d'áblé a strážní, chtiece jich uposlechnúti jako svých starších, vsadichu Adama v ukrutné vězenie, jenž v takém ještě nikdiež nebieše. Tehdy Adam prosí svých strážných, aby ještě odvolali Tartarea a Solferna, kteřížto ačkolivěk se hrdě postavichu, však pro to jdiechu k němu zase. I uzřev je Adam, poče k nim pěkně a velmi poctivě mluvití, neb se úzkostí hróz jich bojieše velmi. I vece: „Ó pane Tartaree, slyšal sem o tobě, že muž múdry jsi ty, učený a vážný v opatrných řečech tvých a že jsi doktor v práviech. I prosímť múdrosti tvé, ačť sem co propověděl, jenž by tě k hněvu popúzelo, rač mi toho nevážiti tak velmi jako učenému jinému. A také pomni, žeť sem se omlúval prvě, abyšte se i se panem Solfernem na mě nehněvali. Neb pomni, že ste řečí počátek učinili a já musil sem vám odpovědětí s přiezní vaší, poněvadž jste mě toho nezbavili. A také bychť k vaše vóli vše mluvil, tehdy by mezi námi ruoznice nebylo žádné. I prosímť, abyšte sobě toho v nechut nebrali.“ Tehda tato oba dva d'áblí hrdostí a hněvem mlčiešta a nechtiechu jemu odpovědi dáti ižádné. Ale Adam jsa v úzkostech pekel pekelných a v trápení d'ábelském a nemaje čáky ku polehčení od těchto d'áblóv ižádné, i poče žalostivým hlasem a plačtivým kvielením volati k Hospodinu. A d'áblí tato dva uslyševše, an volá žalostivě, aby milosrdenstvie a lítostí nad ním neokázali ižádné, jidechu pryč od něho. A Tartareus vece, jda pryč: „Volaj sobě tu, dokud chceš, však nám utéci nemóžeš.“ I vece Adam hlasem velikým: „Z hlubokosti volal sem k tobě, Hospodine Pane, uslyš muoj hlas. Budťe uší tvé přichéleně k hlasu prosby mé, neb jestliže nepravostí šetřiti budeš, Pane, Pane, kto bude moci sněsti? Nebo u tebe smilováníe jest a pro zákon tvój strpěl sem já tě, Hospodine. I zdržela se jest duše má k slovu jeho, doufala jest v tě duše má, Hospodine. Ó svatý a velebný Pane, pospěš k vykúpení lidu svého a nezapomínaj mne v mém smutku a v tomto smutném údolí, ale ztiahni ruku svú k smilování nade mnú vedlé milo[140v]sti své, ne vedlé zaslúženie mého.“

A d'áblé slyševše hlas jeho a prosby ustavičné k Bohu, poslachu k strážným, kteřížto jeho střežiechu, aby kázali jemu, aby mlčal. I vecechu strážní k Adamovi: „I zdali si se zbláznil, čili z kterého pomámenie tak truchlivě voláš? Však se nevykřičíš z vězenie, téměř mlčiž a nechaj voláníe svého, nebť nenie, kto uslyše ani kto spomoha! A mámeť přikázání od svých starších, ať bychom mlčeti kázali, neb svým jakýms neznámým křikem búríš všecky. Protož mlčiž a utaj se, ať tebe horšie nepotká.“

A uslyšav Adam reptáníe a hřmotné mluvenie d'ábelské, ač nerad, však proto musieše mlčeti. Než však tajným srdcem mluvě, vece k Hospodinu: „Súdiž mě, milý Pane, a rozeznaj při mú od člověka nespravedlivého, vysvobod' mne pro jméno tvé a nevcházej v soud s tvým sluhú, neb nebude učiněn spravedlivý před tebú všeliký živý. Nebo nenáviděl jest nepřiel duše mé, ponížil' jest v zemi života mého a posadil mě jest v temnostech jako mrtvé světa, trápil se jest duch muoj ve mně. Zarmútilo se jest srdce mé ve mně, pamětliv jsem byl na dni staré, rozpomínal sem se na všechna diela tvá a v skutciech rukú tvú rozmýšlých se.

¹¹⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 133v: *kterýmiž*

¹¹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 133v: *aby*

Zdvihl sem ruce mé k tobě, dušě má jako země bez vody tobě. Rychle uslyš mě, Hospodine, neb zahynul jest duch muoj, neodvracuj tváři tvé ode mne a buduť podoben sstupujícím v jámu.“ A když tak modléše se modlením srdečným, hlas na výsosti slyšán jest. I uslyšal jest Hospodin a slitoval se jest nad Adamem, a svolav anjely moci nebeské a kuory archanjely, i vece k nim: „Slyšte hlas a trápenie Adamovo. A slitovali smy se nad ním pro úzkost nesnázi jeho. I umienil sem obeslánie činiti k uobci pekelné, aby mimo právo a mimo běh jeho zaslúžení netiskli Adama, sluhy mého, dokudž milosrdenstvie mé nezjeví se nad ním, neb jsme z božského našeho milosrdenstvie zvykli všem nuzným a pracným spomáhati a truchlivým a smutným obveselenie dáti a ze všeliké núze, biedy a psoty našim věrným spomáhati. A že sme rozličnými pótkami, trápením i biedami mnohokrát Adama zkušovali a vždy jest setrval v ustavičnosti služby naše s doufáním, i již se naší božské dobrotě z lítosti věčného slitování zdálo nad ním ukázati, neb posazen jest v zamúcení velikém.“ A poklekše a padše na tváři své mocnosti kuorové, archanjelé i anjelé, vecechu jednostajným hlasem: „Chvála i čest i díek vzdávanie buď tobě, sva[141r]tý a slavný Bože náš, neb všecky věci v múdrosti jsi zpósobil a zjednal, hodné a spravdivé i spasitedlné jest činiti vedlé vůle tvé všecky věci, kteréž jsou libé Svatositi Tvé.“ Tehdy zavolav Hospodin Rafaele kancléře i rozkáza jemu, aby list do pekla napsal o Adama. Kterýžto šel hned do kancelářě, a učiniv notuli, přišel zase k Hospodinu a přečetl ji před ním a radú jeho⁸⁰. Jenž ovšem slíbila se jest všem. I rozkáza ingrosátorovi, aby čistým písmem, nelituje pargaménu, s pilností a bez meškání ten list napsal, kterýžto zněl těmito slovy:

Počátek i skonanie, alfa i omega, velebný a slavný a chvalný, věčný svatý král nad králi a Pán nad pány, okršlku i pod okršlkem nebeským, všech věcí skrytých a tajných dokonalý poznavatel, Buoh věčný a všemohúcí, tobě, Lucipeře, knieže d'ábelské, Astarote hajtmane, Solferne, Lunarie, Tartaree i jiným všem čertóm, d'áblóm i pekelníkóm známo činíme tiemto listem, na vědomie dávající, že hlas a volanie i modlitby nepřestálé Adama, sluhy našeho⁸¹ věrného, skrze nebesa přišly jsou v uši naše, pro kterýžto božským milosrdenstvím hnutí jsúce, z naše zvláštne lásky převeliké, kteréž od věčnosti ku pokolení lidskému umienili sme mieti, slitování naše v jeho úzkostech umienili sme ukázati, neb ustavičnost v rozličných příhodách a puotkách těžkých shledali sme a spatřili, že se jest zachoval ovšem v dobrém a poctivém vedlé vuole naše. Doufáme však, milosrdenstvie našeho božského maje ovšem, umienili sme úplně nad ním i nad pokolením jeho věčným okázati dobrotivě. Protož mocí naší božskou z své mocné všemohúcnosti přikazujem, ovšem tak chtiec mieti, vám všem čertóm, d'áblóm i všem pekelníkóm, abyšte Adama, sluhy našeho⁸² věrného, ovšem mimo jeho provinění a zaslúžení netrápili a neúžili ani kterého násilé činili ani jiným utiskovati, trápiti, sužovati, neb které nátisky činiti jemu mimo řád a právo dopustili. A to abyšte učinili, a jinak nic, a chcete li našeho těžkého rozhněvání a prchánie se uvarovati. Pakli by kteří byli takoví, že by kterou smělostí neb všetečností neb čím návodem jsúce pohnuti, naše toto přikázanie směli přestúpiti a zrušiti, takový aby byl všie obce pekelné prázdny a práva žádného mezi čerty, d'ábly a pekelníky neměl více, než cožť by súžení našeho potkalo by, to aby trpěl. Také toto ovšem věduce, že nežádáme proto, aby svobodna a prázdna téhož Adama z moci vaše propustili, než abyšte jeho tam v svých pekelných temno[141v]stech přechovali až do té chvíle, kteráž jest jemu uložena k jeho zproštění naší božskou mocí velebnú, svrchovanú, kteráž chvíle, den i čas jeho vysvobozenie nynie v našem tajemství

⁸⁰ *jeho*] gho

⁸¹ *našeho*] nalfieho

⁸² *našeho*] nalfieho

jest, ale potom však vám to zjeveno bude. Dán v nebi v našem království pod majestátem naším léta od stvoření světa devietistého třidcátého druhého.

A když byl list napsán a majestát přivěšen, jakož obyčej jest k otevřeným listóm a k nepřátelóm zvláště, neb od lidí velikých zavržení listové nebývají rádi posieláni. Tehdy zavola Rafael posla počestného jménem Celestina, jenž rošafný bieše ve všelikém poselství i múdřý, a přived jeho před Hospodina i rozkáza jemu, aby s tím listem šel do pekla k Luciperovi. A dada list, aby odpovědi nečekal žádné, a řka, bude liť jim co potřebie, dadieť odpověď k božské velebnosti po svých poslech. I vzev list Celestinus před Bohem a rozkázanie pilně spatovav, bral se jest upříemo k branám pekelným. Jenž prošel jest bez překážky všeliké na cestách. A když přišel k bráně pekelné prvnieho pekla, jenž bieše zavřena, pověděl jest, že s listem od Hospodina žádá k Luciperovi přijíti. A když opověděchu Celestina vrátí, leče se Luciper a řka: „Co je to nového opět, že nás Buoh obsielá? Zavolajte ke mně rychle rádcí mých, Solferna, Lunaria i jiných, ať ke mně ihned přijdú.“ A když se sjidechu k němu, káza božského posla pustiti k sobě. Jenž sedieše a okolo něho rada jeho a d'áblóv mnoho stojících vuokol bieše, a přišed Celestinus mezi ně, mládenec počestný a krásný, neučiniv pozdravenie iżádného, řekl jest: „Stvořitel všech věcí, Pán a Buoh věčný, tobě, Lucipeře, i vám všem čertuom, d'áblóm a pekelníkuom list svůj teď poslal jest, a což v něm píše vám, tak abyšte učinili.“ A podav jim listu krásně psaného velmi jako stkvúcieho i odstúpi od nich. Jenž vzav list, Tartareus doktor, shlukše se v hromadu, i poče jej čísti Luciperovi a radě jeho. Ale Celestinus, posel boží, vece: „Pán můj přikázal mi odjíti, a bude liť vám odpovědi potřebie dáti, vzkazte Jeho Svatosti po svých poslech.“ I odšel jest zasě do vlasti nebeské. Tehdy když list božský Tartareus přečíte, rozhněval se jest Luciper hněvem velikým a jako dera vlasy s sebe i vece: „Ó nespravedlnosti božská veliká, ještě u pekle nemóžem tebe prázdni býti! Nuže, milí přátelé, vidíte, kterak veliké bezprávie nám se děje od něho. An již ten Buoh nechce, by kto kde vládl kerým vládnutím bez něho, a všudy chce vládna rozkazovati, ještě nemá na tom dosti, že v nebi i na zemi [142r]druhým rozkazuje, ještě nám u pekle našem dopustiti nechce vóle naše činiti. Ach, nastojte, že nenie těch nebes kerak rozbořiti, jednak by, jsa na zemi, roven nám byl.“ I rozhěva se na ty strážné, kteříž Adama střežiechu, že jsú jemu dopustiti volati k Hospodinu, a káza ty strážné, nemaje se nad kým mstíti, kyji bíti ocelivými a pravě, že by jemu i jiné d'ábly rozrazovali k Adamovi, jenž vinni nebiechu. A když jeho zlost a hněv pomíjiesst, poče mluviti Solfernus jako muž múdřý a opatrný a vece: „Pane Lucipeře, neunáhluj se tak na své, nebť nenie slušné své poddané a úředníky zvláště v hněvu tresktati, ale kdyžť hněv mine, vinen liť jest co tobě, kaž je i s rozmyslem a potazem, aby toho, což by v náhlosti učinil kvapně, toho potom nepykal časy mnohé. Neb jakž by se v tom roznesl, málo by měl úředníkov věčných, neb by se v tvých úradiech tebe liknovali všichni. A pak toho nechajíce, slušieť mysliti nám, kterak bychme odpověď Bohu dáti měli o toho vězně. Neb nevažte sobě toho poselstvie lehce, neboť jest nám múdru býti, abychom, chtiec mnoho v této válce s Bohem vyváleti, i neprováleti toho, což máme. Než muožem sami mezi sebú hrdě mluviti zde v pekle. Ale vidíte, žeť nám jesti silen, ale mluviece i hněvajíce se, slušieť proto takovému pánu, ačkoli nepřieteli našemu, odpověď počestnú dáti a postaviti se nesnadně a těžce k tomu. A nechtiece učiniti, ale proto učiníme, neb takéť jest svévolný pán. A jakž bychom toho neučinili, tak by nás pak i mimo smlúvy naše tisknúti chtěl. A lépeť jest uhasiti jiskru malú, než potom chtěli bychom hasiti uhel veliký. Nebť nám nic to škoditi nemóže vězni oblehčenie učiniti, však proto jeho nepropustíme, jakž sám nám píše o tom, že nežádá jeho propuštění. I odsed'mež zlého, jakž móžeme, a učíňme, jakžť píše nám, že by moc mocí přemožena býti měla. Rozumiemť tomu, že by nás dobývati

st pomíjies] pomiegieffe

mienil. Neb polem bychom sě s ním bítí měli, byl by nám silen a také mnozí lidé věrně s námi nejsú. I tuť jest nám smysla i všie opatrnosti pilné potřebie, abychom peklo naše uzamykáno bylo dobře a dobrými a pilnými vrátnými osażeno, nebť tu kunštu nenie, ať by někdy od jeho moci, násilím i kvaltem ztečeno nebylo.“

Tehdy bylo jest reptánie a ryk mezi d'ábly, neb mnozí k tomu svoliti nechtiechu a mnozí svolováchu. Ale aby ruoznice a nesnáze i prodlévánie o tak pilnú věc mezi nimi přestala a v sjednánie a v svornost spieše aby uhodili, poněvadž také ruoznice a búrka mezi nimi vztrhla sě bieše, i vydali sú [142v] z sebe osob múdrých a poctivých sedm, a ti aby radiece sě, s kýmž se jim zdáti bude, a ti jakž by rozkázali, jenž by hodné a poctivé a slušné všie obci bylo držeti, tak na tom aby všichni přestali. A tu radu Luciper, nemoha búrky staviti, vydal bieše, jenž k tomu všichni svolichu a ti vydáni. Tito sú byli: najprv Solfernus, Astarot hajtman, Lunarius, Tartareus, Marchelindeus, Tenebrandus a Infernus. A když tito již jmenovaní tu práci, aby ruoznici a búrku již zniklú ukrotili, na se vzali sú, kázali sú všem rozjíti sě na svá miesta a třetí den k výpovědi aby sě opět všichni na též miesto sešli. A když sě rozjidechu, tehdy tito již jmenovaní ubrmané a smlúvce d'ábelští sjidechu sě v radu, s pilností přijímajíc ku potazu lidí řádu rozličného. A plná ta dva dni radíchu sě, neodpočívajíce v noci ani ve dne, ale Lucipera ovšem v tu radu příjemše jako knieže a pána svého. I zuostachu vždy všichni na tom, aby poselstvie o to zase k Bohu poctivé bylo učiněno a list řádný aby byl napsán. A to poručichu Tartareovi doktoru, aby ten list složil, jakž by sě jemu najpodobnějie a najslušnějie zdálo. I jde Tartareus do kancelářě pekelnie a kázav sě všem rozjíti od sebe i učini ceduli, kterak se jemu zdálo najpodobnějie Bohu psáti o takovú věc. A vyšed z kancelářě i vjide zase k nim v radu a přečíte jim tu ceduli a otázá jich, tak li by se hodné a slušně jim zdálo psáti o takovú věc pilnú. Jenž Luciperovi i všem ubrmanóm líbieše sě dobře. I vyšed z rady a všed do kancelářě i rozkázá písari menšiemu, aby čistým písmem, což najčernějie móže, s velikú pilností a nemeškaje, list ten Bohu napsal tak, jako on na ceduli naznamenal bieše. Kterýžto list těmito slovy psán bieše:

Svrchovanému Bohu, najvyššiemu stvořiteli všech věcí, My, Luciper, knieže temností pekelných, Solfernus, Lunarius, kniežata v *Penarum*, Astarot hajtman, Tartareus, Tenebrandus, Infernus *etc.* doktorové v práviech pekelných, Marchelindeus, Celarentinus, starší nad strážnými, i jiní všichni čertie, d'áblé a pekelníci svatosti a slavnosti tvé na vědomie dávajíce, oznamujem, že přišel nám posel od Svatosti Tvé s listem otevřeným s majestátem zlatým a písmem zlatým psán bieše, v kterémžto Svatost Tvá píše nám, dosti horlivě přikazuje, abychom vězni našemu a služebníku tvému Adamovi polehčenie v jeho mukách učinili. Z kteréhožto porozuměli sme, že [143r] něčím návodem hnut jsa, ráčil by opět znova mimo práva, smlúvy a sjednánie prvnějšie nás tisknúti, dosti nemaje, zbaviv nás radosti nebeské, i ještě chtěl by, kudy by nás mohl odtisknúti mocí od vládnutie pekelného. I divíce se nemóžem se tomu nadiviti, že s' na nás takú nelásku k libosti jiným spadnúti ráčil, jako by nás věčně zahladiti mienil. Protož božská Svatost Tvá aby věděti ráčil, že by žádnými hrózami ani kteréú bázní ustrašiti sě dáti nemieníme, bychom jiným v pekle dopustili vlásti, a vieš, Pane svatý, že s' nepřítel náš, a máme liť my s služebníky tajnými a s nepřátely našimi nakládati, jakž Tvá Svatost káže, tehdyť naše válka bude nikakáz, i račiž ty vládnúti v svých nebesiech a nás rač v pekle při našich práviech zuostaviti. A poněvadž my Svatosti Tvé v nebi, v tvém království, vládnúti překázeti nemieníme, i račiž nás v pekle při témž ostaviti, ať ktož sě k nám dostane, s ním vedlé vuole naše nakládanie, neb tak práva naše kází od časov dávných ustavena. Pakli by se to Svatosti Tvé nezdálo¹¹⁹ i u pekle vládnúti, ale račiž

¹¹⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 140r: *zdálo*

nám dopustiti, ať my též v nebesiech vlásti budem, příměří^{es} ovšem nečiníce. Ale nad to nade všecko Tvá Svatost nám list o toho Adama psal, žádaje za jeho polehčení. Ačkolivěk ižádného práva ani pro které jeho zaslúžení neměli bychom toho učiniti, bychom se jemu v kterém oblehčení ukázali, však proto z své milosti a dobroty naše zvláštnie, abychom vždy v spravdnosti shledáni byli, chmeť to učiniti a témuž Adamovi odpočinutie a polehčení v mukách dáti, věřiece také Svatosti Tvé, událo li by se z našich také kterému jatu býti k Svatosti Tvé, že Svatost Tvá dle tohoto nad Adamem, služebníkem tvým, milostivého oblehčení okázanie, s ním také milostivě a dobrotivě nakládati ráčil, ač bylo li by kdy toho potřebie. *Datum* v hlubokosti pekelné léta *etc.* pod majestátem vladařstvie našeho pekelného.

A když již list byl napsán, vzev jej Tartareus i přivěsí k němu majestát pekelní, i přinese jej opět před Lucipera. I poče sobě čelo protierati, jako by ustal po práci, kterúž jemu poručili biechu, jako stýskaje sobě. Jenž jiní litováchu jeho, řkúce: „Věřu, pane Tartaree, máš dosti činiti s tú prací?“ A když by den třetí, sjidechu se čertie a ďáblé na též miesto, jakož se byli rozešli. A když již pohromadě biechu, tehdy vystúpichu tito ubrmané a smlúvce pekelní a kázachu Tartareovi, aby tu smlúvu a sjednání četl přede všemi, na čem jsú se ustanovili. A Tartareus viněm list smluvní, poče čísti takto:

[143v] „My, Solfernus, Tartareus *etc.*, ubrmané obce pekelnie, znamenajíce búřku a nejednotu i nesvornost mezi črty a ďábly našimi a chtiece to v svornost a v jednotu uvésti – neb jakož z nejednoty a z rozdělenie málo, neb nic dobrého pochodí, takež z jednoty a z lásky ratolest kmene dobrého štěpí se – protož chtiece tomu, aby moc naše ďábelská v jednotě ostala, vypoviedáme, aby vsecky svády, haněnie, búřky, nechuti i všeliká protivenstvie mezi námi minuly a staly konečně a všecko, všichni i každý zvlášť aby sobě věčně odpustili. A nynie i na věky abychom sobě věrně pomáhali proti každému živému. A jakož mezi námi ruoznice o poselství, kteréž nám Buoh veliký učinil jest, byla jest, že jednym podobné i slušné zdálo se jest poselstvie činiti o toho Adama k Bohu, a druhým se nelíbilo, a tak o to ústrk veliký mezi námi byl jest. Protož my to váživše, s pilností se o to uradivše, na tomto jsme konečně zuostali, a tak se nám i jiným, s kým sme se radili a tázali, zdá za podobné, aby list byl popsán od obce pekelné Buohu velikému do nebe, kterýž jest napsán těmito slovy: My, Luciper knieže *etc.*, jakož nahoře psáno stojí. A protož nám zdálo se, aby ten list poslán byl jemu, aby skrže to na nás snad něco horšieho nepřišlo. A zdálo se nám i na tom jsme přestáli, jakož jste slyšeli, aby oblehčení tomu Adamovi stalo se, ne z práva ani bojiece se, bychom to učinili, ale z milosti a pro příhodu, jakož v listu položeno jest. A na svědomie naše smlúvy a výpovědi této i pro pamět budúcí v kniehy práv našich pekelných vepsati sme kázali.“

Tehdy všichni čertie, ďáblé, pekelníci, ač mnozí i šepcíce i repcíce, přestachu na tom, aby to poselstvie předse konáno bylo, svolujíce. I zavola Tartareus Frigorea, posla vtípného a rošafného. A přived jeho před Lucipera a radu jeho, i da jemu list a rozkáza, aby upříemo šel k nebi mimo rajské brány a dal vrátným tento list od moci pekelné, ač by jeho do nebe pustiti nechtěli, a odpovědi aby nečekal ižádné. Kterýžto vzav list i jide rychle, jakž jemu rozkázano bylo, naplniti žádaje. A když přijide k branám nebeským, zavola k vrátným, že má poselstvie k Bohu věčnému. Jenž vrátný uslyševše hlas volánie ďábelského, potázavše se s svými staršími v nebi, i nechtiechu ďábla pustiti do nebe. A vyšed jeden z anjelóv i vze list od něho a doda jeho Bohu nebeskému, kterýžto zavolati káza Rafael kancléře. A svolav mocnosti své nebeské i vsecku radu archanjelóv, anjelóv i všech svatých, i káza list ďábelský čísti. A [144r] když jej přečítechu, diviechu se mnozí z chytrosti jich vtipu. I káza Hospodin Rafaelovi list ten pilně schovati a posla k branám královstvie nebeského, poslu ďábelskému aby pověděli, že nenie třeba čekati jemu odpovědi žádné. A když se posel ďábelský vráti

^{es} příměří] prziemierzie

zasě do pekla, pověděl jest, kterak jest zjednal, i odšel jest na miesto. Ale Luciper posla k strážným Adamovým, aby s něho řetězy, okovy s zámky měděnými a s pouty ohnivými složili a aby svobodu měl státi, seděti i projíti sě druhdy, ale nedaleko ovšem. Potom pak příkázachu s velikú pilností uzamykati závorami pevnými i mlaty zamlatiti ty vrata pekelná, stráže osadivše pilně. A od toho dne nikdy sě sváda taková nestala mezi čerty a pekelníky, aniž se stane věčně.

A když ty věci tak dály sě, přišlo jest poselstvie od poslův d'ábelských na svět vyslaných, že Eva den šestý umřieti má po Adamovi a že rozkázanie učinila jest synóm svým a dcerám, kteréžto v tato slova psáno jest. A potom po šesti dnech když jest již byl umřel Adam, poznavši Eva smrt svú, že umřieti má, shromáždila jest všecky syny a dcery své a řekla jest k nim: „Slyšte mě, synové moji a dcery mé milé, totoť poviem vám. Když já a otec váš přestúpili sme příkázanie Pána Boha, řekl jest Michal archanjel: ‚Pro přestúpenie vaše uvedeť Pán Buoh soud hněvu pokolení^{g1} vašemu, nejprvé skrze vodu a potom skrze oheň, a v těch dvú soudův budeť súditi Hospodin pokolenie lidské.‘ Protož nynie slyštež mě, synové moji! Nadělajte tabulí a desk, jedněch hliněných s země a druhých kamenných, a prokopajte sobě na nich život náš, což od nás slyšíte a vidíte. Když prvním soudem súditi bude Buoh skrze vodu lidské pokolenie, ty tabule kamenné aby nezahynuly, neb ty dsky hliněné vodú zkazie se a rozmokují, ale kamenné zuostanú.“ A když jest tyto všecky řeči pověděla synóm a dcerám svým, spala jest ruce své k nebi, modléci sě ku Pánu Bohu a klekši na svú kolenú k zemi, modléci se Hospodinu a dieky jemu vzdávajíc, pustila jest duši svú. A když jest byla umřela, stal sě jest pláč veliký od synův, od dcer jejích^{g2}, i pochovali jsú ji všichni synové její^{g3}. A když biechu plačící^{g4} za tři dny, zjevil se jest Michal archanjel a řekl jest k Setovi: „Člověče boží, slyš hlas Pána Boha tvého! Zajisté pravímť vám, nerodíte více plakati mrtvých svých, než toliko za sedm dní, neb den sedmý odpočíval jest Pán Buoh ode všeho diela svého a den pak osmý jestiť odpočinutie budúcieho a věčného blahoslavenstvie, v [144v] kterémžto všichni blahoslavení s svým stvořitelem spolu s těly vašimi i dušemi, již více nikdy neumierajúce, kralovati budú na věky věkův, amen.“ A když Eva také umřela bieše, přinesena jest duše jejie do temnosti a v moc d'ábelskú poddána do času z dopuštění božieho. A s její duší bieše přišel Celerentinus rychlý a hajtmán nad d'ábly po světě rozeslanými, kterýžto když ji přinese, pověděl jest těma dvěma d'ábloma napřed jmenovanými, kteréžto uslyšechu to s radostí.

Tehdy^{g5} jeden z nich, Tartareus, proměnil sě jest v způsobu Adamovu i šel jest k duši Evině. A přišed před ní, poče s ní mluviti a řka: „Aj, Evo, vidíš, že skrze tvé přestúpenie jsme poddáni v moc jiného. I věz, žeť já již zde obýváje, jsem ve cti veliké a dobré bydlo maje, což mně libo jest, to činiti mohu.“ Tehdy řekla jest Eva: „Ó milý pane, ovšemť znám to, že cožť sě děje, toť jest vše pro mé provinněnie. A já na svém srdci nemohu znamenati radosti nižádné, kterak ty pravíš, že by mohl činiti, cožť by se líbilo tobě.“ I die jie čert v osobě Adamově: „Já zajisté úzkosti mnohé tyto dni trpěl sem, ale Hospodin Pán poslal ke mně anjela svého, abych sě poddal moci Luciperově a svú vůli s jich vůlí sjednati nebránil. A tak mi pravil, že Pán Buoh všech nás spasiti má jeden čas. Neb v knihách života o tom psáno stojí: lidi i hovada spasíš, Hospodine, nebo jsi rozmnožil milosrdenstvie své na zemi.“ A poněvadž

^{g1} *pokolení*] pokolenie

^{g2} *jejích*] gegiech

^{g3} *její*] gegie

^{g4} *plačící*] placziczecze

^{g5} *Tehdy*] Ehdy

hovada spasiti má, násť ovšem nezapomene. Protož já jakž činím podlé vôle d'ábelské, nic mi nenie těžko zle činiti a v tom mám svobodu velikú.“

I řekla jest Eva: „Milý pane, tehdy ty jsi již s protivníky našimi a zapomenul s' tak velikého dobrodění Boha tvého! Pomni, kterak jsi mně za zlé měl, že já skrze mú křehkost dala sem se jím oklamati. Pomni také, že máš zápis stvořitele svého, že v čas určený ze všech zámutkóv skrze moc jeho vyveden budeš. Pomni, žeť jest řekl Buoh: ‚Tvé pokolenie zvelebiti v svém království^{sy} na věky.‘ Pomni nynie, že nedávno, jakož jsem slyšela, psal jest s nebe sem list k moci pekelné, aby nebyl tištěn mimo právo a dopuštění jeho. Pomni, že on všechny stvořil jest a všeliká moc jemu poddána jest. Nezapomínaj jeho, všakť on nižádného neopustivše doufajícieho. Milý pane, však s' učil pokánie činiti. Jestli pak že s' čeho sám se dopustil učiniti, pamatuj na poká[145r]nie a na srdečné želenie, jímž se poškrvna a hříech shlazuje. Ó milý pane, kterak je to, že ty pravíš, zle se činiti, a dřieve s' každého učil dobře činiti? Pamatuj na budúcie věci a na věky neshřešíš.“

I řekl jest opět k ní d'ábel: „Evo, známť já tě, že ráda mnoho mluvíš, ale málo činiti se okazuješ. Pomni, že s' mě na zemi poslúchala a jsi v moc mú poddána. I proč bráníš se mne poslúchati? Však vieš, že s' toho často pykala, co s' beze mne a bez mé vôle činila sama, a z práva máš se mnú zlé i dobré trpěti. I zdali nevěříš mně a řeči andělské, kerúž sem pověděl? I zdali nevieš, že Pán Buoh jest mocný a všemohúcí, kterýž časy mění vedlé vôle své? I zdali i lidé v časiach nemění se, poněvadž jedni se rodie a druzí mrú, a všem milost dává vedlé zaslúžení jich a z svého milosrdenstvie? Jáť zajisté slovóm božím věřím, nebť nepominú, poněvadž nic křivého z úst božích nepocházie. A když se tobě zdá neposlúchati, trapiž se mukami, a jáť v odpočinutí zuostanu a dočkám spasenie obecného.“

Odpověděla jest Eva a řekla jest k němu: „Divím se, pane, tvým řečem, neb nejsou příjemné na srdci mém, poněvadž pravíš, jakoby Pán a stvořitel náš nevážil sobě zlostí dopustilých a hříešníkú spolu s dobrými a vyvolenými že by spasiti ráčil jednostajný čas a jednu chvíli. Nebo mne snad pokúšieš, nebo teskností poblúdlil jest rozum duše tvé? Však zákon přirozený káže, že Buoh se zlými nebude přebývati. Protož my i pokolenie naše, chce li v Hospodina dokonale úfati, a s ním býti musí; čehož sobě nechce, toho druhému bližniemu nepřieti ani žádati. Ale bojím se, že tito protivníci, s kterýmiž se býti pravíš, kteřížto milosti božie zbaveni jsú, těžko spaseni budú. Nepomníš psáno býti, že u Hospodina žádný zlostný přebývati nebude ani nespravedliví zuostanú před očima jeho? A jaká jest spravedlnost mezi těmito d'ábly? A jaká přiezeň, poněvadž kudy by mohli, rádi by nás odlúčili od milosti boží, a to pro pravú závist. A rádi by sami nespravedlnost i samému Bohu okázali, by mohli, poněvadž všeliké zlé s nimi přebývá. Jistě nevěř tomu ani drž toho, by spolu zlí i dobří mohli spaseni býti jeden čas, jednu chvíli, neb by to bylo pokúšeti milosrdenstvie božieho.“

Tehdy nemoha Solfernus, druhý d'ábel, strpěti řeči Eviných, počal jest od čertóv mluviti. A Tartareus, nedav se jie poznati, v té osobě odšel jest a v způsobě své d'ábelské zasě k Solfernovi přišed, [145v] při ní stal jest. I řekl jest Solfernus: „Pod svú přísahú pravím to, že by muž mluvil ty řeči, nebylo by jemu to trpěno tiem během jako tobě. Ale řeči ženské od polu jsú váženy, poněvadž svědectvie za nic jmieno nenie. I slušieť tobě odmlúvati, jakož na ženu slušie. Protož, Evo, bychť mnoho odmlúval, vieš dobře moc kniežete a pána našeho Lucipera i naši, že žádný na světě nám odolati nemůže, a ty i s mužem svým dlúhý čas stála s' o to, aby rukú našich zproštěna byla, a vždy s' proto i s^{sz} mužem s svým v moci naší ostala a oстанеš na věky. A kéžť jest tě moc Boha vašeho zprostila osidla našeho. I vidíš syna svého, muže svého zde s námi býti a naši vóli plniti, i daremnieť jsú řeči úst tvých, toběť jest s námi

^{sy} království] kralowftwie

^{sz} s] st

ostati. Neb viděla s', že muž tvůj hněvivostí jsa zapálen, nechtěl s tebou mluvití více, a my milostí jsúce hnutí, nechtěli sme dopustití tebe v také tesknosti muk pekelných. Ale radše bychom, aby ty z dobré vůle přistúpila k moci naše d'ábelské, než potom, jsúc v úzkostech, budeš musití přivolití, neb všeliká věc dobrovolná jest lepší než bezděčná.“

Tehdy^{ha} zavolala jest Eva řkúci: „Jižť jsú mě obklíčily bolesti smrti mé a potokové nepravosti zamútili sú mě, bolesti pekelné obklíčily mě, zanepráznila mě osidla smrtečná. Ó, ktož jsi ty kolivěk, nejsi přítel můj! Vizi^{hb,120} tě v osobě múdré a poctivé, ale řeči tvé nepoctivé vycházejí z úst tvých. Neb pravíš mě zde býti věčně, a prvě pravili ste, že čekáte smilování obecného a že Hospodin i hovada spasití má. Jakož vy navedli ste pána mého, že tak mluvil jest se mnú? Jistě nepodobná věc osoby muže mého počestného. Neb zajisté vězte to, žeť já věřím, že Buoh s chrámu svého uslyší mě. A volání mé přišlo jest v jeho uši, když sem^{hc} se pánem mým Adamem Svatostí Jeho za milost prosila. A viemť já, žeť se smiluje nade mnú Pán Buoh náš. Neb vězte to, žeť se země tříesti bude a hne sebú před mocí jeho a v hněvu jeho vzendeť dým a oheň od tváři jeho hořeti bude a uhlé rozpálíť se od něho. Neboť skloní nebesa a doluov sstúpí a mrákota pod nohami jeho bude a vstúpíť na cherubín a budeť létati nad peřím větrovým a ostavíť tmy za schránú svú a od tváři blesku jeho hýbatíť se budú nebesa. A budeť zvučeti Pán Buoh s nebe najvyšší, dáť hlas svóy a potomť pak pošle po nás s výsosti a přijmeť nás k sobě a vysvobodíť nás z rukú nepřátel našich najsilnějších^{hd}, kteříž nám závidětí budú. A v ten čas budeť nám učiněn Hospodin obránce náš a vyvedeť nás z propasti a spasíť nás, neboť nás chce sobě mietí. A ulo[146r]žil jest čas spasití doufající v se. I znamenámť vás býti z pokolenie čertovského, a protož tak za zlé vám nemám, že pravdy trpětí nemůžete, neb u vás nepřebývá. Ale zuostáváte pekelníci a súdíte se o nespravedlnost a u vás nalézá se trápenie všech volených stvořitele věčného a krále nepohnutedlného. Což mi pak velíte ztratití čáku dobrú věčného spasenie a dobrého neskonalého a přijieti truchlost, bolest a biedu psoty věčné? Rad'te sami a učíňte se mnú soud spravedlnosti, neb spravedlnost zuostává na věky. Také známa věc jest, ktož se hróz bojí a tudy dobré opustí a přivine se ke zlému, se zlým ostati musí, poněvadž na malý čas u pokušení nesetrval jest. A jistě mně se děje nynie to, že v těžkém já jsem hubená pokušení a v hrozných úzkotech. A pro malý čas utěšenie dáno mi jest teď dlúhé trápenie a nesnositedlné tesknosti. A nebude li pomoci od toho, v něhož úfám, strach zahynutíe. Ale ved' ktož žádá sladkostí věčného utěšenie dojítí, musíť kyselostí a hořkostí pokusití, neb nelze shod náhody. A protoť mi jest snáze tyto vašě puotky trpětí, že čekám vykúpenie a vyvedenie z této tmy do věčné světlosti. Protož žádám, netraptež duše mé, neodstúpímť od pána mého po radě vaší. I [ač by se]¹²¹ pán můj Adam hněval, snesuť já s trpělivostí, neb jest mnohem lepší trpělivost, nežli popudnost.“ I zvolá Eva truchlým hlasem ku Pánu a řkúci: „Ó stvořiteli můj a věčný králi, daj pomoc v zamúcení a v tesknostech a sezři z výsosti tvé k tvému stvoření. Ať nezahynu mezi nepřátely ukrutnými, nebť jsme tvoji vždycky, Pane Bože náš. Ó králi všemohúci a Hospodine, v tvém všemohúcném božství všecky věci položeny jsú a nenie ižádny, kto by mohl odolati vuoli tvé. Uložíš li spasití nás, rychle vysvobozeni budem. Ty jsi zajisté stvořil nebe a zemi, i což pod okršlkem nebeským jest, a ty Pán jsi nade všemi. A nenie, kto by se protivil vuoli tvé¹²². A nynie, Pane, králi králóv, Bože náš, smiluj se nad lidem svým, neb nás chtie nepřítel

^{ha} *Tehdy*] Ehdy

^{hb} *Vizi*] *vcžy*

¹²⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 145v: *vizi*

^{hc} *sem*] *lie*

^{hd} *najsilnějších*] *nařfynieřffiech*

¹²¹ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 174r: *ač by se*

¹²² *text a nenie, kto by se protivil vuoli tvé je v k p. zapsán omylem dvakrát*

naši zahladiti. Nezapomínaj stránky dědictvie tvého, kteréž jsi vyvolil, ale uslyš žádosti naše a buď milostiv losu a provázku dědictvie tvého a obrať lkánie naše v radost, abychom, živi jsúce, tě chválili. A nezavieraj úst vyznávajících^{he} tě, Pane Bože náš.“

A když dokona řeč smutná Eva a v žalosti jsúci i umkla jest. Tehdy tito d'áblé, Solfernus a Tartareus, hněvajíce se škřípiechu zuby svými. I vece k ní Tartareus: „Divná věc jest, že jsúci ty v moci cizí a nic sobě pomoci nemohúc, poněva[146v]dž peklo řádně mocí svú tě jest osáhlo, i ještě tak nemudré řeči nadarmo a bez potřeby vylévati nepřestáváš. Ó veliká svatost ženská, ale malá múdrost! Pravíš, bláznivá Evo, že úfáš v moc jinú, nežli pána našeho jest. Však s' v moc jeho poddána, služebnice, ač nedobrovolně, ale z řádu přirozeného. Však rozpomeň se na to, že nejsi přinucena, ani aby jablko bezděky utrhla i snědla, aniž s' z vody bezděky vyhnána byla, ale dobrovolně s' k uoběmu svolila. A vieš i znáš i to vyznáváš, že Buoh jest všemohúcí i vševědúcí a bez jeho věděnie nic se státi nemóže. Však, bláznivá Evo, Buoh věděl, že ty trhati budeš jablko a jiesti i s svým mužem a že i z vody vyjdeš, a všecko, což nynie na tě přišlo jest. On Buoh, převzvěděl jest to skrze všemohúcnost svú a vie on, co tě i muže tvého ještě potom potkati má. A poněvadž jest to vše převzvěděl prvé, byť vás chtěl z toho vysvoboditi, byl by vás v to nikdy nedopustil vjíti, byšte vy moci naší byli podáni. Ale tak jest zjednal a zpuosobil a chce tomu, abyšte v moci naší zuostali. Protož, bláznivá Evo a nemúdrá, i smieš ty se protiviti vóli boží, mluviec takové zpurné řeči? Zdali toho chceš dobytí mocí na Bohu, aby s ním v nebi přebývala? Věru, pán náš i my tisíce krát moc větčí máme dověsti, aby nám o naše vlastnie práv byl, i pak to chceš, aby to dal, k čemuž práva ižádného nemáš? Divnýť jest Buoh v svých skutcích a velikosti jeho konce nenie, málo on, v nebi jsa, tbá na tvé volánie. Protož příd' sama k sobě a přijmi zprávu naučenie našeho a daj a sjednaj svú vóli s naší, a budeť obrácena tvá truchlost v radost velikú a povýšíť tebe nad těmi, kteříž povstávají proti tobě, a vysvobodíť tě od tvých nenávistníkov knieže Luciper, pán náš, a budeš zde choditi s mužem svým v radosti a u veselí pekelném.“

Tehdy^{hf} řekla jest Eva: „Žádám rozdělenie s tělem a živa býti s mým Bohem. Ó ty, jenž nynie mluvíš se mnú, prosímť, zjev mi jméno své, ať bych tě potom poznati mohla pro dospělost výmluvnosti tvé.“ A Tartareus d'ábel, z pochvaly jsa obveselen, žádaje i potom vice chválen býti, i zjevil jest jméno své a řka: „Poněvadž žádáš jména mého věděti, ačkoli slušnějie by bylo na jiných se o tom ptáti, však proto, že s' hostí zde, oznámímť jméno své, žeť jsem Tartareus, doktor v práviech pekelných^{hg}, sprostný služebník a nejmenší pána mého.“ I vece Eva k němu: „Právě jsi vyznal o jménu tvém, žádámť ještě o tomto dr[147r]juhém pánu věděti, kterakť jméno jest.“ I vece k ní Tartareus: „An ted' stojí před tebú, otěžiž jeho samého.“ Tehdy vece Solfernus k Evě: „Kterú příčinú žádáš věděti a znáti jména naše, co je tobě do nás?“ I vece Eva: „Milý pane, však vy žádáte, abych já se sjednala s vóli vaší a s vámi ostala. A mám líť zde ostati, hodněť jest, abych vás pro budúcie puotky znala.“ I vece Solfernus: „Jáť jsem Solfernus, jeden nejmenší z rady pána mého.“ I odpověď Eva: „Právě jsi vyznal, jistě tobě hodné jméno bylo dáno Solfernus neb světlost tvá rovnala se jest nad světlost slunečnú. A ty to ztratě, vuolí svú obrátil jsi se ve tmu zatracenie věčného. I nemámť za zlé, že radíš odstúpiti od světla a přidržeti se tmy věčné. Zdáš se světlý, ale máš světlost mylnú, nebť nenie vše zlato, cožť se blští, ale budeť druhdy měd zčernilá a mosaz. A ty, Tartaree, pravé jméno máš, totiž pekelník, neb mluvíš s velikú žádostí, žádaje do pekla rozmnoženie. A protož slóveš doktor, mistr nad mistry, uče jiné též zlosti, kterúž sám máš, a vedeš a jsi dobře zatmělý v svém umění, neb blesk jasnosti nebeské odstúpil

^{he} vyznávajících] wýznawagicziech

^{hf} Tehdy] Ehdy

^{hg} pekelných] pe/pekelných

jest a poblúzenie pekla hrozného s tebu přebývá. Protož prosím vás, nechte mne zamúcené a ukažte mi pána mého Adama, a ať jeho vidúc, oblehčenie mám v mých zámutciech. Nebť vždy to pravím, žeť stvořitel můj živ jest, a v témž těle, z kteréhož nynie vystúpila jest duše má, opět uzřím stvořitele mého, toho a nejiného, a budu se radovati v doufání, patřec na stvořitele mého, kterýž jest živ a kraluje na věky věkuov. Amen.“

Tehdy rozhněvav se Solfernus, ačkolivěk veliké počestnosti muž zdál se, však nemoha horlivosti d'ábelského přirozenie odolati, i vece k Evě: „Ach, že se nelze pomstiti nad takým posměšným haněním, kteréž se nám děje od tebe. Věru pravím tobě, že neslovete darmo ženy, neb jste pošly z kosti. I chřestíš teď jako kost a klekceš cos kams. Co ty nám to zpomínáš o ztracení věčné radosti? Však co je tobě do toho, že se o nás staráš, zda nám to chceš vyvésti, co se nám křivdy od toho Boha stalo? I co z sebe činíš? I věz to, Evo, bychomť my nebyli tak šlechtností obdařeni a milost přirozená v nás nepřebývala a dobrota taká nebyla pána našeho Lucipera, pokázali bychom tebe, že by se musila pro své řeči rozněsti od pokolenie do pokolenie na věky. Haj, haj, jakť nám zpomíná a vykládá jména! A kéž o sobě zpomínáš, ješto s' zavedla všecko pokolenie lidské v službu a v robotu a skrze vás všecko zlé [147v] přišlo jest všemu stvoření. A hodně slóveš Eva, totiž zavedlá, i vyrazila se také s výklady. Ba by ty neučéc^{hh,123} se výkladóm¹²⁴ misterským, i vedla svůj řád ženský, užitečnějie by to bylo, a aby nežádala všeho věděti. Ale s' pravé vrtlé pověřie, vždy se měníš neustavičností. A věru, kto se chce ženám zachovati, musí mnoho tratiti. Ale jste pravé sietky, ješto vámi mohú jiní lapání býti, vieš li ty to? Pakli nevieš, ale věz, že pravým soudem božím a vedlé spravedlnosti božské jste sem vydáni s mužem svým. A ty pak žádáš proti spravedlnosti zproštění. Vieš li to, že všecka královstva bez spravedlnosti nemají slúti královstva¹²⁵. I chceš ty nás od spravedlnosti řečí odmluviti? Nepuojdeť to, nedopustímeť my v království našem pekelném lotrovských ustavení nadělati, poněvadž spravedlnost všem vuobec má propuštěna býti, tak chudým jako bohatým. I co tehdy darmo mluvíš? Však uslyšána nebudeš. A jakož žádáš shledati se s Adamem, o toť se chceme poraditi s pánem naším a na to odpověd dáti. A věz to, mohla by tak mluviti, že by se domluvila něco horšieho. Protož mlčíš a neblekci a přístup k radě naší, aby zde s námi ostala, ať se huoř něco nestane.“ A řekl to Solfernus, odšel jest s Tartareem k Luciperovi v radu.

I brali sú se tito jistí d'áblé k Luciperovi, kniežeti najvyššiemu a pánu svému, a rozprávěli sú všecky věci jemu, které jsou se dály při ní a kterak sú velice pohaněni od ní v rozličných a zvláště pro jména svá, a počechu horlivě mluviti pravdu svú. A pověděchu žádost Evinu, že žádá býti při Adamovi. Tehdy sjidechu se v radu o to a radíchu se o to chvíli, ale ne dlúho. I poče mluviti Luciper a řka: „Bratřie a přietelé moji, mním a mám za to, že nevelmi jest škodliva nám tato žádost, kteréž Eva žádá, neb slušnějie nám bude jich chovati spolu, ne po ruozno, i bezpečnějie a stráží menších potřebie bude nám. Protož nechme jich spolu přebývati, však musie v moci naše ostati. Také vy, Solferne a Tartaree, jděte a povězte jim od moci naše pekelnie, ať mūdři jsúce, opatrné řeči mluvie, ať by potom proto nemuseli kázání býti. Poněvadž nemóž býti při ní po naší vuoli, přiveďte je v hromadu. A ty, Lunarie, jdi také s nimi a při těch řečech pro pamět budúcí přítomen neopúštěj býti, neb věci pilné a znamenité jsou velmi, neb obyčej jest věcí znamenitých súkromě [148r] nikoli nejednati.“ A když sú na to, uradivše se na tom, zuostali v radě, tehdy tito volení odpieráchu jíti zase k duši Evině. Pro to zvláště, že se obecně všichni rádi z pravdy hněvají, a duchovním mluvením ona jich pravdú

^{hh} neučéc] neucz

¹²³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 149r: neučéc

¹²⁴ text se výkladóm je v rkp. zapsán omylem dvakrát

¹²⁵ text nemají slúti královstva je v rkp. zapsán omylem dvakrát

dotýkáš. Tehdy vece Solfernus: „Co nás vždy vydáváte k hanbě a k zahanbení našemu a nedopustíte se pomstít nám? Zdali jiní lépe se k tomuto hoditi nemohú než my? Námi li všudy v našich puotkách zastierati umienili ste?“ I vece opět Luciper: „Spravedlnost a pokora buď a tichost vládni tebú v časiach života tvého, aby poznán byl v ustavičnosti ve dnech tvých, neb veliká ctnost jest, moha se pomstít, i odpustíš. Protož vy však vidíte, že můžeme učiniti nad těmito vězni vedlé vůle své, ale lítost proto okazujem nad nimi z milosti naše zvláštne. I učinitež to ještě, jdúce mluvtež s nimi vedlé vůle naše, a cožť vám odpovědi dadie, pilně znamenajte pro pamět budúcí.“ I svolichu k tomu tito d’áblé a jidechu k Evě, jakož jim byl rozkázal Luciper, pán a knieže jich pekelné.

A když přijidechu k Evě, uzřechu ji, ana smutkem a žalostí pekelnú jsúci otrápena, žalostných slov nepřestává mluvit ku Pánu Bohu, žádající vykúpenie svého. Tehdy tito d’áblé zdaleka hlediece, diviechu se této stálosti jejie. I zaslyšechu ji mluvieci o budúcích věcech, a přišedše k ní všichni, počechu ji strašiti strašením d’ábelským, zdali by tudy leknúci se i upadla v poblúzenie, jenž božskú múdrosť i z toho ostřežena bieše. Pak Tartareus pozdvih hlasu svého, hlaholem hrdým počal jest mluvit a řka: „Nuže, ještě li v své nemúdré ustavičnosti a bláznivé ostáváš? Vidíš, jak jsi pravým soudem božím k tomu vydána a naší silú a mocí obklíčena, že ty ani žádný, ktož se sem dostane, nebude propuštěn od moci naše věčně, jakož i tobě budúcím zjevením známo jest? Protož neudávajť se tak haněti nižádného, aby tě skrze to nepotkalo něco horšieho. Také v tom jsi uslyšána, že při muži svém Adamovi budeš. I viziž a znamenaj pilně a přichyl ucho své k řečem mým spravedlivým jistým a přidaj vuoli svú k vůli naší, poněvadž my také máme naději, že budeme spaseni a navraceni do nebe, když nám Buoh to odčiní a opraví, což nám kvaltu a násilé učinil jest. I čekajž jednostajného vysvobozenie, aby tudy v poblúzenie viery neupadla, neb my věříme a držíme i vyznáváme, že Buoh proti nám křiv jest, a my právi, jakož práva dvoru našeho o tom šře vyličují. I měj na tom dosti a přijmiž řeč mú a uposlechni rady mé, neb práva jest.“ A pověděv to doktor pekelní i umkl jest.

[148v] Tehdy^{hi} Eva vnuknutím božským jsúci posilněna, zavola k Hospodinu hlasem duchovním a řekla jest: „Pane Bože náš, viem, ktož tě opúštějí, pohaněni budú, a ti, jenž odstupují od tebe na zemi, popsáni budú. Ale nynie následujeme tebe vším srdcem a bojíme se tebe, Pane. A žádáme tváři tvé, nezahubuj nás, ale, milý Pane, učin s námi podlé tichosti milosrdenstvie tvého a vysvobod’ nás v divnostech tvých a daj slávu jménu tvému, Pane. A buďte pohaněni všichni, kteříž okazují sluhám tvým zlé věci, v své moci buďte zahanbeni a síla jich buď zetrěna. Aby poznali, že ty jsi Buoh sám jediný a slavný nade všemi, Pane Bože náš.“ I vece Eva k tomuto d’áblu Tartareovi: „Muži učený v práviech pekelných, vypravuješ v své výmluvnosti o obecním spasení, jako by ižádného rozdielu nebylo mezi vyvolenými a převrácenými. Zdali s’ nečítal kněh života, že týž Buoh, kterýž všecky věci stvořil jest, učinil jest rozdělenie v svých stvořeních a zpósobil protivníky své pro velikú svú dobrotu, a kteříž Boha milují, trpie protivienstvie veliká a rozlišné puotky od nich, a Pán Buoh, shledaje jich stálost, svým časem vysvobozuje je? Protož vy právě diete, že čekáte obecného vysvobozenie a že volení boží z moci vaše, ale ne vy, dvojím vysvobozením vyňati budú. Jedniem skrze přístie tělesné a skutečné jeho, když z tohoto žaláre pekelného nás i všechny své věrné mocí svú mocně vyvede, před jehožto bleskem peklo tříesti se bude, a otevru se brány před ním kniežetstvie vašeho, jakož v knihách života psáno jest takto: Zdvihněte brány, kniežata, vaše a pozdvihněte se brány věčné, ať vejde král slávy a pán moci, a východ jeho připraven jest jakožto dennie záre a přijdeť nám jako přieval časný zemský a večerní.

^{hi} Tehdy] Ehdy

Nebo milosrdenstvie Páně jakožto oblakové a nebesa jitřnie a jakožto rosa ráno pomíjéjcie^{hj}, soudové jeho jakožto světlo vyjdeť, neboť on chtěl jest milosrdenství a ne obětem. Toť stojí vše psáno v knihách života, kterakť přijde obecně spasenie, ale sluhám božím, ale ne těm, kteříž se vuoli jeho protivie. Pak druhé vysvobozenie přijde konečné a hrozné a velmi spravedlivé. To bude na skonání věkův, kdyžto my i vy všichni uzříme sediecého na tróně, před jehožto tváří tříesti se budú nebesa i země. A tuť budú kniehy otevřeny, jenž o tom nenie^{hk} potřebie mluvití jest, neb by dlúhost slov mých zaneprázdnila čas nemalý. Protož znajte a věřte všechny krajiny zemské, že Pán kraluje na věky a že vysvobodí své ze všelikých zámůtkův. Protož ty, doktoře, přestaň řečí svých, poně[149r]vadž znáti muožeš sám, že lest pochodí z úst tvých, ale řeči božie neproměnie se, jimžto já věřím. A jakož pán váš některé z vás zvolil jest, na něž laskav mimo jiné jest, a některé ne tak miluje, avšak všichni s ním u pekle jsú, takéž i stvořitel učinil rozdiel mezi stvořením svým: jedny velmi miluje a těm nikdy ižádného zámůtku nedal jest aniž dá a druhé velmi miluje, ale chce tomu, aby něco pro něho potrpěli, a na třetie nic netbá, neb jich chce pro jich vůli nechati u věčném zlém a dopustí těm moc mieti časnú nad jeho milostníky, aby jich zkúšel. Ale viz a znamenaj, jak on všecky trpí pro svú dobrotu nesmiernú, a moha je vniveč zetríeti, jakož z ničehož je stvořiti ráčil, ale nechce tomu Pán Buoh nás.“ A řekši to Eva i mlčela jest.

Tehdy tito drie d'áblé vidúce, že jie nikakež k činění své vôle navésti nemohú, d'ábelským hněvem zapáleni jsúce, chtiechu ji v muky, do kterýchto nebylo jie slušné vjíti, uvrci, neb jich nezaslúžila bieše, poněvadž každý podlé proviněnie svého má tresktán býti. I rozpomenuchu se na rozkázanie Luciperovo a dopuštění všemohúcnosti božské a to Lunarius radil jest. I vecechu sami vespolek: „Co se vaditi chcme o ženu, jaká nám čest bude dána, bychom ji pak přemohli? A vidíme, že k zahubení svému viec jednáme než k zvelebení. Protož dovedeme ji k Adamovi a nechmež jich spolu, poněvadž nám svoleno tak jest a rozkázáno.“ Tehdy Lunarius všetečný vece: „Mně jest vždy zvědětí, jaké to knihy jsú a kdy mají otevřeny býti.“ I odpověď Tartareus doktor: „Nechaj tázanie, abychme snad k tesknosti skrže jich řeči nepřišli, nebť sem slýchal, že o tom v knihách života stojí, ale my v práviech našich pekelných o tom nic psáno nemáme a také ona na tom málo učila se jest, než toliko všetečností ženskú podniecena jsúci, mluvi z domněnie rozličné věci, jenžto v zpomínání^{hl,126} v naše srdce nevcházej.“ A když tak Tartareus mluvil jest, vecechu jiní: „Podťme a odbudťme těch věcí spěše, prodlenie nečiníce.“ I přistúpivše zase k Evě, počel jest doktor mluvití k ní těmito slovy a řka:

„Evo nemúdrá a bezsmyslná, i co s' nám to počela rozprávěti o mocnostech božích, a dovodiec toho, jako by praví dóvodové byli řečí tvých? Zdali nevieš, že psáno jest v knihách života takto: i kto muože vypraviti mocnosti Páně a kto slyšeti móže všechny chvály jeho? Blahoslavení, ktož soudóv ost[149v]řiehají^{hm,127} a spravedlnost činie po všecky časy. To máš najprvé, že ižádný nenie tak výmluvný, tak učený, tak múdrý, tak rozumný, aby uměl nebo mohl mluvití úplně a dokonale o mocnosti božské, ani žádný z lidí nemóž dokonale slyšeti a chvály jeho, neb jazyk lidský krátek jest mluvití o tom, poněvadž ižádného nenie, kto by uměl o tom právě mluvití ze všech doktoróv učených. Co [se]¹²⁸ ty pak, žena jsúci a neumějící písma, o to pokoušieš? A chtiec za múdru ostati, budeš mezi bláznivými počtena a k nim

^{hj} pomíjéjcie] pomigegieczie

^{hk} nenie] nynie

^{hl} zpomínání] zapominani

¹²⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 153r: k zpomínání

^{hm} ostřiehají] o/rziehagi

¹²⁷ poškozený text

¹²⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 153v: se

přirovnána. A potupie pak sémě tvé mezi národy a zahladíť jě na púšti, aby se nerovнала vtipy najvyššiemu a neposuzovala bližních ve zlém. Protož nechcemeť se více s tebú hádati aniž z dobré vuole žádáme, aby, opustiec zatvrzenie své, přistúpila k spravedlnosti naší, než jiným během přinutíme tě k činění vuole naše. A byť pak i Buoh rozkazoval nám o tobě, máloť na to tbáti budem. Neboť vieme, že mimo spravedlnost^{hn} nás tisknutí nebude, ačkoli bezprávie nám učinil, všakť proto miluje spravedlnost tvář jeho. I podiž do vězenie žaláře našeho pekelného. A doved' sobě, že zproštěna budeš z něho, jakož s' dřieve pravila, ale však přesto radímť, bud' múdra a nemluv tak nestydatě a směle, aby skrze to tresktána nebyla. Nebť jest nám tak rozkázal pověděti Luciper, knieže a pán náš.“

A když jide Eva smutná s těmito d'ábly k Adamovi, muži svému, počela jest mezi nimi řeči: „V zámátku povstanu já ráno ku Pánu a navrátímť sě k Hospodinu, nebo on přijal nás a po dvě dny obživíť nás a budem živi, před tváří jeho zvieme a shledávati budeme, abychom poznali Hospodina.“ A obrátiv sě Lunarius vece: „Vždy s námi v jakýchs přísloviech^{ho} mluvíš^{hp}, abychom nerozuměli chytrosti tvé. Úfáš, že budeš odsud zproštěna? Vezmi sobě ku pomoci, kohož muožeš, potřebieť bude toho. A byť na mé vůli bylo, pokázal bych já tebe jinak, že by musila sama urozuměti své nestatečnosti v svém mluvení. Ale ctnost a pokora pekelná mne při milosti zachovává, abychom s tebú i s každým, ktož se nám dostane, vládli dobrovolně v časy věčné.“ I vece k tomu Eva: „Nenie ten za vítěze počten, ktož přemoženého trápením a mocí svú utiská. Ale spieše ukrutník a nemilostivý ten mohl by nazván býti, jako by rekovstvie učinil a okázal, že by nad smutnú ženu hněv moci své okázal. Však sě pravíš býti vítězem a mezi udatnými počten jsi, proč o sobě jinak pravíš, nežť jest? Však jsi znám všem v své osobě.“ A uslyšav Lunarius řeč tuto, poče se na ni trhati sápaním d'ábelským a chtěl ji bíti. Ale tato dva krotiechu jeho a řkúce: „Mi[150r]lý, pomni sě, však s' vyslán, aby krotil búřky, a ty však svády počínáš začínati.“ A tak jeho vyvedechu z mysli protivné v mysl krotkosti a dobrotivosti.

Ale Eva, když zazřěla Adama, radovala sě jest radováním duchovním a zalkla se radostí srdečnú a zvolala řkúci: „Aj, již vidím, co sem žádala, aj, již sem našla, co sem potratila, aj, již obveseluje sě srdce mé v úzkostech položené. Však já viděch pána mého, jako bez vazby chodiecieho a se mnú mluvícieho a navedeného k neustavičnosti a k nešťastnosti věčné a již jeho vidím sediecieho v okovách a v těžkém vězení žaláře pekelného. Auvech, jak se brzo ta svoboda proměnila v úzkost nesvobody veliké.“ I poznala jest duchem Eva, že bieše sě proměnil v osobu Adamovu d'ábel Istivý, žádaje jie svěsti od ustavičnosti božského milování. A když by Evu byli navedli, s Adamem měnili by. A chtěli opět novú lstí vymyšlenú d'ábelskú oklamati, neb chytrost d'ábelská jest upřiemnosti nemající. I zavola Eva k Hospodinu řkúci: „Ó studnice milosrdenstvie, živote, sladkosti duše mé, ó žádosti, ó milování všech, spasiteli náš a milovníče duší našich, prosíme, dajž mi právě a dokonale tě milovati, neb viem, že jsi ty mě prvé miloval a stvořil si mě pro svú dobrotu a okrášlíš mě velikú ozdobú, způsobiv mě k uobrazu svému. Ó divná milosti božská, ó má duše, co ty odplatíš za to Pánu mému Bohu, stvořiteli mému? Co učiníš za to takému milovníku mému pro tvój pokoj ustalému, pro tvú spravedlnost potupenému mezi zlosyny? Ale však divným a nevymluvným obyčejem doufáme tě s námi přebývati, ať bychme v těchto¹²⁹ nebezpečnostech pomocníka hodného [měli]¹³⁰ a v těchto temnostech

^{hn} *spravedlnost*] fprawedld/lnoft

^{ho} *přísloviech*] przieflowie/ch

^{hp} *mluvíš*] mluwiefs

¹²⁹ text v *těchto* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

¹³⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 155r: *měli*

pochybovanie najmúdrjšieho osvätiteľa. Pretož co já odplatím Pánu za všetno, což mi dobrého učiniti ráčil jest? Ó má duše, poznaj ta veliká dobrodění Pána Boha, kterýž tě, člověka, jenž nic nebyl, stvořil jest, rozumy zevnitř a ctnostmi vnitř okrášlil jest. A tě tak svrchovanú láskú miluje, posadil tě v místě rozkoší svých. Ty, ó duše, viz a znamenaj, jak s' to ztratila šeredně a pro svú vuoli jak jsi v tuto vazbu přišla. Ale ještě těš se, duše má, a měj naději dobrou k vysvobození, nebť jest znamenáno nad námi světlo obličeje tvého, Pane, a protož dal si radování v srdci mém.“ Tehdy tito ďáblé, hněvivi jsúce, přivedše ji k Adamovi, kázachu ji v okovy pekelné vsaditi tudiež s Adamem. A tu také bieše Abel, syn jich, mezi nimi. A počechu Evu před Adamem tresktati a posmievající se, trápenie a hruozy [150v] ukazující a řkúce: „Uzříme, přide liť ten vysvoboditel tak mocný, jenž by mě z tohoto místa vás nám odjieti a vyvésti.“ I poznala Eva Adama a syna svého Abele, ale Kaina v hlubokém obývaní zdaleka hlediece poznávachu. I divil se jest Adam i Eva z tak pilné snažnosti, kterýž mají ďáblé ke zlému. A oznámil jest jí, že nikdy nemluvil s ní nic v tom pekle. I biechu tito ďáblé u velikém zahanbení, protože Eva duchovně haněše je pro nepravost jich a že nemohli sú izádného navésti k vůli své. Tehdy potvrdil jest Adam v ustavičnosti Evy, ženy své, a biechu svazkem duchovnie milosti pevně spolu svázáni. I stalo se jest, když již tito šťastní věžňové byli pevně uzamykáni u vazbě pekelné, tehdy Lunarius počal jest mluvíti a řka: „Slyšíš li, Adame, vidíš, jak s tebou se dobrota a lítost okazuje a vedlé tebe a pro tě i jiným? Znamenajž a uměj to zachovati, aby opět nebyl trápení většiemu poddán. Ale totož chci říci, že tvá žena hrozně, jsúci bláznice, hanělať jest mnohé pány a staršie lidu našeho pekelného, jenž hodně na nie mělo pomštěno býti vedlé ustavenie práv našich, ale z milosti naše a dobroty toho sme nechali při dobrotivosti naší. I mluvila nám teď najposléze o otevření knih jakýchs. Slychal li s' ty co o tom v časiach života svého, pověz nám.“

I počal jest smutný Adam v temnostech s svú družinú mluvíti těmito slovy a řka: „Pán Hospodin, otevři rty mé a usta má zvěstovati budú chválu jeho. Ó mužie, k hroznosti nám položení, tiežete mě o časiach budúcieho poznání, pokud Buoh svým věrným zjeviti ráčil jest. Ó ty, Lunarie, věz, že Eva pravdu mluvila jest, že v časech budoucích viděn bude sedící na tróně, před jehožto tváří hýbati se bude nebe i země. Ó, před tím otevřeny budú knihy. A knieha jedna jest poznání neb vidění božské, o níž se pokládá v knihách života, že bude v časiach budoucích^{hq} viděna kniha jedna, o níž nenie opuštěno psáti, kterážto jest život jednoho každého. Ale knihy, jenž v témž místě málo napřed jmenují se, mají rozuměny býti světi staří i noví, aby v těch a skrze ty okázalo se, které Pán Buoh přikázanie a ustavenie svá rozkázal jest držeti. Ale v těch jedněch, jenž slovú život každého, totiž psáno jest na nich, co kto kdy učinil jest dobrého nebo zlého. Kterážto knihy neb kniha by měly tělesně rozuměny býti, kto by dlúhosti neb velikosti mohl neb uměl domysliť se, anebo jak v dlúhém času mohli by vyčteny býti, v nichžto popsáni jsú životové všech. Ty li knihy měly by pak čteny býti, čili tolikýž počet bude anjelův i lidí a tu každý uslyší od anjela [151r] svého vešken život svůj vypravující. Pretož nebudú jedny knihy všech, ale anjel každého zvlášť. Ale písmo toto chtiec rozuměti jedněmi, pokládá, že jedny knihy ostaveny jsú.¹³¹ Pretož máť tu rozumíno býti moc někaká božská, kteráž se v ten čas okáže, aby každému jeho skutkové dobří neb zlí ku paměti oznámeni byli a poznáním své mysli divnú chytrostí poznali a aby obžaloval neb vymlúval rozum svědomie své a aby tak všichni spolu i každý zvlášť jednostajně súzeni byli. Kterážto moc božská jméno přijala jest, totiž knihy, v kterážto moci božské jakožto v knihách

^{hq} budúcích] budúciech

¹³¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 156v: *chtiec rozuměti jedním* (v rkp. -iem) *výkladem, pokládá, že jiné knihy jedny ostaveny jsú*

skutkové všech čtení moci¹³² budou býti. A dále čte se v knihách života, že smrt a peklo také musie navrátiti mrtvé, kteréžkoli mieti budú. A toť bude bez pochybenie prvé, nežli mrtví souzeni budú. Avšak ono prvé položeno jest, a potom když již všichni budú v svých tělech, každý bude souzen vedlé svých skutkuov, jakož o tom řečeno jest: I souzeni jsou mrtví vedlé skutkův svých. Ale kteří jsou mrtví, které vydalo jest moře, jenž v něm biechu, aniž zajisté kteříž na moři umierají, proto u pekle nejsou ani toliko těla jich věčně zachovaná aby byla v moři. A nebo jenž ohydnějie jest, že moře mělo by mieti ty chvíle mrtvé dobré a peklo že by mělo mrtvé zlé. A že všichni musie souzeni býti, musie tehdy všichni před soudci státi a odsouzení slyšeti, kterak vy pak chcete u vazbě své ty, kteříž z pravého práva musie státi před soudci, kterak oheň, voda, moře, země mrtvé své musí navrátiti k soudu božiemu a kde se vezmú, an onen na prach spálen, onen v prst proměnil se, onoho ryby mořské pozřely? Tať jistě okáže se moc božská stvořitele našeho, jenž všichni ovšem pochybovati nemáme, že všichni odevšad v týchž tělech vstáti mají před soudem.“

Pak zhléd Adam na tyto d'ábly, řekl jest: „Jáť viem, žeť řeč má vám příjemná nenie a mezi vámi málo vážná jest. I měl bych domluviti nětco více, ale tesknost vašeho pekelného^{hr.133} trápenie zamucuje mě. I kdybyšte odpustili, já bych vám chtěl pověděti více o budoucích^{hs} příhodách i o d'áblu, pánu vašem, z knih života, neb nemněte sobě, byť o vás i o nás i o všech časiech minulých, nastalých i budoucích zmienka a pamět v knihách života byla obmeškána, byť nebyla položena i popsána. I poněvadž vše v paměti boží jest, dobrým k dobrému a zlým ke zlému.“ Tehdy shlukše se tito třie d'áblé, počechu mluviti řkúce: „Totoť jsou řeči divné a neslychané a psány nejsou v knihách našich práv^{ht}, neškodíť nám jich zvědětí pro výstrahu budoucí.“ I vece Tartareus: „Věru třebať jest nám rady pro řeči tohoto Adama. A slušněť jest to, aby vznesl na pána na[151v]šeho i na všicku obec, neb věci pilné a vážné jsou přieliš.“ A obrátiv se k Adamovi, i vece doktor pekelný: „Prav, člověče, a dokonaj řeč, kterou s' počal, a nebuďte omylné a daremnie řeči tvé, poněvadž netoliko tobě, ale i jiným všem písem věcí budoucích skrytost zjevena býti dána jest.“

Tehdy pozdvihl jest Adam hlasu svého a řekl jest: „Dále zajisté má věreno býti neomylně o starých svatých, kteříž drželi sú vieru boží, od miest nemilostivých a od muk převelmi dalekých zdáleni nebudú, ale u peklech býti mají až dotavad, dokudž krev jich spasitele sstupující do těch miest nevytrhla by a nevyňala. Zajisté pak potom dobří věrní, po vylití té mzdy, již vykúpeni jsúce, ihned ovšem pekla neznají, a potom vezmúc svatá těla, přijmú odplatu, kterouž zaslúžili sú. Máť řeč nenie, ale z knih života, jíž to vy právy se činíte. Dále když řečeno jest: A souzeni jsou všichni podlé skutkuov svých. Krátce předloženo jest, jakž biechu souzeni, smrt a peklo. Die: Vpuštění jsou v jezero ohně. A tím jménem tu znamená se d'ábel, nebo jest rozmnožitel smrti a pekelných muk i všeho spolu d'ábelského tovařistva. Toť jest zajisté, jenž nahoře jasnějie položeno jest. A d'ábel, kterýž svodieše je, puštěn jest v jezero ohně a síry, jenž zajisté tajnějie přičinil jest, řka o tom též i šelma i falešní proroci. Ale tuto zjevně klade se v těchto knihách, když die: A kteří nejsou nalezeni v knihách života napsáni, puštění jsou do jezera ohně hořícíeho. Tyto knihy života nejsou proto, aby Boha pamatovali, aby nebyl na paměti zklamán, ale předvědění znamená těch, kterýmž život věčný bude dán, aniž zajisté také Buož nezná jich. A v těchto knihách že by četl proto, aby je poznal. Ale spieše a podobnějie to jeho předvědění, kteréž nemóž zklamáno býti, slóveť

¹³² text božské jakožto v knihách skutkové všech čtení moci je v rkp. zapsán omylem dvakrát

^{hr} pekelného] pokolenie

¹³³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 158r: pekelného

^{hs} budoucích] budoucích

^{ht} práv] prawiech

knihy života, v kterýchžto jsú všichni popísani, totiž napřed předveděni. A když tak dokoná se soud, kterýž předpověděn jest, jenž se zlých dotýče, má také býti pověděno o dobrých. Již zajisté vyloženo jest, jenž od Pána krátce pověděno jest takto: Půjdúť tito do žaláře muk věčných. Potom dále stojí psáno: Ale spravedliví do života věčného, neb prvnie nebe i země přestaly sú a moře již nenie. Tíemtoť to řádem bude, jenž nahoře pověděli sme, že bude viděn sedící na tróně, před jehožto obličejem běží nebe i země. A když ti zajisté odsúzeni budú, kteříž psáni nejsú v knihách života, tehdy budú puštěni do věčného ohně. Kterýžto oheň, kteraký jest a kde v kterých krajinách světa byl by? Domnívám se, že toho člověk nevie ižádný, jedině snad leč by komu duch [152r] boží to zjevil. A pak tehdy zpusob tohoto světa tělesných ohňov pro hořkost rozpustí se a pomine, jakožto s povodněmi vod zemských potopa stala se jest na světě. A tím ovšem rozpuštěním světa všeho, jakož jsem řekl, porušených živlův zpusoby, kteréžto naším porušitedlným tělem příslušiechu, hořiece ovšem zahynú, ale ta podstata bude mieti ty zpusoby, kteréž to tělo neporušitedlným divným proměněním příslušetí budú, aby druhý svět v lepší jsa obnoven, hodně připraven byl lidem také s těly svými v lepší proměnění. A bude zpusob krásy prvniego a všecky věci v něm a skrze něho učiněny jsú, jemuž chvála i čest i diek vzdávanie bud' na věky věkův požehnaný amen.

Tehdy d'áblé reptáchu velmi z těchto řečí a smutni biechu, bázní zhrozeni jsúce, neb každý lstivý a nevěrný má větčí bázeň než dobrý a spravedlivý. I poče mluvíti krátce doktor pekelní k Adamovi řka: My vieme a známe, že spravedliví jsme a upriemost všeliká v nás přebývá. A vieme to, že nám veliké násilé děje se a ohyzdná křivda ovšem od toho Boha. Ale by se nám mělo přihoditi vedlé řečí tvých a tak se všecko státi mělo, nenie to podobné rozumem postihnutí spravedlivých. Poněvadž Buoh žádá, abychme jemu zjeví vinu svú, to jsme učinili. Byť nám křiv nebyl, neztazoval by se na naše viny. A jsúce ovšem ve vši pravdě shledání a lest žádná nenie nalezena v nás. Protož tyto tvé řeči chceme vznésti na staršie naše a mám za to, že u pohanění nalezen budeš pro výmluvnost řečí tvých smělych a neupriemných, že mníš se více rozuměti, než rozumieš a uměti více než umieš. Poznaj se sám najprvé a potom o budúcích puotkách a příhodách jiných sud' a vyznávaj. Nečín se soudcí, nebť Buoh soudí, poněvadž sám v nevinnosti chodí, žeť žádný viny k němu nemá krom jedině my. A nechajť nás zkúší a pokúší ledví našich i srdce našeho a poznáť, že pravdu mluvíme. Nebť jsme my se líbili před očima jeho pro svú spravedlnost, a proto nám odkládá milosrdenstvie učiniti o spravedlnost naši. I nechámť s tebu mluvenie více, poněvadž v zamucení sedíš, poněvadž v zatvrzení sedíš a zlost obklíčila jest srdce tvé duše. I sedeš v temnostech, světla nevida, neb vykúpenie opustilo jest tě a súzenie přišlo jest na tě. A v slepotě tvé, v kteréž jsem tě nalezl, v též tebe nechám. A my proto choditi budem v svobodě, hróz tvých řečí nebojíce se po vše časy života našeho. A netbámeť na to, žeť trv[152v]ati budú neskonali věky věkův, poněvadž v těch pravda naše šířiti se bude v časy věčné.“ A dokonav tu řeč k Adamovi doktor pekelní, i přikázal jest Adama a Evu a tak potom budúcie věčně vsázeti v púta železná a zámky ocelivými je uzamykati a závorami měděnými uzavierati. A v té sirobě a úzkosti oni otcové světí i světí prorokové trvali sú až do vysvobození svého skrze spasitele jim učiněného. Jenž o tom vedlé rozumnosti mého svědomie rád bych více pověděl i vedlé naučení slavných doktorův, jenž o tom vysvobození jsú utěšené řeči křesťanskému lidu, ale že se blíží konec knih těchto utěšených, i chtě řeč ukrátiti, abych čtúcím tesknosti neučinil, navrátím se k témuž.

A když tak pilně stříeci vězně, uzamykati rozkázachu tito d'áblé a mnoho jim jiných řečí hrozných pověděvše, s hněvem velikým šli sú k Luciperovi, pánu svému, a nechtiechu smutného Adama slyšetí více ani Evy. A přišedše k Luciperovi, neobmeškali jsú pověděti všech řečí těchto. A uslyšev tu řeč Luciper, byl jest tím zamúcen. A svolav radu svú

a potázav se s nimi, i učinil jest sněm obecný veliký a valný všech čertův a ďáblův i pekelníkův do města, jenž slove Penarum, a tu přede všemi řádně a pořád Tartareus, doktor a kancléř, všem všecky věci oznámil jest, na kteréž třeba bylo se tázati. I počal jest Luciper mluvíti a řka: „Divě se nemohu se nadiviti, že praví Adam, že by k nám do pekel nějaké světlo mělo sstúpiti v budúcích časech a my že bychom skrze to škodu i hanbu měli trpěti nemalú a že v tu chvíli lid, kterýž byl v temnostech, uzří světlo veliké.“ Tehdy vece jeden z uobce, jenž slovieše Comunitatibus: „Slavný a silný pane, dánať jest opatrnost a rozum všelikému stvoření vedlé bytu jeho, protož my, majíce opatrnost, moc, sílu a rošafnost, ostřežeme se z toho sami záhe. Slušnějieť jest zajisté nám samým se ostříehati, než by nás jiní ostříehali, a kažme se jiných příhodami. A poněvadž světla nevidíme a že by nám mělo skrze ně něco zlého přihoditi se, ale vezmúc světlo, ostaňmež u věčné tmě a nedopúšťjme bleska mezi se ižádneho.“ A tak na tom zuostachu, že světla u pekle nezuostalo jest nic až do dnešnieho dne. A potom pilně osadichu peklo pilnými strážnými a uzavierachu pevnými závorami, příhod budúcích se bojiece. A vězně poručichu Putinarovi a Torquerinovi, příkázavše jim pod milostí, aby věrně jich ostříehali. A jiných mnoho divných a rozličných řáduov v chystrostech nesm[153r]ierných zřiedivše a způsobivše na tom sněmu, jakožto do dnešnieho dne mezi nimi trvají, i rozešli sú se všichni každý na miesta svá.

I stalo se jest pak po dlúhém času, když Pán Ježíš po svém vzkříšení jakožto vítěz slavný, velikú mocí jsa obklíčen, vojskem archanjelův, anjelův, sstúpil jest do pekel a jich zástupy svým¹³⁴ duostojným vojskem jakožto korunú obklíčil v své božské moci, tehdy Pán Ježíš ochotnú řečí napomenul jest ďábly a řka: „Podzvihněte vrata vaše, kniežata pekelná, a buďte pozdvížena vrata věčná, ať vejde král slávy.“ K tomu hlasu kniežata pekelná lekše se odpověděchu a řkúce: „Kto jest ten král slávy?“ Odpověděl král a řka: „Pán silný a mocný v boji.“ Tehdy kniežata pekelná shlukše se počechu zpytati, kto jest ten král slávy, silný a mocný, a velice se diviechu, neb mrtvý takový nestupoval jest do pekel s tak velikú mocí a silú, i kázachu vrata utvrditi pilnějie než prvé. To uzřev Pán Ježíš, vece druhé těm kniežatóm: „Zdvihněte vrata vaše, kniežata, a vejdeť král slávy.“ Tehdy kniežata pekelná, nechtiece otevřieti vrat, ale pevně je utvrzujíc vecechu: „Kto jest ten král silný?“ A vida Pán Ježíš, že nechtie otevřieti, jakožto mocný bojovník silně přistúpiv i ztroskota jich mosazné brány a železné závory, i vjide do pekla, a kteréž sezna své vězně, mocně a radostně vyvedl jest a Šatanáše, zlých činův pachatele, u věčné smrti u vazbě jest posadil.

A sšedše se ďáblé v hromadu a spatřivše, co jest tu spáchal Pán Ježíš, nenalezše svých vězňův a uzřevše své knieže v ukrutné vazbě, jakožto lvové řevúce, žalostivě plakáchu, a nevěduce, co učiniti tomu, všicku zběh pekelnú svolavše, plačtivě kvieléchu. I vstav Solfernus, vece ďáblóm: „To mi na mysl přišlo, že když pán náš Luciper, Astarot, Lunarius, Tartareus a já a někteří starší byli sme u najprvnějšieho vězně, kterýž se sem byl dostal, jakožto Adam, mluvili sme s ním o rozlišné věci i zvláště o zprotivení^{hu} Boha velikého. Tu nemohše jeho na to navésti nikoli, ani dobrou řečí ani múk trápením, i slyšeli sme od něho a tomu jsme neporozuměli, [153v] an praví, že bude mocí odolána a přemožena a že jest on jeden z čekajících vysvobozenie s doufáním. I nesrozuměli sme jeho řeči, neb velmi chytře s námi mluvil jest. Ale již se teď shledává, že se tak stalo nám, jakž jest předpověděl ten Adam.“

Tehdy vystúpiv ďábel jeden z rady, múdry a prchlivý, i poče mluvíti a řka: „Pane Solferne, pomníš li, když sme byli spolu v radě s pánem naším i s jinými staršími, tuť sem já vám radil, abychom nechájíce všech tadinkův i sebrali se tiem silnějie a sberúce se i vybili to

¹³⁴ text svým zapsán na předělu řádků omylem dvakrát

^{hu} zprotivení] zprotiwienie

miesto rozkošné, jenž slóve ráj, a dřievie to rozkošné zkazili a zdi rajské a brány sem^{hv.135} poberúce i ohradili se v našem pekle zde dobře, i nezdála se řeč má vám příjemná. I již teď sami vidíte, co jest nám z toho dobrého vyšlo, jedno, že sme všeho odsúzeni, co jsme v nebeském království měli, druhé, že jsme slovutných vězňův zbaveni, ješto k takým snad nikdy nepřijdem, třetie a najhoršie, pán náš tak jest v ukrutné vězenie vsazen. Zajisté, pane Solferne i vy milí páni, poněvadž se jest to nestalo, slušief nám na něco pomysliti, kudy bychom pána našeho zprostili, a toho hleděti, zdali bychom takých anebo jiných vězňův zase dobyli, chytrosti v tom neopúštiece. A bude liť se vám zdáti má řeč nic, nebud', ale ač se jest co nestalo, staň se ještě. Neboť slyším, že ten Ježíš, kterýžť jest nám zde kvalt učinil, že by s těmi se všemi našimi vězni upřiemo bral se do miesta ráje rozkošného, i sberúce se tiem silnějí a obešlíc i na zemi, ktož by nám toho chtěli pomáhati, a vkladúce děla, pušky, praky na vozy, potáhmem tam spieše, dokudž by sobě špiže nepřipravili, a nebudem li moci děly dobytí, ale hladem je vyležíme. Toť jest úmysl můj krátký, pak co se vám zdá najlepšieho, to učiňme.“

I povstav Astarot hajtman, vece: „Přieteli, rada a úmysl tvój nám se dobře líbí, kdyby to mohlo býti, aby to k konci mohlo přivedeno býti. Ale vieš dobře a tak jest, že Pán Buoh veliký jest, daleko mocnější nežli my, a jestliže bychom již tam tak táhli mocí naší, snad by se také sbera [s] svými i táhl také na nás. A chtiece snad ráje dobytí i těch vězňův, snad bychom i o peklo přišli, tuž bychom tepruv sebú dokonali, nevědúc kam domów. Ano tak dosti činiti, vobě ruce vezmúce i nechajíce těch válek, slušief nám na něco na jiného pomysliti, což bychom měli počěti, [154r] i jestližeť se vám zdáti bude.“ I slíbi se jim všem dobře, i rozešli sú se každý do svého kúta temného nesmierného. A když sú se zase sešli, vece Astarot hajtman: „Přietelé milí, zdálo by mi se, ač se vám zdáti bude: viete, že máme mezi sebú lidi v práviech dospělé. A jich vezmúc radu, vedmež při svú právem zemským, neb viete, kterak sme neprávě v království toho Boha velikého odsúzeni. I nechajíc soudów v nebi, neb tam málo přátel máme, poručmež tu při, vyberúc z sebe někoho učeného a v práviech dospělého, a prositi jeho, ať tu při naši na se vezme, aby šťastnějíe k miestu konečnému přivedl.“ I líbila se jest řeč všem d'áblóm i prosichu všichni Beliala, aby byl poručníkem ode vsie obce pekelné, kterýžto přijal tu při na se k jich žádosti. A tu obec pekelná dala jest tomu svému poručníku plnú moc, aby mohl všecko jednati a pósobiti, což móż, jako pravý poručník, jakožto líchie práva duchovnie i cesařská. Ktož pak o tom dále slyšeti žádá, čti Beliala knihy, tu šíře uslyšíš, jenž slovú Hřiešných utěšenie.

Až dotavad úmysl jest byl mé žádosti položiti v sprostných příkladech i velmi hlúpých o stvořeném člověku a o stvořené zemi. A ačkolivěk v Tvé Svatosti hojnějí toho rozum muož nalezen býti, však proto jakožto z najhlúpějších jeden a neumělý ohrozil sem se k tvé kratochvíli krátce tyto knihy, věře Tvé Svatosti, že mé sprostnosti toho ve zlé neobrátiš, že jsem sprostnými příklady takové řeči položil. Neb mohlo by se dospělým i hlúpým i sprostným přihoditi čísti, aby každý nětco z nich k svému rozumu naleznúti mohl užitečného. A že jsú sprvu obyčejem básňovým hlúpě založeny, to proto jest, událo li by se čísti počieti neznajíciemu písem, aby nebyl zaražen hlubokostí písma slavného a tak aby neodpadl čísti jich do skonánie. Neb žádný čtúci tyto knihy nepozná jich právě, leč pořád od nich čteny budú až do konce, aniž móż jim rozuměti jinak, neb řeči rozličné v rozličných miestech jiné a jiné, jinak a jinak položeny jsú. A vždyť prosím, pane můj, nalezl li by co scestného, rač opravití s milostivým tresktáním mě, sluhu svého, pakli jest v nich co hodného nenie. Ale věčnému Bohu chvála a čest na věky věkův, amen.

^{hv} sem] gřem

¹³⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 163r: sem

Souhrnná ediční poznámka

Elektronické knihy starších česky psaných památek jsou pořizovány výhradně z rukopisů a starých tisků z období 13.–18. století. Při ediční práci je uplatňován kritický přístup k vydávanému textu. Texty jsou transkribovány, tj. převedeny do novočeského pravopisného systému, s tím, že jsou respektovány specifické rysy soudobého jazyka. Elektronické edice vznikají na akademickém pracovišti zabývajícím se lingvistickým výzkumem, proto je mimořádný důraz kladen na interpretaci a spolehlivý záznam jazyka památky.

Transkripce textů se řídí obecně uznávanými edičními pravidly, jimiž jsou pro období staré a střední češtiny zejména texty Jiřího Daňhelky *Směrnice pro vydávání starších českých textů* (Husitský Tábor 8, 1985, s. 285–301), *Obecné zásady ediční a poučení o starém jazyce českém* (in: Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1957, s. 25–35) a *Obecné zásady ediční a poučení o češtině 15. století* (in: Výbor z české literatury doby husitské. Svazek první. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1963, s. 31–41) a text Josefa Vintra *Zásady transkripce českých textů z barokní doby* (Listy filologické 121, 1998, s. 341–346). Tato obecná pravidla jsou přizpůsobována stavu a vlastnostem konkrétního díla. Při transkripci textu editor dbá na to, aby svou interpretací nesetřel charakteristické rysy jazyka a textu, zároveň však nezaznamenává jevy, které nemají pro interpretaci textu či jazyka význam (tj. např. grafické zvláštnosti textu).

Součástí elektronických knih je textověkritický a poznámkový aparát, jehož obsah a rozsah je zcela v kompetenci jednotlivých editorů. Bez výjimek jsou v kritickém aparátu zaznamenány všechny zásahy do textu, tj. emendace textu. Pravidelně jsou zaznamenávány informace týkající se poškození či fragmentárnosti předlohy, nejistoty při interpretaci textu atp. Naopak méně často jsou uvedeny věcné vysvětlivky a zřídka jsou zachyceny mezitextové vztahy.

Elektronické edice neobsahují slovníček vykládající méně známá slova. K tomuto účelu slouží slovníky zapojené do jednotného vyhledávacího systému *Vokabuláře webového* (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>), případně též slovníky nezapojené do tohoto vyhledávání (<http://vokabular.ujc.cas.cz/zdroje.aspx>).

Struktura a forma elektronických edic

Text edice je strukturován, tj. povinně je v něm zaznamenávána uzuální foliace či paginace. V závislosti na charakteru předlohového textu mohou být v elektronické knize uvedena čísla veršů (u veršovaných předloh) či označení kapitol a veršů (u biblických textů).

Dále je naznačena i další struktura textu, tj. text je členěn pomocí nadpisů a podnadpisů na nižší celky.

Součástí elektronických edic je textověkritický a poznámkový aparát.

Ve formátu PDF je tento aparát zachycen v poznámkách pod čarou umístěných na konkrétní stránce, ve formátu EPUB je textověkritický a poznámkový aparát uveden v poznámkách v závěru dokumentu:

- ^a – malé písmeno v horním indexu označuje emendace. U emendací je na prvním místě uvedeno kurzivou správné (tj. opravené) znění textu ve shodě s edicí, za grafickou značkou] je uvedeno chybné znění pramenné předlohy
- ¹ – arabská číslice označuje poznámky a komentáře nejrůznějšího druhu, které editor pokládal za důležité pro interpretaci textu

Formát EPUB umožňuje hypertextový přechod z různých částí textu (z položek obsahu, z indexových číslic a písmen textověkritického komentáře) na jiný text. Upozorňujeme, že některé elektronické čtečky nemusí podporovat všechny zamýšlené formáty a funkce.

V elektronické edici je dále použito těchto typů závorek a dalšího grafického značení:

závorky

- {} ve složených závorkách je zaznamenán text, který má charakter přípisu. Rozlišujeme přípisky podle umístění v textu (marginální a interlineární) a přípisky podle stáří vzhledem k základnímu textu (soudobou rukou a pozdější rukou).
- [] v hranatých závorkách je zaznamenán text, který není součástí předlohového textu, ale který lze na základě pravděpodobnosti či jiného textu do edice doplnit; text v hranatých závorkách může být doplněn i o poznámku (značenou arabskou číslicí v horním indexu) s údajem, odkud je text doplněn. V hranatých závorkách jsou rovněž umístěna čísla a údaje určující strukturu textu (foliace, paginace).

odlišné písmo

- *kurziva* označuje text, který byl editorem interpretován jako text nečeský; dále nerozlišujeme, o jaký jazyk se jedná, avšak nejčastěji se vyskytuje latina
- větším písmem jsou označeny nadpisy a podnápisy
- různou velikost písma či *kurzivní* řez některé čtečky nerozlišují

Komentář editora

Literárněhistorický úvod

S románem *Solfernus* byla dosud možnost seznámit se pouze prostřednictvím ukázek v chrestomatii F. J. Tomsy z r. 1805, ve *Výboru z literatury české* K. J. Erbena z roku 1868 či v novočeském převyprávění ukázky v *Nové legendě zlaté* z roku 1928, nyní vychází edice úplná.

Česká literární historie řadí památku mezi *duchovní*, případně *pekelné romány*, čemuž v německé literární historii odpovídá pojem *Satansprozesse*. Ve starší české literatuře se mezi tzv. pekelné romány řadí ještě podobně rozsáhlý román *Belial* neboli *Hříšných utrpení*, což je překlad díla italského kanonisty Jakuba z Teramu sepsaného k roku 1382, a dílko *Súd Astarotův*, přepracování latinské předlohy mylně připisované italskému kanonistovi Bartolu de Sassoferrato (†1357). Zatímco u posledně zmíněných památek cizojazyčné předlohy doložené máme, v případě *Solferna* se o původu díla zatím jen dohadujeme; podle úvodních statí ke *Staročeskému slovníku* (Havránek 1968, s. 109) jde o překlad z latiny z doby okolo 1400.

Název díla *Solfernus*, odvozený od vlastního jména jedné z hlavních postav a korespondující s názvy dalších pekelných románů, stejně jako alternativní název *Život Adamův* se tradují již ve staročeských opisech díla. *Solfernus* obsahuje dvě předmluvy. První předmluva říká, že autorem díla je žid Frigonius (v tomto rkp. Trigonius) Jeruzalémský, který dílo napsal v arabštině a věnuje ho biskupu, od něhož přijal křest. Autor druhé předmluvy se hlásí jako překladatel, který dílo uzpůsobil latinskému jazyku a věnuje ho králi; o své osobě píše dále, že je v pozdním věku a napsal moralistní knížky a králův životopis. Latinská a též uvedená arabská tradice díla však není dosud doložena.

Doslov a dobové komentáře díla vysvětlují jeho účel jako poučné, výstražné a kratochvilné čtení o morálce a teologických otázkách.

V románu *Solfernus* je též obsažen *Život Adama a Evy*. *Život Adama a Evy* je původně samostatná památka, která se také samostatně dochovala do současnosti ve dvou úplných rukopisech, zlomku a jednom prvotisku. J. Polívka (Polívka 1895, s. 191) na základě textových srovnání latinských zpracování a samostatných staročeských rukopisů *Života Adama a Evy* se zněním v rukopisech románu *Solfernus* prokázal výrazné textové shody znění románu *Solfernus* se zněním *Života* podle rkp. Praha, KNM IV E 29, 198r–206v. Textové odlišnosti, jimiž se vyznačuje znění v románu *Solfernus* a v tomto staročeském rukopise *Života* oproti jeho ostatním staročeským rukopisům a latinským verzím, ho dovedly k názoru, že zpracovatel *Solferna* použil jako svou předlohu nikoli latinské, nýbrž staročeské zpracování *Života Adama a Evy*. V editovaném rukopise románu *Solfernus* se text *Života Adama a Evy* nachází s přestávkami na ff. 125r–144v.

Na f. 133r editovaného rukopisu se dále nachází zpracování *legendy o původu dřeva Kristova kříže*. V kodexech se román *Solfernus* často vyskytuje zároveň s románem *Belial*; ten bývá druhý v pořadí a chápe se jako pokračování děje. Duchovní román *Solfernus* později rozšířil a přepracoval V. Hájek z Libočan, poprvé toto přepracování vyšlo tiskem roku 1553 (K17597).

Editovaný rukopis

Stávající edice románu *Solfernus* je pořízena na základě rkp. Praha, KNM IV E 29, 67r–154r. Památka se dochovala také v rkp. Praha, NK XVII F 26, 214 ff., v rkp. Praha, KNM IV E 6, 1r–164v, neúplně v rkp. Praha, KNM I F 32, 1r–115v a ve zlomku Praha, KNM I A c 11, všechny tyto rukopisy pocházejí z 15. století.

Sborník Knihovny Národního muzea v Praze se signaturou IV E 29 obsahuje staročeský duchovní pekelný román *Solfernus* na foliích 67r–154r. Podle sdělení kodikologa Michala Dragouna, který se zabýval filigrány nacházejícími se v kodexu, pochází rukopis nejspíše z osmdesátých let 15. století, snad z jejich první poloviny. O době vzniku rukopisu vypovídá také zápis hlásek *ť, ň* ap. spřežkou *ti, ni*, např. 150v *fftiastni*, 150v *wiezniowe*, k čemuž v rukopisech např. podle J. Daňhelky (Směrnice pro vydávání starších českých textů. In: *Husitský Tábor* 8, 1985, s. 293) dochází až po zániku jotace. Oproti tomu však zde nacházíme četná místa, která jotaci zachovávají; nelze proto vyloučit, že jotace mohla být obsažena v předlohovém textu a písař rukopisu ji místy mechanicky přejal. Z toho důvodu je rozkolísaná jotace v edici zachována.

Členění textu, interpunkce

Edice zcela zohledňuje odstavcové členění textu podle rukopisu. Hranice slov jsou stanoveny podle současné pravopisné praxe, slovní spojení typu *napřed pověděný, svrchu psaný* jsou zapsána zvlášť, substantivní kompozita s členem *spolu-*, např. *spoluposel, spolustání*, jsou psána dohromady. Sloveso *být* ve tvaru 2. osoby sg. prez. je psáno zvlášť s apostrofem: *s'.* Je zavedena novodobá interpunkce, přičemž uvozovkami se značí přímá řeč postav v díle.

Velká písmena

Užití počátečních velkých písmen se řídí zásadami novočeského pravopisu, užívají se též u božích jmen *Bůh, Pán, Hospodin* ap. a oslovení typu *Jeho Milost, Vaše Svatost*.

Zkratky

Běžné zkratky se bez poznámky rozepisují, např. 67v *gt* tj. jest, zkrácení se užívá zejména na konci řádku, např. 67v *gmeo/* tj. jméno. Rozepisuje se též zkráceně zapsané sousloví *alfa omega* na f. 78v, 120r, 141r.

Písařské omyly

Rukopis se vyznačuje opisovačskými chybami, zjevné chyby se emendují s přihlédnutím k znění dalších dochovaných opisů díla, převážně v rkp. NK XVII F 26 (v tomto rukopise pro snadné dohledávání odkazujeme na původní, perem psanou foliaci, a to i s vědomím, že obsahuje dvě chyby: není započítáno f. 9, a f. 99 je započítáno dvakrát), případně také z rkp. KNM IV E 6. Příkladně na f. 98v: *protoť jest* (NK XVII F 26 na f. 64r: *proto čest*, KNM IV E 6 na f. 54r: *protož čest*) a *chvála*; na f. 101v: *A tak, aby nás soud* (NK XVII F 26 na f. 69v namísto *soud: snad*, KNM IV E 6 na f. 59r: *snad*) *tudy vždy o naši duostojnost připravili*. V emendacích se lomítkem značí předěly řádkové a stránkové. Chybějící iniciály v začátcích kapitol, pro které jsou v trojřádkové mezeře zapsány reprezentanty, se přepisují bez poznámky, emendována jsou pouze místa bez jakéhokoli textového záznamu.

Opravy, stránkové kustody, přípisky a mladší korektorské zásahy

Chyby písař či soudobý korektor opravoval přeškrtnutím, případně podtržením chybného místa. Ojedinelé reklamanty jsou na f. 78v, 90v, 114v. Ojedinelé se vyskytnou další přípisky

mladší rukou, např. na f. 106r, 134v, dále ojediněle zasáhl červeným inkoustem mnohem mladší korektor, např. na f. 101r. Další opravy, např. na f. 88rv, jsou prováděny tužkou, na f. 67r je připsán titul *Solfernus*, tužkou se zpočátku zapisují čísla kapitol v prázdných řádcích pro iniciály a marginálně poznámky *NB*, např. f. 106v.

Literatura

HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. Staročeský slovník. Úvodní stati, soupis pramenů a zkratk. 1. vyd. Praha 1968, s. 109.

JAGIČ, Vatroslav: *Slavische Beiträge zu den biblischen Apokryphen, I, Die altkirchenslavischen Texte des Adambuches*, Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Classe 42. Wien 1893, s. 64–69.

JIREČEK, Josef: Staročeské duchovní romány. *Rozpravy z oboru historie, filologie a literatury*, Vídeň 1860, s. 76–78.

JIREČEK, Josef: Soud o vykoupení světa od Jakuba Averanského. *ČČM* 1884, s. 319–322.

JUNGMANN, Josef: *Josefa Jungmanna Historie literatury české: aneb saustawný přehled spisů českých s krátkou historií národu, oswícení a jazyka*. Praha 1849, s. 113.

OPELÍK, Jiří, ed. et al. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha 1985–2008. S.v. *Solfernus* (Jan Lehár)

OTT, Emil. *Beiträge zur Receptions-Geschichte des römisch-canonischen Processes in den böhmischen Ländern*. Leipzig 1879, s. 110–113. Reprint 2013, dostupný on-line < http://www.forgottenbooks.com/books/Beitrage_zur_Receptions-Geschichte_des_Romisch-Canonischen_1100043052>

PATERA, Adolf: Staročeské zbytky o Adamovi a Evě ze XIV. století, *ČČM* 1884, s. 238–249, zvl. od s. 241.

POLÍVKA, Jiří: Die Vita Edae et Evae in der Altböhmischen Literatur, *Archiv für slavische Philologie*. Berlin 1895, s. 186–191.

Edice

DOLENSKÝ, Antonín, ed. et al. *Nová legenda zlatá: obrazová antologie z legendární tvorby prostonárodní a umělé, domácí i cizí. Díl II., Ostatní legendy staročeské kromě Passionálu, duchovní romány, skladby eschatologické, duchovní eposy*. Praha 1928, s. 88–96.

ERBEN, Karel Jaromír. *Výbor z literatury české. Díl druhý, Od počátku XV až do konce XVI století*. Praha 1868, s. 471–498. Podle rkp. KNM IV E 29 124v–133r. Dostupné on-line <<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/1175223>>

TOMSA, František Jan. *Über die Veränderungen der českischen Sprache, nebst einer českischen Chrestomathie seit dem 13. Jahrhunderte bis jetzt*. Prag 1805, s. 117–119. Podle rkp. NK XVII F 26 2r–10v (původní foliace). Dostupné on-line <<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/21095120>>

Tato edice je autorské dílo chráněné ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, a je určena pouze k nekomerčním účelům.